

Grassroots Curaçao

★ slim met ict

Inspiratieboek voor uitdagend onderwijs met ict

Funderend, Speciaal & Voortgezet Onderwijs

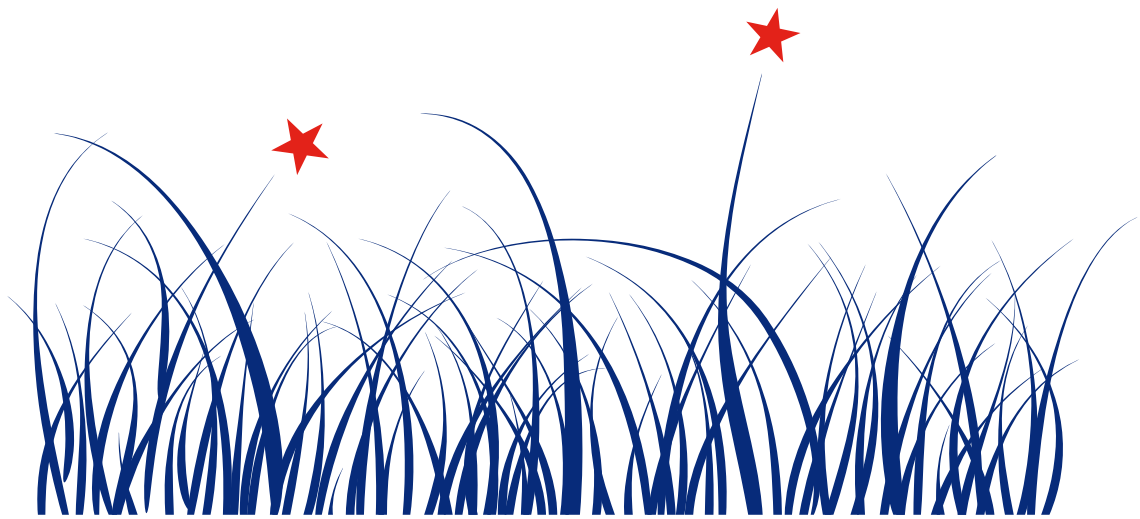
70 lesbrieven
+ praktische ict-workshops

www.grassrootscuracao.com

Grassroots Curaçao

★ slim met ict

www.grassrootscuracao.com

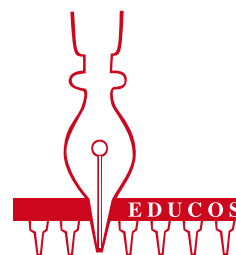
Colofon

opdrachtgever
realisatie
projectleiding
verwerking tot lesbrieven
eindredactie
vormgeving
fotografie
luchtfoto's
website
mail

Grassroots Curaçao Foundation
SLB-diensten - Fundashon Bon Intenshon - APS Idiensten
Louis Hilgers - EduCos
Jenny Schings Schrijfproducties
Marijke Hilgers
Judith Eurlings - Query Design
Louis Hilgers
Joost Wasch
www.grassrootscuracao.com
info@grassrootscuracao.com

**Alle lesbrieven zijn als PDF te vinden
op www.grassrootscuracao.com**

- ★ Deze uitgave is met de grootst mogelijke zorgvuldigheid samengesteld en wij hopen dan ook dat het aantal onvolkomenheden minimaal is. Voor eventuele fouten en andere tekortkomingen bieden wij bij voorbaat onze excuses aan.

★ De Grassroots Curaçao Foundation draagt deze bijzondere publicatie op aan **Robby Griffith**

Robby was docent aan het Peter Stuyvesant College en stond mede aan de basis van het Grassroots Curaçao project. Robby was een inspirerende en humoristische persoonlijkheid. Hij heeft het project onmiddellijk enthousiast omarmd.

Grassroots Curaçao

ict-stimulering in het Curaçaose onderwijs

Het volledige verhaal

Er zijn maar een paar bezoeken aan Curaçao voor nodig en Joost Wasch is overtuigd: op dit eiland, voor deze jeugd en voor dit onderwijs wil ik iets wezenlijks betekenen. Als directeur van SLBdiensten, de organisatie die in Nederland verantwoordelijk is voor de software-uitrol in het voortgezet en middelbaar onderwijs, ziet hij mogelijkheden. Zoals het opzetten van een grootschalig ict-stimuleringsproject in het hele funderend, speciaal en voortgezet onderwijs op Curaçao. De basis van Grassroots Curaçao is gelegd.

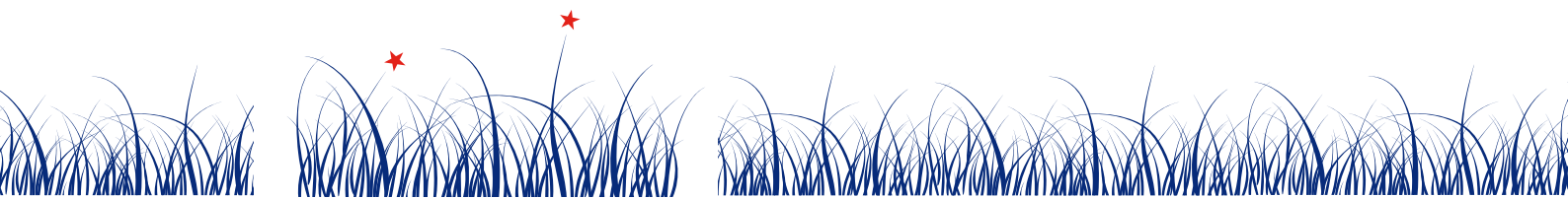
Het ideale project moet tweedelig worden. Enerzijds is daar de introductie van software-licenties, zoals die ook in Nederland voor alle scholen geldt. Anderzijds is het daadwerkelijk ondersteunen en stimuleren van ict in de dagelijkse onderwijspraktijk een belangrijk doel.

Grassroots Foundation Curaçao

In het voorjaar van 2008 benadert Joost Wasch Louis Hilgers om te onderzoeken of in het Curaçaose onderwijs draagvlak was voor een regeling betreffende softwarelicenties: officiële software tegen minimale prijzen voor scholen, docenten en leerlingen. Ook onderzoeken zij samen de situatie met betrekking tot ict-in-onderwijs ter plekke, door scholen te bezoeken, gesprekken te voeren met directeuren, schoolbesturen, leerkrachten, docenten, ict-coördinatoren en andere verantwoordelijken voor het onderwijs op Curaçao.

Nadat het Nederlandse ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap zich als geldschieter terugtrekt, besluiten de vastberaden initiatiefnemers de benodigde fondsen te betrekken uit de particuliere sector. In de persoon van Gregory Elias en zijn ideële stichting Fundashon Bon Intenshon wordt een enthousiaste partner gevonden. Samen richten zij de Grassroots Foundation Curaçao op.

Kenmerk van grassroots projecten wereldwijd is dat betrokken burgers, in plaats van beleidsmakers of politici, aan de basis staan van nieuwe initiatieven. Het concept Grassroots, zoals gebruikt in Grassroots Curaçao, vindt zijn oorsprong in Canada. Hierin staat de input van docenten en leerlingen centraal. Zij dienen kleinschalige projecten met een duidelijke ict-component in en voeren deze, na goedkeuring, zelf uit. Docenten kunnen voor elk vakgebied, eventueel bijgestaan door leerlingen, een project indienen, waardoor ze gezamenlijk leerervaring opdoen. Samenwerking en beroep doen op de deskundigheid van andere docenten is daarbij belangrijk. De docent beslist zelf welk project hij of zij wil uitvoeren. Er wordt alleen facilitering en ondersteuning geboden. De leerkracht/docent wordt op de werkvloer geholpen. Louis Hilgers wordt als eerste verantwoordelijke projectleider aangewezen. Samen met Harry Hoeve vormt hij een hecht team dat het hele project nauwgezet begeleidt.

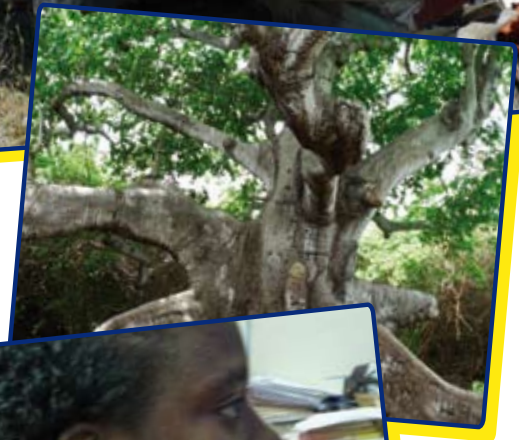

Lancering

De ideeën voor Grassroots Curaçao worden besproken met vertegenwoordigers van de betreffende schoolbesturen, RKCS (Rooms Katholiek Centraal Schoolbestuur), VPCO (Vereniging Protestants Christelijk Onderwijs) en DOS (Dienst Openbare Scholen). Deze instanties kiezen drie pilot VO-scholen uit, die het project mogen testen: Radulphus College, Marnix College en Peter Stuyvesant College (tegenwoordig Colegio Alejandro Paula).

Elke pilotschool mag nu maximaal 15 projecten aanvragen en uitvoeren vóór het einde van het schooljaar 2009-2010. Doel is vooral om de docent die nu nog niet veel gebruik maakt van ict in zijn lessen te stimuleren en te inspireren het onderwijs te vernieuwen met behulp van ict. Daarnaast biedt Grassroots Curaçao hen de weg naar veel informatie, zoals ideeënbanken, klussenwijzers en cursussen. Op elke school wordt een speciale Grassroots Curaçao coördinator aangesteld. Op het Radulphus College is dat Gracia Greijmans, op Peter Stuyvesant College is dat Hortence Molles en op het Marnix College Wilfrido Lovert.

Op 28 oktober 2009 is het zover: het project wordt officieel bekendgemaakt op Curaçao. Met een persconferentie wordt de website www.grassrootscuracao.com gelanceerd. De bijeenkomst vindt plaats in het authentiek gerestaureerde Hotel Het Klooster. Een bewust gekozen locatie. In dit voormalige klooster woonden namelijk de fraters van Tilburg, die aan de basis van het huidige onderwijs van Curaçao stonden. Hier haalden velen in de Augustinus boekhandel ooit hun onderwijsleermiddelen. In aanwezigheid van de initiatiefnemers, de projectleiders, de Grassrootscoördinatoren en genodigden, waaronder de lokale pers, wordt het project groots geïntroduceerd.

De eerste projecten

Na deze dag kan het project echt van start. Elke school stelt een Grassrootscoördinator aan, die alle projecten op die school gaat begeleiden. Grassroots Curaçao stelt voor elk project een bedrag van 1000 Ant. Gulden (\pm € 400) beschikbaar. SLBdiensten en Fundashon Bon Intenshon zorgen voor de hiervoor benodigde fondsen. Het bedrag is geormerkt en mag volledig besteed worden ten behoeve van het ingediende project.

In de vele gesprekken die gevoerd worden met de directeuren, rectoren en vooral met de Grassrootscoördinatoren voert telkens een enorme enthousiasme de boventoon. De absolute noodzaak van ict-stimulering in het onderwijs wordt unaniem erkend. De betrokkenheid van de Grassrootscoördinatoren met hun school en leerlingen is groot. Leerlingen zijn ook hier, zoals in de hele wereld, hun docenten op het gebied van digitale media vaak ver vooruit. Daarbij ziet iedereen het belang in van het gebruik van officiële software.

Eerdere initiatieven bleken door gebrek aan financiële middelen vaak te stranden. Docenten geven zelf aan te worstelen met verouderde apparatuur, meubilair en leermiddelen. De coördinatoren hebben buiten hun ict-taak veelal nog vele andere taken, wat het uitvoeren van hun taak bemoeilijkt. Echter...de eerste projecten dienen zich snel aan en men blijkt vastbesloten dit initiatief te doen slagen.

Uitbreiding

Na het eerste jaar treedt APS IT-diensten, de organisatie die in Nederland zorg draagt voor de software in het Primair Onderwijs, als derde organisatie toe tot Grassroots Foundation Curaçao. Onder de bezielende leiding van Nico van Tricht en projectleider Mariëtta Rijnfrank wordt besloten de focus te verbreden naar het funderend en speciaal onderwijs. Een vijftal scholen (Blenchischool, Kolegio Dodo Palm, de Van Houteschool, de Marnixschool en het Schotborgh College) worden in de gelegenheid gesteld elk vijf projecten in te dienen en uit te voeren. Daarnaast worden aan elke school vijf laptopcomputers ter beschikking gesteld. De scholen voeren de projecten in het tweede projectjaar (2010-2011) tot volle tevredenheid van alle betrokken partijen uit.

In het voortgezet onderwijs wordt er dat jaar voor gekozen een groot aantal projecten opnieuw uit te voeren. Zij bekijken of een deel van de projecten verankerd kan worden in het curriculum van de school.

De resultaten van vrijwel alle pilotprojecten vindt u verderop in dit boek in de vorm van lesbrieven terug.

Het laatste jaar: afroding, terugblik en vooruitgang

In 2011 gaat het laatste jaar van Grassroots Curaçao in. Alle scholen op Curaçao in het funderend, speciaal en voortgezet onderwijs mogen twee projecten indienen. Veel projecten worden ingediend en uitgevoerd.

Inmiddels zijn er tientallen mooie, originele en bijzondere op Curaçao bedachte projecten verwezenlijkt. Projecten die door docenten en leerlingen tot een geweldig einde zijn gebracht. Deze ideeën willen we verspreiden. Zo ontstond de gedachte om al deze projecten en ideeën te bundelen in het boek dat nu voor u ligt, een zogenaamd lesbrievenboek. Dit bieden we aan alle leerkrachten en docenten in het hele onderwijs op Curaçao aan. Weliswaar een *old school* boekwerk (uiteraard ook digitaal ter beschikking), maar wel een boek waardoor iedereen die betrokken is bij het onderwijs geïnspireerd kan worden. Op de porch, op het terras, aan de zee bladerend door een prachtige bronnenboek.

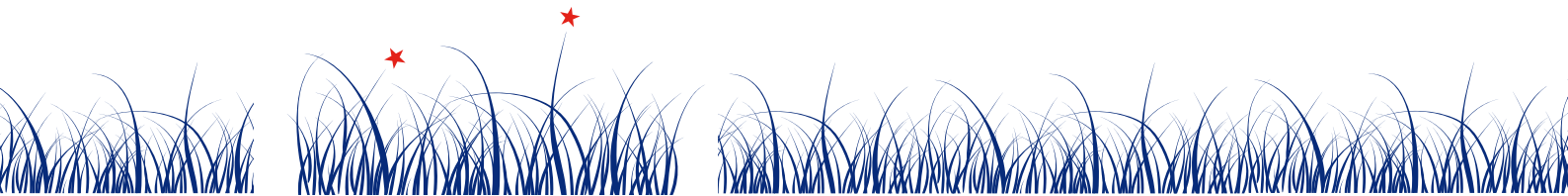
Uit die bronnen ontstaan vast weer nieuwe (les) ideeën, voor een nieuwe aanpak. Een aanpak die broodnodig is om het Curaçaose onderwijs, dat gedragen wordt door zoveel gedreven en enthousiaste leraren, op een hoger niveau te brengen. Want in de eerste plaats gaat het er per slot van rekening om dat de Curaçaose kinderen een rotsvaste plaats krijgen in deze zo snel veranderende maatschappij. Uitgerust met alle noodzakelijke competenties. Dat is nodig in een wereld die hand over hand digitaliseert, maar ook globaliseert en tot ver over de eilandgrenzen reikt.

Grassroots Curaçao mag met trots stellen dat bereikt is wat het wilde bereiken: het onderwijs op Curaçao enthousiast maken voor de inzet van ict in het dagelijkse onderwijsproces en daarmee de Curaçaose leerling klaarstomen voor een goede toekomst.

De stichting spreekt de hoop uit dat dit boek nog lang een inspiratiebron mag blijven voor het vertrouwd maken van leerlingen met alle digitale mogelijkheden die deze snel veranderende wereld ons biedt.

Louis Hilgers

Een speciaal woord van dank aan:

- ★ **Jenny Schings** die vanuit de projectaanvragen, evaluatieformulieren, verslagen en mailcontacten deze inspirerende lesbrievenbundel wist samen te stellen. Tijd was voor haar bij dat proces ondergeschikt aan kwaliteit.
- ★ **Mariëtta Rijnfrank** van APS IT-diensten, projectleider FO/SO, die op de achtergrond veel werk verricht voor Grassroots Curaçao. Haar professionele benadering heeft het project perfect binnen de gestelde kaders weten te houden.
- ★ **Els van Oostrum** en haar organisatie **NA-CSI**, die gezorgd heeft voor een perfecte uitrol van het Grassroots Curaçao project op Curaçao. Ook medewerkster **Manita Giribaldie** en stagiaire **Pleuni Sloots** hebben bergen werk verzet en verdienen lof.
- ★ **Tjako Cruijs**, docent economie, heeft zich met bijzonder veel elan op het FO/SO-gedeelte van Grassroots Curaçao geworpen. Onvermoeibaar bezocht hij de scholen en stimuleerde hij waar nodig.
- ★ **Percy Pinedo**, die als een deskundige spider in het Curaçaose onderwijsweb veel aandacht wist te genereren voor Grassroots Curaçao.
- ★ **Anna Titawannoo**, die doortastend als een Grassroots Curaçao ambassadrice vele leerkrachten in het funderend en speciaal onderwijs wist te enthousiasmeren en te stimuleren.
- ★ **Eric Mous** die binnen zijn organisatie het mogelijke en het onmogelijke heeft gedaan om Grassroots Curaçao te laten slagen.

Jenny Schings

Mariëtta Rijnfrank

Els van Oostrum

Tjako Cruijs

Percy Pinedo

Eric Mous

Anna Titawannoo

Funderend onderwijs Grassroots Curaçao op Marnix School

Het was een uitdaging om als pilotschool gekozen te zijn voor de Grassroots Curaçao projecten. Er kwamen een heleboel ideeën op tafel, maar we moesten 5 projecten uitkiezen. De projecten waren:

1. Marnixschool F.O. een pestvrije school
2. Digitaal prentenboek
3. Curaçaose bomen
4. Lipdub
5. Gezond eten en bewegen

Elk project op zich was een groot succes. Ik kan veel over de verschillende projecten schrijven, maar ik zal het op een project houden. "Marnixschool F.O. een pestvrije school". Waarom dit project? Na de pestvrije week op school, waarbij wij ook in de media hebben gestaan (zie artikel), waren er verschillende FO scholen en VSBO scholen geïnteresseerd om ook zo'n project te organiseren.

Doelstellingen van het project waren:

- ★ een school met minder pesten en meer zorg, respect en waardering voor elkaar.
- ★ de kinderen leren met elkaar te leven, zonder angst, geweld en wantrouwen.
- ★ ze leren elkaar respecteren en waarderen ook via de moderne communicatietechnieken.

Het pestvrije project is van start gegaan met een digitaal enquête voor de leerkrachten en de leerlingen. De ouders werden ook bij dit project betrokken door een lezing voor hen te houden (m.b.v. een PowerPoint presentatie) zodat de kinderen zowel op school als thuis over pesten konden praten.

Door middel van het gebruik van internet zijn er informaties gezocht op het gebied van pesten.

Bijvoorbeeld:

- ★ Wat is pesten?
- ★ Wat is het verschil tussen pesten en plagen?
- ★ Vormen van pesten
- ★ Cyberpesten enz.

Met het resultaat van de enquêtes zijn de leerkrachten gaan kijken wat de behoeftes zijn over het pesten per leerjaar. De leerkrachten hebben een map met informatie, werkvormen en hoe gesprekken te voeren over het pesten gekregen. Ook is er een pagina met website links met informatie en filmpjes over en tegen pesten en geweld dat ze dan zelf of samen met de leerlingen konden bekijken.

Alle leerlingen kregen een afsprakenlijst waaronder ze hun naam moesten zetten. Voor elk leerjaar werd er een filmpje gedraaid in het computerlokaal over pesten, waarbij ze uitleg kregen en vragen mochten stellen.

Leerlingen van groep 8 hebben interviews gehouden over pesten en plagen. Het fotograferen en het opnemen van films en de verwerking hiervan werden door de leerlingen gedaan.

Om het zichtbaar te maken dat de Marnixschool F.O. een pestvrije school is, werd er een muurschildering gemaakt bij de ingang van de school van een lieveheersbeestje met het logo: "Wij zijn een pestvrije school".

De week van 11 april 2011 tot en met 15 april 2011 werd de "pestvrije week" op de Marnixschool F.O. De opening van de pestvrije week was op maandag 11 april 2011, met alle groepen en uitgenodigden op het plein.

Elizabeth Taylor
Directeur

De leerlingen en leerkrachten mochten hun eigen T-shirts versieren over pesten om bij de opening te dragen. In de pestvrije week werd er een wedstrijd gehouden onder de leerlingen. Ze kregen een plaatje van een verbodsbord en ze moesten van dit een pestverbod bord maken. Tijdens de hele week werden er verschillende activiteiten gehouden. De sluiting van de pestvrije week was op vrijdag 15 april 2011. Het werd ook met de hele school en uitgenodigden afgesloten met een programma.

Als afsluitingslied werd het liedje van "I love you" gespeeld waarbij iedereen mee kon zingen en hun waardering voor het ander kon laten zien. Van dit alles zijn er opnames genomen en foto's gemaakt, waarvan er een PowerPoint presentatie gemaakt is.

De leerlingen hebben de pestvrije week op verschillende manieren kunnen ervaren ook op het ict gebied. Cyberpesten komt vaak voor in de hogere groepen en dit was een goed manier om het aan te pakken.

Aandachtspunten voor leerkrachten die een pestvrij project willen uitvoeren

Er is veel informatie verkrijgbaar op internet zowel positief en negatief, kies wat voor uw leerlingen het beste is. Het houden van een enquête onder de leerkrachten en leerlingen is heel erg belangrijk want dan weet u wat de behoeftes zijn en welke richting u zou moeten nemen om het project in elkaar te zetten. Er zijn digitale enquêtes waarbij de verwerking meteen wordt gegeven. Het gebruiken van films is ook aan te raden. Er zijn goede voorbeelden over het plagen en pesten. En als het vanuit kinderen komt, dan is het duidelijker naar de kinderen toe omdat dit hun belevingswereld is.

Laat de kinderen zelf vragen maken voor het interviewen. Een project als pesten moet zo in elkaar gezet worden dat het elke jaar weer gebruikt kan worden. Het tekenen van een afsprakenlijst door de leerling is ideaal. Het kind heeft dan regels om zich eraan te houden.

Zowel dit project als de andere projecten was een groot succes dankzij Grassroots Curaçao die ons bewust heeft gemaakt van hoeveel meer wij op het ict gebied kunnen doen in het onderwijs. Wij zijn Grassroots Curaçao heel dankbaar voor de kans die wij gekregen hebben als pilotschool. Met heel veel enthousiasme hebben wij aan alle projecten gewerkt. Ik hoop dat u nog jaren een positieve bijdrage aan onze scholen op het ict gebied kunt geven. U zult er later vruchten hiervan plukken. Nogmaals bedankt.

Suzie Davelaar-Efraci

Suzie Davelaar-Efraci
Projectcoördinator

www.grassrootscuracao.com

Funderend onderwijs Grassroots Curaçao op Schotborgh College

De J.W. Th. Schotborghschool is een buurtschool met 230 leerlingen. Het is gelegen in de buurt Koraal Specht. Veel van onze leerlingen komen uit de buurt zelf. De leerlingen van onze school hebben niet dagelijks met een computer te maken omdat ze thuis geen computers hebben.

Toen wij werden benaderd om met dit project mee te doen, hebben wij meteen ja gezegd. Het was een project waarmee wij zagen dat de kinderen op een leuke, uitdagende manier met de computer konden werken. En ook zo technologie in het klaslokaal konden brengen en integreren met andere vakken.

Wij hadden geen computers op school, maar wij kregen van Grassroots vijf laptops waarmee de kinderen konden werken.

Door het schooljaar heen hebben we vijf hele leuke projecten uitgevoerd. Wij hebben de projecten uitgevoerd in zowel FO1 als FO2.

Door de komst van storm Thomas hadden we een beetje pech en vertraging opgelopen maar dankzij Grassroots, die ons de vijf laptops hadden gegeven, konden we onze projecten toch afronden. Ze hebben ons heel goed geholpen.

De projecten, die wij hebben gedaan zijn: een digitaal prentenboek, een digitaal jaarboek, een gedichtenbundel, mira nos en een digitale poster.

Innovatie in het onderwijs is heel belangrijk voor scholen. De scholen moeten vooral hun curriculum aanpassen met moderne technologie. We moeten als school ons onderwijs aanpassen aan de innoverende context.

De leerlingen beschikken over talentvolle vaardigheden en daarom moeten we ze ook uitdagen. ★

De leerkrachten vonden via Grassroots een goede weg om met leerkrachten en leerlingen samen te werken aan een gemeenschappelijk doel. Ze vonden het ook een heel educatief project, waarbij de leerlingen veel hebben geleerd.

De positieve punten waren dat de leerlingen veel hadden geleerd en actief bezig waren en ze hebben de computer optimaal leren gebruiken en deden hun opdrachten met veel interesse en waren enthousiast.

Het leuke was dat ze hun eigen films en producties konden terugkijken, ze hebben met een digitale camera leren werken en leren filmen.

De leerlingen hadden ook veel interactie met elkaar alsook de leerkrachten.

Wat wij hebben geleerd, is dat het een heel goed project was voor de ontwikkeling van onze leerlingen en de kwaliteit van onze school. En ook dat wij meer digitaal materiaal moeten gaan gebruiken in onze lessen op school. Als je moderne technologie in je lessen gebruikt, blijven de leerlingen beter bij de les.

Rosette Valentina
Directeur

Fryné Janzen
Projectcoördinator

Funderend onderwijs

Grassroots Curaçao op Kolegio Dodo Palm

Kolegio Dodo Palm, aan de slag met ict. Grassroots gaat als de brandweer!

Kolegio Dodo Palm is een basisschool in Willemstad, Curaçao. De school ligt in een wijk waar de sociale problemen groot zijn. De leerkrachten zijn enthousiast en onvermoeibaar, maar de omstandigheden waaronder ze moeten werken zijn niet gemakkelijk. Toch slagen zij erin om de school een veilige en vertrouwde omgeving te laten zijn voor de kinderen. En ze brengen de leerlingen in contact met ict en computers. De ouders zijn zonder uitzondering laag opgeleid en bij bijna geen enkel kind staat er een computer thuis. Maar kennis van de computer en computervaardigheden zijn noodzakelijk straks: in het voortgezet onderwijs en om later mee te kunnen doen in het arbeidsproces.

De school is voortvarend aan de slag gegaan met de nieuwe ict-middelen. Het eerste project op Kolegio Dodo Palm is snel afgerond. Leerlingen van groep 8 gingen een kijkje nemen bij de brandweer, gewapend met fotocamera, videorecorder en voicerecorder. Ze interviewden brandweerlieden en maakten met het materiaal een PowerPoint presentatie. Dat ging natuurlijk niet vanzelf, maar dankzij de hulp van de ict-coördinatoren op school kwamen ze toch een heel eind en leerden ze vooral de apparatuur bedienen en raakten ermee vertrouwd.

Dat is ook in lijn met de filosofie van Grassroots: leerlingen kunnen samenwerken met leerkrachten aan een inhoudelijk project. Zoals bij alle projecten, bleken ook dit keer de leerlingen en leerkrachten sterk gemotiveerd.

Kolegio Dodo Palm heeft inmiddels een ict-ambassadeur benoemd, en men is bezig met het uitstippelen van een ict-leerlijn zodat het ict-onderwijs structureel kan worden opgezet en een vaste plek kan krijgen in het onderwijs. Ze zijn erg blij met de kans die ze gekregen hebben om met Grassroots Curaçao mee te doen als pilot school. Een ervaring die ze nooit hadden willen missen!

Solirenne Henriëta
Projectcoördinator

Hays Nichols
Directeur

Speciaal onderwijs Grassroots Curaçao op Blenchischool

Onze school is dol op ict activiteiten, dus hebben wij de kans gegrepen toen wij benaderd werden om mee te doen als pilotschool. Wij willen de initiatiefnemers van Grassroots heel hartelijk bedanken voor deze kans, die ons gegeven is. Wij hebben ontzettend fijn gewerkt.

Onze school is een school voor Speciaal Onderwijs met een diversiteit aan diagnoses (onder andere autisme, ADHD, ODD, tubero sclerose, slechtziend, waterhoofd, gedrags-leerproblemen).

Door zoveel enthousiasme onder het team hebben wij toch geprobeerd een variëteit in de projecten te maken. Het resultaat: een kookproject, een creatief project, een cognitief project, een sociaal project en een natuurproject.

Allereerst het kookproject (Asina nos ta kushiná) Elke woensdag koken wij al op school voor zo'n 20 leerlingen. Wij hebben een goed uitgeruste keuken, alleen ons boodschappen-budget is een beetje aan de lage kant. Daarom maken we vaak recepten, die niet zo duur zijn. Het leek ons een goed idee om speciaal voor de kinderen met autisme(40%) een digitaal kookboek samen te stellen. Veel visuele ondersteuning in overzichtelijke stappen is een goede manier om met deze groep kooklessen uit te voeren. Eerlijk gezegd: een geslaagd project. De leerlingen hebben door zelf foto's en filmpjes te maken een goed beeld en zicht gehad op de volgorde en manier van werken in de keuken. We kunnen zo beginnen met een catering.

Het creatieve project (Asina nos ta pinta lanthùis)) hield in dat door middel van filmpjes een leerling liet zien hoe je een landhuis kunt schilderen op doek. Natuurlijk naar aanleiding van ons wereldoriënterend project "monumenten op Curaçao". Deze leerling (met autisme) heeft gedurende 10 weken er zelf steeds aan gedacht dat hij dezelfde polo aan moest hebben voor de opnames. Met veel toewijding is er aan het schilderij gewerkt. Ook op het einde van dit project zijn er diverse opdrachten binnengehaald, zodat wij deze kunstwerken kunnen verkopen als fundraising voor volgende activiteiten, die wij op school willen doen.

Een cognitief project (Nos reino di animal) in de vorm van een werkboekje wereldoriëntatie over het dierenrijk in het papiaments aangepast op het niveau van de kinderen en een excursie. De leerlingen hebben met veel enthousiasme geleerd hoe een PowerPoint presentatie te maken van hun spreekbeurt, hoe informatie op te zoeken op het net en deze aan te passen. De leerkracht heeft veel voorbereidingstijd gestoken in het maken van het info werkboekje.

Het sociale project (Asina nos ta siña abilidad sosial) heeft vele verrassingen bij de leerlingen opgeroepen. Door zelf opnames te maken en deze te regisseren volgens een stappenplan (wie-wat waar wanneer en hoe) was het verrassend de resultaten te zien op het scherm. Vele ict vaardigheden zijn de revue gepasseerd. Maar vooral het feit dat je juist deze leerlingen met autisme zag groeien in hun sociale- en ict vaardigheden was geweldig verbluffend.

Het natuurproject (nos kosecha salú) is door een groep jongere kinderen uitgevoerd. Deze groep heeft nagenoeg geen ervaring met het maken van bestanden en PowerPoint presentaties op een computer. Ook het filmen en foto's maken moest geoefend worden. Vooral de gezichten en ervaringen van deze groep kinderen was fantastisch om te zien. Fijn dat ict mogelijkheden schept voor het ontdekken, ervaren en delen van ervaringen en hetgeen je hierdoor leert. Er gaat een wereld voor ze open. Kinderen kunnen zoveel meer dan wij volwassenen. Bij probleempjes worden de kinderen geconsulteerd. Vooral de oudere leerlingen uit groep E hebben verscheidene keren de leerkrachten uit de brand geholpen. Om een paar voorbeelden op te noemen: het editen van de filmpjes, het inserten van beeld en symbolen, snoeren en draden aansluiten op apparatuur etc.

Wij zullen doorgaan met het ontdekken van ict mogelijkheden voor ons onderwijs, het oefenen van ict vaardigheden en het laten zien van deze vaardigheden. Met name onze doelgroep Speciaal Onderwijs, een beetje achtergeschoven doelgroep, heeft een enorme "push" nodig zoals die van Grassroots.

Het geld van de projecten hebben we onder andere besteed aan het kopen van Flip-camera's en digitale camera's zodat elke groep zijn eigen apparatuur heeft. Bij elke activiteit, bij leuke leerervaringen kan er meteen gefilmd of gefotografeerd worden. Naderhand presentaties maken of tentoonstellingen houden is nu een fluitje van een cent geworden.

Wij hopen dat we een lerende omgeving mogen blijven scheppen voor onze doelgroep, niet alleen ten behoeve van hun zelfwaarde, maar ten behoeve van de maatschappij, waar zij later deel uit van mogen maken.

Verelynn Romero
Directeur

Marianne Swinkels
Projectcoördinator

Speciaal onderwijs

Grassroots Curaçao op Van Houteschool

Na een duidelijke intro tijdens een vergadering op de Van Houteschool werd meteen besloten om mee te doen. Onze I.T. juf was erg enthousiast en beloofde ons erg goed te begeleiden en te helpen. Voor ons als leerkrachten was het een goede kans om bestaande projecten aan te passen met audio-visuele middelen en technieken. Ook de invalshoek om samen met de kinderen met film- en foto apparatuur te gaan werken maakte dit project aantrekkelijk. Toen alles geregeld was wat betreft flip- en fotocamera kon het eigenlijke werk beginnen.

Bij ons op school deden 5 leerkrachten mee met dit project. De onderwerpen werden gekozen uit onze jaarlijkse projectenlijst. Terwijl de leerkrachten alles op papier gingen uitwerken, kregen de leerlingen een korte sessie "werken met flip- en fotocamera". Dit gebeurde in de pauze en ook tijdens de uren van de middagopvang. Deze sessies werden door juf Samantha gegeven.

Ik heb gekozen voor het thema "mi bario", "mijn buurt". Het is een interessant thema die veel raakvlakken biedt met andere vakgebieden. Ook is het thema erg realiseerbaar met weinig middelen. En er kunnen makkelijk overeenkomsten worden gevonden met de buurt waar de leerlingen zelf wonen.

Onze kinderen komen uit verschillende buurten van Curaçao, maar kennen de buurt van de school toch vrij goed. Afsproken werd dat er in 2 groepen gewerkt zou worden.

Met elke groep leerlingen zouden wij een deel van de buurt verkennen, in kaart brengen en foto's maken van belangrijke, interessante lokaties en herkenningspunten

Waarom ik voor deze buurt heb gekozen:

- ★ het is de buurt waar de school staat.
- ★ het is een vrij grote buurt.
- ★ de school staat op een zeer centrale plek.
- ★ veel belangrijke gebouwen liggen binnen loopafstand.
- ★ verschillende verkeerssituaties o.a. kruisingen en rotondes zijn aanwezig.
- ★ het is een wijk met volkswoningen en particuliere woningen.
- ★ we hebben een goede relatie met de buurtbewoners en –instanties.
- ★ er wonen nog vele oudere oorspronkelijke bewoners in de wijk.
- ★ het buurtcentrum is zeer actief met recreatieve bezigheden.

De leerlingen liepen meteen warm voor het idee om samen met de juf de wijk in te gaan. Met de eerste groep zijn we toen een middag gaan toeren door de wijk. De sfeer was erg ontspannen en ieder kind was zich erg bewust van zijn belangrijke aandeel in het project.

Ze konden heel duidelijk aangeven wat ze wilden fotograferen of filmen. Er werden ook vele tips gegeven aan elkaar om alles zo goed of mooi mogelijk op de foto te krijgen.

Er viel geen enkel onvertogen woord en in mijn auto heerste een hele fijne sfeer van 'kameraden onder elkaar'. Er waren veel lachsalvo's en hilarische momenten. Zowel tijdens het werk als bij het bekijken van de filmpjes en foto's.

Ik kan me nog herinneren dat we een straatnaambord wilden fotograferen. Het stond bijna helemaal verscholen in de kruin van een boom. Met man en macht werd nagedacht en verzonnen hoe dit aangepakt zou moeten worden. Uiteindelijk werd besloten dat er '2 chimpansees' uit de groep in de boom zouden klimmen en de takken voor het bord weg zouden trekken. Onder de nodige plagerijtjes en gelach werd dit gedaan en konden er goede foto's worden genomen. Wat ook opviel is dat de leerlingen tijdens het filmen en fotograferen met een trotse blik naar "hun" Van Houteschool keken. Door de lens kijken maakte dat ze naar de schoonheid en het grootse van hun school keken. Ze maakten dan zeer professionele opmerkingen als: "als ik verder weg sta krijg ik het hele schoolplein en de gang op de foto", " ga jij maar onder die boom staan dan krijg ik jou en de naam Prof. Dr. I. C. van Houteschool mooi op de foto"

De leerlingen vertelden honderduit en communiceerden openlijk met elkaar over alles en nog wat. Meest over wat /wie we tegenkwamen. Er werd heel veel hardop gelezen : namen van bedrijven, winkels, straatnamen en andere aanduidingen. Verkeerssituaties werden ook onder de loep genomen net als het rijgedrag van andere automobilisten.

Ik heb me erg vermaakt, heb veel geleerd en ook veel achtergrondinformatie gekregen van mijn leerlingen tijdens onze ongedwongen gesprekken onderweg.

Met elke groep maakte ik weer een andere route en dus andere gebeurtenissen mee. Dat schepte een heel speciale band met die specifieke groep. De klas zelf had weer genoeg gespreks-onderwerpen voor een lange tijd. Er was een duidelijke gemeenschappelijke interesse.

Ze vonden het enorm spannend om het uiteindelijke resultaat te zien. Apetrots waren ze en zeker toen het voor de hele school werd gedraaid. Ze kregen er niet genoeg van en konden bij elk stuk commentaar geven over de totstandkoming van hetgene wat iedereen te zien kreeg.

Het was een hartverwarmend experiment en zeker voor herhaling vatbaar. De kinderen van de Van Houteschool hebben er erg van genoten en ik denk dat dit ook zal gebeuren als andere scholen dit met hun leerlingen zouden doen.

Soraya Hinkert

Soraya Hinkert
Projectcoördinator

Voortgezet onderwijs Grassroots Curaçao op Marnix College

Wim Keman
Algemeen directeur

Het is geweldig dat iedere docent inspiratie kan halen uit dit Grassroots Curaçao Lesbrievenboek. Ik ben er van overtuigd dat deze impuls een ontwikkeling in gang heeft gezet waardoor digitale toepassingen binnen de lessen een vaste plek in het jaarwerkplan zullen veroveren.

Wim Keman

Allereerst wil ik de Grassroots Foundation Curaçao hartelijk dank zeggen voor het opzetten van dit initiatief en de ondersteuning die wij van hen hebben mogen ontvangen. Tevens complimenten aan de ict-coördinatoren en docenten die de initiatiefnemers waren bij de eerste projecten.

Door het initiatief bij de docenten te laten die, naar aanleiding van de behoeften van de leerlingen en/of lessen, een eigen ict project konden starten heeft het digitale onderwijs een enorme impuls gekregen met als gevolg een ontwikkeling binnen de lessen waarbij steeds meer digitale hulpmiddelen worden gebruikt.

Grassroots heeft een golfbeweging doen ontstaan binnen onze school die zich uitbreidt naar vrijwel alle vakken. Steeds meer docenten overleggen met collegae hoe zij digitale werkvormen kunnen toepassen of verder kunnen uitwerken. Met behulp van beschikbare laptops, beamers, enz. worden nu in vele lessen bepaalde onderwerpen digitaal aangeboden en zien de kinderen dat er naast de Social Media ook andere interessante onderwerpen op het WWW te vinden zijn dan.

Dankzij de uitvoering van het Grassroots-project in het onderwijs op Curaçao is er een heel nieuw inzicht in het ict (school)gebruik ontstaan. Eerst werd alleen de cd-roms die bij de methodes horen gebruikt, maar nu wordt er ook op eigen initiatief ideeën uitgevonden en uitgewerkt. Dit werkt zeer positief en motiverend voor zowel leerkrachten als leerlingen.

In het prille begin van het project was het in eerste instantie een kwestie van het motiveren van collega's om de website van Grassroots te bezoeken om zodanig ideeën op te doen, die alhier konden worden uitgevoerd. Vooral het idee van NAF. 1000,- per uitgevoerd project met evaluatie, presentatie en foto's, leek vanwege de omvang van de hiermee gemoeide tijd en voorbereidingen naast het normale curriculum voor verscheidene collega's een hobbel die overwonnen moest worden.

Nadat de eerste projecten begonnen te lopen en de eerste beamers, schermen, digitale camera's, statieven en laptops in gebruik werden genomen, begonnen langzaam maar zeker ook de andere collega's in het Grassroot project geïnteresseerd te raken.

Projecten die op de Marnix en op de twee andere scholen, Peter Stuyvesant College en Radulphus College, werden uitgevoerd gaven ook een beter inzicht in wat er allemaal gedaan kon worden, vooral met inpassing hiervan in het eigen curriculum.

De projecten waren stuk voor stuk inspirerend. De leerlingen mochten opeens wel gebruik maken van hun eigen camera, Iphone, BlackBerry en overige digitale media. Dit gaf weer een extra stimulans voor de leerlingen om in de les actiever te zijn en mee te doen.

Het ruimteproject (International Space Station) bood bij de lessen Wis- Natuur- en Aardrijkskunde een nieuwe dimensie aan de leerlingen. Welke sites moeten we bezoeken? Aanmelden? Wanneer komt de ISS of een bepaalde satelliet voorbij (exact tijdstip)? Waar bevind ik me op dit moment (Noorderbreedte?, westerlengte?) Onder welke hoek bevind ik mij? En in welke richting moet ik kijken? Hoe leg ik het uit aan mijn ouders om ook mee te kijken? Leerlingen pakten deze informatie met grote interesse op.

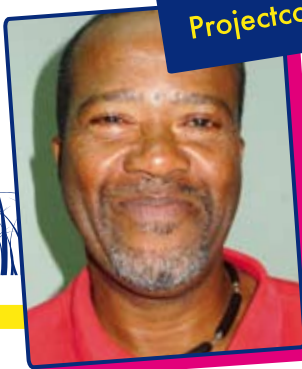
Het Beroepenproject voor de kinderen die nog hun studierichting moesten bepalen was een groot succes voor de dekaan en natuurlijk ook voor de leerlingen. Diverse bedrijven zijn bezocht, waarbij de leerlingen de mogelijkheid hadden om gesprekken te voeren met zowel de leidinggevenden van deze bedrijven en de aldaar werkzame werknemers. Zodoende kregen de leerlingen een gedegen inzicht van de inhoud van de door hen gekozen richting c.q. vervolgstudie die zij gaan doen.

Bij een bezoek aan de dierenkliniek werd een hond geopereerd die helemaal openlag. Een van de leerlingen die de operatie moest filmen schrok zich het spreekwoordelijke hoedje, toen zij zag dat het haar eigen hond was die op de operatietafel lag, door burens naar de kliniek gebracht na een ongeluk. Zij wist meteen dat zij geen dierenarts meer wilde worden want daar kon zij niet tegen. Met de hond is gelukkig alles goed gegaan en die wandelt weer vrolijk rond in de tuin.

De uitgevoerde Grassroots-projecten zijn teveel om op te noemen. Noemenswaardig is dat deze projecten op het Marnix College een nieuw inzicht hebben gegeven in de wijze waarop ict en haar diverse media tijdens de studie kan worden toegepast. De films, foto's en gegeven presentaties kunnen ieder schooljaar steeds weer opnieuw gedaan, gebruikt, en verbeterd worden. De eigengemaakte presentaties door leerlingen voor in de klas haalde heel wat angst weg van de kinderen. "Meneer mag ik het opnieuw doen?" of "Mijn vader heeft me geholpen en nu help ik de andere kinderen in het computerlokaal!" "Eerst vonden mijn ouders het maar lastig maar nu vinden zij het uitstekend!" waren enkele van de reacties van verschillende leerlingen.

De nieuwe ontwikkelingen op het ict gebied zijn legio en de leerkrachten kunnen vooral met hulp en begeleiding van hun schoolbestuur en vooral op eigen initiatief een sfeer binnen hun lessen creëren, die veel vruchten afwerpt voor zowel de leerling als de leerkracht.

In plaats van alle media op het schoolterrein en tijdens de lessen te verbieden moeten wij in deze tijd die volledig in het teken staat van de digitale media wereld, met het oog op de toekomst een manier vinden om de diverse digitale media te integreren in ons onderwijssysteem.

Wilfrido Lovert
Projectcoördinator

Wilfrido Lovert

www.grassrootscuracao.com

Voortgezet onderwijs Grassroots Curaçao op Radulphus College

Een leerling die er slecht voor stond gaf mij de volgende verklaring voor zijn onvoldoendes. "Meneer, weet u, ik leer wel en ik doe mijn best, maar de docenten geven echt saai les. Zij zijn niet flitsend." "Wat bedoel je hiermee?" vroeg ik. "Nou", antwoordde de leerling "de meeste docenten blijven op hun stoel zitten en komen het hele uur niet meer van die stoel af. Ze lijken wel vastgeplakt. En dan ga ik naar de volgende les en daar is het precies hetzelfde. Als ik thuis televisie kijk naar MTV, dan zie ik dat alles beweegt. Er gebeurt veel in een clip. Ik moet geconcentreerd kijken en zo onthoud ik wat er gebeurt."

Dit verhaal is mij altijd bij gebleven. De vraag is hoe de docent de aandacht van de leerling kan vangen. Een docent hoeft niet te dansen voor de klas, maar is wel een entertainer. En met de moderne hulpmiddelen kan hij zijn lessen zo opbouwen dat hij "flitsend" is voor de leerlingen. Grassroots maakt de docent ervan bewust dat de lessen ook anders kunnen. Het gebruik van PowerPoint tijdens de les maakt de les al interessanter voor de leerling. Een filmpje erbij van slechts enkele minuten maakt de uitleg van de docent duidelijker. De interesse van de leerling is gewekt. Hij zal vragen stellen en de kans is groot dat de leerling thuis de film op internet zal opzoeken. En heeft de docent dan niet bereikt wat hij wilde bereiken? Bovendien is er een wisselwerking. Ik ben ervan overtuigd dat het enthousiasme van de leerlingen zal overslaan op de docent.

Adrie Mink
Rector

De docent zal door het succes van zijn digitale les verder gaan kijken wat de mogelijkheden zijn. De eerst als moeilijk ervaren PowerPoint presentaties zullen spoedig beschouwd worden als heel normaal. En de docent weet niet beter dan dat hij een filmpje zoekt ter illustratie van zijn uitleg. De digitale lessen van de docenten, die hebben meegedaan, worden nu gebundeld. En hiermee gaat Grassroots weer een stap verder. De docent heeft op deze wijze alle lessen bij de hand die reeds ontwikkeld zijn en waarover hij kan beschikken. Door de bundeling kunnen de docenten over elkaars lessen beschikken, aanpassingen aanbrengen en verder uitdiepen. Dankzij Grassroots heeft het onderwijs op Curaçao een nieuwe impuls gekregen.

Pabien

Adrie Mink

Terugkijkend op twee jaar Grassroots projecten kan ik zeggen dat het twee prikkelende jaren zijn geweest. In totaal zijn er op het Radulphus College 19 verschillende projecten uitgevoerd, eerst 15 en daarna nog eens vier. Zeer divers, van Nederlandse woordenschat oefeningen maken met behulp van Hot Potatoes tot een virtuele tour in elkaar zetten met Google Maps. Een tocht over de vlakte van Hato vastleggen met een Flip-camera en filmen van een drama voor zelfreflectie. 19 initiatieven van docenten die zich gingen verdiepen in "wat is mogelijk voor mijn vak".

De docenten zetten hun eerste stap op het gebied van ict toepassen in hun vakgebied of zagen hun kans meer te doen met ict in de les. Dat wil zeggen computergebruik, waarbij vooral werken met media en internet benut werd. Minstens 400 leerlingen hebben actief meegedaan. Volgens sommigen “de leukste opdracht in de afgelopen 5 jaar” (H5-leerling).

Als coördinator was ik weleens geprikkeld door uitvoerders die treuzelden met het inleveren van de evaluaties van de projecten. Maar telkens weer als de verdiende spullen er waren, beamer, laptop, camera’s enz., dan was de reactie van de participerende docent: heb ik dit verdiend met één project? WOW. En van mijn kant uit, het voelde geweldig de momenten dat ik als ict- en Grassrootscoördinator mijn collega’s wat kon bieden.

Met ict breng je de wereld van buiten in de klas en zie je de beleving van de leerlingen geuit. De school leert met en van nieuwe media. Aan ict toepassen zitten wel haken en ogen. Ict in de les is gemakkelijk, maar moeilijk tegelijk. Een voorbeeld. Het programma voor geluidsbewerking Audacity is zo gedownload, nb gratis. Maar hoe zet je nu een opdracht voor de leerlingen in elkaar waarbij ze laten horen dat ze de leerstof begrepen hebben? Hoe zorg je ervoor dat alle leerlingen kunnen werken met het programma en in welke format mogen ze de geluidscollage inleveren? Stof tot nadenken voor de docent, maar de Grassroots gaf de push aan de docenten om het in ieder geval te proberen.

Van de 15 projecten die in het eerste pilotjaar zijn uitgevoerd, is meer dan de helft herhaald in het tweede jaar. De vanzelfsprekendheid van het doen van de “ict-activiteiten” in dat tweede jaar valt op. Verschillende opdrachten van de projecten zijn opgenomen als vast onderdeel bij de vakken, ze zijn verankerd.

De docent voelt zich at ease met de nieuwe manier van werken en de spullen blijven niet in de kast liggen. Ondanks dat we zuinig moeten zijn op de spullen, zeg ik “apparatuur moet je volledig “op” gebruiken, over een jaar is het al verouderd”. Grassroots Curaçao lag dicht bij de docent. De docent kreeg speelruimte en kon aan nieuwe ideeën werken. De Grassroots Foundation stelde daar een geldbedrag tegenover. Ik ben van mening dat scholen zelf voor meer ict-middelen moeten zorgen. Alhoewel bekend is dat dit niet vanzelfsprekend leidt tot meer en beter gebruik hiervan. De Grassroots gaf een stuk uitdaging erbij. Wellicht kunnen directies van scholen dit concept gebruiken ter stimulering van lessen met ict. En we hebben op school zelfs gezien dat je soms niet veel nodig hebt om innovatief bezig te zijn.

Organisatie pabien met dit boek.
Het geeft beeld in de klas en het is nu saved!

Gracia Greijmans

Gracia Greijmans
Projectcoördinator

Voortgezet onderwijs Grassroots Curaçao op Peter Stuyvesant College

Ik heb saaië, theoretische lessen waarbij de leerlingen vooral consumptief bezig waren, zien veranderen in spannende actieve lessen door het gebruik van beamers, waarbij leerlingen zelf de stof presenteren. Leerlingen hebben prachtige interviews gehouden met behulp van de flip-camera, mondelinge examens kunnen veel beter voorbereid worden, ook weer dankzij de flip-camera. Zo kan ik nog wel eventjes doorgaan.

Daarnaast is de school weer een stuk rijker aan it-materiaal.

Het feit dat de projecten vanuit de basis, de docent en zijn leerlingen, zijn gekomen, spreekt mij zeer aan. Op die manier zijn docent en leerlingen ook weer meer eigenaar van hun lessen. Dat gevoel van eigenaarschap is ontzettend belangrijk, een heel sterke motivator.

Jammer genoeg kunnen HAVO/WVO-scholen geen gebruik maken van Usona gelden, want het is uitermate belangrijk dat we op ict-gebied bij blijven, sterker nog, we zouden voorop moeten lopen. Met de gelden die vanuit de overheid beschikbaar zijn, is dat helaas een Mission Impossible. Des te meer reden om de Grassroots Curaçao organisatie dankbaar te zijn voor hun mooie geste!

Ook met dit boek ben ik erg blij, ik hoop dat vele collega's er veel inspiratie uit zullen putten.

Jo Hanssen

Vaak hoor je docenten verzuchten dat de leerlingen niet gemotiveerd zijn, niks willen, niks uitvoeren, zich niet kunnen concentreren. Helemaal frustrerend voor die docent als hij dan ook nog eens in de vakantie nieuwe lessen heeft samengesteld, actueel lesmateriaal op internet heeft gezocht, mooie opdrachten heeft gemaakt. Toch zijn er momenten dat die leerlingen echt wel gemotiveerd zijn, heel veel willen, heel veel doen en zich uren achtereen kunnen concentreren, helaas niet voor de lesstof van die goedwillende docent.

Dan komt een project als Grassroots wel als een groot geschenk. Je krijgt als docent toch weer een geweldige kans om samen met je leerlingen je lessen 'op te leuken', je krijgt de kans om weer wat dichterbij de leefwereld van je leerlingen te komen, je krijgt de kans om te laten zien dat je niet in de prehistorie bent blijven steken.

Persoonlijk ben ik dan ook heel blij dat zoveel docenten van mijn school gebruik hebben gemaakt van de door Grassroots geboden mogelijkheden. Daar zijn een paar heel leuke projecten uit voort gekomen.

Grassroots is als een bom ingeslagen op onze school. De gevolgen van deze inslag zullen zeker een blijvend effect hebben op het onderwijs op onze school. Niet alleen vanwege het feit dat de roep om materiaal bij docenten heel erg groot was, maar nog meer omdat men hunkerde naar aanpassing van het onderwijs aan de nieuwe en snelle technologische ontwikkelingen in de maatschappij en ook aan de belevingswereld van de leerlingen die in een digitaal tijdperk opgroeien. Docenten en leerlingen hebben met de introductie van Grassroots op school 28 projecten geïnitieerd en ten uitvoer gebracht. Wij mogen terugkijken op een zeer geslaagde pilotperiode waarin leerlingen zeer gemotiveerd geparticipeerd hebben aan de verschillende projecten onder leiding van de docenten. Voor de docenten was het nieuw, ict op een creatieve manier aan de leerlingen aan te bieden, waarbij zij soms gebruik gemaakt hebben van voor hen soms nieuwe media.

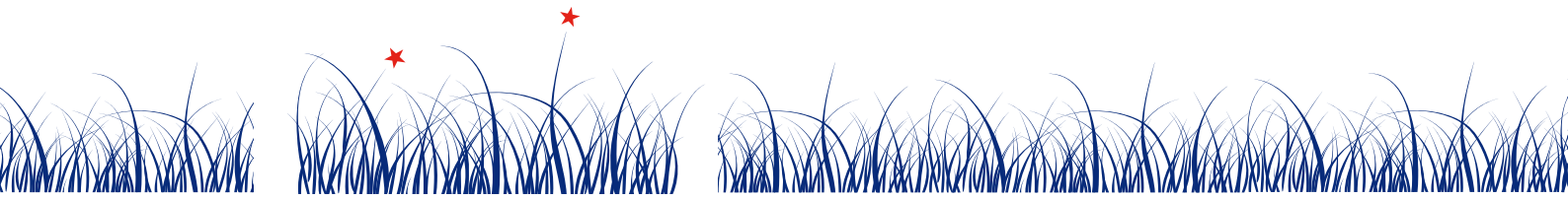
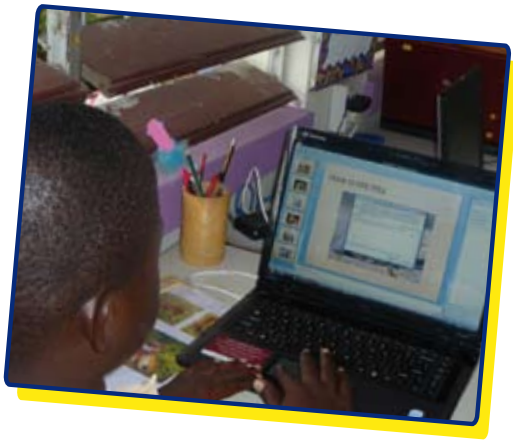
Namens alle docenten en leerlingen van het KAP wil ik de organisatoren en sponsoren hartelijk bedanken voor dit mooie initiatief.

Pabien Grassroots Curaçao!

Hortence Molles

Hortence Molles
Projectcoördinator

Een inspirerend lesbrievenboek

Na deze uitgebreide inleiding waarin het ontstaan van Grassroots en de uitwerking in en door de verschillende scholen is besproken, is het nu tijd voor het daadwerkelijke resultaat van al die inspanningen. Innovatie kost tijd en energie, maar wordt vaak meer dan evenredig beloond. Dat is zeker ook het geval met de lesbrieven van Grassroots Curaçao.

In dit inspiratieboek zijn de Grassroots projecten, zoals bedacht en uitgevoerd door de acht pilotscholen, verwerkt tot overzichtelijke en toegankelijke lesbrieven waar docenten uit het gehele Curaçaose onderwijs ideeën uit kunnen putten. Uit de vele verslagen, verhalen, presentaties, foto's en zelfs filmpjes van de pilotdocenten zijn maar liefst zestig complete lesbrieven en tien iets kortere lesideeën voortgekomen.

Elke lesbrief kent een gelijke opmaak. Bovenaan de eerste pagina, in het blauwe vak, vind je de belangrijkste kenmerken van het project; voor welke doelgroep is het geschikt, welke vakken of educatiegebieden staan centraal? Ook vind je er een korte inleiding. Op basis daarvan kun je snel beslissen of een project past bij het thema waar je op dat moment mee werkt, het niveau van de leerlingen of het vak dat je geeft. Lijkt het project je wat? Lees dan snel verder!

In elke lesbrief vind je een introductie die je kunt gebruiken als je het project uitlegt aan je leerlingen, maar ook duidelijke doelstellingen, een uitgebreide beschrijving per les en natuurlijk ook veel tips en opmerkingen. Kijk zeker ook naar de aangegeven links, met leuke filmpjes en andere handige websites die het project nog levendiger en digitaal kunnen maken.

Let wel: de lesbrieven in dit inspiratieboek zijn voorbeelden, letterlijk bedoeld als inspiratie of lesidee. Natuurlijk weet jij zelf het beste wat jouw leerlingen aankunnen, welke onderdelen goed passen in de lesmethode waar je mee werkt of welke activiteiten geschikt zijn voor jouw groep. Wees creatief en maak elk project je eigen, net zoals de docenten in de pilotscholen dat gedaan hebben. Ten slotte: laat je niet afschrikken door het gebruik van ict, maar wees inventief, overleg met leerlingen en collega's, geef er je eigen draai aan en omarm de digitale hulpmiddelen die er zijn net zoals de leerlingen dat doen!

de redactie

Inhoudsopgave

Funderend onderwijs

Bladeren (p. 30)

Leren over het groeiproces van planten en de verschillende bladeren die ze hebben, met behulp van internet, foto's en PowerPoint.

Brandweer (p. 32)

Met behulp van foto en video leren over brand en de brandweer: wat voor soorten brand zijn er en wat doet een brandweerman allemaal?

Digitaal jaarboek (p. 34)

Op de computer een jaarboek maken voor de schoolverlaters, met foto's en tekst van alle leerlingen en docenten.

Digitaal prentenboek (p. 36)

Samen met de leerlingen een verhaal met bijbehorende prenten maken en deze inscannen in de computer tot een digitaal boek.

Dopen van een pop (p. 38)

Spelenderwijs kennis maken met Jezus en het ritueel van het dopen, door zelf een pop te dopen en dit te filmen.

Inheemse bomen van Curaçao (p. 40)

Leren over de verschillende soorten bomen op het eiland en de functies die de bomen hebben, door informatie op internet te zoeken.

Kompa Nanzi en de muziektart (p. 42)

Het verhaal van Kompa Nanzi uitbeelden met de leerlingen, hier foto's van maken en deze verwerken tot een digitaal prentenboek.

Lipdub (p. 44)

Ter gelegenheid van een jubileum of ander feest met de hele school een clip opnemen van het schoollied.

Mijn eigen gedichtenbundel (p. 46)

Leerlingen zoeken een favoriet gedicht op en verwerken dit op de computer tot een mooie pagina, die samen een gedichtenbundel vormen.

Mira nos (p. 48)

Met de klas een televisieprogramma maken, van onderzoeken tot interviewen en van filmen tot presenteren.

Onze haven (p. 50)

Leren over de verschillende havens van het eiland en waarom deze zo belangrijk zijn, onder andere met behulp van internet.

Onze natuur in close-up (p. 52)

Zelf foto's maken van de natuur rondom de school en hier een collage van maken, zodat leerlingen de details van planten en dieren beter opmerken.

Pesten (p. 54)

Interactief project over het thema pesten, met onder andere het maken van een PowerPoint, het bekijken van video's, knutselen en rollenspellen.

Zumba (p. 56)

Vanuit de sport zumba aandacht besteden aan gezond eten en bewegen, met muziek, video en natuurlijk dans.

Speciaal onderwijs

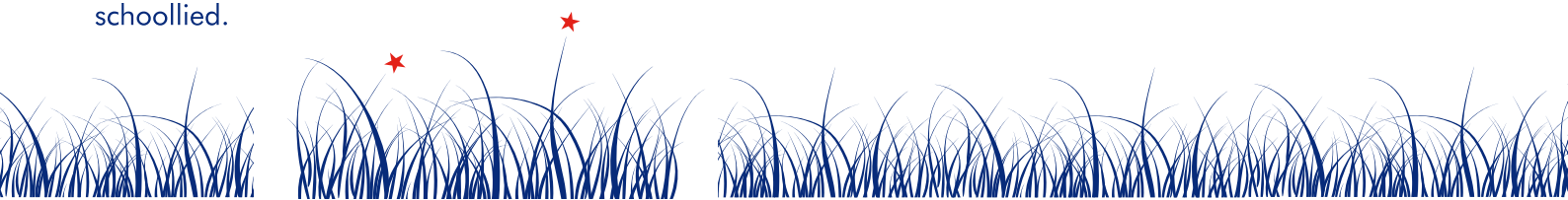

Asina nos ta kushina (p. 58)

Samen met de leerlingen de Curaçaose keuken uitproberen, het kookproces fotograferen en zo een kookboek in beeld creëren.

Asina nos ta siña habilidad social (p. 60)

Video gebruiken om leerlingen sociale vaardigheden te laten oefenen door middel van rollenspellen en het terugkijken hiervan.

Landhuizen schilderen (p. 62)

De Curaçaose landhuizen en hun architectuur heel goed bekijken en een mooie afbeelding, gezocht op internet, naschilderen.

Menselijk lichaam (p. 64)

Informatie zoeken op het internet over de verschillende functies van de menselijke organen en deze visualiseren met behulp van foto's.

Mi bario (p. 66)

Met Google Earth gaan leerlingen hun eigen wijk en de wijk van de school bekijken en ontdekken ze wat er belangrijk is in een wijk.

Nos haf (p. 68)

Leren over de havens van Curaçao door het bekijken van foto's, een bezoek aan de haven en het maken van een maquette.

Nos koshesha salú (p. 70)

Door meer te weten te komen over het verbouwen van groente aandacht besteden aan gezond en verantwoord voedsel.

Punda en Otrabanda (p. 72)

De historische gebouwen van beter bekijken met behulp van foto's en video's en zo de geschiedenis van Curaçao belichten.

Reino di animal (p. 74)

Informatie van internet gebruiken bij het maken van een presentatie over verschillende diersoorten en hun kenmerken.

Vroeger en nu (p. 76)

Spelletjes van vroeger en nu vergelijken en uitproberen, door op internet en in boeken op te zoeken hoe kinderen vroeger speelden.

Voortgezet onderwijs

ASW, een wereld van informatie (p. 78)

Leerlingen maken een PowerPoint presentatie over een maatschappelijk thema, gelinkt aan globalisering, en leiden een discussie over dit thema.

A virtual tour through... (p. 80)

Met Google Earth en Google Maps in groepjes een digitale rondleiding door een stad, ergens op de wereld, voorbereiden.

Beroepskeuze (p. 82)

Mensen in verschillende werkvelden interviewen en fotograferen en hier een presentatie over maken, om zo een map vol info over beroepen te maken.

Biologie op internet (p. 84)

Internet integreren in de biologielessen door leerlingen zelf informatie te laten opzoeken en presenteren voor de klas.

Bouwtechniek (p. 86)

Een informatiefilm maken over bouwtechniek voor leerlingen die nog een richting moeten kiezen.

Curaçao tourist guide (p. 88)

Een promotie dvd maken over het eiland Curaçao, van begin tot eind georganiseerd door de leerlingen.

De Curaçaose muziekcultuur (p. 90)

In groepjes verschillende aspecten van de Curaçaose muziekcultuur te belichten, door muzikanten te interviewen en filmen.

De toerist spreekt (p. 92)

Onderzoek doen onder toeristen die Curaçao bezoeken: wat vinden ze van het eiland en wat kan er verbeterd worden?

Digitaal jaarboek (p. 94)

Onder begeleiding een jaarboek maken voor de schoolverlaters, met mooie portretten van elke leerling en korte teksten over henzelf.

Digitale schoolkrant (p. 96)

Een digitale variant op de papieren schoolkrant, met veel meer mogelijkheden wat betreft design, verspreiding en invulling.

Economie go global! (p. 98)

Integreren van digitale middelen, zoals computers, laptops en smartphones, in de economielessen.

Ecophus (p. 100)

Een digitale studiehulp bouwen waarop tentamenstof, opdrachten en vakinhoudelijke informatie voor iedereen toegankelijk bewaard kan worden.

Etalage – presentatie en promotie (p. 102)

Etalages in Willemstad bekijken en fotograferen, later analyseren en de bevindingen presenteren met PowerPoint.

Gesteenten Curaçao (p. 104)

Een digitaal verslag maken van een excursie naar de noordkust van het eiland, zodat er meer uit een excursie gehaald kan worden.

Jongeren en politiek (p. 106)

In groepjes een politieke partij oprichten en vanuit de bepaalde standpunten een discussie organiseren en leiden.

Kijken en doen (p. 108)

Sport- en bewegingsoefeningen bekijken op internet, zelf uitproberen, je eigen bewegingen filmen en deze terugkijken.

Le Francais a nos portes (p. 110)

Een digitale uitwisseling opstarten met een Franstalige school in een ander land of op een ander eiland, communiceren via email, Skype en videoberichten.

Levendig Nederlands (p. 112)

De Nederlandse literatuur verlevendigen door de leerlingen video's te laten maken gebaseerd op een verhaal uit de literatuur.

Luister of het mag (p. 114)

Een radioprogramma maken rondom een ethische kwestie, zoals genetische manipulatie, met gesprekken, muziek en jingles.

Metten van lichaamsfuncties (p. 116)

Met digitale meetapparatuur je eigen lichaamsfuncties meten, zoals longfunctie en hartslag, en de gegevens verwerken in Excel.

MO Excel (p. 118)

Leren hoe een spreadsheet werkt en hoe je deze in de bedrijfspraktijk kunt inzetten, zodat leerlingen ook praktisch ermee uit de voeten kunnen.

Onze culturele helden (p. 120)

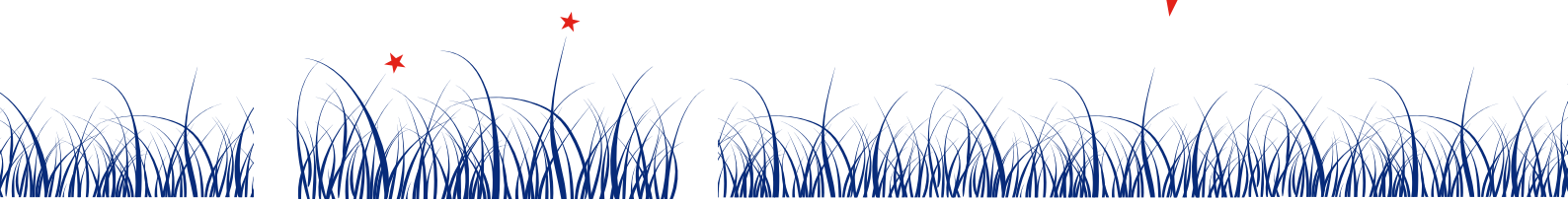
Een cultureel gebied, zoals literatuur, dans, muziek of theater, wordt belicht door een groepje leerlingen met behulp van video en foto.

Poppenspel (p. 122)

Zelf een poppenspel maken van begin tot eind: verzinnen van een verhaal, maken van de poppen, spelen van het spel en dit opnemen op video.

PowerPoint presentatie actualiteit (p. 124)

Een presentatie maken rondom een actueel thema en hierover discussiepunten opstellen voor de rest van de klas

Pubquiz (p. 126)

Een echte Engelse pubquiz maken over een thema dat te maken heeft met Engeland en deze in de klas als echte quizmasters presenteren.

Sneller dan het oog (p. 128)

Met behulp van een high-tech camera supersnelle bewegingen fotograferen en analyseren, zoals de val van een druppel.

Sound and lightning for stages (p. 130)

Geluid, licht en achtergrondbeeld voor een optreden regelen, van bedrading tot belichting en van maximale decibellen tot mooie videobeelden.

Sprinten op RC (p. 132)

Een hulpprogramma voor leerlingen met motorische problemen, zodat zijn gemakkelijker toetsen kunnen maken.

Stromingen in de kunst (p. 134)

De Curaçaose literatuur integreren in de stromingen in de wereldliteratuur en kunst door een Curaçaose schrijver uit te lichten in een presentatie.

Students 4 students (p. 136)

Lesmateriaal voor informatica maken voor de leerlingen die een klas lager zitten: zo snijdt het mes aan twee kanten!

Track International Space Station (p. 138)

Je geografische locatie bepalen aan de hand van de stand van de sterren en de maan, en de route van het International Space Station bepalen.

WaraWara (p. 140)

Met de Curaçaose TomTom op pad om een idee te krijgen van coördinaten, richting en locatie op het eiland.

Wega di palabra (p. 142)

Een vreemde taal oefenen door een tekst te schrijven over een bepaald thema en deze later te presenteren aan de klas.

Werkelijkheid door toneel en drama (p. 144)

Een zelfgemaakt toneelstuk, gebaseerd op een maatschappelijk thema, uitvoeren voor de klas en opnemen met videoapparatuur.

Wiskundesoftware als lesondersteuning (p. 146)

Wiskundige computerprogramma's gebruiken om op een vernieuwende manier met wiskundige vraagstukken bezig te zijn.

Woordgebruik door middel van taalformats (p. 148)

Met behulp van eerder geoefende woordenlijsten een presentatie of rollenspel voorbereiden en presenteren.

Bladeren Funderend Onderwijs

In dit project leren leerlingen om te gaan met planten en leren ze van alles over de kenmerken daarvan. Centraal staan onderwerpen als het planten van zaden en het kweken van je eigen groente. Hoe doe je dat? Wat is er allemaal nodig om een plant te laten groeien van zaadje tot plant? Ook bekijken de leerlingen de bladeren van planten. Hoe ziet een blad eruit? Met behulp van PowerPoint maken ze een presentatie over planten en bladeren die ze aan de rest van de klas laten zien.

Metadata	Natuur, planten, bladeren, presenteren
Doelgroep	Dit project is geschikt voor de hogere klassen van het Funderend Onderwijs. In aangepaste vorm kan het ook in de lagere klassen uitgevoerd worden
Vak(ken)	Mens, Natuur en Techniek
Tijdspad	Het gehele project beslaat ongeveer tien lessen

De komende weken gaan we aan de slag met de natuur. Planten, bladeren: we zien ze elke dag, maar weten we er ook al iets over? Hoe groeit een plantje bijvoorbeeld? In het begin heb je alleen maar een klein zaadje, hoe kan het dat daar een plantje uitkomt? Een plant krijgt ook bladeren. Wat doen deze bladeren en hoe zien ze eruit als je ze van heel dichtbij bekijkt? Dat gaan we allemaal uitzoeken in het project 'Bladeren'. We gaan informatie zoeken over planten en bladeren op internet, maar we gaan ook op zoek naar plantjes en blaadjes buiten om daar foto's van te maken. Verder gaan jullie zelf zaadjes planten en kijken hoe daar een plantje uitkomt. Met al die informatie gaan jullie zelf een presentatie maken over een plant en zijn bladeren, die jullie aan de rest van de klas zullen laten zien.

Doelstellingen

De belangrijkste doelstellingen van dit project zijn:

- ★ leerlingen zijn bekend met Google en het zelf zoeken van informatie over een thema.
- ★ leerlingen kunnen met digitale apparatuur werken.
- ★ leerlingen ervaren hoe een plant uit een boon kan groeien.
- ★ leerlingen hebben kennis opgedaan van verschillende soorten bladeren en hun vorm en rand.

Vorbereidingen voor docent

Een goede planning is bij dit project belangrijk. In het pilotproject hebben de leerlingen een excursie ondernomen naar Hofi Pastor in Barber. Indien je dit ook met de leerlingen wil doen, neem dan op tijd contact op met Hofi Pastor. Breng ook de ouders van de leerlingen op de hoogte van de excursie en regel vervoer.

Laptop/computer ★ Beamer
Whiteboard ★ Digitale camera
Flip-camera ★ Microsoft PowerPoint
Google ★ Digitale microscoop
Microsoft Word ★ Kartoline ★ Watjes
Verf ★ Lijm ★ Bonen ★ Plastic cups

Irene Lourens-Servage
Marnix College

Planning/onderdelen

Voor dit project kan een lesverdeling gemaakt worden zoals hieronder gepresenteerd.

Les 1

De leerlingen gaan in kleine groepjes het onderwerp 'planten' webben: ze maken op papier een web waarin ze alles wat in hen opkomt rondom het thema opschrijven. Samen proberen ze al vragen te beantwoorden als: Wat heeft een plant nodig om te groeien? Hoe groeit een plantje? Hoe plant je een zaadje? Hiervan maken ze in een Word document een overzichtje. De resultaten worden in de klas besproken.

Les 2

De leerlingen gaan, in dezelfde groepjes, op zoek naar informatie over planten in het gebruikte lesmateriaal van Mens, Natuur en Techniek. Zoek hiervoor een geschikt hoofdstuk met opgaven.

Les 3

De leerlingen gaan aan de slag met het internet en maken een overzicht met geschikte websites die gaan over het zaaien en groeien van planten.

Les 4

De leerlingen gaan zaadjes planten. In plastic cupjes met watjes zaaien ze elk hun eigen plantje. Ze maken een logboek waarin ze vanaf deze dag elke dag het groeiproces bijhouden en opschrijven. Ook moeten ze hun plantje elke dag (of zo vaak als nodig) water geven.

Les 5

Met een digitale microscoop gaan de leerlingen in groepjes verschillende soorten bladeren bekijken. Elke groep krijgt een zak met bladeren. Wat zien ze allemaal op en aan deze bladeren? Wat zijn de verschillen? Maak eventueel een vragenlijstje dat ze moeten beantwoorden.

De leerlingen maken ook foto's van de verschillende bladeren, die ze later verwerken in hun PowerPoint presentatie.

Les 6

Excursie naar Hofi Pastor. Hier maken ze kennis met verschillende soorten bomen en de bijbehorende bladeren. In het pilotproject werd de excursie 's ochtends uitgevoerd, tussen 8.45 uur en 11.45 uur. Contactpersoon was Ivette Raveneau, telefoonnummer: 7373965. De excursie kostte fl 3,- per leerling. De leerlingen maken foto's, die ze later in hun presentatie zullen verwerken.

Les 7

De leerlingen gaan, wederom in groepjes, verschillende soorten bladeren verzamelen. Hiervan maken ze een collage, waarop ze de bladeren plakken en voorzien van informatie die ze eerder hebben verzameld.

Les 8

De leerlingen maken in groepjes een PowerPoint presentatie van de informatie en afbeeldingen die ze tot nu toe hebben verzameld en gemaakt.

Les 9

De groepjes presenteren hun PowerPoint presentaties aan de rest van de klas of, indien mogelijk, aan andere klassen.

Les 10

Nabespreking van het hele project met de leerlingen. Wat hebben jullie allemaal gedaan en geleerd? Hoe gaat het met de zelf gezaaide plantjes? Wat was leuk, wat was minder leuk, wat was moeilijk? De leerlingen ronden hun verslag af: de Word documenten met informatie, de logboeken, de PowerPoint presentatie en de collage.

Brandweer Funderend Onderwijs

In dit project gaan de leerlingen zelf op zoek naar informatie over brand en de brandweer op Curaçao. Zo zullen ze ontdekken wat de brandweer allemaal doet en waarom dit zo belangrijk is. Ook leren ze hoe een brand te blussen en wat voor verschillende soorten brand er zijn. Daarnaast ontwikkelen ze de vaardigheden om een interview voor te bereiden en af te nemen en dit op te nemen met foto- en filmapparatuur. Ook zullen ze de informatie over de brandweer overbrengen aan de rest van de school.

Metadata Brandweer, brand, interview, video, filmen, foto, zang, veiligheid

Doelgroep Groep 7 en 8

Educatiegeb. Mens en Maatschappij, Sociale Vaardigheden, Taalgeletterdheid en Communicatie, Mens, Natuur en Technologie

Tijdspad Eén maand

Videocamera ★ Foto toestel ★ Voice-recorder ★ Interactieve whiteboard ★ Computers/ Laptops
★ DVD/CD ★ Beamer ★ TV en DVD player ★ Werkbladen ★ Blanco papier
Pen ★ Potlood ★ Schaar ★ Lijm ★ Verf ★ Cartoline ★ Tijdschriften ★ Schriften ★ Foto's
Boeken ★ Voorwerpen voor de centra ★ Transport ★ Pandushi en juice

Wisten jullie dat er allerlei verschillende soorten brand zijn? En dat die ook op verschillende manieren geblust moeten worden? De komende weken gaan we aan de slag met het onderwerp brand. Wat moet je allemaal weten als je een keer te maken krijgt met een brand? Wie daar het meeste vanaf weet, zijn natuurlijk de mannen en vrouwen van de brandweer. Daarom gaan we hen een bezoekje brengen en hen alles vragen over brand en brandblussen. Jullie gaan daar zelf een verslag van maken met film en foto's, zodat we straks aan de rest van de school kunnen uitleggen wat brand nu eigenlijk is en wat we er tegen kunnen doen.

Josephine Osepa-Boerleider
Kolegio Dodo Palm

Doelstellingen

De belangrijkste doelstellingen van dit project zijn:

- ★ leerlingen laten weten wat het werk van de brandweer inhoudt.
- ★ leerlingen laten weten waar de brandweerposten op Curaçao liggen.
- ★ leerlingen laten weten hoe een brand kan ontstaan.

Vorbereidingen voor docent

Voordat de klas kan beginnen met het project, moet de docent een goed overzicht hebben van de verschillende activiteiten. Ook moet er een afspraak gemaakt worden met de brandweer.

- ★ Bij het gebruiken van technologie moet men altijd een "back-up" hebben!

Planning/onderdelen

Het project kan ingedeeld worden in verschillende onderdelen.

Per onderdeel kan een aantal lessen ingevuld worden. Hieronder een voorbeeld van een mogelijke indeling. Natuurlijk kunt u dit altijd aanvullen met of vervangen door eigen lesmateriaal met als thema de brandweer.

Les 1

De leerlingen maken een web (woordspin) over de onderwerpen brand en brandweer. Daarbij formuleren ze vragen.

Les 2

De leerlingen gaan in groepjes vragen formuleren voor een interview met de brandweer. Ze leren hierbij de belangrijkste interviewtechnieken. Hoe stel je de vragen? Waar sta of zit je ten opzichte van de geïnterviewde? Hoe maak je aantekeningen?

Les 3

Klassikaal wordt een tekst gelezen over de brandweer, waarbij de leerlingen vragen moeten kunnen beantwoorden. Samen wordt de tekst nabesproken.

Irene Lourens-Servage
Kolegio Dodo Palm

Les 4

De leerlingen gaan oefenen met de digitale camera, videocamera en voicerecorder. De klas wordt in 3 groepen verdeeld. Elke groep krijgt een apparaat om mee te experimenteren. Vervolgens geeft de leider van de groep uitleg aan de rest hoe met het apparaat om te gaan.

Les 5

Samen worden de vragen die eerder geformuleerd zijn voor het bezoek aan de brandweer, opnieuw geformuleerd.

Les 6

Deze dag wordt een bezoek gebracht aan de brandweer. De leerlingen maken zelf foto's en video's en houden korte interviews met de medewerkers van de brandweer. Ook deze worden opgenomen.

Les 7

Het bezoek aan de brandweer wordt geëvalueerd. De leerlingen proberen knelpunten en leerervaringen naar voren te brengen. In groepjes maken ze een samenvatting van belangrijke informatie.

Les 8

De leerlingen maken een PowerPoint presentatie van hun ervaringen.

Les 9

De leerlingen componeren een lied over de brandweer. Dit nemen ze op met audio en video-apparatuur en branden ze op een cd of dvd.

Les 10

De eindresultaten worden gepresenteerd aan de rest van de school; zowel het lied als de PowerPoint presentaties en de video's van het bezoek aan de brandweer kunnen vertoond worden.

Digitaal Jaarboek Funderend Onderwijs

De leerlingen van groep 8 verlaten aan het eind van het jaar de school. Ieder gaat zijn eigen weg en sommigen zullen elkaar uit het oog verliezen. Om een blijvende herinnering aan de lagere schoolperiode te creëren, maakt de klas samen met de docenten een digitaal jaarboek: een presentatie waarin alle leerlingen met naam en foto zijn opgenomen, samen met een stukje tekst over henzelf. Ook de docenten dragen hun steentje bij.

Metadata	Schoolverlaters, jaarboek, PowerPoint
Doelgroep	Het project is speciaal bedoeld voor leerlingen van groep 8 van het funderend onderwijs
Educatiegeb.	Sociale emotionele vorming - Taal, Geletterdheid en Communicatie - Culturele en Artistieke vorming
Tijdspad	Het project duurt ongeveer een maand, waarvan de laatste weken van het schooljaar vooral aan het project gewerkt wordt. De voorbereidingen vinden gedurende het jaar plaats.

Computer ★ Digitale camera
Scanner ★ Lege cd's met hoesjes
Microsoft PowerPoint
Microsoft Word

Nog even, en jullie verlaten deze school om allemaal jullie eigen weg te gaan op een vervolgschool. Sommige van jullie zullen samen verdergaan, anderen verlies je misschien uit het oog. Om een blijvende herinnering te houden aan jullie lagere schooltijd, maken we samen een digitaal jaarboek. Dat is een digitale presentatie waarin al jullie namen en foto's zijn opgenomen, samen met een stukje dat jullie schrijven over jezelf en je tijd op school. Ook de docenten voegen een stukje toe. Aan het eind van het jaar krijgen jullie een cd mee naar huis met de presentatie, die je later altijd terug kunt kijken!

Doelstellingen

De belangrijkste doelstelling van dit project is het samen creëren van een blijvende herinnering aan de lagere schoolperiode van de schoolverlaters.

Vorbereidingen voor docent

Je neemt gedurende het hele schooljaar foto's van de activiteiten waarbij de leerlingen betrokken zijn. De leerlingen leren, indien nodig, te werken met PowerPoint. Je vraagt tijdig andere docenten om een bijdrage. Ook maak je van hen een digitale foto.

- ★ Laat de leerlingen ook een wens voor de toekomst uitspreken voor hun klasgenootjes.

Norma Jackson
Schotborgh College

Planning/onderdelen

Om een digitaal jaarboek te maken, kunnen de volgende stappen doorlopen worden.

Stap 1

De leerlingen schrijven op een kladblaadje hun eigen presentatie. Daarin besteden ze aandacht aan waar ze vandaan komen, hoe ze het hebben gehad op de lagere school, wat ze zullen missen, waar ze naartoe gaan en wat ze later willen gaan doen. De leerkracht bekijkt en corrigeert de presentaties.

Stap 2

De docent maakt van alle leerlingen een foto met een digitale camera.

Stap 3

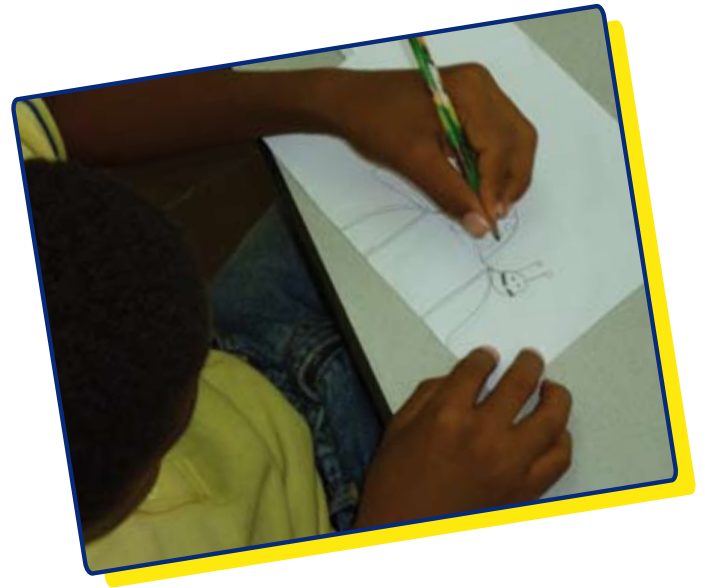
De leerlingen typen hun presentatie uit in Word. Daarna voegen ze de presentatie met hun eigen foto, die eerder door de docent gemaakt is, in PowerPoint. Iedere leerling krijgt een sheet.

Stap 4

De docent voegt de sheets van de leerlingen samen met de teksten en foto's van de docenten. Ook kunnen er nog animaties en muziek ingevoegd worden, zodat het een kleurrijk en verrassend geheel wordt.

Stap 5

De presentaties worden op cd's gebrand en in een hoesje gestopt. De leerlingen krijgen hun cd op de laatste dag van het schooljaar.

Jenijsa Lanooy
Schatborgh College

Digitaal prentenboek Funderend Onderwijs

In dit project gaan de leerlingen zelf een digitaal prentenboek maken. Samen met de leerlingen verzin je een eenvoudig verhaal. Dat verhaal wordt opgedeeld in fragmenten, waarvan elke leerling een fragment gaat uitbeelden in een tekening. Deze tekeningen worden ingescand, en de tekst van het verhaal wordt toegevoegd. Vervolgens voeg je ook audio toe. Op die manier creëer je samen met de leerlingen een digitaal prentenboek, dat de kinderen stimuleert om de Nederlandse taal zowel wat betreft schrijfvaardigheid als spreekvaardigheid te oefenen.

Metadata	Verhalen, tekenen, prentenboek, taal
Doelgroep	Dit project is geschikt voor leerlingen van groep 3 en 4 van het Funderend Onderwijs
Educatiegeb.	Sociaal emotionele vorming - Taal, Geletterdheid en Communicatie
Tijdspad	Het project duurt ongeveer een maand

Computer ★ Scanner ★ Digitale camera
Printer ★ Beamer ★ Scherm/whiteboard
Papier en tekenmateriaal ★ Lege cd's
Kopieerapparaat

Om de Nederlandse taal te oefenen, lezen we in de klas wel eens prentenboeken. Ook nu gaan we werken met een prentenboek, alleen dit boek moeten we eerst nog zelf maken! We gaan samen een verhaal verzinnen, tekeningen maken en het verhaal opschrijven. Dan verwerken we het allemaal in de computer en komt er een mooi digitaal prentenboek uit, dat jullie op een cd mee naar huis mogen nemen om heel vaak mee te oefenen!

Doelstellingen

De belangrijkste doelstellingen van dit project zijn:

- ★ de woordenschat van het Nederlands van de leerlingen uitbreiden.
- ★ de juiste uitspraak van Nederlandse woorden oefenen.
- ★ vaardigheden opdoen in begrijpend lezen.
- ★ plezier hebben in het lezen.

- ★ Vooral het auditieve aspect van dit project is belangrijk. Daarmee leren de kinderen klanken te herkennen die in het Nederlands anders worden geschreven dan in het Papiamentu.

Vorbereidingen voor docent

Voordat je met de leerlingen aan dit project begint, moet je zorgen dat alle benodigde materialen aanwezig zijn. Test ook de apparatuur vooraf, zodat dit niet voor problemen zorgt.

Claudine Martis
Schatborgh College

Planning/onderdelen

Om het digitale prentenboek te maken, moet een aantal stappen doorlopen worden.

Stap 1

Leg de leerlingen duidelijk uit wat de bedoeling is. Jullie gaan samen een digitaal prentenboek maken, snappen de kinderen dat? Vertel hen nog eens wat een prentenboek is, en wat digitaal betekent. Geef hen de mogelijkheid om vragen te stellen.

Stap 2

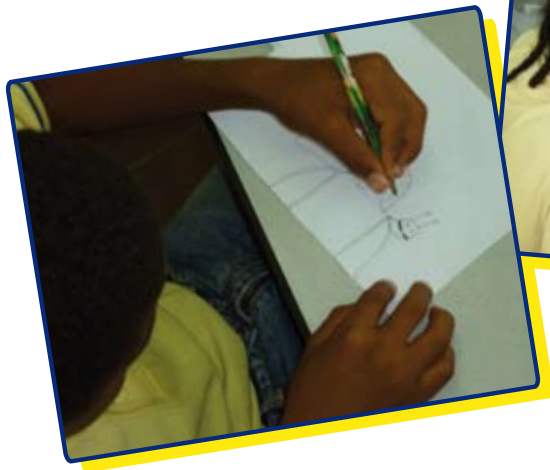
Samen met de leerlingen ga je een verhaal maken. Het verhaal mag niet te ingewikkeld zijn, maar moet lang genoeg zijn om elke leerling een deel te laten uittekenen. Begin met een hoofdpersoon. Is het een dier, een mens? Hoe heet hij of zij? Hoe ziet hij of zij eruit? Ga zo verder tot er een verhaallijn ontstaat. Laat eventueel de kinderen om de beurt een idee aandragen. Schrijf het verhaal later zelf duidelijk op in gemakkelijke zinnen.

Stap 3

Het verhaal wordt door de leerlingen getekend en gekleurd. Geef de leerlingen daarbij duidelijk een opdracht. Welk deel van het verhaal gaan ze tekenen? Iedereen tekent één vel papier. Bepaal vooraf nog eens samen hoe de hoofdpersonen er ongeveer uitzien, zodat er enige uniformiteit ontstaat. Maak foto's van het tekenproces.

Stap 4

Scan de tekeningen in de computer. Zet ze allemaal achter elkaar, bijvoorbeeld in een PowerPoint presentatie. Hierbij komen de eerder gemaakte teksten. Spreek, eventueel met hulp, de tekst in bij de betreffende platen. Wanneer het geheel klaar is, kan het op een cd gebrand worden en in de klas bekeken worden. Indien mogelijk, kan elke leerling een cd mee naar huis nemen om te oefenen.

Millicent Janga
Schatborgh College

Dopen van een pop Funderend Onderwijs

Dopen is het aannemen van Jezus, God, in je leven. "Wie gelooft en zich laat dopen, zal behouden worden." Door een kind te dopen wordt het herboren als kind van God. We zitten op een Katholieke school en van kleins af leren we de kinderen de zeven sacramenten. Een van het belangrijkste sacramenten is het Dopen. In dit project maken de leerlingen spelenderwijs kennis met Jezus en Jezus als rolmodel. De leerlingen gaan hiervoor oefenen met het dopen van een pop.

Metadata	Levensbeschouwing, dopen, Jezus, katholieke geloof
Doelgroep	Dit project is geschikt voor leerlingen van groep 1 en 2 van het Funderend Onderwijs
Educatiegeb.	Algemene mensvorming
Tijdspad	Het project neemt ongeveer een maand in beslag

Laptop/computer ★ Beamer ★ Whiteboard
Digitale camera ★ Flip-camera ★ Pop
Microsoft PowerPoint ★ YouTube ★ Kaars
Kleding ★ Witte doek ★ Waterkan

Kolegio Dodo Palm, onze school, is een Katholieke school. Dat betekent onder andere dat we leren over de zeven sacramenten. Een van die sacramenten is het dopen. Misschien zijn jullie zelf gedoopt toen jullie heel klein waren. Dat kun je je waarschijnlijk niet meer herinneren. In dit project gaan we nog eens kijken hoe een doopsel wordt uitgevoerd. We gaan informatie zoeken over wat er allemaal nodig is voor een doopsel, en waarom we eigenlijk onze kinderen dopen. Ook gaan we zelf oefenen met het doopsel, door een pop te dopen. Dat gaan we samen filmen, zodat we het daarna terug kunnen kijken.

Doelstellingen

De belangrijkste doelstellingen van dit project zijn:

- ★ de leerlingen kennen het belang van dopen in de katholieke traditie.
- ★ de leerlingen leren foto's te maken met een digitale camera.
- ★ de leerlingen leren om te gaan met een Flip-camera.

Vorbereidingen voor docent

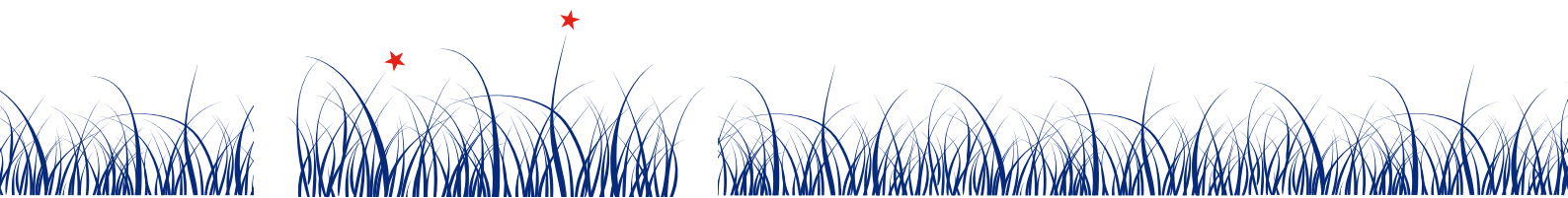
Voordat je met dit project kunt beginnen, moeten er een aantal zaken voorbereid worden. Zo kun je vooraf een werkplan maken, waarin alle lessen en activiteiten gepland staan. Kijk ook of alle benodigde materialen aanwezig zijn.

Planning/onderdelen

Het project 'dopen' kan verdeeld worden in de volgende lessen.

Les 1

Introduceer het project bij de leerlingen. Wie is er allemaal gedoopt, en wat weten de leerlingen over dopen? Wat is het, waarom gebeurt het, wanneer? Maak met de leerlingen een web over dopen op papier of op een schoolbord, waarin alles wat de leerlingen met dopen associëren genoemd wordt.

Les 2

Bekijk met de leerlingen via YouTube naar de film 'Johannes de Doper'. Bespreek daarna met hen wat ze gezien hebben. Ze weten hierna wie Johannes de Doper was, en dat dopen een van de belangrijkste sacramenten in de Rooms-Katholieke kerk is.

Les 3

Vertel de leerlingen het verhaal van Johannes de Doper uit het boek 'Bon Notisia'. De leerlingen beantwoorden de bijbehorende vragen.

Les 4

Houd met de leerlingen een zogenaamd leergesprek. Verzamel allerlei attributen die gebruikt worden bij het dopen, zoals een kruik met water, een kaars en doopkleding. De leerlingen weten deze attributen te benoemen. Ook bespreken jullie andere woorden die te maken hebben met het doopsel, zoals peetoom en peettante, kerk, fotograaf, 'pilar di Boutismo'. Om de leerlingen de woorden beter te kunnen laten onthouden, kun je vooraf een PowerPoint presentatie maken met afbeeldingen van de voorwerpen.

Les 5

Leer de leerlingen het liedje 'Mi tin un lus chiki' aan. Bespreek met hen de tekst. Wat zingen ze?

Mi tin un lus chiki
Mi tin un lus chiki,
mi ke lague bria 2X
Lague bria pa Hesus

Mi no ta permiti
Pa diabel fut mi lus
Lague bria, lague bria pa Hesus

Ponele bou di un palu, no
Lague bria, lague bria
Pa Hesus 2x

Les 6

Oefen met de leerlingen twee gebeden, het Onze Vader en het Wees gegroet Maria. Bespreek de inhoud van de gebeden, zodat ze begrijpen wat er gezegd wordt.

Les 7

De leerlingen leren om te gaan met de Flip-camera. Verdeel de klas in twee groepen en laat hen om de beurt oefenen met de camera.

De kinderen leren:

- ★ hoe de camera aan en uit gaat,
- ★ hoe ze moeten opnemen en stoppen met opnemen,
- ★ hoe ze goede opnames moeten maken; niet te veel bewegen, let op het tegenlicht, luid praten tijdens de opnames, focussen op iemand.

Les 8

Het dopen van een pop. In de klas gaan jullie een pop dopen, waarbij jullie alle eerder opgedane kennis in de praktijk brengen. Bespreek stap voor stap wat er gebeurt. Enkele leerlingen filmen de doop met de Flip-camera. Later kijken jullie de film samen terug en bespreken nogmaals wat jullie zien.

Sharella Michel-Windster
Kolegio Dodo Palm

Minerva Ernestina
Kolegio Dodo Palm

Inheemse bomen van Curaçao Funderend Onderwijs

Ieder jaar krijgen de leerlingen van groep 6 les over de natuur en in het bijzonder over bomen. Terwijl er veel standaard lesstof is met betrekking tot bomen, leent juist dit onderwerp zich uitstekend voor visuele presentatie door middel van PowerPoint presentaties. In dit project ga je je met de leerlingen verdiepen in de kenmerken van verschillende soorten bomen aan de hand van visueel materiaal. Ook gaan jullie op zoek naar informatie over bomen op het internet. Waarom zijn bomen zo belangrijk, wat is hun functie? Waarom is het problematisch dat er zoveel bomen gekapt worden? In een aantal activiteiten gaan de leerlingen met de computer aan de slag om werkstukken te maken over hun favoriete boom.

Metadata	Natuur, bomen, creativiteit, bewustzijn
Doelgroep	Dit project is geschikt voor leerlingen van groep 6 van het Funderend Onderwijs
Educatiegeb.	Mens, Natuur en Techniek
Tijdspad	Het project duurt ongeveer drie maanden

Computers/laptops ★ Digitale camera
Paint ★ Word ★ PowerPoint
Karton ★ Verf ★ Kwasten ★ Lijm
Pennen/stiften ★ Gedroogde bladeren
Printer

Bomen zien we overal om ons heen. In onze tuin, langs de weg, voor de school, overal staan bomen. Die bomen zijn heel belangrijk voor ons leven. Maar waarom eigenlijk precies? Wat doet een boom? En wat weten jullie nog meer van bomen? Hoe groeien ze bijvoorbeeld? De komende weken gaan we eens goed kijken naar verschillende bomen. Welke bomen vinden jullie mooi en waarom? Jullie gaan aan de slag met je lievelingsboom en met behulp van de computer maak je daar een mooi werkstuk over. Ook gaan jullie bepaalde boomsoorten onderzoeken en zelf een herbarium maken: een verzameling van gedroogde bladeren en bloemen. Aan het eind van het project organiseren we een expositie met alles wat jullie gemaakt hebben!

Doelstellingen

De belangrijkste doelstellingen van dit project zijn:

- ★ leerlingen op een moderne wijze, dus met behulp van digitale middelen, zelf laten nadenken over bomen en hen hier op een creatieve manier uiting aan laten geven.

- ★ leerlingen leren om goed samen te werken in een project.
- ★ leerlingen bewust maken van het belang van bomen en de natuur in zijn algemeenheid voor ons leven.

Vorbereidingen voor docent

Dit project neemt flink wat tijd in beslag, omdat er veel verschillende activiteiten bij betrokken zijn. Een goede planning en voorbereiding is daarbij essentieel. Bekijk goed per les wat er nodig is aan materialen. Stel ook de ouders van de kinderen op de hoogte van het project, omdat er van hen verwacht wordt dat ze de kinderen ondersteunen bij de opdrachten die ze thuis moeten doen. In het pilotproject heeft de docent een PowerPoint presentatie gemaakt over bomen, met veel beeldmateriaal.

Heidi Vonk
Marnix School

Deel van het project is het maken van een herbarium. Geef de leerlingen genoeg en duidelijke informatie over wat een herbarium is en hoe ze dit moeten uitvoeren.

Planning/onderdelen

Het bomenproject bestaat uit verschillende onderdelen en activiteiten. Hieronder vind je mogelijke indeling.

Les 1

De kennis der natuur les. In deze eerste les introduceer je het thema bomen, bijvoorbeeld met behulp van een PowerPoint presentatie met afbeeldingen en informatie over allerlei soorten bomen. Ook vertel je de leerlingen over het bomenproject: wat gaan jullie allemaal doen? Geef de leerlingen de kans om hun verhalen over bomen te vertellen en om vragen te stellen over bomen of over het project.

Les 2

Start met het herbarium. Een herbarium is een verzameling van gedroogde planten. Leg de leerlingen duidelijk uit wat er van hen verwacht wordt en geef hen een instructiebrief mee waarin stapsgewijs wordt uitgelegd wat ze moeten doen. Laat de leerlingen ook foto's maken van hun herbarium.

Les 3

De leerlingen gaan in groepjes van twee informatie zoeken over een bepaalde boomsoort. Elk groepje krijgt een bijzondere boom toegewezen en gaat met behulp van internet, de bibliotheek en andere bronnen op zoek naar allerlei kenmerken van de boom. De leerlingen moeten op zoek naar de betreffende boom op het eiland en maken, met een digitale camera, een foto van zichzelf bij de boom. Deel van deze opdracht moet dus buiten schooltijd gedaan worden. Voor sommige leerlingen zal dit even wennen zijn.

De bomen waaruit de leerlingen kunnen kiezen: mangrove - kalbas - tamarinde - kibra hacha brasia - mahòk - mispel - zeedruif - dividivi manzaliña - apeldam - wabi - wayaká - indju

Les 4

Een redactiesommenles. In het pilotproject mochten de leerlingen de sommen in tweetallen maken.

Les 5

Het maken van een boom met Paint. De leerlingen krijgen de opdracht een boom uit te kiezen die voor hen belangrijk is. Een boom die ze zouden willen zijn. Als de kinderen nog niet met Paint kunnen werken, is het raadzaam eerst een lesje te oefenen. Met de computer tekenen de leerlingen een boom, kleuren hem in en typen er een kort tekstje bij over wat voor boom dit is en waarom ze hem hebben uitgekozen.

Les 6

Handvaardigheidsoopdracht. De leerlingen hebben allemaal een stuk karton meegenomen van ongeveer 35 bij 45 centimeter. Daarop schilderen zij een achtergrond en een boomstam. Daarna schilderen ze op echte bladeren, die ze zelf verzameld hebben, nerven. Vervolgens worden de stukken boomstam aan elkaar geplakt, en de bladeren op de boomstam, waardoor er weer een nieuwe boom ontstaat. Bladeren van de zeedruif werken het best!

Les 7

De leerlingen schrijven een opstel over hun lievelingsboom. Dit is een opdracht die ook als huiswerk meegegeven kan worden. Vertel hen dan wel ruim van te voren wat ze moeten gaan doen. Wanneer de leerlingen het opstel geschreven hebben, kunnen ze het in Word verwerken.

<http://tinyurl.com/7dhnehl>
<http://tinyurl.com/85595wg>

www.grassrootscuracao.com

Kompa Nanzi en de Muziektaart Funderend Onderwijs

In dit project ga je samen met de kinderen een digitaal prentenboek maken. Dat doe je door een verhaal, bijvoorbeeld Kompa Nanzi en de Muziektaart, zoals in het pilotproject is gekozen, door de leerlingen te laten uitbeelden. Van dit toneelstuk worden foto's gemaakt, die later samengevoegd worden tot een digitaal prentenboek, bijvoorbeeld in PowerPoint. Zo kunnen de leerlingen hun eigen verhaal digitaal, met hun eigen foto's, terugzien en -vertellen!

Metadata	Verhalen, foto's, prentenboek, toneel
Doelgroep	Dit project is geschikt voor groep 1 en 2 van het Funderend Onderwijs
Educatiegeb.	Culturele Kunstzinnige Vorming
Tijdspad	Het project beslaat ongeveer vier weken

Een geschikt verhaal ★ Verkleedkleding
Digitale camera ★ Computer
Microsoft PowerPoint

Kennen jullie het verhaal van Kompa Nanzi en de Muziektaart? Het is een heel spannend verhaal, en wij gaan dat verhaal straks, als we het allemaal kennen, opvoeren als een toneelstuk! Dus jullie gaan je verkleeden als Kompa Nanzi of als een van de andere figuren in het verhaal. Samen gaan we dan het verhaal naspelen. Daarvan maken we foto's. De foto's vormen later, als we ze allemaal achter elkaar zetten, opnieuw het verhaal van Kompa Nanzi, alleen met jullie in de hoofdrol!

Doelstellingen

De belangrijkste doelstellingen van dit project zijn:

- ★ de leerlingen ervaren dat van een geschreven verhaal een beeldend verhaal gemaakt kan worden.
- ★ de leerlingen leren door middel van drama een personage uit te beelden.
- ★ de woordenschat van de kinderen wordt uitgebreid.

Vorbereidingen voor docent

Voordat je met de leerlingen aan dit project begint, moet je goed controleren of alle benodigdheden aanwezig zijn. Zijn er verkleedkleden? Welke attributen zijn er allemaal nodig? In het verhaal van Kompa Nanzi komt bijvoorbeeld een taart voor. Bedenk vooraf hoe je deze taart gaat uitbeelden. Wellicht kun je, samen met de kinderen, eerst de attributen in elkaar knutselen!

<http://tinyurl.com/78kwof6>

Mary-Lou Cicilia
Marnix School

Planning/onderdelen

Voordat je begint met het toneelstuk over (bijvoorbeeld) Kompa Nanzi, vertel je het verhaal verschillende keren aan de kinderen. Begin hier al een tijdje voordat je het project echt gaat uitvoeren mee. Zo blijft het verhaal wat beter hangen. Laat de kinderen het verhaal ook zelf vertellen en hier en daar wat dramatiseren.

Wanneer de leerlingen goed thuis zijn in het verhaal, kunnen de rollen verdeeld worden. Inventariseer hoeveel kinderen en hoeveel rollen er zijn. Stem dit op elkaar af. Bij het verhaal van Kompa Nanzi en de Muziektaart werden de volgende rollen verdeeld:

Kompa Nanzi
Shi Maria
Trupiaal
De koning
De koningin
De kinderen van Kompa Nanzi en Shi Maria
De anderen die met taarten naar het paleis gingen

Voor het toneelstuk zijn een aantal attributen en kostuums nodig. In het pilotproject werden de kostuums van Kompa Nanzi en van Trupiaal door de kinderen, samen met de stagiaires, gemaakt. Ook de grote taart werd als groepswork gemaakt. De kleine taarten maakten de kinderen thuis met hulp van hun ouders.

Oefen regelmatig met de kinderen het toneelstuk. Wie moet wat doen en wanneer? Laat de leerlingen ook oefenen met de kostuums en de attributen. Op de dag van het toneelstuk leg je aan de kinderen uit wat er allemaal gaat gebeuren. Vertel hen duidelijk dat er tijdens het stuk foto's gemaakt zullen worden.

Maak genoeg foto's tijdens het toneelstuk, zodat je achteraf de keus hebt uit meerdere opties. Kies de leukste of duidelijkste foto's uit voor het digitale prentenboek.

Hoe maak je het prentenboek?

- ★ Plaats de foto's op slides in PowerPoint.
- ★ Voeg naar wens animaties toe aan de foto's, zoals geluidjes, afbeeldingen van dieren of taarten, etcetera.
- ★ Let erop dat de omgeving van de gespeelde scene goed te zien is.
- ★ Spreek met behulp van een microfoon het verhaal in bij de foto's. Let op dat de timing klopt!

In het pilotproject is van het digitale prentenboek ook nog een boek van papier gemaakt. Zo is het prentenboek op verschillende plekken bruikbaar.

Lipdub Funderend Onderwijs

Omdat de Marnixschool 60 jaar bestond, hebben zij een schoollied gemaakt. Om een blijvende herinnering te hebben aan het jubileum, is er van dit schoollied een zogenaamde lipdub gemaakt: een videoclip waarin de leerlingen het lied op allerlei manieren en vanuit verschillende perspectieven playbacken. De lipdub is op die manier ook een promotiefilmpje geworden voor de school. Heeft jouw school ook een schoollied, of lijkt het je leuk om zo'n lied te maken? Dan kun je dit project goed gebruiken om de school, de leerlingen en het lied vast te leggen!

Metadata	Schoollied, promotie, video, filmen, zingen
Doelgroep	Dit project is geschikt voor groep 1 tot en met 8 van het Funderend Onderwijs
Educatiegeb.	Dit is eigenlijk een buitenschools project, maar kan bijvoorbeeld ingepast worden bij Culturele Kunstzinnige Vorming
Tijdspad	Het project neemt ongeveer drie weken in beslag

(Flip-)camera's ★ Geluidsinstallatie
Iemand die kan editen ★ Genoeg tijd

Onze school bestaat binnenkort 60 jaar (of ter gelegenheid van een andere feestelijkheid). Om dat niet ongemerkt voorbij te laten gaan, hebben we een schoollied gemaakt. Een lied dat gaat over onze school, over onze visies en over onze leerlingen. Jullie gaan dit lied niet alleen zingen, maar we gaan er ook een videoclip bij maken: een zogenaamde lipdub. Met zoveel mogelijk leerlingen gaan we een hele dag filmen in en om de school, waarbij jullie de hoofdrol spelen. Later bewerken we deze video in een studio tot een heuse videoclip en wordt de goede muziek erachter gezet. Die muziek nemen we samen op in een studio. Zo creëren we een blijvende herinnering aan deze feestelijke dag!

Doelstellingen

De belangrijkste doelstellingen van dit project zijn:

- ★ de leerlingen filmopnames laten ervaren.
- ★ de leerlingen de studio laten ervaren (het opnemen van zang en muziek).
- ★ de school introduceren bij andere kinderen, zowel op Curaçao als wereldwijd.

Vorbereidingen voor docent

Het maken van een lipdub kost veel tijd en voorbereiding. Denk hier goed over na voordat je met het project begint. Maar vergeet niet dat het voor leerlingen en docenten een onvergetelijke ervaring zal zijn!

Denk bij de voorbereiding aan:

Contact met een studio voor opnames en montage. Een goede tijdsplanning. Kies een dag dat zoveel mogelijk leerlingen aanwezig zijn en er geen lessen zijn.

Een toepasselijk schoollied moet, als het er nog niet is, geschreven worden. Ook moeten de leerlingen in de klas de kans krijgen om het lied te oefenen.

Dámaris Bariento
Marnix School

Een plan voor de opnamedag. Welke groep leerlingen staat waar, op welke tijd? Algemene voorbereidingen als: uniforme kleding, geluidsapparatuur en filmapparatuur, medewerking van en overleg met collega's, het op de hoogte brengen van de ouders van de leerlingen.

Planning/onderdelen

Een goede planning is van groot belang bij het maken van een lipdub. Hier vind je een mogelijk stappenplan voor het maken van het filmpje. Gebruik echter vooral je eigen inzicht en creativiteit, en natuurlijk dat van je collega's en de leerlingen!

Stap 1

Afspraken met de rest van de school. Je kunt er natuurlijk voor kiezen om de lipdub met een klein groepje leerlingen, bijvoorbeeld een klas, uit te voeren. Leuker is het echter om het met de hele school te doen. Als je daarvoor gaat, spreek dan e.e.a. duidelijk af met collega's. Wat moet er allemaal gebeuren? Wanneer gaan de opnames plaatsvinden? Wat moeten de leerlingen op die dag doen? Wat moeten zij aan de leerlingen vertellen. Laat elke docent die meewerkt aan zijn of haar leerlingen duidelijk uitleggen wat een lipdub is en wat jullie dus straks tijdens de opnamedag gaan doen.

Stap 2

Het schoollied. Is er al een schoollied, print dit dan uit voor de leerlingen. Oefen het lied in de klas.

Stap 3

Vorbereidingen voor de opnames. Wat moeten de leerlingen aan? Op welke plekken in en om de school wordt er gefilmd? Maak een stappenplan voor de verschillende coupletten en refreinen. Verdeel het schoollied in stukjes: de intro, het eerste couplet, het eerste refrein, etcetera.

Maak ook een bijbehorende route voor de persoon die gaat filmen. Waarschijnlijk moet dit gewoon een aantal keer geoefend worden.

Stap 4

Opnames! Het schoollied moet in een studio opgenomen worden, bijvoorbeeld met het schoolkoor of met een speciaal hiervoor geselecteerde groep leerlingen.

Stap 5

Opnames! De lipdub wordt opgenomen op school.

★ Wat is een lipdub?

Een lipdub wordt gemaakt door personen of een groep mensen te filmen die een liedje meezingen of playbacks. De originele audio wordt achteraf tijdens de post-productie vervangen door het originele nummer. Er wordt meestal een vorm van een draagbare stereo gebruikt, zoals een iPod of boom box. De meest populaire lipdubs worden zo gefilmd dat ze uit een lang en continue shot bestaan, waarin de camera reist door verschillende kamers en situaties in bijvoorbeeld een kantoorgebouw of universiteit. Lipdubs zijn erg populair geworden met de komst van sites als YouTube.

Mijn eigen gedichtenbundel Funderend Onderwijs

In dit project gaan de leerlingen Microsoft Word op een expressieve manier gebruiken. Ze gebruiken het programma om gedichten, die ze zelf kiezen uit een aantal versjes en gedichten die ze eerder behandeld hebben in de taallessen, uit te werken en te versieren.

Metadata	lettertype, lettergrootte, kleur, picture invoegen, Word, gedichten, poezie
Doelgroep	Dit project is geschikt voor leerlingen van groep 5 en 6 van het funderend onderwijs.
Educatiegeb.	Nederlandse Taal, Papiamentu, FAK, FSE
Tijdspad	Het project kan in elke periode plaatsvinden, maar het beste is aan het begin van het schooljaar. Er zijn minimaal vijf lessen nodig om het project uit te voeren, indien iedereen over een computer beschikt en twee gedichten uitwerkt. Als dat niet het geval is, zijn er meer lessen nodig of kunnen de leerlingen minder gedichten uitwerken.

PC ★ Laptop ★ Printer ★ Ringbanden ★ A4 wit (en gekleurd)
Microsoft Office ★ Internet Security ★ Beamer ★ Boek met versjes
en rijmpjes

Tijdens de taallessen eerder dit jaar hebben jullie allerlei rijmpjes en versjes, gedichten, geleerd en gelezen. Nu gaan we van een aantal van deze rijmpjes en versjes een eigen gedichtenbundel maken: een boek met de leukste gedichtjes bij elkaar verzameld. Dat gaan we maken op de computer. Jullie kiezen eerst de gedichten uit en typen ze daarna uit op de computer. Ook gaan jullie de gedichten digitaal versieren, door verschillende lettertypes, kleuren en plaatjes uit te kiezen. Zo hebben we straks een mooi, kleurrijk boek vol leuke rijmpjes en versjes dat jullie zelf gemaakt hebben!

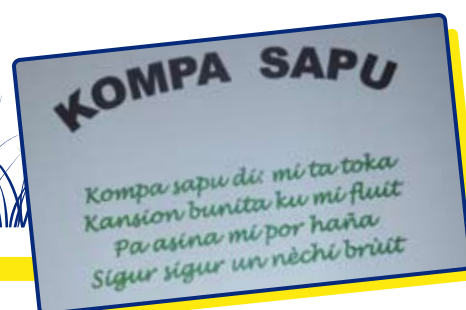
Doelstellingen

De belangrijkste doelstellingen van dit project zijn:

- ★ de leerlingen kunnen aan het eind van het project simpele opdrachten uitvoeren in Microsoft Word.
- ★ de leerlingen ontwikkelen hun artistieke talent (versieren van de bladzijde)
- ★ de leerlingen bereiden zich onbewust voor om later boekverslagen en spreekbeurten te kunnen uitwerken.
- ★ op een kindvriendelijke manier wordt er nadruk gelegd op het foutloos spellen.

Vorbereidingen voor docent

1. Een kant en klaar gedicht op desktop installeren
2. Beamer klaarzetten
3. De boeken met rijmpjes en versjes verzamelen

Planning/onderdelen

Het project 'Maak je eigen gedichtenbundel' is eenvoudig te verdelen over verschillende lessen. Onderstaande verdeling is een mogelijkheid.

Les 1

In de eerste les wordt het project uitgelegd, bijvoorbeeld met behulp van de hierboven vermelde introductie. Bereid de leerlingen goed voor op wat jullie tijdens het project gaan doen, zodat ze een idee hebben van wat er van hen verwacht wordt. Met behulp van de kant en klare presentatie, dus het gedicht dat je als docent ter voorbereiding gemaakt hebt, laat je de leerlingen kennismaken met de verschillende onderdelen en mogelijkheden van Microsoft Word. Laat hen bijvoorbeeld zien waar capslock, backspace en undo zich bevinden en wat je ermee kunt, en doe voor hoe ze lettertype, lettergrootte en kleur kunnen veranderen. Leer de leerlingen ook hoe ze tekst moeten selecteren en laat ze een beetje oefenen.

Les 2

De leerlingen kiezen eerst individueel een gedicht uit de beschikbare rijmpjes- en versjesboeken. Ze gaan dit gedicht overtypen. Vervolgens oefenen ze met de mogelijkheden die ze in les 1 hebben geleerd. Leer hen ook de optie 'insert symbol' (nodig voor de accenten in Papiamentu). Ze leren in deze les verder hoe ze hun werkstuk op kunnen slaan.

Les 3

Idem les 2, maar nu komt het versieren met pageborder en 'insert clipart' erbij. Geef hen de tijd om geschikte afbeeldingen bij hun gekozen gedicht te zoeken en in te passen.

Les 4

Idem les 2 en 3, maar de leerlingen zoeken nu een nieuw gedicht en gaan zelfstandig aan het werk met alles wat ze tot nu toe geleerd hebben.

Les 5

Zelfstandig aan het werk gaan en toepassen wat je kunt; de twee gedichten worden verder afgerond. Aan het eind van het project worden alle gedichten uitgeprint en gebundeld tot een gedichtenbundel van de klas.

Claudine Martis
Schotborgh College

Milicent Janga
Schotborgh College

kindergedicht van Ryanis Amanda, Curaçao

Mi a skibi bo nòmber den santu
 Pia di hende a pasa kit'é
 Mi a skibi bo nòmber den laman
 Ola a bai kuné
 Mi a skibi bo nòmber den shelu
 Huma pretu a tap'é
 Mi a skibi bo nòmber den mi kurason
 Esei ta niun hende no por kit'é

Ik schreef je naam in het zand
 Mensenvoeten wisten hem uit
 Ik schreef je naam in de zee
 De golven namen hem mee
 Ik schreef je naam in de lucht
 Zwarte rook bedekte hem
 Ik schreef je naam in mijn hart
 Dat kan niemand weg halen

Veel leerlingen kijken dagelijks televisie. Misschien naar het journaal, of naar programma's waarin iemand geïnterviewd wordt. Maar hoe wordt zo'n nieuwsuitzending nu eigenlijk gemaakt? In dit project gaan de leerlingen zelf ervaren wat er nu allemaal komt kijken bij het maken van een televisie-uitzending. Ze gaan zelf iemand interviewen, zelf filmen en uiteindelijk zelf hiervan een presentatie maken voor de hele school.

Metadata	Interviewen, filmen, fotograferen, nieuws, media
Doelgroep	Dit project is geschikt voor de leerlingen van groep 1 en 2 van het Funderend Onderwijs
Educatiegeb.	Taal, Geletterdheid en Communicatie – Mens en Maatschappij Culturele en Artistieke vorming
Tijdspad	Het project neemt 1 maand in beslag

Microsoft Office ★ Dvd ★ Computer
Video camera ★ Microfoon ★ Statief
Digitale fotocamera ★ Speaker system
Televisie ★ Verlengsnoer
Search protector

Jullie kijken allemaal wel eens naar de televisie, naar het journaal of naar een ander programma. Vaak zie je dat mensen geïnterviewd worden door een presentator. Die stelt dan vragen zoals: 'Wat vind je ervan dat ... gebeurd is?' Maar heb je je wel eens afgevraagd hoe zo'n televisieprogramma eigenlijk gemaakt wordt? Dat gaan wij de komende weken in ieder geval uitzoeken. We gaan zelf een programma maken over onze school, waarbij we andere leerlingen en docenten gaan interviewen. Ook gaan we zelf alles filmen en fotograferen.

Vorbereidingen voor docent

Vooraf aan het project moet je als docent al een plan klaar hebben van wat je tijdens het project gaat filmen. Overleg alvast de mogelijkheden met andere docenten als je bijvoorbeeld in hun lessen wil filmen. Verder is het leuk om in aanloop naar het project al enkele (delen van) lessen aan het nieuws te besteden. Begin 's ochtends bijvoorbeeld met een vragenronde over wat de kinderen de dag ervoor hebben gezien op televisie.

Doelstellingen

De belangrijkste doelstellingen van dit project zijn:

- ★ leerlingen krijgen inzicht in de totaliteit van de media; de journalistiek, het filmen en het monteren van de beelden.
- ★ leerlingen oefenen met spreekvaardigheid en presentatie.
- ★ leerlingen oefenen met samenwerken.

- ★ Bepaal samen met de leerlingen waarover jullie televisie uitzending zal gaan. Maak het niet te moeilijk!
- ★ Een belangrijk onderdeel van dit project is ook het omgaan met digitale, kostbare apparatuur. Neem de tijd om de leerlingen uit te leggen hoe de camera en de fotocamera werken en wijs hen erop dat ze heel voorzichtig moeten zijn!

Planning/onderdelen

Dit project is in te delen in verschillende lessen. Volg bijvoorbeeld onderstaande planning.

Les 1

Vertel de leerlingen over het project. Houd een kringgesprek over televisie en het maken van televisieprogramma's. Wat weten ze hier al van? Welke programma's vinden ze leuk om naar te kijken? Wat moet er, denken ze, allemaal gebeuren voordat je een televisieprogramma kunt uitzenden?

Les 2

Leer de leerlingen hoe ze moeten omgaan met de videocamera en met de fotocamera's. Neem ook hiervoor de tijd. Veel kinderen zullen nog nooit met dergelijke apparatuur gewerkt hebben. Let op dat elk kind aan de beurt komt.

Les 3

Samen met de leerlingen gaan jullie het interviewen oefenen. Eerst bedenken jullie de onderwerpen waarover de kinderen met elkaar, docenten en andere leerlingen willen spreken. Bijvoorbeeld: wat vind je leuk aan onze school? Wat is je lievelingsvak? Wat wil je later worden? Dan stellen jullie de vragen op. Hoe stel je iemand een vraag? Waar let je op? Denk bijvoorbeeld aan: duidelijk praten, rechtop staan, naar de camera kijken. Vervolgens oefenen jullie het interviewen op elkaar.

Les 4

In deze les gaan jullie een televisieprogramma presenteren. Bedenk hiervoor wederom eerst het onderwerp. Wat is er allemaal nodig? Denk aan: een tafel, stoelen, een mooie achtergrond, een camera, misschien een microfoon. Een van de leerlingen is de presentator, de anderen worden geïnterviewd.

Les 5

De leerlingen gaan op pad om te interviewen, filmen en fotograferen. Verdeel vooraf de taken. Laat hen in groepjes aan het werk gaan en probeer iedereen enigszins in de gaten te houden en te helpen. De leerlingen kunnen medeleerlingen, docenten of schoolgenootjes interviewen. Eén leerling stelt de vragen, één leerling filmt het interview en één leerling maakt foto's. Blijf bij hetzelfde onderwerp.

Les 6

De opnames en foto's worden verwerkt in een presentatie. Het geheel wordt zo een echt televisieprogramma, met de interviews en tafelgesprekken bij elkaar. Als je dit zelf niet kunt, vraag dan hulp aan iemand die handig is met ict. Het is leuk om bij de opnames bijvoorbeeld titels, begintunes en aftiteling toe te voegen. Bekijk daarna met de leerlingen, of zelfs met de rest van de school, de resultaten!

Sharilaine Barbolina
Schotborgh College

Nadin Sambo-Tekaay
Schotborgh College

Onze haven Funderend Onderwijs

Curaçao heeft een mooie, natuurlijke haven die elke dag door veel verschillende soorten schepen bezocht wordt. Ook veel toeristen vinden de weg naar de haven van ons eiland. Maar kennen de leerlingen zelf deze haven eigenlijk wel? Weten ze wat daar allemaal gebeurt? In dit project maken de leerlingen kennis met de haven van Curaçao en alles wat daar, dag in dag uit, plaatsvindt. De leerlingen gaan onder andere op excursie naar de haven, maar leren ook van alles over water.

Metadata	Haven, handel, toerisme, excursie, Curaçao, water
Doelgroep	Dit project is geschikt voor leerlingen van groep 5 en 6 van het Funderend Onderwijs
Educatiegeb.	Mens en Maatschappij/ Culturele Kunstzinnige Vorming/ Mens, Natuur en Technologie
Tijdspad	Het project neemt ongeveer drie maanden in beslag en kan onderverdeeld worden in negen lessen

Computers ★ Internet ★ Digitale camera
Papier, lijm, scharen, kartoline ★ Printer
Microsoft PowerPoint ★ Whiteboard
Beamer ★ Knippers ★ Spijker ★ Elastiek
Houten en plastic knijpers ★ Gum
Lege baby voeding flesjes ★ Lego blokjes

Curaçao is, zoals jullie allemaal weten, een eiland. De 'wegen' die van en naar ons eiland leiden, gaan daarom over zee. Spullen, eten en mensen worden via de oceaan naar ons gebracht en van het eiland verscheept. Een belangrijke spil in het web van dit vervoer is onze haven. Toeristen komen er binnen en gaan er weer weg, cargovrachters laden en lossen hun spullen. Maar weten jullie eigenlijk wel wat er precies allemaal in de haven gebeurt? Wie werkt er, wat doen ze er voor werk en waarom is die haven eigenlijk zo belangrijk? De komende weken gaan we dat uitzoeken. We gaan op bezoek in de haven en in de klas zullen we allerlei activiteiten uitvoeren die iets met de haven te maken hebben. Uiteindelijk maken jullie van al die activiteiten een PowerPoint presentatie, die jullie aan de rest van de school zullen laten zien!

Doelstellingen

- De belangrijkste doelstellingen van dit project zijn:
- ★ leerlingen komen meer te weten over de haven van Curaçao en waarom deze zo belangrijk is voor het eiland.
 - ★ leerlingen leren omgaan met computers, internet en digitale apparatuur zoals de fotocamera.
 - ★ leerlingen leren een PowerPoint presentatie te maken en deze te laten zien aan een groep mensen.

Vorbereidingen voor docent

Maak vooraf een werkplan met een goede tijdsplanning. Houd daarin vooral rekening met de excursie naar de haven. Begin op tijd met het regelen van deze excursie. Neem contact op met de haven en het maritiem museum.

<http://www.curports.com/>

Stel de ouders van de leerlingen op de hoogte van het uitstapje en regel vervoer voor de dag. Zorg ook voor genoeg begeleiders.

Planning/onderdelen

Het project kan ingedeeld worden in de volgende lessen.

Les 1

Introductie van het thema. Vertel de leerlingen wat over de haven. Wat weten ze er al van? Wat gebeurt er allemaal in een haven? Zijn ze wel eens in de havens van Curaçao geweest? Geef de leerlingen de gelegenheid om hun verhaal te vertellen. Maak vervolgens met de klas een web over de haven: wat weten jullie samen al?

Les 2

De leerlingen gaan in groepjes aan de slag om een collage te maken rondom het thema 'haven'. Aan de hand van de kaart van Curaçao maken ze kennis met de verschillende havens van het eiland en leren hiervan de namen. Bespreek met de leerlingen waarvoor een haven dient en wat je er allemaal kunt doen. De leerlingen krijgen per groepje een aantal foto's van de havens die ze netjes op kartoline moeten plakken. Daarbij schrijven ze de naam van de betreffende haven. Vervolgens gaan ze hun collage versieren en presenteren ze deze aan de rest van de klas.

Les 3

De leerlingen gaan in groepjes op internet op zoek naar plaatjes over beroepen die betrekking hebben tot de haven. Bespreek eerst met de leerlingen welke beroepen ze al allemaal kunnen bedenken. Wie werkt er in de haven? Laat hen vervolgens zelfstandig aan de slag gaan achter de computer. Help hen hierbij indien nodig. De groepjes zoeken beroepen, plaatjes en beschrijvingen en maken hiervan een document.

Les 4

De leerlingen gaan in groepjes een PowerPoint presentatie maken met als thema 'de haven van Curaçao'. Ze gebruiken eerder verzamelde informatie en afbeeldingen en zoeken meer info indien nodig op het internet. Ze behandelen in de presentaties de verschillende havens van het eiland; Willemstad, Bullenbaai, Fuikbaai, Caracasbaai, Spaanse Water en Sint Michielbaai. De leerlingen presenteren hun resultaten aan de rest van de groep of de rest van de school.

Les 5

De leerlingen krijgen een schriftelijke overhoring over de havens, waarin hun eerder opgedane kennis wordt getoetst.

Les 6

In deze les staat het thema 'water' centraal. De haven heeft natuurlijk veel te maken met water. Maar hoe kan het bijvoorbeeld dat boten blijven drijven, terwijl andere dingen naar de bodem zinken? De leerlingen gaan zelf ontdekken welke materialen blijven drijven en welke zinken. Laat de leerlingen een aantal materialen zien, zoals knikkers, een spijker, elastiek, een houten wasknijper, een plastic wasknijper, lege babyvoeding flesjes, een gum en lego blokjes. Eerst schrijven ze zelf op van welke materialen ze denken dat ze blijven drijven en van welke niet. Vervolgens gaan ze proefjes doen om uit te vinden of hun voorspellingen kloppen.

Islen Cijntje
Kolegio Dodo Palm

Judith Themen
Kolegio Dodo Palm

Onze natuur in close-up Funderend Onderwijs

In dit project gaan de leerlingen een collage maken van foto's die ze zelf nemen. Centraal daarin staat de natuur om de school. Ze gaan op zoek naar details van planten en dieren, die ze normaal over het hoofd zouden zien. Ze leren om te gaan met een digitale camera en later op de computer de foto's te bewerken. Van de uitgeprinte foto's maken ze in groepjes een mooie collage.

Metadata	Fotograferen , knippen , plakken, vouwen, wordart
Doelgroep	Dit project is geschikt voor alle leerlingen van het Funderend Onderwijs
Educatiegeb.	Culturele en Artistieke Vorming
Tijdspad	Het project neemt ongeveer vier lesuren in beslag

Computer/laptop ★ Kleurenprinter en inkt
Digitale camera ★ Kartoline ★ Papier
Lijm ★ Gekleurde vouwblaadjes ★ WordArt

In de natuur om ons heen gebeuren ontzettend veel dingen, die wij in het dagelijks leven misschien niet eens opmerken. De komende lessen gaan we de natuur rondom de school eens extra goed bekijken. We gaan op zoek naar bijzondere details; kleine diertjes en mooie kleuren van bladeren of planten. Met een digitale camera gaan jullie deze details vastleggen. Later, in de klas, kunnen we op de computer naar de foto's kijken en deze met een speciaal programma nog een beetje mooier maken. We printen de foto's uit, en daarvan maken jullie in groepjes een mooie collage die we aan de rest van de school kunnen laten zien!

Doelstellingen

De belangrijkste doelstellingen van dit project zijn:

- ★ leerlingen bekijken de natuur om hen heen op een nieuwe manier.
- ★ leerlingen leren om te gaan met een digitale camera en met computers.
- ★ leerlingen ontwikkelen hun creativiteit in de collages.

Vorbereidingen voor docent

Voordat je aan het project begint, moeten een aantal dingen geregeld zijn. Let op dat:

- ★ de digitale camera's opgeladen zijn.
- ★ je een goede groepsindeling klaar hebt.
- ★ alle materialen, ook voor de collage, aanwezig zijn.

- ★ Stimuleer de leerlingen in hun creativiteit. Vertel hen hoe ze ook later, thuis, op eenzelfde manier foto's kunnen bewerken. Misschien worden er wel nieuwe hobby's geboren!

Planning/onderdelen

Het project kan in verschillende onderdelen verdeeld worden. Hieronder een voorbeeld.

Les 1

Uitleg van het project en de digitale camera. Vertel de leerlingen wat de bedoeling is van het project, namelijk dat ze de natuur rondom de school op een nieuwe manier gaan bekijken. Stimuleer hen om onderzoekend te zijn, dingen van dichtbij te bekijken, de struiken in te kruipen. Verdeel de leerlingen in groepjes en laat ze oefenen met de digitale camera. Veel leerlingen zullen nog nooit met zo'n camera gewerkt hebben, anderen wel. Laat de leerlingen elkaar helpen. Het is leuk om in deze eerste les ook wat natuurfoto's te bekijken op internet. Er zijn mensen die gespecialiseerd zijn in het maken van close-up foto's van de natuur. Zo krijgen de leerlingen een beter idee van wat er van hen verwacht wordt.

Les 2

De leerlingen gaan in groepjes erop uit om foto's te maken van de natuur rondom de school. Al naar gelang de leeftijd van de kinderen moet hierbij genoeg begeleiding aanwezig zijn. Geef hen genoeg tijd om veel foto's te maken en kijk of iedereen aan de beurt komt.

Les 3

De leerlingen bekijken hun foto's op de computer. Ze kiezen de mooiste tien (of een ander aantal) foto's uit en gaan deze bewerken met WordArt. Hiermee kunnen ze titels bij de foto's voegen en eventueel randjes of andere versieringen. Aan het eind van de les worden de foto's uitgeprint in kleur.

Les 4

Met de uitgeprinte foto's maken de leerlingen een collage. Ook gebruiken ze vouwblaadjes en ander versiermateriaal om de collage op te leuken. Let op dat ze voorzichtig zijn met de foto's! Als iedereen klaar is, kunnen de collages bijvoorbeeld in de gang van de school gehangen worden.

Lucille Brion
Schotborgh College

Pesten Funderend Onderwijs

Dit project is een interactief project over pesten, waaraan in principe de hele school mee kan doen. Het pilotproject vond plaats op het Marnix College, waar alle groepen meewerkten, elk op het eigen niveau. Op deze manier kan de hele school aandacht besteden aan het thema, dat klassenoverschrijdend is. De pilotschool heeft zo een 'pestvrije week' ingelast. Overleg met je collega's of een dergelijk project ook op uw school uitgevoerd kan worden. Natuurlijk kan het project ook per klas gedaan worden; hiervoor zoek je die delen uit die voor jouw klas bruikbaar zijn.

Metadata	Plagen, pesten, cyber-pesten, vriendschap, respect
Doelgroep	Dit project is geschikt voor groep 1 t/m 8 van het Funderend Onderwijs
Educatiegeb.	Taal, Geletterdheid en Communicatie, Mens en Maatschappij, Mens, Natuur en Technologie, Culturele Artistieke Vorming
Tijdspad	Vier weken

Fotocamera ★ Flipcamera ★ Laptop ★ Beamer
Projectiescherm ★ USB-stick ★ Windows Movie Maker
PowerPoint ★ Muziek cd ★ Internet

Iedereen heeft wel eens iets gehoord over pesten. Misschien ben je zelf wel eens gepest, ken je iemand die gepest wordt of heb je het stiekem zelf wel eens gedaan. Maar wat is pesten eigenlijk? Is het hetzelfde als plagen, of iets anders? En waarom is het zo belangrijk dat er op school niet gepest wordt? De komende weken gaan we met de hele school/klas op allerlei manieren aan de slag met het onderwerp pesten. Hopelijk kunnen we daarna onze school/klas tot pestvrije school/klas verklaren!

Doelstellingen

De belangrijkste doelstellingen van dit project zijn:

- ★ een school met minder pesten en meer zorg, respect en waardering voor elkaar.
- ★ de kinderen leren met elkaar te leven, zonder angst, geweld en wantrouwen.
- ★ ze leren elkaar te respecteren en waarderen ook via de moderne communicatietechnieken.

Voorbereidingen voor docent

In het pilotproject is er een digitale enquête afgenomen onder de leerkrachten van de school. Met de uitkomsten van de enquête is een aantal leraren op zoek gegaan naar informatie over pesten die voldeed aan de behoefte van de leerkrachten. Hiervan is een informatiemap gemaakt voor elke docent. De map bevatte onder andere informatie over werkvormen en hoe met de leerlingen te praten over pesten. Ook zat er een lijst met internetpagina's met info en filmpjes over pesten bij. Met behulp van deze informatie kan elke docent beslissen wat geschikt is voor zijn of haar klas en leeftijdscategorie.

Planning/onderdelen

Het project Pesten is een project dat het best tot zijn recht komt wanneer het met de hele school wordt uitgevoerd. Hieronder vindt je een voorbeeld van wat er allemaal gedaan kan worden met de verschillende groepen leerlingen. Natuurlijk kun je altijd zelf improviseren!

- ★ Groep 1: kleurplaat, versje, liedje, knutselen, verwerking in de hoeken.
- ★ Groep 2: kleurplaat, versje, liedje en tekening, verwerking in de hoeken
- ★ Groep 3: kleurplaat, versje, liedje, groepswerk banner, rollenspel.
- ★ Groep 4: kleurplaat, liedje, tekenen, boekenlegger.
- ★ Groep 5: kleurplaat, liedje, poster, verhaal schrijven over vriendschap, enquête (digitaal), rollenspel, vertrouwenspel.
- ★ Groep 6: kleurplaat, liedje, poster, gedicht maken, enquête (digitaal), keuzewiel, rollenspel, vertrouwenspel.
- ★ Groep 7: kleurplaat, liedje, poster, klasgenoten test (digitaal), rollenspel, vertrouwenspel, opstel.
- ★ Groep 8: kleurplaat, liedje, poster, rollenspel, vertrouwenspel, klasgenoten test (digitaal), enquête over cyberpesten.

Naast deze lijst kunnen er verschillende fasen in het project onderscheiden worden.

Fase 1

In elke klas werd het onderwerp geïntroduceerd aan de hand van een filmpje over pesten. Dit vormt de eerste aanleiding voor een gesprek of discussie over het thema.

Fase 2

Er wordt in de klas gewerkt met het thema pesten. De lagere klassen knutselen of tekenen iets, terwijl de hogere klassen met elkaar in discussie kunnen via een rollenspel of een interview.

Fase 3

De leerlingen maken elk een T-shirt rondom het thema, in het kader van de 'pestvrije week' of 'pestvrije dag'. Ook is er op de pilotschool een muurschildering gemaakt met als tekst 'Dit is een pestvrije school'. Op de dag zelf werd er gezongen, voorgelezen en een rollenspel opgevoerd en werden er ballonnen opgelaten. Leerlingen maakten zelf foto's van de dag, die later gebruikt worden in een presentatie van het project.

Suzie Davelaar
Marnix School

Ineke Bors
Marnix School

- ★ Er zijn goede films en filmpjes beschikbaar die het onderwerp pesten op een geschikte manier aankaarten.
- ★ Let op: op het internet is zowel positieve als negatieve informatie te vinden. Houd er rekening mee dat de leerlingen ook de negatieve info onder ogen kunnen krijgen, en probeer erop te letten waarmee de leerlingen bezig zijn.

www.grassrootscuracao.com

Zumba Funderend Onderwijs

Overgewicht is een veelvoorkomend probleem tegenwoordig, ook onder kinderen. Om gezond te blijven is het belangrijk om genoeg te bewegen. Dat kan op verschillende manieren. In dit project gaan de leerlingen aan de slag met zumba. In deze sport, zo bleek tijdens het pilotproject, kunnen de leerlingen zowel creatief bezig zijn door zelf danspasjes te verzinnen, als fanatiek bewegen. Daarnaast kunnen ze ook nog eens heel veel plezier maken. Zo verbranden ze op een positieve manier energie. Ook worden de leerlingen er in dit project bewust van gemaakt dat ze regelmatig moeten bewegen om gezond te blijven. De zumbalessen worden door de leerlingen opgenomen met Flipcamera's, zodat ze er later kritisch op terug kunnen kijken.

Metadata	Sport en beweging, zumba, dans, gezondheid
Doelgroep	Dit project is geschikt voor leerlingen van groep 3 en 4 van het Funderend Onderwijs
Educatiegeb.	Gezonde levensstijl, Bewegingsonderwijs
Tijdspad	Het project neemt ongeveer een maand in beslag

Muziek ★ Flipcamera's
Gymnastiekruimte of ruimte om te dansen

Om een gezond leven te leiden, moet je niet alleen gezond eten, maar ook genoeg bewegen. Dat kan door te voetballen of te basketballen, maar het kan ook door te dansen. De komende weken gaan we oefenen met een sport die zumba heet. Daarin kun je niet alleen al je energie kwijt, je kunt ook je eigen danspasjes creëren en lekker dansen op fijne muziek. Zodat je op een leuke manier aan je conditie kunt werken!

Doelstellingen

De belangrijkste doelstellingen van dit project zijn:

- ★ leerlingen bewust te maken van het belang van voldoende beweging.
- ★ leerlingen stimuleren creatief te zijn wat betreft het ontwikkelen van danspasjes.
- ★ leerlingen op een positieve manier hun energie kwijt te laten raken.

Vorbereidingen voor docent

Verdiep je voordat je aan dit project begint enigszins in de sport zumba. Bekijk een aantal filmpjes en beluister de muziek. In het pilotproject is aan een professionele zumbalerares gevraagd een aantal lessen aan de leerlingen te komen geven. Regel dit op tijd. In het pilotproject werden de lessen verzorgd door Astrid Ramirez, telefoonnummer 5177322.

<http://www.youtube.com/watch?v=qsSrQ3HBa7A>
<http://www.zumba.com>

Planning/onderdelen

Het 'Zumba' project kan in verschillende lesonderdelen opgesplitst worden. Hieronder vind je een voorbeeld.

Les 1

Houd met de leerlingen een kringgesprek over gezondheid. Wat is dit precies? Wat moet je allemaal doen en laten om gezond te blijven? Praat met de leerlingen over wat ze eten. Wie eet er gezond en wie zou er, volgens zichzelf, wel wat gezonder mogen eten? Verdeel de leerlingen in groepjes en laat hen per groepje een gezond menu samenstellen. Vergelijk de menu's. Welk menu is het gezondst?

Les 2

Oefenen met de Flipcamera. Verdeel de klas in twee groepen. Elke groep krijgt de gelegenheid om met de camera te experimenteren, onder leiding van docent of onderwijsassistent. Leg vooraf aan iedereen uit hoe je de camera gebruikt. Bekijk ook hoe je filmpjes van de camera op de computer kunt laden. Laat de leerlingen dit uitproberen en bekijk daarna kritisch de opnamen. Waar moet je op letten bij het filmen? Denk aan: belichting, duidelijk spreken, niet teveel bewegen met de camera.

Les 3

Tijd om te dansen! Luister met de leerlingen naar vier verschillende ritmes en laat hen de verschillen ontdekken. Verdeel de klas in groepjes en laat elk groepje danspasjes verzinnen op een van de ritmes. Vraag de leerlingen te proberen om te verwoorden hoe ze zich op de verschillende ritmes voelen.

Les 4, 5 en 6

De kinderen maken kennis met de Latijns-Amerikaanse ritmes die gebruikt worden bij zumba. Bekijk met de leerlingen een aantal filmpjes over zumba op YouTube. Een professioneel zumba-instructrice komt de leerlingen hun eerste zumba lessen geven. Tijdens de lessen maken verschillende leerlingen video-opnames. Aan het eind van het project kijken jullie de video-opnames terug in de klas.

- ★ Probeer van de zumba lessen een zo leuk mogelijke activiteit te maken en let op dat iedereen kan meedoen. Het zou jammer zijn als juist de kinderen met overgewicht zich niet op hun gemak voelen of het tempo niet kunnen bijbenen.

Audrey Chirino-Kadsjo
Kolegio Dodo Palm

Ligia Rooijer
Kolegio Dodo Palm

Asina nos ta kushiná Speciaal Onderwijs

In dit project leren de leerlingen om zo zelfstandig mogelijk een gerecht klaar te maken. Dat gebeurt aan de hand van een werkblad, dat vooraf gemaakt moet worden. De leerlingen volgen de stappen, maar koken niet alleen: ze maken ook foto's van het kookproces. Zo kunnen ze een recept creëren dat naast een beschrijving in woorden, ook een beschrijving in foto's bevat. Op die manier is het voor hen gemakkelijker om het recept nog een keer na te maken. Ook kun je zo voor de school een digitaal kookboek samenstellen, dat in volgende jaren opnieuw gebruikt kan worden.

Metadata	Koken, voeding, recepten
Doelgroep	Dit project is geschikt voor leerlingen van het Speciaal Onderwijs
Educatiegeb.	Gezonde levensstijl, Bewegingsonderwijs
Tijdspad	De lessen zijn uitgevoerd gedurende drie maanden, eens per week een les van drie uur

Werkbladen met recepten
Kookspullen en een keuken
Digitale fotocamera
Microsoft PowerPoint

Allemaal moeten we elke dag eten. En het liefst eten we natuurlijk iets lekkers! Toch is het best lastig om een lekker gerecht te maken. Er komt van alles bij kijken: groenten en vlees moeten gesneden worden, het eten moet gebakken of gebraden worden, er moeten kruiden bij en ga zo maar door. Samen gaan we de komende weken een aantal hele lekker recepten uitproberen. Om later niet te vergeten hoe we de gerechten gemaakt hebben, gaan jullie tijdens het koken foto's en video's maken van wat jullie allemaal doen. Zo kunnen we een kookboek maken met foto's, zodat je als je het gerecht de volgende keer wil maken, precies kunt zien wat je allemaal moet doen!

Doelstellingen

De belangrijkste doelstellingen van dit project zijn:

- ★ kinderen de vaardigheden van het koken te leren, zodat zij dit later zelf kunnen.
- ★ kinderen te stimuleren samen te werken.
- ★ kinderen leren omgaan met digitale apparatuur.

Vorbereidingen voor docent

Voordat je aan dit project begint, moet je een aantal goede recepten uitzoeken. De gerechten moeten niet te moeilijk zijn, maar er mogen best een aantal stappen genomen worden. In het pilotproject hebben de leerlingen bijvoorbeeld lasagne, bruine bonen, nasi en pasta gemaakt. Maak voor elk gerecht een werkblad waarin het betreffende recept in korte, duidelijke stappen wordt uitgelegd. Zorg voordat jullie gaan koken dat alle ingrediënten aanwezig zijn en alle benodigdheden klaarstaan.

- ★ Niet alle kinderen zijn even handig met de verschillende stappen van het kookproces. Sommigen kunnen beter snijden, anderen beter de pannen in de gaten houden of de borden opmaken. Houd dit in de gaten en geef ieder een taak die hem of haar past.
- ★ Maak samen met de leerlingen een digitaal kookboek, waarin je alle recepten verzamelt. Dit kan in de loop van het jaar of van volgende jaren aangevuld worden.

Planning/onderdelen

Het project 'Asina nos ta kushina' kan in een aantal stappen worden ingedeeld. Maak foto's bij elke stap! Hieronder vind je een voorbeeld.

Stap 1

Leg de leerlingen duidelijk uit wat jullie gaan doen. Het is het handigst om in kleine groepjes te koken, van maximaal vijf of zes leerlingen. Bespreek met deze leerlingen het recept aan de hand van het werkblad. Je kunt elke stap uitknippen en bijvoorbeeld op het (magneet)bord hangen, zodat de leerlingen goed kunnen zien hoe ver ze zijn.

Stap 2

Leg per leerling al het benodigde materiaal klaar. Iedereen heeft bijvoorbeeld een snijplank, een mesje en een pan nodig (afhankelijk van het recept).

Stap 3

Zorg voor een overzichtelijke situatie en begeleid alle leerlingen in het proces. Herhaal de stappen meerdere keren en vraag de kinderen wat ze al gedaan hebben en wat daarna volgt. Zo ontdekken ze de routine van het koken. Maak bij elke volgende stap een foto. Wat wordt er toegevoegd?

Stap 4

Oefen de stappen samen van te voren. Laat hen zien hoe je reepjes, blokjes of schijfjes snijdt. Vertel hen ook de juiste termen tijdens het koken, zoals 'fruiten', 'weken', etcetera. Noem alle namen van de gebruikte ingrediënten en oefen deze. Beschrijf de vormen en kleuren van het eten, zoals de vorm van de pasta (sliertjes, boogjes, strikjes). Vertel hen ook waar de gerechten vandaan komen. Bespreek de verschillende stappen in het kookproces. Wanneer kookt het water? Wanneer is het vlees gaar? Hoe lang moet iets in de oven?

Stap 5

Als het gerecht klaar is, dienen ze het netjes op aan hun medeleerlingen. Bespreek hoe je de tafel mooi kunt dekken en hoe je beleefd hoort te eten.

Stap 6

Na het koken (en eten!) maak je, al dan niet samen met de kinderen, een PowerPoint presentatie van de recepten en de gemaakte foto's. Vervolgens bekijken jullie de presentatie in de klas en bespreken jullie opnieuw de stappen. Wat kunnen ze zich nog herinneren?

Verelynn Romero
Blenschischool

<http://www.eenvoudige-recepten.nl/>
<http://www.kuminda.com/>

www.grassrootscuracao.com

Asina nos ta siña abilitat social speciaal Onderwijs

Tijdens dit project oefenen de kinderen via het programma Sociaal Op Stap hun sociale vaardigheden. Er zijn kinderen die deze heel vlog doorhebben, maar er zijn ook kinderen die de vaardigheden specifiek moeten aanleren, zoals kinderen met autisme. Door middel van rollenspellen leren deze kinderen hoe zich te uiten, of hoe soms van hen verwacht wordt dat ze zich uiten in de maatschappij. Met dit project proberen we de communicatie naar elkaar toe te verbeteren en leren we de kinderen hun gedachten te verwoorden.

Metadata	Sociale vaardigheden, maatschappij, autisme, communicatie
Doelgroep	Het project is geschikt voor FO en SO, kinderen met autisme; eventueel kunnen kinderen met autisme binnen het voortgezet onderwijs er ook gebruik van maken Leeftijdsgroep: 10 – 20
Educatiegeb.	Taal en geletterdheid en communicatie, Culturele en artistieke vorming, Mens en maatschappij, Mens, Natuur en Technologie, Sociale en Emotionele vorming
Tijdspad	Ongeveer vier maanden bij 3 lesuren per week

Met een sociale vaardigheid bedoelt men gewoonlijk de menselijke eigenschap om goed met je medemens te kunnen omgaan. Deze vaardigheid wordt mede geleerd door opvoeding en onderwijs. Sommigen van ons, zoals autistische mensen en kinderen doen hard hun best om sociale interacties te laten lukken. Ze willen erbij horen. De omgeving realiseert zich niet hoe moeilijk dat is voor deze kinderen en volwassenen. Daarom gaan we oefenen in het beheersen van deze vaardigheden. Jullie zullen de belangrijkste vaardigheden leren, jullie zullen leren om de interacties zo soepel mogelijk te laten verlopen door het een deel van je vaardigheden te maken. Door het zelf maken van opnames voor het leren van de sociale vaardigheden kunnen de kinderen het beter toepassen in hun dagelijks leven.

Doelstellingen

In dit project:

- ★ begrijpen de kinderen wat sociale vaardigheden zijn
- ★ leren de kinderen hoe kennis te maken
- ★ leren de kinderen hoe nee te zeggen
- ★ leren de kinderen te luisteren

Vorbereidingen voor docent

Een account aanmaken en inloggen. Het programma Sociaal Op Stap bekijken en de achtergrondinformatie doorlezen. Een sociaal stappenplan kiezen en bewerken. Stappenplan aan de klas of de leerling aanpassen. Op de hoogte zijn van de ict-vaardigheden van de leerlingen. Op de hoogte zijn van het presentatiegedrag van de kinderen. Goede organisatie, een lesplan maken, scherpe doelstelling formuleren. Flexibel zijn.

Printer ★ A4-blaadjes ★ Software
Activinspire ★ PowerPoint ★ Word
MovieMake Internet ★ Lamineervellen
Laptop ★ Qcards ★ Flipcamera
Digitale camera ★ Programma Sociaal
Op Stap ★ Voki programma
Glogsterprogramma ★ Animoto
presentatieprogramma ★ Cd/dvd

Planning/onderdelen

In het pilotproject is ongeveer twintig weken met de leerlingen aan het project gewerkt, bij gemiddeld drie lessen per week. De duur van het project kun je natuurlijk zelf bepalen en is ook afhankelijk van de leerlingen. Leerkrachten uit het FO kunnen misschien meer doen in één lesuur. Hieronder volgt een overzicht met de verschillende thema's die elke week behandeld kunnen worden, met een korte uitwerking van week 1.

Week 1 - 2 - 4

Onderwerp 1: introduceren van het thema

- ★ Het thema (onderwerp) bespreken in een kringgesprek (zie inleiding), met een video toelichten wat sociale vaardigheden zijn.
- ★ Kernvragen (voor het begeleiden van het gesprek bij autistische kinderen "geef me de vijf").
- ★ Wie, wat, waar, wanneer en hoe... voorbeelden op internet.
- ★ Videomateriaal ter verduidelijking www.youtube.com/watch?v=R4POORolce4 (digibord).
- ★ In het pilotproject werd in week 1 een excursie naar rancho de Herberg georganiseerd, waar de leerlingen konden oefenen met het gebruik van digitale camera en Flipcamera's.

Week 3 - 5 - 6 - 7

Onderwerp 2: kennis maken.

Week 8

Vervolg onderwerpen 1 en 2: kennis maken en introductie, herhalen en nieuwe ict-vaardigheden leren.

Week 9 - 10 - 11

Onderwerp 3: nee leren zeggen.

Week 12 - 13

Onderwerp 4: leren luisteren.

Week 14

Opnames maken.

Week 15

Thema en onderwerpen verwerken, presenteren en opslaan (bezoek Grassroots coördinator Curaçao).

Week 16

Workshop: een weblog maken.

Week 17 - 18 - 19

Een weblog maken en alles op dvd/cd opslaan.

Week 20

Een weblog maken en alles op dvd/cd opslaan/interview.

Marianne Swinkels
Blenchischool

www.voki.com
www.creativelearninglab.org/nl
www.socialopstap.nl
www.voki.com
www.glogster.com
www.animoto.com
www.zelfkrantmaken.nl

www.grassrootscuracao.com

Landhuizen schilderen Speciaal Onderwijs

In dit project gaan leerlingen aan de slag met hun creatieve kant. Ze gaan op internet een afbeelding van een landhuis uit Curaçao zoeken en zullen deze op hun eigen manier verwerken tot een schilderij. Deze creatieve bezigheid is gebaseerd op de non-verbale uiting van een kind: woordenschat of taal is hierbij minder relevant. In dit soort vormen van creatieve expressie krijgt een leerling de kans om te experimenteren, fouten te maken en opnieuw te beginnen. Tegelijkertijd krijgen de leerlingen inzicht in de architectuur van de landhuizen, die ze allemaal wel eens gezien hebben, maar waar ze toch weinig details van kennen. Ook ontwikkelen ze tekentechnieken, zoals het tekenen van perspectief en schaduw.

Metadata	Creatieve expressie, schilderen, landhuizen, verf
Doelgroep	Dit project is geschikt voor leerlingen van tien jaar en ouder van het speciaal onderwijs en Funderend Onderwijs
Educatiegeb.	Culturele en Artistieke vorming
Tijdspad	Het project kan in ongeveer tien lessen van elk een uur uitgevoerd worden

Canvas ★ Acryl verf en verfspullen
Potlood ★ Linaal
Computer met internet

Jullie kennen ze vast wel, de grote, oude landhuizen die je overal op het eiland kunt tegenkomen. Deze landhuizen hebben een belangrijke rol gespeeld in de geschiedenis van Curaçao. Maar daarnaast zijn ze ook heel mooi om naar te kijken: ze hebben een hele bijzondere architectuur. Nergens anders ter wereld is dit specifieke type landhuis te vinden. In dit project gaan we deze architectuur eens wat beter bekijken. We gaan op zoek naar mooie afbeeldingen van landhuizen uit Curaçao. Vervolgens gaan jullie deze op jullie eigen manier naschilderen, met alle bijzondere details erbij.

Doelstellingen

De belangrijkste doelstellingen van dit project zijn:

- ★ leerlingen doen kennis op over de architectuur van de landhuizen op het eiland.
- ★ leerlingen ontwikkelen hun creativiteit.
- ★ leerlingen leren verschillende tekentechnieken.
- ★ leerlingen leren digitale middelen te gebruiken om op hun werk te reflecteren.

Vorbereidingen voor docent

Voordat je met de leerlingen aan de slag gaat met het zoeken naar geschikte afbeeldingen van landhuizen, is het raadzaam zelf al een selectie van handige sites te maken. Zorg ook voor voldoende materiaal, zodat de leerlingen goed door kunnen werken.

Judeska Carlo
Blenschischool

<http://tinyurl.com/blqe8ww>
<http://tinyurl.com/cg62cyv>
<http://tinyurl.com/bluksmc>
<http://tinyurl.com/blktuxy>

Planning/onderdelen

Het project 'landhuizen schilderen' kan in verschillende stappen worden uitgevoerd. Zie hieronder een voorbeeld van een stappenplan. De meeste leerlingen zullen bij alle stappen begeleiding nodig hebben.

Laat de leerlingen gedurende het hele proces foto's van elkaar en elkaars werk maken. Help hen hieraan te denken tijdens het schilderen.

Stap 1

Zoek met de leerlingen een mooie afbeelding van een landhuis op het Internet.

Stap 2

Print de afbeelding uit, het liefst in kleur.

Stap 3

Bepaal de schildertechniek die gebruikt zal worden (bijvoorbeeld acrylverf op doek).

Stap 4

Verzamel al het materiaal dat nodig is om de opdracht uit te voeren.

Stap 5

Teken op doek de afbeelding over (vergroten van de afbeelding).

Stap 6

Begin met verf op het canvas te werken.

Stap 7

Pas een decoratieve verftechniek toe.

Stap 8

Zet de initialen en de datum op het schildersdoek/canvas.

Stap 9

Fixeer het schilderij.

Stap 10

Maak van de foto's die gedurende het proces gemaakt zijn, een PowerPoint presentatie en bekijk deze met de leerlingen om inzicht te krijgen in het verloop van het schilderproces.

Menselijk lichaam Speciaal Onderwijs

In dit project gaan de leerlingen op een interactieve manier kennis maken met de verschillende organen in het menselijk lichaam en de functie daarvan. De leerlingen zoeken op internet informatie over en afbeeldingen van de inwendige organen. Daarnaast maken ze foto's van hun eigen lichaam en plaatsen ze de foto's van de organen bij de juiste plekken. Zo koppelen ze hun eigen lichaam aan de organen waarover ze leren. Samen kijken jullie video's over hoe de organen functioneren. De leerlingen sluiten het project af met een PowerPoint presentatie over het menselijk lichaam en de organen.

Metadata	Menselijk lichaam, organen, Biologie, PowerPoint
Doelgroep	Dit project is geschikt voor leerlingen van groep 6 van het Speciaal Onderwijs
Educatiegeb.	Mens, Natuur en Technologie
Tijdspad	Het project kan in twee weken worden uitgevoerd

Digitale camera ★ Flipcamera ★ Computer
Internet; YouTube, Discovery Channel
Digibord ★ Kleurenprinter ★ Lege cd's
PowerPoint

Jullie hebben allemaal een lichaam. Dat lichaam gebruik je voor van alles: je eet en drinkt ermee, je speelt ermee, je gaat ermee naar school, je slaapt ermee. Terwijl jij al die dingen doet, gebeurt er aan de binnenkant van je lichaam ook een heleboel. Daar zitten je organen, die er bijvoorbeeld voor zorgen dat het voedsel dat je eet, wordt omgezet in energie zodat je kunt spelen en naar school gaan. Wij gaan de komende lessen eens goed kijken welke organen we eigenlijk allemaal in ons lichaam hebben en wat die organen precies doen. Waarvoor zijn ze nodig? Met de computer gaan we afbeeldingen van organen opzoeken. Ook gaan we kijken waar al die organen in ons lichaam zitten. Als afsluiting gaan jullie zelf een PowerPoint presentatie maken over organen en de functies daarvan.

Doelstellingen

De belangrijkste doelstellingen van dit project zijn:

- ★ leerlingen laten ontdekken hoe het menselijk lichaam in elkaar zit.
- ★ leerlingen ict-middelen laten inzetten ten behoeve van het begrip van de lesstof.

Vorbereidingen voor docent

Voordat je aan het project begint, moet je zorgen dat alle apparatuur aanwezig is en werkt. Kijk of de batterijen van de digitale camera zijn opgeladen. Bekijk voordat je met de leerlingen gaat zoeken naar informatie op internet, zelf al eens een aantal sites zodat je hen bij de zoektocht kunt begeleiden.

<http://users.telenet.be/hetmenselijklichaam/>
<http://www.youtube.com/watch?v=znZSzEYVvi4>
http://www.youtube.com/watch?v=Ce0oRYN_rIY&feature=related

Planning/onderdelen

Het project 'Menselijk lichaam' kan in verschillende onderdelen ingedeeld worden. Hieronder vind je een voorbeeld.

Les 1

Inleiding in het menselijk lichaam en de organen. Bespreek met de leerlingen, eventueel aan de hand van eerder besproken lesstof, de verschillende organen en de functies daarvan. Wat weten ze al/nog? Bekijk in deze eerste les een aantal filmpjes op YouTube over het spijsverteringsstelsel. Welke organen herkennen ze? Wat weten ze er nog over?

Les 2

Oefen met de leerlingen met de digitale camera. Laat hen in groepjes foto's maken en bekijk de kwaliteit van de foto's. Verdeel de klas in groepjes. In de groepjes wordt elke leerling gefotografeerd van top tot teen. De foto's worden op de computer geladen en bekeken.

Les 3

De leerlingen gaan, wederom in groepjes, op het internet op zoek naar informatie over en afbeeldingen van de organen in het lichaam. Ze zoeken van elk besproken orgaan een duidelijke afbeelding en slaan deze op in een bestand.

Les 4

Print de foto's van de leerlingen uit op groot formaat. Print ook de afbeeldingen die de leerlingen hebben gezocht uit, liefst in kleur. De leerlingen gaan nu een collage maken van hun eigen lichaam met de afbeeldingen van de organen. Ze plakken de organen (ongeveer) op de plek waar ze horen en schrijven erbij wat het is en waarvoor het dient.

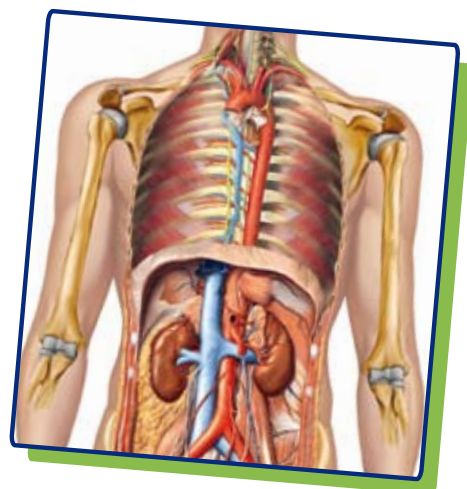
Les 5

De leerlingen gaan aan de slag met PowerPoint. Laat hen in groepjes een presentatie maken waarin de organen van het menselijk lichaam een voor een aan bod komen, met informatie en afbeeldingen. Bekijk de presentaties met de leerlingen in de klas.

- ★ Sommige kinderen zullen nog niet zo handig zijn met PowerPoint. Inventariseer dit van te voren. Maak groepjes waarin zowel leerlingen zitten die al ervaring hebben met het programma en leerlingen die er nog niet mee gewerkt hebben. Zo kunnen ze elkaar helpen.

Manorena Eudoxie
Van Houteshool

Mi bario Speciaal Onderwijs

In dit project gaan de leerlingen met behulp van Google Earth hun wijk en de wijk van de school bekijken. Welke gebouwen herkennen we? Wat is er opvallend aan deze gebouwen? Wat voor verschillende soorten woningen zien we? Vervolgens gaan de leerlingen bewoners van de wijken interviewen. Ook bekijken we foto's van de wijk van vroeger en nu. Wat is er allemaal veranderd?

Metadata	Gebouwen, straten, geschiedenis, verkeer, wijken
Doelgroep	Geschikt voor Speciaal Onderwijs, groep 4 (11-13 jaar)
Educatiegeb.	Geschiedenis, Aardrijkskunde, Verkeer
Tijdspad	Twee/drie weken

Digitale fotocamera ★ Computer/laptops ★ Printers
Flipcamera's ★ Kaart van Curacao ★ Atlas ★ PowerPoint

De wijk, of bario, waarin je woont, ken je misschien als je broekzak; je kent elk straatje, elke winkel en waarschijnlijk ook veel mensen die er wonen. De wijk is ook heel belangrijk: jij, of je vader of moeder, doet er de boodschappen, gaat er misschien naar de kerk, je speelt er met je vrienden en vriendinnen en natuurlijk woon je er ook. Maar heb je al eens goed gekeken naar je eigen wijk? Wat gebeurt er allemaal, wat voor mooie of bijzondere gebouwen staan er? Waarvoor wordt de wijk gebruikt?

Doelstellingen

De belangrijkste doelstelling van dit project is dat leerlingen zien hoe belangrijk de buurt is voor iedereen die er woont, werkt of winkelt. De les die de leerlingen zullen leren is: buurtbewoners hebben elkaar nodig.

Vorbereidingen voor docent

Als docent is het handig om vooraf de verschillende programma's al wat onder de knie te hebben (Google Earth, Google Maps). Ook is het leuk om vooraf wat oud materiaal te verzamelen van bijvoorbeeld de wijk waarin de school ligt. Zo kunnen jullie het in het project vergelijken.

Planning/onderdelen

Het project is in verschillende onderdelen te verdelen, al naar gelang het tijdsbestek kunnen meerdere onderdelen achter elkaar uitgevoerd worden.

Les 1

Voer met de leerlingen een kort oriënterend kringgesprek over het thema 'Mi bario' en hun eigen buurt.

Les 2

Voer een kringgesprek over de namen van verschillende buurten op Curaçao. Zo zien de leerlingen dat er bijvoorbeeld veel Spaanse en Nederlandse buurtnamen zijn.

Les 3

In de Atlas van de Nederlandse Antillen gaan de leerlingen Curaçao opzoeken. Is er nog een andere plek die dezelfde naam draagt als hun wijk? Vaak is dat een berg of landhuis. Op de wandkaart van Curaçao maken jullie een verdeling in drie districten: Bandabou, Bandariba en het centrum.

Les 4

Elke leerling gaat in het computerlokaal, achter een eigen computer indien beschikbaar, op zoek naar Willemstad, Curaçao, op Google Maps. Bekijk samen de mogelijkheden van de site.

Les 5

De leerlingen downloaden www.curamap.com en zoeken hun eigen buurt op. In de buurt kun je virtueel straten bekijken. De leerlingen proberen hun eigen straat te vinden.

Les 6

Twee leerlingen gaan op een computer en laptop en downloaden Google Earth. Zij bekijken eerst samen de mogelijkheden daarvan. In kleine groepjes gaat vervolgens de rest van de klas de mogelijkheden van het programma bekijken. Samen gaan ze op zoek naar de buurt van de school en bekijken ze de school en de omgeving.

Les 7

De leerlingen maken een echte wandeling door de buurt van de school. Ze beschrijven de verschillende gebouwen, pleinen en verkeerssituaties en maken daarvan foto's en filmpjes. Ook proberen ze een buurtbewoner te interviewen over hoe het is om in de buurt te wonen.

Les 8

Op school worden de resultaten besproken en bekeken. Indien mogelijk, maken de groepjes een PowerPoint presentatie van het verzamelde materiaal. Als er oud materiaal beschikbaar is, kunnen jullie dit vergelijken. Wat is er allemaal veranderd?

Soraya Hinkert
Van Houteschool

Nos haf Speciaal Onderwijs

De haven is een belangrijke economische steunpilaar van Curaçao. De leerlingen van de Curaçaose scholen moeten dan ook goed weten waarom die haven zo belangrijk is, wat er allemaal gebeurt en wie er allemaal werkt. Er is veel bruikbaar foto- en filmmateriaal beschikbaar over de havens van het eiland. In dit project leren de jongste kinderen van het funderend onderwijs spelenderwijs, met behulp van digitaal beeldmateriaal en allerlei activiteiten, over het wel en wee in de Curaçaose havens.

Metadata	Curaçao, haven, beeldmateriaal, creativiteit
Doelgroep	Dit project is geschikt voor de lagere klassen van het funderend onderwijs
Educatiegeb.	Mens en Maatschappij
Tijdspad	Dit project neemt ongeveer vier weken in beslag

Computers en laptop in de klas en/of het computerlokaal
Digitale camera ★ Flip-camera ★ Atlas van Curaçao
CD met het lied 'Bahia di Santa Ana'
Eventueel vooraf gemaakte PowerPoint presentaties

Jullie weten allemaal dat Curaçao een eiland is. Daarom hebben wij geen echte wegen die naar het eiland leiden, maar waterwegen. Mensen en spullen worden met schepen hierheen gebracht en gaan ook weer weg over het water. Heel belangrijk daarbij is de haven: de plek waar alle spullen aankomen en alle mensen van en aan boord gaan. De komende weken gaan wij heel goed kijken wat er eigenlijk allemaal gebeurt in de havens van Curaçao. We gaan er zelf een kijkje nemen. Maar ook allerlei activiteiten uitvoeren die te maken hebben met de werkzaamheden in de haven, zodat jullie straks alles weten over deze belangrijke plek van Curaçao!

Doelstellingen

De belangrijkste doelstellingen van dit project zijn:

- ★ leerlingen weten waarom de havens van Curaçao zo belangrijk zijn.
- ★ leerlingen kunnen omgaan met digitale middelen als computers en camera's.

Vorbereidingen voor docent

Een belangrijk onderdeel van dit project is een excursie naar de haven van Curaçao. Er komt altijd veel kijken bij een excursie met een groep leerlingen, begin dus op tijd met de voorbereidingen. Stel de ouders op de hoogte door middel van een brief, maak een afspraak met het havenbedrijf en regel genoeg begeleiding. Plan de datum van de excursie ruim van te voren.

<http://tinyurl.com/d8ux3m4>

Planning/onderdelen

Het project 'Nos Haf' kan opgedeeld worden in verschillende lessen. Hieronder vind je een mogelijke volgorde.

Les 1

Houd met de leerlingen een kringgesprek over het thema 'de haven'. Wat is een haven? Wat gebeurt er allemaal? Zijn ze wel eens in de havens van Curaçao geweest? Waarom is onze haven speciaal? Welke havens kennen ze? Hoe heten deze? Vertel hen ook iets over de bedrijven in de haven. Wie is de directeur van de haven, wat voor bedrijven werken er?

Les 2

In het pilotproject maakte de docente een PowerPoint presentatie over de haven, die in de tweede les samen met de leerlingen bekeken werd. Hierin zijn afbeeldingen en eventueel video's verwerkt, die met de groep bekeken en besproken worden. Wat herkennen ze? Wat valt hen op?

Les 3

Leerlingen gaan zelf aan de slag met computers. Er worden groepjes gemaakt en elk groepje gaat achter een computer zitten. Een van de leerlingen krijgt de leiding, deze bedient de computer. Elk groepje krijgt de opdracht een mooie site te zoeken met informatie over de havens van Curaçao en vooral ook, met beelden van de havens.

Les 4

De volgende activiteit is het maken van een maquette van de haven. De kinderen brengen zelf zoveel mogelijk materiaal mee. Ook spreken ze onderling af wie welk deel maakt. De leerlingen gebruiken de eerder gevonden en bekeken afbeeldingen om een idee te krijgen hoe ze de maquette willen bouwen.

Les 5

Een excursie naar de haven. Met een bus krijgen de leerlingen een rondleiding door de haven, met uitleg over wat ze zien. Hierdoor krijgen ze een nog beter beeld en kunnen ze het eerder geleerde verbinden met de praktijk. Ook kunnen ze na de excursie beter uit de voeten met de maquette.

Les 6

Afronden van de maquettes en het project afsluiten met het instuderen van een lied, "Bahia di Santa Ana" met behulp van laptop en cd.

Astrid Petronillia
Van Houteshool

Nos kosecha salú Speciaal Onderwijs

Gezond eten en gezond leven is belangrijk, en het is daarom ook een belangrijk thema in de lessen voor opgroeiende kinderen. In dit project ga je extra aandacht besteden aan het verbouwen van groente en fruit. Want waar komt dat voedsel op je bord nu eigenlijk vandaan? De leerlingen gaan zelf groente zaaien, maar ze gaan ook informatie zoeken over het thema op internet, filmpjes bekijken, een bezoekje brengen aan een organische boerderij en allerlei andere activiteiten uitvoeren om meer te weten te komen over gezond eten en gezond leven.

Metadata	Fruit, groente, gezond eten, gezond leven, organic farm (Finca del Sol)
Doelgroep	Dit project is geschikt voor leerlingen van het FO (8-9 jaar) en SO (10-13 jaar)
Educatiegeb.	Mens, natuur en technologie – Taal en communicatie – Culturele Artistieke Vorming
Tijdspad	Dit project beslaat ongeveer twee maanden (11 lessen). In het SO is er iets meer tijd nodig voor begripsvorming en handelen. Houd bij het plannen van het uitstapje naar de plantage rekening met de oogstperiode.

Alles wat wij eten en drinken, komt van planten en dieren. Planten en dieren groeien en leven niet zomaar, ze hebben net als wij een goede verzorging nodig. De komende weken gaan we eens heel goed bekijken wat een plant allemaal nodig heeft om te groeien. We gaan zelf plantjes zaaien en kijken wat we allemaal moeten doen en hoe lang het duurt voordat er groente uitkomt. We kijken naar de groente van begin tot eind: van het zaaien naar het groeien, het oogsten en het opeten. Daar hoort natuurlijk ook een lekkere gezonde maaltijd bij!

Digitale camera ★ Flipcamera
Computer/laptop ★ Internet ★ Printer
Lege cd/dvd ★ Zaadjes ★ Keukenfaciliteit
Tuin of andere locatie waar leerlingen
kunnen zaaien ★ Ingrediënten ★ Bustransport
of ander vervoer voor het uitstapje

Doelstellingen

De belangrijkste doelstellingen van dit project zijn:

- ★ leerlingen worden zich bewust van het proces van zaad tot groente op je bord.
- ★ leerlingen kennen de nadelen/gevolgen van ongezond eten.
- ★ leerlingen kunnen omgaan met digitale apparatuur en internet.

Vorbereidingen voor docent

Vooraf aan het project kun je al informatie zoeken over de onderwerpen die aan de orde komen. Ook moeten er allerlei materialen aangeschaft worden, zoals de zaadjes voor het zaaien en de groente voor het kookproject. Bij het project hoort een excursie naar een organische boerderij/plantage. Maar hiermee op tijd een afspraak. In het pilotproject is er ook een gastspreker op school geweest die de leerlingen verteld heeft over gezond eten en de schijf van vijf. Probeer dit te regelen, of zoek genoeg informatie om zelf deze les te geven.

Planning/onderdelen

Het project 'Nos kosecha salú' bestaat uit een aantal onderdelen. Je kunt er natuurlijk voor kiezen om slechts een deel van de onderdelen uit te voeren, of er zelf andere activiteiten aan toe te voegen. Hieronder vind je een mogelijke lesindeling.

Les 1

Houd met de leerlingen een kringgesprek over gezond eten, gezond leven en het zaaien en oogsten van groente. Wat weten ze er al over? Wat is er allemaal nodig om gezond te leven? En wat om groente te laten groeien? Maak met de leerlingen een woordspin.

Les 2

In het pilotproject kwam in de tweede les een gastspreker om de leerlingen te vertellen over het belang van gezond eten. Een gastspreker is een leuke afwisseling. Lukt dit niet, dan kun je de les ook zelf geven.

Les 3

Bekijk met de leerlingen verschillende soorten groente en fruit. Hoe heten de soorten, hoe zien ze eruit. Welke groente en welk fruit groeit er op Curaçao, en welke soorten moeten er worden ingevoerd uit het buitenland? Laat de leerlingen op internet zoeken naar plaatjes van verschillende soorten groente en fruit.

Les 4

Begin met uitleg over het planten van zaadjes. Gebruik eventueel informatie van internet, werkbladen, tekeningen of ander beeldmateriaal.

Les 5

Ga met de leerlingen zaadjes planten. Iedereen krijgt zijn eigen potje in de klas of plekje in de tuin, met zijn of haar naam erbij. Vanaf nu moeten de leerlingen zelf voor hun zaadjes zorgen. Herinner hen hieraan tijdens de andere lessen.

Les 6

Organiseer een knutselactiviteit over gezonde oogst. Dat kan een collage zijn van plaatjes uit tijdschriften, kranten en/of internet, maar ook het maken van een kleurplaat over groente en fruit of het knutselen van een schilderijtje van bonen. Richt met de knutselwerkjes een hoekje in de klas in.

Les 7

Samen gaan jullie een gezond ontbijt klaarmaken. Denk aan: bruinbrood, gekookte eitjes, kaas, kropsla, tomaatjes en komkommer voor een broodje gezond.

Les 8

Deze keer is de lunch aan de beurt: maak met de leerlingen een grote pan groentesoep. Wat gaat er allemaal in?

Les 9

Sluit het project af met het bezoek aan de organische plantage.

★ Houd er, zeker in het SO, rekening mee dat dit project veel begeleiding eist. Bij verschillende onderdelen is individuele begeleiding of begeleiding in kleine groepjes noodzakelijk.

Liseth Mars
Blenchischool

www.grassrootscuracao.com

Punda en Otrabanda Speciaal Onderwijs

In dit project ga je met de leerlingen een bezoek brengen aan Punda. Samen gaan jullie de gebouwen in Punda op een intensieve manier bekijken. Hiervan maken jullie foto's, die je later verwerkt in een PowerPoint presentatie, samen met informatie over Punda die jullie opgezocht hebben.

Metadata	Zeeverkeer, Curaçao, Punda, Otrabanda
Doelgroep	Dit project is geschikt voor leerlingen vanaf groep 5 van het Speciaal Onderwijs
Educatiegeb.	Geschiedenis, Aardrijkskunde
Tijdspad	Het project duurt ongeveer drie weken

Computers (in de klas en in het computerlokaal)
Digitale fotocamera ★ Microsoft Word

Je ziet ze vaak op foto's of in folders voor toeristen: de kleurrijke huisjes in Punda. Hoe komen die huisjes daar eigenlijk? En waarom hebben ze zo'n vrolijke kleuren? De komende weken gaan we op onderzoek uit om te ontdekken wat de geschiedenis van deze huisjes is. We gaan samen op stap, naar Punda, om de huizen van dichtbij te bekijken. Ook gaan we foto's maken. Samen maken we daarvan een mooie presentatie op de computer, zodat we aan iedereen kunnen laten zien waar we geweest zijn en wat we daar geleerd hebben!

Doelstellingen

De belangrijkste doelstellingen van dit project zijn:

- ★ leerlingen Punda opnieuw laten ontdekken met behulp van digitale apparatuur.
- ★ leerlingen introduceren in het maken van een PowerPoint presentatie.

Vorbereidingen voor docent

Voor dit project zijn verschillende keren computers nodig. Kijk of het computerlokaal op de juiste tijden beschikbaar is, of probeer laptops te regelen voor in de klas. Niet alle leerlingen zullen weten hoe ze moeten omgaan met computers. Neem de tijd om hen hierin in te leiden. Ook dat hoort bij het project.

Zunette Kinburn- Elizabeth
Van Houteshool

★
<http://www.youtube.com/watch?v=7odyJNR2OGk>
<http://www.meetcuracao.com/2010/09/02/punda-curacao/>

Planning/onderdelen

Het project 'Punda' kan in verschillende lessen worden opgedeeld. Hieronder vind je een mogelijke volgorde.

Les 1

Houd met de leerlingen een kringgesprek over Punda en Otrabanda. Wat weten ze hierover? Wat is herkenbaar? Bekijk alvast foto's en video's over Punda en Otrabanda op internet (YouTube). Wat zien ze op de beelden?

Les 2

Voer ditmaal een inhoudelijker kringgesprek. Geef de leerlingen informatie over de geschiedenis van Punda en Otrabanda, de architectuur, de verschillende bruggen en standbeelden, de markten en pleinen, etcetera. Gebruik ook hierbij visueel materiaal, zodat de leerlingen het verhaal kunnen plaatsen.

Les 3

Uitstapje naar Punda, Otrabanda en de haven. Laat de leerlingen zelf foto's maken met de digitale camera. Bekijk de verschillende gebouwen, de bruggen, de pleinen en alle andere dingen die jullie eerder besproken hebben, samen. Benoem ook de namen.

Les 4

De leerlingen mogen zelf op internet informatie zoeken over Punda en Otrabanda. Voor veel leerlingen zal dit lastig zijn, maar laat hen elkaar helpen en ondersteun waar mogelijk.

Les 5

Samen maken jullie een PowerPoint presentatie van het uitstapje, aangevuld met informatie die jullie op internet hebben gevonden en natuurlijk met de foto's die de leerlingen hebben gemaakt.

Reino di animal Speciaal Onderwijs

Dit project is speciaal ontwikkeld voor moeilijk lerende kinderen. Spelenderwijs en in kleine stapjes leren ze van alles over het dierenrijk. Zo ontdekken ze het verschil tussen gewervelde en ongewervelde dieren, waar deze dieren wonen en wat ze eten. Ook leren ze een spreekbeurt te maken over dieren, met behulp van ict: toetsenborden, Microsoft Word en PowerPoint.

Metadata	Dierenrijk, ongewervelde en gewervelde dieren, spreekbeurt, computers
Doelgroep	Het project is geschikt voor leerlingen van het SO in de leeftijd van 11 t/m 15 jaar
Educatiegeb.	Wereld oriëntatie, Taal (Papiaments), IT (werken op de p.c.)
Tijdspad	Het project kan in ongeveer drie maanden uitgevoerd worden, met in totaal 48 lesuren

Informatieboekje (theorie over dieren)
Digibord ★ Digitale camera ★ Flip camera
Computer/Laptop ★ Internet

We hebben in de lessen al vaker gepraat over de natuur, en wat hier allemaal bij hoort. Zo heb je dode en levende natuur. De dode natuur, dat zijn de dingen die nooit geleefd hebben, zoals stenen. De levende natuur, dat zijn bijvoorbeeld planten, maar ook dieren. En over de dieren gaan we het de komende weken hebben. We gaan leren wat voor verschillende soorten dieren er zijn en waar je die aan kunt herkennen. Ook kijken we waar die dieren wonen en wat ze eten. We gaan op allerlei manieren informatie zoeken over dieren, in boeken, maar ook op internet. Daarna gaan jullie zelf, op de computer, een spreekbeurt met een presentatie maken over het dierenrijk!

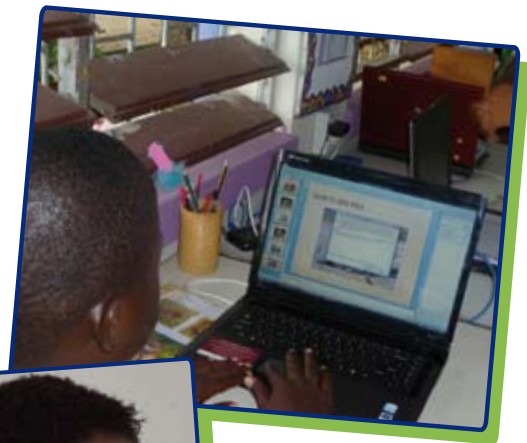
Doelstellingen

De belangrijkste doelstellingen van dit project zijn:

- ★ leerlingen kunnen een onderscheid maken in gewervelde en ongewervelde dieren en hun kenmerken.
- ★ leerlingen hebben geoefend met het maken en houden van een spreekbeurt.
- ★ leerlingen kunnen werken met een toetsenbord, met Microsoft Word en met PowerPoint.
- ★ leerlingen kunnen omgaan met digitale apparatuur zoals een camera. ★

Vorbereidingen voor docent

Voordat je met de leerlingen begint aan dit project, moet je voldoende lesmateriaal hebben uitgezocht over het onderwerp. Als de leerlingen nog niet eerder met computers gewerkt hebben, begin dan tijdig met oefenen.

Arginia Lucio
Blenschool

Planning/onderdelen

Het project 'Reino di animal' kan verdeeld worden in verschillende lesonderdelen. Hieronder vind je een mogelijke volgorde. Hierin is telkens een theorieles afgewisseld met een praktijkles op de computer. Het kan zijn dat er meer dan één lesuur nodig is om een les af te ronden.

Les 1

Inleiding van het project. Houd met de leerlingen een kringgesprek over dieren. Welke dieren kennen ze? Kennen ze ook al verschillende soorten, zoals insecten, reptielen, zoogdieren? Wat zijn de verschillen tussen de genoemde dieren? Oefen met de leerlingen op de computer in Word. Begin met het toetsenbord; de spatiebalk, de enter toets, de backspace. Oefen ook waar je in Word het lettertype van je tekst kunt veranderen en kunt vergroten en verkleinen.

Les 2

Bespreek aan de hand van bestaande theorie de verschillen tussen gewervelde en ongewervelde dieren. Geef de leerlingen woordjes die te maken hebben met het dierenrijk. Hiermee moeten ze zelf op de computer zinnen maken. In Word typen ze de zinnen uit en geven ze deze verschillende lettertypes en lettergroottes. Ze kunnen aan deze opdracht met zijn tweeën werken.

Les 3

De gewervelde dieren. Bespreek met de leerlingen welke soorten gewervelde dieren er zijn (vissen, amfibieën, reptielen, zoogdieren, vogels). Elke leerling kiest een van de gewervelde dieren. Ze schrijven op een blaadje waarom ze dat dier hebben gekozen. Vervolgens gaan ze op internet informatie opzoeken over dit dier. Help hen eventueel bij het vertalen van de naam naar Nederlands of Engels. Dit is het begin van hun eerste spreekbeurt. De informatie die ze vinden typen ze in Word. Ook zoeken ze er plaatjes bij.

Les 4 t/m 8

Elke week wordt een andere klasse dieren behandeld met de bijbehorende soorten, lichamelijke kenmerken en eetgewoontes. Telkens in de daaropvolgende les gaan de leerlingen op zoek naar informatie over deze dieren. Je kunt ervoor kiezen dit niet elke week te doen, maar oefen regelmatig zodat de leerlingen wegwijs worden op het internet.

Les 9 t/m 11

De stof wordt herhaald en de leerlingen zoeken extra informatie over hun gekozen dier in boeken. Met de verzamelde informatie gaan ze een PowerPoint presentatie maken. Ook oefenen en leren ze hun spreekbeurten. Begin met de leerlingen te oefenen met de digitale camera's en Flipcamera's.

Les 12 en 13

De leerlingen geven hun spreekbeurten 'officieel' voor de rest van de klas. Hiervan worden foto's en video's gemaakt.

- ★ Het is handig als de leerlingen al een beetje voorkennis hebben van Word en PowerPoint. Als dit niet zo is, kan hier een aparte les aan besteed worden.
- ★ Als je in een andere taal lesgeeft, bijvoorbeeld Papiamentu, moet je vaak lesmateriaal vertalen. Houd hier rekening mee in je tijdsplanning.

Vroeger en nu Speciaal Onderwijs

In dit project gaan de leerlingen een vergelijking maken tussen hoe kinderen vroeger speelden en hoe zij dat nu doen. Welke spelletjes van vroeger kennen ze? Wat hadden de kinderen vroeger niet dat zij nu wel hebben? In boeken en op het internet zoeken ze informatie over de spellen van toen. In de klas bespreken jullie de verschillen met hoe er nu gespeeld wordt. Ook gaan jullie proberen de spelletjes van vroeger uit te voeren.

Metadata	Vroeger, spellen, geschiedenis
Doelgroep	Dit project is geschikt voor leerlingen van groep 3 van het Speciaal Onderwijs
Educatiegeb.	Geschiedenis, Drama
Tijdspad	Dit project kan in ongeveer twee weken uitgevoerd worden

Digitale camera ★ Flip-camera
Beamer of Digibord ★ Printer
Computer met internet

Na school en in de pauze spelen jullie op allerlei manieren met elkaar. Misschien spelen jullie zelfs wel eens computerspelletjes. Maar ook vroeger, lang geleden, speelden kinderen al met elkaar. Alleen kenden ze nog niet de spellen die jullie nu doen. De komende weken gaan we op onderzoek uit: welke spelletjes speelden de kinderen vroeger? Hoe gingen die spelletjes? Natuurlijk gaan we ze ook uitproberen!

Doelstellingen

De belangrijkste doelstellingen zijn:

- ★ leerlingen worden zich bewust van de verschillen tussen vroeger en nu.
- ★ leerlingen leren informatie opzoeken in boeken, op internet of door het te vragen.
- ★ leerlingen leren met elkaar nieuwe spelletjes.

Voorbereidingen voor docent

Voordat je met het project begint met de leerlingen, is het handig om zelf al eens op zoek te gaan naar spellen van vroeger. Zo heb je in ieder geval een aantal voorbeelden en weet je ook alvast welke materialen nodig zijn om die spelletjes uit te voeren.

- ★ Laat de leerlingen ook eens navraag doen bij ouders en grootouders! Hoe speelden zij vroeger?

<http://tinyurl.com/cg5u2xf>

Planning/onderdelen

Het project 'Vroeger en Nu', of 'Wega nan di antes', kan onderverdeeld worden in verschillende lessen. Hier vind je een voorbeeld van een volgorde die je kunt volgen.

Les 1

Houd met de leerlingen een groepsgebesprek over spelen en spelletjes. Wat is spelen? Laat de leerlingen in groepjes met elkaar overleggen over het onderwerp. Is spelen leuk? Hoe kun je samen spelen? Waarom speel je?

Les 2

Wat voor spelletjes kennen de leerlingen? Laat hen weer in groepjes hierover nadenken. Wat heb je nodig om die spelletjes te spelen? Laat hen uitleggen hoe de spellen werken en laat hen in de klas voordoen hoe ze gespeeld moeten worden.

Les 3

Spelletjes van vroeger. Laat de leerlingen op internet zoeken naar spellen van vroeger. Geef hen als huiswerkopdracht mee dat ze hun ouders of grootouders vragen naar de spellen die zij speelden toen ze jong waren. Kijk of er ook boeken zijn over ouderwetse spelletjes, die de leerlingen kunnen inkijken en gebruiken.

Les 4

In de klas gaan jullie proberen de spelletjes van vroeger te spelen. Een aantal leerlingen neemt foto's met de digitale camera, waarvan later een PowerPoint presentatie gemaakt zal worden.

Les 5

Praat met de leerlingen over de spellen die jullie geoefend hebben. Wat vonden ze ervan? Wat vonden ze leuk, wat was minder leuk? Zouden ze de spellen nog een keer willen doen? Wat zijn de verschillen tussen spellen van vroeger en van nu? Zouden kinderen vroeger meer of minder gespeeld hebben dan nu?

Les 6

De kinderen kiezen een spel uit van vroeger en gaan dat in de klas namaken. In het pilotproject kozen de leerlingen het telefoonspel, waarbij van oude melkblikjes en vislijn een telefoonverbinding wordt gemaakt. Ook hiervan worden foto's gemaakt.

Les 7

Samen maken jullie met de eerder gemaakte foto's een PowerPoint presentatie, waarin ook informatie over spellen van vroeger wordt opgenomen. Als dit voor de leerlingen te moeilijk is, maak je de presentatie zelf en bekijken jullie hem in de klas. Laat de leerlingen benoemen wat ze zien en reflecteren op de eerdere lessen.

Ivette Mourillon
Van Houteschool

ASW, een wereld van informatie Voortgezet Onderwijs

In dit project gaan de leerlingen het internet actief inzetten om informatie te zoeken over een bepaald, vooraf vastgesteld thema. Deze informatie gaan ze kritisch bestuderen en omzetten in een film. De film maken ze zoveel mogelijk zelf. Vervolgens vertonen ze de film op een vastgestelde avond aan geïnteresseerde ouders. Ook kun je ervoor kiezen dat de leerlingen de film in een andere klas presenteren. Zo leren ze niet alleen informatie te zoeken en te vinden, maar dit ook te verwerken tot een logisch geheel en het over te dragen aan anderen.

Metadata	Informatie opzoeken, studievaardigheden, internet, presenteren, filmen
Doelgroep	Dit project is geschikt voor leerlingen van HAVO en VSBO, vanaf klas 3
Vak(ken)	ASW
Tijdspad	Het project neemt ongeveer twee maanden in beslag

Laptop ★ Beamer ★ Scherm
Internet ★ PowerPoint
Word ★ Evt. Moodle
Schriften ★ Mappen
Boeken

Jullie gebruiken vast wel eens computers en het internet om informatie op te zoeken over iets dat je interesseert. Er is ontzettend veel info te vinden op het net. Maar kun je deze informatie wel vertrouwen? In dit project gaan we aan de slag met het zoeken en beoordelen van informatie op internet. In groepjes gaan jullie straks een film maken over een zelfgekozen thema. Over dit thema zoeken jullie, met een kritische bril, allerlei soorten informatie. Jullie bekijken en vergelijken het gevonden materiaal grondig. Met de informatie die overblijft, gaan jullie een filmscript schrijven. De film, een informatieveideo, laten we later zien aan andere leerlingen en ouders.

Doelstellingen

De belangrijkste doelstellingen van dit project zijn:

- ★ leerlingen kunnen informatie zoeken en verzamelen op internet.
- ★ leerlingen kunnen gevonden informatie kritisch bekijken.
- ★ leerlingen kunnen samenwerken aan een uitdagend project, het maken van een video.
- ★ leerlingen kunnen door middel van een video en een presentatie informatie overdragen aan anderen

Vorbereidingen voor docent

Dit project vereist een goede planning. Bespreek deze planning ook met de leerlingen. Plan data voor de filmvertoningen in andere klassen en voor de ouders. Overleg dit met andere docenten. Stel de ouders op de hoogte van het project door middel van een brief.

- ★ Bespreek vooraf duidelijk met de leerlingen de regels wat betreft het gebruik van computers in de klas. Iedereen moet hier voorzichtig mee omgaan. In het pilotproject bleek dat leerlingen achter de computer snel afgeleid zijn; ze gaan op Facebook of andere sites die niet gerelateerd zijn aan de les. Houd hier controle over!

<http://tinyurl.com/cefhatf>

Planning/onderdelen

Het project 'ASW, een wereld van informatie' bestaat uit verschillende onderdelen. Deze onderdelen kunnen naar eigen inzicht uitgevoerd en gecombineerd worden. Hieronder vind je een voorbeeld van een mogelijke lesindeling.

Les 1

Bespreek het project met de leerlingen. Wat gaan jullie doen, wat wordt er van hen verwacht, wat is het doel? Centraal in het project staat het zoeken naar informatie op internet. Wie doet dit wel eens? Hoe pak je het aan? Bekijk het hiervoor genoemde filmpje over informatie zoeken. Verdeel de klas vervolgens in groepjes. Elk groepje gaat aan de slag met een thema. Je kunt vooraf een lijst met thema's voorbereiden, maar je kunt de leerlingen ook zelf laten kiezen. Een paar voorbeelden:

- ★ Voedselproductie in de wereld: welke weg legt het voedsel af voordat het op je bord ligt?
- ★ Kledingproductie: wat gaat er allemaal vooraf aan de spijkerbroek die je in de winkel koopt?
- ★ Ontwikkeling van het brein: wat voor ontwikkelingen vinden er plaats in het brein van de adolescent?

Les 2 en 3

De leerlingen gaan informatie zoeken op het internet. Ze verzamelen info over het onderwerp vanuit verschillende bronnen en bewaren dit in een bestand. Let op de bronvermelding! Dit bestand is straks de basis van hun presentatie en film. Evalueer aan het eind van de lessen hoe de zoektocht is verlopen.

Les 4, 5 en 6

De leerlingen beginnen in groepjes aan de film. Eerst wordt er een script geschreven. Rollen worden verdeeld, benodigdheden opgesomd. In het pilotproject gaven de leerlingen aan dit erg interessant en leuk te vinden om te doen. Wel ging er meer tijd in zitten dan gedacht. Houd hier dus rekening mee. De leerlingen werken in de les, maar ook thuis aan het filmscript en de film. Beoordeel het filmscript voordat de leerlingen daadwerkelijk gaan filmen. Oefen ook vooraf even met de camera's in de klas.

Les 7

De leerlingen bereiden een presentatie voor bij de film. Straks zal de film vertoond worden aan anderen. Ze moeten de film dan inleiden, afsluiten en de mogelijkheid bieden om vragen te stellen.

Les 8

Presentatie van de films aan ouders en/of andere leerlingen. Plan deze bijeenkomst ruim van tevoren in. Ouders kunnen uitgenodigd worden op een speciale avond. De andere leerlingen, bijvoorbeeld leerlingen van een klas lager, kunnen in hun eigen les naar de film kijken. In het pilotproject gaven de leerlingen ook in de andere klassen een presentatie bij de film. Dit is een hele goede oefening in presenteren en het overdragen van kennis!

Jacynta Snoeren
Radulphus College

A Virtual Tour Through... Voortgezet Onderwijs

In dit project gaan de leerlingen met behulp van Google Maps een virtuele tour maken door een zelf gekozen stad, ergens op de wereld. Ze zoeken uit wat de bekende interessante plekken in die stad zijn en geven daar een beschrijving bij. Zo maken ze een digitale stadsrondrit en geven ze de rest van de klas een idee van verschillende plekken op de wereld. Ze kunnen daarbij ook foto's en filmpjes gebruiken.

Metadata	Engels, ict, ActivBoard, wereldkennis, algemene ontwikkeling, spreekvaardigheid
Doelgroep	Dit project is geschikt voor HAVO 4, VWO 4 en VWO 5
Vak(ken)	Engels, Aardrijkskunde, Geschiedenis
Tijdspad	Ongeveer twee maanden

Laptop ★ Beamer ★ ActivBoard ★ Internet
Google Maps ★ PowerPoint ★ Picasa
Windows Media Player ★ Papier

Een rondleiding door welke stad op de wereld dan ook, zomaar, direct vanuit het klaslokaal. Dat klinkt onwaarschijnlijk. Maar tegenwoordig is het mogelijk met behulp van computers en internet. In dit project gaan we zelf, met Google Maps, verschillende rondleidingen of stadstours maken door allerlei plekken op de wereld. Jullie gaan in groepjes een virtuele rondleiding voorbereiden voor een stad die jullie zelf kiezen. Je zoekt informatie over alle interessante en bijzondere plekken in die stad, die we ook kunnen zien op foto's, video's en natuurlijk op Google Maps. Zo kunnen we vanuit ons klaslokaal een bezoekje brengen aan steden overal op de wereld!

Doelstellingen

De belangrijkste doelstellingen van dit project zijn:

- ★ de algemene ontwikkeling van leerlingen vergroten; hun horizon verbreden door meer kennis van de wereld op te doen.
- ★ de spreekvaardigheid Engels van de leerlingen oefenen en verbeteren.

Voorbereidingen voor docent

- ★ De docent moet voor elke presentatie zorgen voor de juiste apparatuur en de goede aansluiting hiervan. Kijk ook vooraf zelf eens goed rond op Google Maps en begeleid de leerlingen in het voorbereiden van hun prestaties.
- ★ Bereid eventueel een lijst voor met steden waaruit de leerlingen mogen kiezen, om te voorkomen dat sommige steden dubbel gekozen worden.

Suzette Fabias
Peter Stuyvesant College

<http://maps.google.com/>

Planning/onderdelen

Het project kan verdeeld worden in verschillende lessen of onderdelen. Hieronder vind je een mogelijke indeling, maar het project kan natuurlijk naar eigen wens aangepast worden.

Les 1

Vorbereiding van het project. Als eerste leg je aan de leerlingen uit wat jullie gaan doen. Voor veel van hen zal een dergelijke manier van werken nieuw zijn – wees dus duidelijk in de uitleg. Geef voorbeelden indien mogelijk.

Het is handig om met de klas al een keertje door Google Maps te 'lopen' en samen de mogelijkheden te bekijken. Vertel de leerlingen duidelijk wat er van hen verwacht wordt.

Vervolgens kunnen er groepjes gemaakt worden. Maak de groepjes niet te groot, drie of vier leerlingen is voldoende. Elk groepje kan dan gaan brainstormen over de stad die zij virtueel willen gaan bekijken. Let erop dat de steden die de groepjes kiezen een beetje verdeeld zijn over de wereld, dus niet alleen Caribische plekken of Europese steden. In het pilotproject bleek dat sommige leerlingen het leuk vonden om de stad te kiezen waar ze na de middelbare school zullen gaan studeren – geef hen hiervoor de ruimte. Geef de groepjes vervolgens toestemming om met een plek aan de slag te gaan.

Les 2 en 3

In de tweede fase van het project gaan de leerlingen zo zelfstandig mogelijk op zoek naar informatie over de plek die zij gekozen hebben. Ze gebruiken Google Maps, maar ook het internet in het algemeen, om informatie te zoeken over interessante plekken en bekende attracties. Ze bereiden hierover een presentatie voor met behulp van PowerPoint, foto's en video's.

Deel van dit werk kunnen de leerlingen buiten school doen als huiswerk, maar denk er wel aan dat er computers beschikbaar moeten zijn. Niet alle leerlingen zullen thuis gebruik kunnen maken van computers en internet.

Les 4 t/m ...

Het bekijken van de virtuele rondleidingen. Dit kan verdeeld worden over een aantal lessen, zodat jullie bijvoorbeeld gedurende een aantal weken steeds de laatste vijftien minuten van een les aan een presentatie besteden. Het kan ook geconcentreerd worden in een of meerdere lessen, waarin alle groepjes aan de beurt komen.

De groepjes geven om de beurt een presentatie over de door hen gekozen stad, met behulp van de beamer, hun PowerPoint presentatie en het internet. Ze gebruiken Google Maps om de route van de rondleiding aan te geven en vrolijken hun verhaal op met foto's van de plekken waar jullie 'langslopen', eventueel filmpjes en natuurlijk leuke anekdotes. Geef de leerlingen de ruimte om creatief gebruik te maken van de middelen, en natuurlijk van hun eigen verbeelding.

Neftali Isings-Calister
Radulphus College

Beroepskeuze Voortgezet Onderwijs

In dit project gaan de leerlingen in groepjes verschillende beroepen analyseren, als voorbereiding op de keuze van hun vervolgopleiding. Met behulp van informatie van het internet interviewen ze mensen die een bepaald beroep uitoefenen. De resultaten worden gepresenteerd in andere klassen, zodat ook de andere leerlingen meer inzicht in hun keuzes kunnen krijgen.

Metadata	Sector, profiel, beroep, beroepskeuze, interview, vervolgopleiding
Doelgroep	In het pilotproject is dit project uitgevoerd in VSBO klas 2
Vak(ken)	Dit project kan gebruikt worden bij alle verplichte vakken
Tijdspad	Het project kan verspreid worden over ongeveer drie maanden

PowerPoint ★ Net op School
Beroepentest ★ Flip-camera
Digitale camera ★ Beamer ★ Lap-top

In de loop van dit jaar moeten jullie allemaal een studierichting/sector kiezen. Een moeilijke keuze, en ook een belangrijke keuze. Misschien weet je wel al heel lang welke richting je op wil, maar misschien heb je ook nog geen idee. En misschien zijn er ook wel mogelijkheden waar je nog niet over hebt nagedacht. In dit project gaan we een aantal beroepen wat beter bekijken. In groepjes kiezen jullie een bepaald beroep, waarover je informatie zoekt op internet. Daarna gaan jullie op zoek naar iemand die dit beroep uitoefent en hem of haar opzoeken en interviewen over zijn of haar werk. De informatie die jullie verzamelen presenteren jullie aan de andere leerlingen, zodat we straks allemaal meer weten over deze vele verschillende beroepen en een beter beeld hebben van wat jullie met een bepaalde studierichting kunnen.

Doelstellingen

Het doel van dit project is dat de leerlingen meer inzicht in de profiel- en sectorkeuzes krijgen. Daardoor zullen ze beter in staat zijn om een realistisch beeld te vormen van hun beroepskeuze.

Voorbereidingen voor docent

Voordat met de daadwerkelijke uitvoering van het project wordt begonnen, is het raadzaam om – samen met de leerlingen - een lijst van beroepen te maken waaruit zij kunnen kiezen. Als docent kun je hier vooraf al een opzet van maken. Ook is het handig om zelf al wat websites rondom het thema door te kijken.

- ★ Bij dit project hoort een bedrijfsbezoek; een bezoek aan iemand die een bepaald beroep uitoefent om te ontdekken wat dit in de praktijk inhoudt. Houd daarmee rekening in de planning. Houd rekening met de tijd waarin de leerlingen hun sector- of vervolgokeuze moeten maken. Zorg dat het project daarvoor is afgerond, maar ook goed aansluit op deze keuze. Kijk voor gratis beroepentests op:
<http://keuzetest.carrieretijger.nl/>

www.opleidingenberoep.nl
www.beroepeninbeeld.nl
www.jeugdbieb.nl/rubriek.php?rID=7

Planning/onderdelen

Het project kan, al naar gelang de wens van de docent, verdeeld worden over een aantal weken of maanden. Het is raadzaam om vooraf een planning te maken. De onderstaande verdeling in lessen kan als leidraad gelden om het project in stappen te verdelen.

Les 1

In de eerste les wordt het project uitgelegd (zie hiervoor ook de introductie). Met de leerlingen wordt gesproken over hun ideeën wat betreft studie- en sectorkeuze. Wie heeft al een idee wat hij of zij gaat kiezen, en wie nog helemaal niet? Waarom hebben leerlingen bepaalde ideeën, waarop zijn die gebaseerd? Bijvoorbeeld op eerdere ervaringen, verhalen van anderen. Samen met de leerlingen wordt in deze les een lijst gemaakt met mogelijke beroepen. Het is handig als je als docent al een aantal beroepen hebt uitgekozen om mee te beginnen. De leerlingen kunnen deze dan aanvullen. De leerlingen worden verdeeld in groepjes van maximaal vier personen. Elk groepje kiest vervolgens een beroep om te gaan analyseren.

Les 2

De groepjes gaan samen op zoek naar informatie over hun gekozen beroep. Hiervoor gebruiken ze verschillende websites. De informatie die ze vinden, verzamelen en ordenen ze in een document. De leerlingen denken ook alvast na of ze iemand kennen die het betreffende beroep uitoefent; wellicht een familielid, een vriend of kennis.

Les 3

De leerlingen nemen contact op met de persoon die ze willen interviewen over het beroep dat hij of zij uitoefent. Ze bereiden met hun groepje een lijst met vragen voor die ze deze persoon willen stellen. De docent controleert de vragenlijsten en houdt bij wanneer de interviews worden uitgevoerd. De leerlingen oefenen het interviewen op elkaar in de klas, om te testen of de vragen begrijpelijk en duidelijk zijn. De groepjes spreken af wie het woord gaat voeren en wie er gaat filmen tijdens het interview.

Les 4

De leerlingen gaan het interview uitvoeren. Eén van de leerlingen neemt het interview op met behulp van een camcorder of ander beschikbaar opnamemateriaal.

Les 5

Met de eerdere verzamelde informatie (Les 2) en het opnamemateriaal bereiden de leerlingen per groepje een presentatie voor over het beroep dat ze gekozen hebben. Ze gebruiken daarvoor het programma Net of School en/of PowerPoint.

Les 6

De groepjes presenteren hun bevindingen met een digitale presentatie aan hun medeleerlingen. De presentaties kunnen ook gegeven worden in andere klassen. Bespreek na elke presentatie met de leerlingen wat ze van het project geleerd hebben, of ze hun ideeën hebben aangepast en of ze al iets beter weten welke sector ze willen kiezen.

Maarten Husband
Marnix College

Cor Hameete
Peter Stuyvesant College

Biologie op het internet Voortgezet Onderwijs

In dit project gebruikt de leerkracht een Active Board schoolbord systeem, om intensief het internet te integreren in de lessen biologie. Vervolgens worden de leerlingen gestimuleerd om informatie bij de lesstof op het net te gaan zoeken, met als doel dit later zelf in de klas te presenteren met het Active Board.

Metadata	Pc, internet, presentatie kennis, active board, ict vaardigheden, leerstofverwerking, uitdieping achtergrond kennis, website
Doelgroep	Dit project is geschikt voor de bovenbouw van de HAVO en het VWO
Vak(ken)	Biologie
Tijdspad	Dit project kan het gehele jaar uitgevoerd worden, geen tijdslijm

Laptops ★ Active Boards ★ Memory sticks
Internet ★ Microsoft Vista ★ Active Inspire
Microsoft Office Suite

Jullie surfen vast wel eens op het internet; om grappige filmpjes te zoeken en te bekijken op YouTube, leuke muziek te beluisteren, om met elkaar te communiceren via chat of email, enzovoorts. Je kunt het internet voor veel dingen gebruiken. Zo is er ook ontzettend veel handige en bruikbare informatie te vinden op het net, bijvoorbeeld over biologie. Maar duidelijke, gerichte informatie te vinden op dat internet, waar oneindig veel info op staat, is vaak nog best moeilijk. De komende weken gaan we het internet wat meer gebruiken tijdens de lessen biologie. Ik ga informatie van het net gebruiken in de lessen, maar jullie gaan ook zelf op zoek naar bruikbare stof. Wanneer jullie een mooie site of een leuk filmpje over het onderwerp van die les gevonden hebben, kunnen we dat samen bekijken op het active board. Ook plaatsen we de informatie op de website van de school. Zo maken we onze eigen internet-encyclopedie, die de komende jaren uitgebreid kan worden.

Doelstellingen

De belangrijkste doelstellingen van dit project zijn:

- ★ presenteren met het active board.
- ★ het leren omgaan met dit systeem.
- ★ relevante informatie vergaring van biologie op het internet.
- ★ de koppeling van de kennis in boeken en het internet.
- ★ continuïteit door het plaatsen van de kennis op de website van het Radulphus College. Hopelijk zullen de volgende jaren meer bronnen worden toegevoegd.

Vorbereidingen voor docent

De docent moet vooraf aan het project een duidelijke planning maken van hoe het internet in de les gebruikt zal worden. Er kan gekozen worden voor een heel uur surfen, bijvoorbeeld wanneer de leerlingen een blokkur biologie volgen. Ook kan een deel van de les met internet worden ingevuld. Iemand moet de taak op zich nemen de informatie op de schoolwebsite te plaatsen. Spreek vooraf met de websitebeheerders over de mogelijkheden en communicatie.

<http://www.biodoen.nl/biodoenLite.php>
<http://mediatheek.thinkquest.nl/~kla006/>
http://www.youtube.com/watch?v=WIZ-zJ_hXHs

Planning/onderdelen

Dit project is in principe een activiteit die het gehele jaar door uitgevoerd kan worden, op vaste momenten in het lesprogramma. Je kunt bijvoorbeeld denken aan de periode na het afronden van een hoofdstuk, of een onderwerp, voor het tentamen of proefwerk. In het pilotproject werd na elk hoofdstuk (thema) op internet gezocht naar relevante websites en clips. Een aantal aandachtspunten:

Doelstelling bij het pilotproject was om bij elk thema ten minste twee goede websites en twee goede clips te ontvangen van de klas. Het is goed om hier een afspraak over te maken, zodat er uiteindelijk een goede verdeling komt in de beschikbare sites en video's per onderwerp. Meer kan natuurlijk ook. Spreek van te voren af in welke taal de informatie mag worden gezocht en gepresenteerd. In het pilotproject was dat zowel Nederlands, Engels als Spaans. Bij het presenteren van het gevonden internet materiaal, moeten de leerlingen een goede onderbouwing geven van waarom zij deze site of video hebben gekozen. Waarom is dit goed, wat kun je ermee?

Houd de encyclopedie gedurende het jaar goed bij. Dus telkens als leerlingen nieuw materiaal aandragen, zorg er dan voor dat het in de database komt. Op die manier kunnen leerlingen het direct gebruiken, bijvoorbeeld voor toetsen of werkstukken. Ook is het beschikbaar voor leerlingen van andere klassen en niveaus.

Nico Engelmann
Radulphus College

In het pilotproject werd telkens nieuwe informatie op de laptops van biologie geplaatst, in een aparte bestandsmap. Maandelijks werd deze informatie van de laptops op een memorystick gezet en door een leerling aan de websitebeheerders gegeven. Deze leerling geeft aan de beheerders aan, hoe de informatie op de site moet komen.

- ★ De meeste leerlingen zijn al erg handig met internet, maar gebruiken het niet vaak om serieus informatie te zoeken over lesstof. Maak hierin een onderscheid: af en toe – bijvoorbeeld de laatste tien minuten - kan er vrij rondgesnuffeld worden op het net, maar de rest van de tijd moet er actief gezocht worden naar achtergrond informatie voor lesstof. Stel je als docent dus open voor de internet-ervaringen en –interesses van de leerlingen, maar houd ook het doel van het project in de gaten.
- ★ Probeer het project te centreren, bijvoorbeeld vier weken achtereenvolgend. Sluit het project af met een presentatie die beoordeeld wordt.
- ★ Blijf de leerlingen stimuleren op het internet te zoeken. Tijdens het pilotproject bleek dat de motivatie van de leerlingen afnam wanneer duidelijk werd dat het zoeken naar en presenteren van relevante info veel tijd kost.

Bouwtechniek Voortgezet Onderwijs

In dit project gaan de leerlingen vanuit de vakken techniek, natuurkunde en/of wiskunde een informatiefilm maken voor de leerlingen die nog een vakkenkeuze moeten maken in de komende jaren. De film richt zich op de sector techniek in het algemeen, maar op bouwtechniek in het bijzonder. Met de klas bezoeken jullie een bouwplaats waar verschillende bouwwerkzaamheden tegelijk plaatsvinden. Wat doen de timmerman, de loodgieter, de metselaar en de elektricien? Ook kijken jullie naar de plannen van de architect en de totstandkoming van de tekeningen, de financiering en de uitvoering. Afhankelijk van het beschikbare opnamemateriaal, maken de leerlingen foto's en/of video-opnamen van de werkzaamheden en stellen ze vragen aan de verschillende werklieden. Later wordt deze informatie tot een film bewerkt.

Metadata	Werklieden, bouwtekeningen, uitvoerder, architect, film
Doelgroep	Dir project is geschikt voor alle tweede klassen PKL en PBL
Vak(ken)	Techniek, Natuurkunde, Wiskunde
Tijdspad	Ongeveer drie maanden

Computers ★ Internet Explorer ★ Beamer
Flipcamera's ★ Digitale fotocamera
Bussen voor het vervoer naar de bouwplaats
Begeleiding bij de excursie

Binnenkort gaan we op bezoek bij een echte bouwplaats, waar allerlei mensen aan het werk zijn om een gebouw van de grond af aan op te bouwen. Eerder al hebben we in verschillende lessen aandacht besteed aan de taken die uitgevoerd moeten worden bij het bouwen van een huis of ander gebouw, zoals het aansluiten van de elektriciteit, het leggen van leidingen en het metselen van muren. Nu gaan we zelf, in de praktijk, kijken hoe deze werkzaamheden worden uitgevoerd. Jullie nemen opname-apparatuur mee zodat jullie de ervaringen kunnen vastleggen. Ook praten jullie met de architect over de plannen en het tot stand komen van het ontwerp voor het gebouw.

Met de gemaakte foto's en video's maken we later een informatiefilm over techniek, die gebruikt zal worden om jongere leerlingen, die nog een keuze voor een bepaalde richting moeten maken, informatie te geven over deze studierichting.

Doelstellingen

De belangrijkste doelstellingen van dit project zijn:

- ★ de leerlingen kennis laten maken met de praktische toepassingen van de betrokken leergebieden.
- ★ de leerlingen zelfstandig informatie laten verzamelen over de werkzaamheden en hen deze informatie laten omzetten in een begrijpelijk verhaal voor derden.
- ★ de leerlingen met ict laten werken en samenwerken.

Vorbereidingen voor docent

Omdat bij dit project een uitstapje naar de bouwplaatsen hoort, is een goede planning belangrijk. Spreek vooraf aan het project de data af wanneer de leerlingen er op uit gaan, en regel dit met de betrokken personen bij de bouwprojecten (aannemers, etc.). Informeer ook de ouders van de leerlingen op tijd over het uitstapje met een brief.

Planning/onderdelen

Dit project kan onderverdeeld worden in verschillende delen. Het belangrijkste onderdeel van dit project is het daadwerkelijke bezoek aan de bouwplaats.

Deel 1 voorbereiding

Bespreek met de leerlingen het project. Wat gaan jullie doen, wat wordt er van hen verwacht, wat is de doelstelling? Probeer het project te koppelen aan eerder behandelde lesstof, bijvoorbeeld over elektriciteit. Verdeel de klas vervolgens in groepjes van ongeveer vier leerlingen. Laat de groepjes brainstormen over de verschillende werkzaamheden op een bouwplaats. Wie zijn er allemaal aan het werk en wat doen zij? Wat moet er allemaal gebeuren bij de bouw van een huis? Welke personen willen ze graag spreken als jullie de plaats gaan bezoeken? Bereid op die manier, met enige sturing, een goede vragenlijst voor en een document met informatie over het bouwen van een huis of ander gebouw.

Deel 2 het bezoek

Spreek met de leerlingen af hoe laat jullie waar verzamelen om naar de bouwplaats(en) te gaan. Geef de groepjes (wellicht is het veiliger om met de hele groep over de bouwplaats te lopen) een opdracht mee.

In het pilotproject keken de leerlingen onder andere naar: Wat doen de timmerman, loodgieter, metselaar en elektricien? Hoe wordt de fundering aangelegd? Hoe maakt men de vloeren en het dak? Hoe worden de leidingen aangelegd? Wie is de architect? Bekijk de bouwtekening. Wat valt je op? Wat moet er allemaal gebeuren voordat er begonnen kan worden met de bouw van een nieuw gebouw? De groepjes bekijken de werkzaamheden en praten met de verschillende werklieden. Ze maken foto's van de werkzaamheden op de bouwplaats en noteren wat er op de foto's te zien is. Indien aanwezig, maken leerlingen met een filmcamera opnames van de werkzaamheden en van de gesprekken met de werklieden.

Deel 3 uitwerken en bewerken

De verzamelde informatie moet nu uitgewerkt worden en bewerkt worden tot een informatieve film. Afhankelijk van het niveau van de leerlingen en/of de aanwezigheid van iemand met ervaring in het bewerken van films, kunnen jullie dit met een professioneler programma doen of met eenvoudigere programma's als Windows Movie Maker of het programma dat bij de Flipcamera hoort (indien gebruikt). Wanneer er alleen foto's gemaakt zijn, kan er een fotopresentatie gemaakt worden.

Fons Heijdens
Peter Stuyvesant College

★ De digitale camera kan op meerdere manieren ingezet worden tijdens de lessen techniek/natuurkunde, bijvoorbeeld voor het vastleggen van het proces en eindresultaat van praktische opdrachten.

www.grassrootscuracao.com

Curaçao tourist guide voortgezet Onderwijs

In dit project gaan de leerlingen een promotie dvd maken voor het eiland Curaçao. De leerlingen organiseren alles van begin tot einde zelf; ze kiezen mooie plekken op het eiland uit, gaan er naartoe om opnames te maken en toeristen en inwoners te interviewen en bewerken het materiaal ten slotte tot een professionele dvd. De dvd wordt aangeboden aan het Curaçaose Toeristen Bureau.

Metadata	Cultuur, hotels, restaurant, stranden, attractieparken, galleries, promotie, interviews, film
Doelgroep	Dit project is geschikt voor klas 3 van het VSBO, zowel PKL, TKL als PBL
Vak(ken)	Hospitality, Engels, Nederlands, Spaans
Tijdspad	Vijf à zes maanden

Videocamera ★ Tv ★ Computers
Internet; toeristen sites Curaçao
Microsoft Office ★ Dvd speler

Jullie zien allemaal dat er veel mensen naar Curaçao komen voor vakantie. Ons eiland heeft veel kenmerken die het aantrekkelijk maken voor toeristen: zon, zee, mooie natuur, lekker eten, historische gebouwen en ga zo maar door. Het is belangrijk dat toeristen, voordat ze komen, goed op de hoogte zijn van het land. Maar het is ook belangrijk dat wij goed voor ons eiland zorgen, zodat mensen het leuk blijven vinden om hier te komen. Toerisme is namelijk belangrijk voor de economie van Curaçao. Schone baaien, verzorgde wegen – we moeten allemaal ons steentje bijdragen. In de komende weken gaan we voor het Curaçaose Toeristen Bureau een dvd maken die zij aan toeristen kunnen laten zien. Zo zien we zelf hoe belangrijk het is dat we ons eiland goed onderhouden, en hoe mooi het hier kan zijn voor de toeristen die Curaçao komen bezoeken.

<http://curacao-toerisme.startpagina.nl/>
<http://www.curacao.com/nl>

Doelstellingen

Na het uitvoeren van dit project zien leerlingen het belang in van een schoon eiland, schone, verzorgde baaien, verzorgde wegen met wegverlichting, enzovoorts. Door dit project worden de leerlingen zich bewust van het belang van toerisme voor het eiland Curaçao en beseffen zij dat iedereen zijn steentje moet bijdragen om een positieve ontwikkeling van het toerisme in de toekomst te garanderen. Bovendien leren de leerlingen om goed samen te werken in een groep.

Vorbereidingen voor docent

Hoewel de leerlingen zoveel mogelijk zelf moeten organiseren, moet je als docent toch vooraf een en ander regelen. Overleg bijvoorbeeld al eens met het Curaçaose Toeristen Bureau, zodat deze van het project afweten en niet raar opkijken als ze een dvd aangeboden krijgen. Bedenk ook zelf al wat mooie plekken zouden zijn om te bezoeken voor de dvd, zodat je de leerlingen kunt stimuleren en motiveren. In het pilotproject kregen de leerlingen een lezing over video en een workshop monteren, zodat zij hun eigen dvd in elkaar konden zetten. Dit is natuurlijk een hele mooie toevoeging. Kijk vooraf of zo'n workshop te regelen valt.

Planning/onderdelen

Dit project is zeer geschikt voor leerlingen die de richting Hospitality gekozen hebben. Wanneer je kiest voor Hospitality, moet je als leerling ten alle tijden een goede service geven. In de voorbereiding en uitvoering van dit project staat dat dan ook centraal.

Vorbereiding

Doel van het project is het maken van een promotie dvd voor het Curaçaose Toeristen Bureau. Bedenk samen met de leerlingen wat er allemaal moet gebeuren, wil je zo'n dvd maken. Welke materialen zijn nodig? Bijvoorbeeld: een filmcamera, een computer om te editen, pen en papier om te schrijven tijdens interviews, een fotocamera voor stilstaand beeld, etc. Welke taken moeten er verdeeld worden? Bijvoorbeeld: cameraman of -vrouw, interviewers, fotografen, organisatorisch talent, etc. Schrijf alle taken duidelijk op, en verdeel ze over de leerlingen. Kijk vervolgens wat er volgens de leerlingen op de dvd moet komen. Wat zijn de mooiste plekken voor toeristen, wat voor soort informatie is voor hen van belang? Wat voor interviews moeten er gedaan worden, welke vragen worden gesteld? Maak ook hiervan een overzicht. Maak tenslotte samen met hen een tijdsplanning: wat moet er gebeuren, en hoeveel tijd is daarvoor nodig?

In het pilotproject werden al vooraf twee leerlingen aangewezen als secretaresses; zij maakten bij de voorbereidingen de aantekeningen en zorgden zo voor een goed overzicht van de uit te voeren taken.

Jose Alvis
Marnix College

Uitvoering

Na de voorbereiding komt de daadwerkelijke uitvoering van het project: het maken van de dvd. Aan de hand van de eerder gemaakte tijdsplanning, gaan de leerlingen in groepjes op pad naar verschillende plekken op het eiland. Daar maken zij foto- en filmopnames. Ook interviewen ze verschillende toeristen en inwoners van het eiland. In het pilotproject is voor de groep een lezing en een workshop georganiseerd over het editen van films. Als het lukt iets dergelijks te organiseren, zorg dan dat dit gepland staat voordat de leerlingen beginnen met het verwerken van het materiaal, zodat ze dit later met alle tips en opgedane kennis kunnen bewerken tot een heuse toeristen dvd.

Afwerking

De dvd wordt, mooi opgemaakt met een foto op de voorkant, aangeboden aan het Curaçaose Toeristen Bureau. Dit kan op een feestelijke manier gebeuren bijvoorbeeld met een presentatie van de dvd aan de rest van de school, Curaçaose hapjes en drankjes, en een leerling die vertelt over het project.

De Curaçaose muziekcultuur Voortgezet Onderwijs

In dit project gaan de leerlingen op pad om een Curaçaose muzikant te interviewen. Tijdens dit interview wordt ook muziek gespeeld. Ze bereiden in groepjes het interview voor, voeren het uit en leggen het vast met camera. De verkregen data gaan ze vervolgens digitaal verwerken met bijvoorbeeld PowerPoint, film of foto's. Zo wordt er, met wat hulp van de coördinator, een mooie muziekpresentatie gemaakt.

Metadata	Muziek, Curaçao, muzikanten, traditie, interviewen, film, presentatie
Doelgroep	Dit project bleek in het pilotproject geschikt voor de tweede klas van het VSBO, zowel TKL, PKL als PBL. Het kan ook in andere klassen uitgevoerd worden
Vak(ken)	Muziek en Cultuur
Tijdspad	Ongeveer twee maanden

Laptop ★ Digitale camera ★ Cam corder
Microsoft Office ★ Microsoft PowerPoint
Mappen ★ Vervoer (auto, bus)

Seu, tambu, salsa antiano, son montuno – Curaçao kent vele, al dan niet traditionele, muziekstijlen. Tijdens dit project gaan we deze stijlen eens wat beter bekijken. Dat doen we door Curaçaose muzikanten die deze muziekstijlen beoefenen met een groepje op te zoeken en te interviewen. Naast dat we de muzikanten vragen stellen, zullen we ze ook vragen een stuk voor ons te spelen. Het interview, met de muziek, wordt opgenomen met camera's. Later zullen we het materiaal digitaal bewerken tot een mooie muziekpresentatie.

Doelstellingen

De bedoeling van dit project is dat de leerlingen:

- ★ een interview met een Curaçaose muzikant voorbereiden en uitvoeren.
- ★ dit interview digitaal vastleggen met behulp van foto- en filmmateriaal.
- ★ het verkregen materiaal digitaal verwerken tot een muziekpresentatie.

Voorbereidingen voor docent

Het verloop van het project is mede afhankelijk van de medewerking van de Curaçaose muzikanten. Het is daarom handig als de docent op tijd contact opneemt met een aantal muzikanten om een beter inzicht in de planning te hebben.

Maril Boersema-Leenders
Marnix College

<http://www.youtube.com/watch?v=IdAXGmYRSIY>
<http://www.youtube.com/watch?v=1brYeQtpJts>
<http://www.muziekencyclopedie.nl/action/genre/Antillen>
<http://mediatheek.thinkquest.nl/~ara147/>
<http://tinyurl.com/6yxt99p>
<http://tinyurl.com/63nomnaated>

Planning/onderdelen

Het project bestaat uit verschillende onderdelen, die verdeeld kunnen worden over een aantal lessen. De onderdelen worden in groepjes uitgevoerd.

Les 1

In de eerste les wordt allereerst het project uitgelegd, met behulp van de hierboven beschreven introductie. In deze eerste les kan gesproken worden over de Curaçaose muziek; wie heeft er al ideeën? Welke muzikanten kunnen er gecontacteerd worden? Wat voor Curaçaose muziekstijlen zijn er eigenlijk allemaal? Ook worden in de eerste les de groepjes gevormd. Vervolgens kunnen de groepjes op de computer gaan zoeken naar Curaçaose muzikanten en een keuze maken voor de muzikant waarin zij zich willen verdiepen.

Les 2

De groepjes gaan contact opnemen met hun muzikant. Hiervoor stellen ze eerst een brief, email of gesprekslijst op; al naar gelang ze schriftelijk of telefonisch contact opnemen met de muzikant. De docent controleert de brief, email of gesprekslijst voordat er daadwerkelijk contact opgenomen wordt. Het is belangrijk dat vermeld wordt waarom, wanneer en waar het interview plaats zal vinden en hoe het in zijn werk zal gaan. De muzikant moet op de hoogte gebracht worden van de werkwijze: hij of zij zal tijdens het interview een stukje muziek maken en de leerlingen zullen het interview filmen en/of fotograferen. Indien mogelijk, kan de muzikant op school uitgenodigd worden.

Les 3

De groepjes gaan het interview voorbereiden. Hiervoor kan eerst klassikaal besproken worden wat een interview is en waar je op moet letten bij het houden van een interview.

De hiernaast vermelde YouTube-filmpjes kunnen een goede aanleiding zijn voor discussie. De groepjes maken elk een vragenlijst, gebaseerd op informatie die ze hebben gezocht over de betreffende muzikant. De docent controleert de vragenlijsten. De leerlingen oefenen de vragen op elkaar, beurtelings als interviewer en geïnterviewde. Zijn de vragen duidelijk? Ten slotte wordt afgesproken wie volgende keer de vragen gaat stellen, wie gaat filmen etc.

Les 4

Het interview. Deze les zal niet voor elk groepje op hetzelfde tijdstip plaatsvinden; dat is afhankelijk van wanneer de muzikant kan. De leerlingen maken kennis met de muzikant en zoeken een geschikte plek om het interview uit te voeren. Volgens de eerder gemaakte afspraken stelt een of een aantal leerlingen de vragen en leggen anderen het interview vast met film- en fotoapparatuur. Let op: de leerlingen moeten ook zelf op de film of foto's staan!

Les 5

Het opgenomen materiaal wordt door de groepjes bekeken. Met behulp van PowerPoint of videobewerkingprogramma's verwerken de leerlingen het, met hulp van de docent, tot een mooie presentatie. De gemaakte muziek speelt daarin een belangrijke rol. Stimuleer hen om een zo origineel mogelijke presentatie te maken! Lever de presentatie als deze klaar is in bij de docent, digitaal. Lever verder een mapje in met de voorbereidingen; informatie over de muzikant, de interviewvragen en de foto's van het interview.

Les 6

De presentaties van de groepjes worden in de klas bekeken. Reflectie: hoe ging het, wat ging er goed, wat kon beter? Zijn ze tevreden met het eindresultaat? Wat was leuk om te doen, wat was minder leuk?

De toerist spreekt voortgezet Onderwijs

In dit project zullen de leerlingen de vele toeristen van het eiland laten spreken. Ze gaan op zoek naar (cruise-)toeristen en stellen hen een aantal simpele vragen, die ze zelf hebben opgesteld in de vorm van een enquête. Met Flipcamera's en camcorders nemen ze de interviews op. De antwoorden gaan ze vervolgens uitwerken en analyseren in een rapportage. Met behulp van PowerPoint maken ze een presentatie waarin de resultaten aan hun klasgenoten gepresenteerd worden.

Metadata	Aardrijkskunde, toerisme, Curaçao, praktische opdracht
Doelgroep	Dit project is geschikt voor zowel VSBO-TKL als HAVO 5 en kan dus voor leerlingen van verschillende niveaus gebruikt worden
Vak(ken)	Aardrijkskunde
Tijdspad	Ongeveer een maand

Digitale camera ★ Camcorder ★ Beamer
PowerPoint ★ Internet ★ USB Sticks ★ Pen en papier
Hapje en drankje voor de leerlingen

Curaçao is een populaire toeristische bestemming. Jaarlijks komen er honderdduizenden toeristen op het eiland om voor langere of kortere tijd te genieten van de mooie natuur, de stranden en natuurlijk het Curaçaose leven. Toch is er vaak weinig contact met deze toeristen, vooral wanneer hun bezoek vluchtig is. In dit project gaan we de toeristen aan het woord laten. Als echte onderzoekers bereiden we een vragenlijst voor, een enquête, die jullie in groepjes bij 25 (cruise-)toeristen gaan afnemen. De interviews filmen jullie en jullie maken foto's van de gesprekken. De resultaten gaan jullie analyseren en verwerken jullie, met de foto's en video's, in een rapport en een presentatie.

Doelstellingen

De belangrijkste doelstellingen van dit project zijn:

- ★ een beter idee krijgen van wat verschillende toeristen van het eiland Curaçao denken.
- ★ de leerlingen kennis laten maken met onderzoek en interviews.

- ★ de leerlingen laten uitvinden waarom toerisme zo belangrijk is voor het eiland en wat we op Curaçao zouden kunnen verbeteren ter bevordering van het toerisme.

Vorbereidingen voor docent

Als docent moet je de ouders van de leerlingen op de hoogte stellen van het project dat jullie gaan uitvoeren. De leerlingen moeten immers de school verlaten om deel te nemen. Schrijf hiervoor op tijd een brief aan de ouders. De dag dat de leerlingen de stad ingaan op zoek naar toeristen, moet goed georganiseerd worden. Zorg dat alle leerlingen de vragenlijsten bij zich hebben. Zorg ook voor wat lekkers te eten en te drinken, zodat het een gezellige dag wordt. Bedenk vooraf hoe je wil dat de leerlingen verslagleggen; alleen met de film en presentatie, of ook met een schriftelijk verslag?

- ★ De interviews moeten op een rustige plek worden opgenomen, in verband met achtergrondgeluiden.
- ★ Houd er rekening mee dat sommige (cruise-)toeristen pas net op het eiland zijn, of er maar heel even zijn, en dus niet veel over het eiland kunnen vertellen.

Planning/onderdelen

Een voorbeeld van een lesindeling vind je hieronder.

Les 1

Introductie van het project. Deze les biedt een goede mogelijkheid om de leerlingen wat te vertellen over toerisme en reizen in het algemeen. Ook kunnen deze onderwerpen toegespitst op Curaçao worden, waardoor de fenomenen wellicht meer gaan leven voor de leerlingen. Gebruik internet, indien mogelijk, om een eerste beeld te krijgen van de rol van toerisme op het eiland. Hoeveel toeristen komen er jaarlijks, waar komen ze vandaan, hoe lang blijven ze? Waarom denken de leerlingen dat zoveel toeristen naar Curaçao komen? Welke beroepen hebben allemaal met toeristen te maken? Maak in deze voorbereidende fase ook groepjes, van maximaal vier leerlingen.

Les 2 en 3

De leerlingen gaan de vragenlijsten voorbereiden. Maak een selectie van bijvoorbeeld vijf vragen – de interviews moeten niet te lang duren. Bespreek met de leerlingen het verloop van de interviews. In het pilotproject zijn de meeste interviews afgenomen in Punda. Waar moeten de leerlingen rekening mee houden als ze een toerist aanspreken? Spreek met de leerlingen af hoeveel toeristen ze moeten interviewen en of er een onderscheid wordt gemaakt in verschillende groepen, zoals cruisetoeristen. Willen jullie een steekproef met bijvoorbeeld tien toeristen uit Nederland, tien uit de VS en vijf uit Venezuela? Spreek ook met de leerlingen af hoe de interviews opgenomen worden. Laat hen oefenen met de Flipcamera's of camcorders en fotocamera's. Maak een rolverdeling: wie stelt de vragen, wie filmt? Oefen een aantal keer in de klas, zodat de leerlingen handig worden met de apparatuur.

Les 4

Op deze dag gaan jullie op pad, op zoek naar toeristen. Houd er rekening mee dat niet alle toeristen mee zullen willen werken. Bereid de leerlingen hierop voor. Spreek een contactpunt af wanneer de leerlingen vragen of problemen hebben. Tijdens de interviews kunnen de leerlingen hun talenkennis in de praktijk brengen, iets dat in het pilotproject heel positief uitpakte. Veel leerlingen spreken immers naast Papiamentu en Nederlands ook Engels en Spaans.

Les 5 t/m...

Afhankelijk van de beschikbare tijd kunnen de leerlingen in de klas of thuis aan de slag met het materiaal. De video's kunnen bewerkt worden, de uitkomsten van de vragenlijsten moeten geordend worden. Hieruit kunnen de leerlingen een conclusie trekken: wat zijn de meest voorkomende antwoorden, welke verschillende standpunten hebben de toeristen, etc. Elk groepje bereidt een presentatie voor waarin ze de conclusies aan de rest van de klas laten zien. Indien afgesproken, leveren de leerlingen ook nog een eindrapportage in – een schriftelijk verslag van het onderzoek met de resultaten en een beschrijving van het project.

Maria Pestana
Radulphus College

Rugia de Windt
Radulphus College

Digitaal Jaarboek Voortgezet Onderwijs

In dit project verzamelen de leerlingen gedurende het jaar foto's en teksten om in juni een compleet jaarboek gemaakt te hebben. De leerlingen krijgen hulp van een fotograaf bij het maken en bewerken van de foto's.

Metadata	Foto's maken, foto's bewerken, jaarboek, teksten maken
Doelgroep	Dit project is geschikt voor de examenklassen van het VSBO
Vak(ken)	Nederlands, Papiaments, Engels, Spaans en C.A.V.
Tijdspad	Ongeveer vier maanden, het is belangrijk dat het jaarboek met de diploma-uitreiking in juni klaar is

Computer ★ Printer ★ Digitale camera
Photoshop ★ Word ★ Internet ★ Fotograaf

Nog een paar maanden, en jullie zullen deze school met een diploma op zak verlaten. Als herinnering aan jullie tijd hier, jullie vrienden en klasgenoten en de dingen die jullie hier geleerd en gedaan hebben, gaan we in de komende maanden met zijn allen een maken. Het jaarboek wordt een verzameling van foto's en teksten die jullie zelf maken, bewerken en samenstellen. Met een professioneel fotograaf gaan jullie aan de slag en samen zorgen we dat we straks in juni, bij de diploma-uitreiking, aan iedereen een mooi jaarboek kunnen presenteren. Ook als je dan straks van deze school af bent, kun je af en toe online terugkijken op deze tijd.

Doelstellingen

De belangrijkste doelstellingen en leermomenten van dit project zijn:

- ★ leerlingen kunnen een portret maken.
- ★ leerlingen kunnen een tekst schrijven over een medeleerling.
- ★ leerlingen communiceren onderling en met de docent over de voortgang.
- ★ leerlingen uploaden de gegevens naar het digitale jaarboek.
- ★ leerlingen leren foto's te bewerken.

Vorbereidingen voor docent

De docent moet zich voorbereid hebben op het werken met fotobewerking en het maken van foto's. Genoeg kennis van de technieken is belangrijk om het project in goede banen te leiden. Verder moet er een goede planning gemaakt worden, ook met de mensen van buitenaf; de fotograaf, iemand die helpt met de bewerking en met het uiteindelijk in elkaar zetten van het jaarboek (uploaden).

- ★ Zorg ervoor dat het project niet te groot is. Begin liever klein met de mogelijkheid het project gaandeweg uit te bouwen. Maak een goede planning en hou je er, met de leerlingen, aan.

<http://jaarboek.zelfboekenmaken.nl/>
<http://tinyurl.com/2utj4>
<http://tinyurl.com/bshb7lh>

Patricia Polsbroek
Marnix College

Planning/onderdelen

Het project is op te delen in verschillende onderdelen. Hier vind je een voorbeeld.

Les 1

De eerste les wordt begonnen met een duidelijke uitleg over wat een jaarboek is, waar het voor dient en hoe jullie het gaan maken. De eerste ideeën kunnen onderling al uitgewisseld worden. In deze eerste les kunnen ook een planning en een taakverdeling gemaakt worden: Wie doet wat, wanneer?

Les 2 en 3

Een belangrijk deel van het maken van het digitale jaarboek is het maken van de portretten van de leerlingen en docenten voor in het jaarboek. Met behulp van een fotograaf leren de leerlingen hoe ze portretten moeten maken. Er moet dus vooraf een afspraak met een fotograaf gemaakt zijn. De fotograaf vertelt klassikaal wat portretten maken inhoudt, waar je op moet letten, etc. Hij zal voordoen hoe een mooi portret gemaakt kan worden. Vervolgens zullen de leerlingen zelf oefenen met elkaar. Het zal handig zijn om een tijd af te spreken waarin leerlingen in groepjes portretten van elkaar kunnen schieten.

Les 4

Het schrijven van de teksten. Bij de portretten hoort natuurlijk een stukje tekst over de betreffende leerling of docent. De leerlingen krijgen de opdracht om elkaar te interviewen en op basis daarvan een stukje tekst over de ander te schrijven. De docent kan zelf bepalen hoe lang deze tekst hoort te zijn en wat er precies in vermeld moet worden. Te denken valt aan: naam, leeftijd, afstudeerrichting, wat gaat de leerling doen na het slagen, wat zal de leerling niet vergeten van de middelbare school, wat vond hij of zij het leukste, wat zal hij of zij missen en wat niet?

Les 5

Het bewerken van de foto's. Met hulp van de fotograaf leren de leerlingen hoe foto's bewerkt kunnen worden met behulp van bijvoorbeeld Photoshop. Wellicht is het leuk om dit ook met de leerlingen te bespreken; immers, veel foto's in tijdschriften en kranten worden bewerkt voordat ze geplaatst worden. Mensen worden zo 'mooier' gemaakt, oneffenheden weggewerkt, etc. Ook als het niet lukt om met alle leerlingen de foto's te bewerken, kan de les over Photoshop een leuke aanvulling zijn op het project. Misschien kan de fotograaf klassikaal een foto bewerken om live te laten zien wat de mogelijkheden zijn.

Les 6

Mailen en uploaden van de foto's en teksten. De gemaakte portretten en de bijbehorende teksten moeten door de leerlingen gemaild worden naar de persoon die het digitale jaarboek uiteindelijk in elkaar zet. Hulp is hierbij handig, maar let op dat de leerlingen zelf de taken uitvoeren en dus leren hoe email en het uploaden werkt. In deze laatste les kan al het uiteindelijke resultaat bekeken worden.

Digitale Schoolkrant Voortgezet Onderwijs

Schrijven, onderzoek doen, vormgeven, maar ook samenwerken, plannen, afspraken maken en deze nakomen, informatie verzamelen en verwerken, werk van jezelf en anderen beoordelen – er zijn ontzettend veel vaardigheden die leerlingen ontwikkelen bij het maken van een schoolkrant. Daar tegenover staan vaak de investering van hoge kosten en veel tijd om de krant te drukken en te verspreiden. Met behulp van dit project kunnen deze laatste drempels overwonnen worden: leerlingen maken namelijk een digitale schoolkrant, die via internet toegankelijk is.

Metadata	Schoolkrant, online, journalistiek, schrijven, digitaal
Doelgroep	Dit project is geschikt voor alle leerlingen die aan het project willen meewerken.
Vak(ken)	Kunstvakken, Talen
Tijdspad	Bepaal hoe vaak je een schoolkrant wil laten uitkomen. In het pilotproject was dat drie keer per jaar

Digitale camera (met batterijen en oplader)
Laptop(s) ★ Voicerecorder ★ Flipcamera
Computerprogramma's zoals Microsoft Word,
Publisher o.i.d. ★ Issuus

Op onze school gebeurt van alles, in de les, maar ook buiten de lessen. Om al die gebeurtenissen voor iedereen bekend te maken, maken we een schoolkrant: een krant voor en door leerlingen en docenten van onze school, vol met feitjes en weetjes en info over de school. Onder jullie bevinden zich journalistieke talenten, of juist organisatietalenten. Sommigen kunnen misschien goed overweg met vormgeving of beeld, anderen meer met het bedenken van onderwerpen of de administratieve kant van het maken van een krant. Nieuw aan dit project is dat we geen krant op papier gaan maken, maar een digitale schoolkrant: toegankelijk via het internet. Zo kan elke docent en elke leerling de krant bekijken waar en wanneer hij of zij wil. Ook wordt er geen papier verspild en hoeven we de kranten niet handmatig uit te delen. Veel voordelen!

Doelstellingen

De belangrijkste doelstellingen van dit project zijn:

- ★ leerlingen leren samen te werken en samen iets te ontwikkelen.
- ★ leerlingen kunnen goed gebruik maken van bestaande media als referentie.
- ★ leerlingen kunnen gemakkelijk met beeldmateriaal en informatie werken.

Vorbereidingen voor docent

Er komt heel wat kijken bij het maken van een schoolkrant. Bovendien is dit geen eenmalig project, maar een structurele bezigheid. Doel is natuurlijk dat de leerlingen zoveel mogelijk zelf doen, maar enige coördinatie zal nodig blijven. Om te beginnen met een digitale schoolkrant, moet er een enthousiaste groep leerlingen verzameld worden. Er moeten vergaderdata afgesproken worden. Ook is het handig en leuk om alvast een emailadres aan te maken en een Facebookpagina. Daarmee kan constant informatie verzameld en gevonden worden, kunnen ideeën gepost worden en kan de schoolkrant(link) verspreid worden.

<http://issuu.com/artje/docs/pscmagazine>

Planning/onderdelen

Zoals aangegeven is dit project niet eenmalig maar structureel – tenminste, in het gunstigste geval. Zaak is om in ieder geval een infrastructuur op te zetten zodat de leerlingen, eventueel later met behulp van een andere docent, door kunnen gaan met het maken van de digitale schoolkrant. Wellicht is er op jouw school al een schoolkrant die gedigitaliseerd kan worden. Moet je het wiel een beetje opnieuw uitvinden, dan vind je hier een overzicht van stappen die ondernomen kunnen worden om de leerlingen de kans te geven een mooie digitale schoolkrant te maken en te verspreiden.

Les 1

Ten eerste moet er een groep leerlingen bijeen gebracht worden die zich graag wil inzetten voor een mooie digitale schoolkrant. Inventariseer of er genoeg leerlingen zijn. Misschien weet je er al een paar uit je eigen lessen? Laat hen rondvragen en posters ophangen. Als er een groepje verzameld is, kun je beginnen met de bijeenkomsten.

Les 2

Spreek af hoe vaak je met de groep bij elkaar komt en hoeveel kranten jullie per jaar willen uitgeven. In het pilotproject waren dit er drie. Gebruik de eerste bijeenkomst om een taakverdeling te maken. Wat willen jullie met de krant, welke taken horen daarbij en wie wil ze uitvoeren? Denk aan: schrijvers, beeld-redacteuren, vormgevers, "Flippers" (cameramensen), fotografen, een hoofdredacteur.

Les 3

Ga verder met het bedenken van vaste rubrieken. Wil er iemand een column schrijven? Willen jullie elke keer een interview, een achtergrondartikel? Iets met weetjes en feitjes over school? Een gesprek met een docent? Een verslag van een schoolse activiteit? Brainstorm en maak aantekeningen!

Les 4

Spreek data af voor deadlines wat betreft het inleveren van artikelen, het vormgevingsproces en het uitkomen. Houd in de gaten of er nieuwe leerlingen bij de schoolkrant willen. Zorg voor genoeg publicatie als de nieuwe krant digitaal beschikbaar is, bijvoorbeeld via email, op Facebook of via posters in de school.

★ Houd er rekening mee dat meerdere leerlingen met de programma's kunnen en moeten werken. In het pilotproject bleek dat de lay-out programma's soms moeilijk waren en maar een of twee leerlingen er echt mee uit de voeten konden. Probeer dat te voorkomen! Zo wordt de continuïteit gewaarborgd, en, belangrijker, zijn alle leerlingen bij het proces betrokken.

Ailsa Anastatia
Peter Stuyvesant College

Economie Go Global Voortgezet Onderwijs

De samenleving wordt steeds digitaler, en de leerlingen op Curaçao blijven wat dat betreft niet achter. Terwijl er in de les nog hard uit de boeken gestudeerd wordt, gebruiken de leerlingen – al dan niet in de klas – steeds vaker hun smartphone om bijvoorbeeld bepaalde begrippen op te zoeken. In dit project probeer je als docent in te springen op deze ontwikkelingen en ze in te zetten in de les. Met behulp van internet in de klas kun je direct inspringen op vragen van leerlingen en hen stimuleren zelf actief deel te nemen aan de les.

Metadata	Internet in de les, digitaal, opzoeken
Doelgroep	Dit project is geschikt voor alle leerlingen HAVO/VWO
Vak(ken)	Economie
Tijdspad	Dit project kan bijvoorbeeld in twee maanden uitgevoerd worden. Het is echter ook mogelijk het gebruik van digitale middelen zoals smartphones structureel in te voeren in de lessen, of slechts enkele keren

Microsoft Word ★ Microsoft PowerPoint
Beamer ★ Laptop ★ Whiteboard
Draadloos internet

Economie is een vak dat direct te maken heeft met actuele ontwikkelingen. Boeken kunnen deze ontwikkelingen niet altijd volgen. Toch moeten jullie op school vooral uit boeken werken. Dat terwijl we ook een ander medium beschikbaar hebben: het internet. Hoewel jullie gewoonlijk jullie telefoon niet mogen gebruiken tijdens de les, kan deze af en toe goed van pas komen. We gaan de komende weken uitproberen wat de mogelijkheden van het internet, op je smartphone of op een computer, ons kunnen bieden bij de economielessen. Wil je bijvoorbeeld weten wat de bank van Curaçao allemaal voor taken heeft? Of wat er gebeurt met vuile of versleten bankbiljetten? Dit soort dingen kun je eenvoudig opzoeken op internet. Zo kunnen we de onderwerpen uit de boeken gemakkelijker koppelen aan de actualiteit!

Doelstellingen

Het belangrijkste doel van dit project is het integreren van digitale middelen in de les. De samenleving wordt steeds digitaler en het is van groot belang dat de Curaçaose leerlingen hier ook op voorbereid is. De school moet mee met de tijd. Daaruit volgen deze doelstellingen:

- ★ snelle uitwisseling van gegevens mogelijk maken.
- ★ gebruik van filmpjes en andere multimedia in de les.
- ★ direct contact met internet invoeren.
- ★ lessen interactiever maken.
- ★ werkstukken digitaal laten maken en presenteren.

Vorbereidingen voor docent

Wil je als docent met digitale middelen werken, dan is het als eerste van belang dat deze middelen er zijn en dat ze werken. Inventariseer met de leerlingen voordat je het digitale werken invoert hoeveel leerlingen beschikken over een smartphone en hoeveel computers er aanwezig zijn om te gebruiken. Bepaal vooraf aan de lessen wanneer je de middelen wilt inzetten. Het is niet de bedoeling dat de leerlingen meer gericht zijn op hun smartphone dan op de lesstof. Spreek duidelijk af wanneer de telefoons en/of computers gebruikt mogen worden.

Planning/onderdelen

Dit project is eigenlijk meer een toevoeging aan de reguliere lessen dan een losstaand lesproject. Het is daarom de keuze van de docent wanneer en hoe vaak de ideeën zoals beschreven in deze lesbrief worden uitgevoerd in de klas.

Begin bijvoorbeeld eens met het invoeren van het gebruik van digitale middelen tijdens een laatste lesuur van de dag, of op een dag voor de vakantie. Dan is er wellicht meer tijd en ruimte om met de leerlingen uit te proberen wat werkt en wat niet.

Voordat je daadwerkelijk met smartphones en computers in de klas kunt gaan werken, moet er een en ander afgesproken worden met de leerlingen. Bespreek met de leerlingen de ideeën. Wat vinden zij ervan om internet in de les te gebruiken? Hoe zien zij het voor zich? Probeer samen een manier van werken te formuleren. Bijvoorbeeld: tijdens de les komen er verschillende vragen op bij de leerlingen. Deze vragen worden op het bord geschreven. Tegen het eind van de les worden er 15 minuten ingericht waarin de leerlingen antwoorden kunnen zoeken op eerder opgestelde vragen. Ten slotte leggen de leerlingen elkaar de antwoorden op de vragen uit.

Vind je bovenstaande manier van werken te intensief of te rommelig, dan kun je er ook voor kiezen om af en toe een project uit te voeren waarin het gebruik van internet in de klas is toegestaan. Organiseer een week rondom een bepaald thema, bijvoorbeeld de bank van Curaçao, en geef de leerlingen de ruimte om in deze week het internet via smartphone of computer intensief te gebruiken.

Bespreek ook met de leerlingen de voor- en nadelen van het opzoeken van informatie op internet!

★ Let er op dat er geen leerlingen worden uitgesloten omdat zij niet over de digitale middelen beschikken!

Suzanne Tromp
Peter Stuyvesant College

Ecophus Voortgezet Onderwijs

In dit project gaan de leerlingen samen met de docent een digitale studiehulp bouwen en beheren: een website waardoor er op een moderne (digitale) manier gecommuniceerd kan worden tussen docent en leerling. Toetsen, tentamenstof, vragen, actuele onderwerpen – het kan dan allemaal snel, duidelijk, goedkoop en milieuvriendelijk (want: geen papier) gecommuniceerd worden!

Metadata	Website, communicatie, voorlichting, studiehulp, Moodle
Doelgroep	Dit project is in het pilotproject geschikt gebleken voor HAVO/VWO met het vak economie of M&O in hun profiel. Het basisidee kan echter bij elk vak in de bovenbouw uitgevoerd worden
Vak(ken)	Economie, M&O
Tijdspad	Het eerste deel van het project bestaat uit het bouwen en klaarmaken van de website. In het pilotproject nam dit ongeveer twee maanden in beslag. Daarna dient de site wekelijks bijgehouden en ge-update te worden.

Computers ★ Website programma
Internet ★ Enige kennis van zaken

De komende weken zullen we tijdens de lessen economie een zogenaamd digitaal vaklokaal gaan bouwen. De naam zegt het al: een ruimte waar gesproken kan worden over allerlei zaken die met het vak te maken hebben, maar dan digitaal. In het vaklokaal komt informatie over toetsen, samenvattingen van de leerstof, maar ook krantenartikelen of andere actuele informatie met betrekking tot economie of M&O.

De bedoeling hiervan is dat wij, docent en leerlingen, gemakkelijker en sneller met elkaar kunnen communiceren. Bovendien kan alle informatie die we in het digitale lokaal verzamelen, ook in volgende jaren gebruikt worden. En natuurlijk hoeven we minder papier te gebruiken, wat beter is voor het milieu!

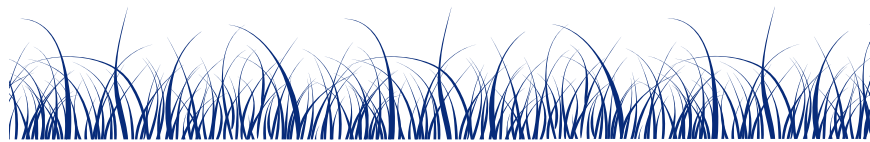
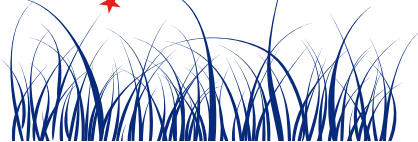
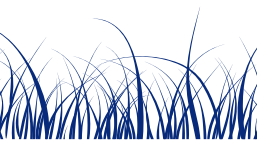
Doelstellingen

De belangrijkste doelstellingen van dit project zijn:

- ★ communiceren met leerlingen door middel van een website.
- ★ minder papier gebruiken en meer internet en websites.
- ★ de voordelen ervaren van een programma als Moodle.

Vorbereidingen voor docent

De docent moet zich vooraf goed inlezen in het programma dat gebruikt gaat worden, zoals Moodle in het pilotproject. In het eerste jaar van het pilotproject bleek namelijk dat de leerlingen een website bouwden die technisch te ingewikkeld was voor een 'leek', de docent, om daarna te onderhouden. De docent moet dus vooraf aan het project enigszins weten hoe het bouwen van de website aangepakt gaat worden.

Als docent moet je je ook realiseren dat dit project doorloopt na de projectperiode; het onderhouden en updaten van de website zal een extra taak worden. Hoewel dit project qua kosten niet veel nodig heeft, vereist het wel tijd en aandacht. Daar tegenover staat dat eenmaal in gebruik, de website veel gemak kan opleveren voor de docent.

Planning/onderdelen

Dit project kan onderverdeeld worden in een aantal stappen. Belangrijk om in acht te nemen is dat het feitelijke project, het bouwen van de website, van korte duur is en slechts door een kleine groep leerlingen uitgevoerd hoeft te worden. Daarna zal de site echter door iedereen, leerlingen en docenten, gebruikt kunnen (en moeten) worden en wordt het project dus een wezenlijk deel van het dagelijks onderwijs. Met dit project kan op een structurele manier ict in het onderwijs geïmplementeerd worden.

Stap 1

Als docent bespreek je het project in de klas met de leerlingen. Er moet een groepje leerlingen geselecteerd worden dat de website gaat bouwen. Welke leerlingen hiervoor geschikt zijn, kun je als docent misschien al zelf beoordelen. Zoek in elk geval een aantal leerlingen uit dat bekend is met het bouwen van websites en/of het werken met computers. Tegenwoordig zullen dat er steeds meer zijn. In het pilotproject werd het programma Moodle gebruikt. Indien gewenst kan ook een ander programma gebruikt worden. Met de klas kun je bespreken wat er allemaal op de website moet komen. Welke onderwerpen moeten er beschikbaar komen? Bijvoorbeeld: leerstof voor toetsen, oefentoetsen en antwoorden, actualiteit, praktische informatie. Spreek ook af wanneer de leerlingen aan de website gaan werken.

Stap 2

De website wordt in gebruik genomen. Met de klas kun je de tijd nemen om de website door te lopen, zodat iedereen begrijpt hoe het systeem werkt en waar ze de benodigde informatie kunnen vinden. Het is raadzaam een beveiligingscode op de website te installeren, zodat alleen leerlingen met een gebruikersnaam en wachtwoord gebruik kunnen maken van de informatie. Ook moet het niet mogelijk zijn dat leerlingen content kunnen bewerken.

Stap 3

De website moet vanaf nu wekelijks bijgehouden worden. Als docent zet je nieuwe stof, tentamenvragen of andere informatie erop. Ook zie je erop toe dat de leerlingen de website gebruiken.

Tjako Cruijs
Radulphus College

Etalage: presentatie en promotie Voortgezet Onderwijs

Tijdens dit project gaan leerlingen van de richting Administratie en Commercie in groepjes de stad in om winketalages te bekijken. Ze praten met winkelpersoneel over de inrichting van de etalages en proberen te ontdekken waarom bepaalde winkels bepaalde inrichtingen van etalages hebben. Waarom worden artikelen of kledingpoppen op die manier neergezet? De leerlingen maken foto's van de etalages. Later, op school, kunnen ze hun bevindingen ordenen en maken ze een presentatie voor de rest van de klas.

Metadata	Promotie, etalages, commercie, presentatie, camera
Doelgroep	Dit project is geschikt voor PKL/PBL3 en PKL3/PBL3
Vak(ken)	Administratie en Commercie
Tijdspad	Ongeveer een maand

Computers ★ Digitale camera's ★ Beamer
Projectiescherm ★ Internet ★ Microsoft Office
Bussen voor vervoer naar de stad

Window-shopping, dat doen we allemaal wel eens. Door de stad lopen en de etalages van allerlei winkels bekijken. Vaak zijn deze etalages mooi ingericht, bijvoorbeeld met etalagepoppen bij een kledingwinkel of met lekker eten bij een restaurant. Elke etalage ziet er weer anders uit, maar er zijn wel patronen te ontdekken. Waar let een winkelier op bij het inrichten van zijn of haar etalage? In dit project gaan jullie in kleine groepjes op pad om de etalages in Willemstad te bekijken. Jullie beantwoorden een aantal vragen over de etalages en praten met de winkeleigenaars over hun inrichting. Nadat jullie al deze informatie verzameld hebben, kunnen jullie op school werken aan een presentatie van de etalageinrichting in de stad. Wat valt jullie op?

Doelstellingen

De belangrijkste doelstellingen van dit project zijn:

- ★ leerlingen kennen het belang van het opzetten en inrichten van winketalages voor winkeliers.
- ★ leerlingen kunnen zelfstandig een project uitvoeren en presenteren met behulp van digitale apparatuur.

Vorbereidingen voor docent

Omdat dit project een uitstapje bevat, moet het goed gepland worden. In het pilotproject zijn de leerlingen een hele dag (van 7.30 uur tot 13.30 uur) de stad in geweest om etalages te bekijken. Spreek een geschikte dag af met de leerlingen en de docenten en informeer de ouders op tijd indien nodig. Plan de routes die de leerlingen moeten lopen tijdens de excursie. Zorg voor spreiding door de stad, zodat niet alle groepjes achter elkaar aan lopen.

Sharesca Medford
Marnix College

Planning/onderdelen

Dit project kan verdeeld worden in verschillende onderdelen. Hieronder vind je een mogelijke indeling. Voordat jullie beginnen aan het project, worden de leerlingen verdeeld in groepjes van maximaal vier leerlingen.

Deel 1 voorbereiding

Besteed ten minste een les aan theorie over etalages, presentatie en promotie. Indien jullie deze onderwerpen al eerder behandeld hebben, blik hier dan op terug in relatie tot het project. In deze les geef je duidelijke informatie over wat de leerlingen te wachten staat en wat er van hen verwacht wordt. De leerlingen proberen op school al de volgende vragen te beantwoorden: Omschrijf het begrip etalage. Wat is het doel van een etalage voor de winkelier? Wat is een compositie en op welke verschillende manieren kun je een compositie opbouwen? Omschrijf de begrippen Pui, Trend en Assortiment. Wat is marketing? Welke marketinginstrumenten ken je? Onder welke van de P's valt een etalage? Welke typen winkelcentra kennen jullie en onder welk winkelcentrum vallen Punda en Otrabanda? Neem de regels om te etaleren in boek 2 goed door.

Deel 2 excursie

In het pilotproject gingen de leerlingen een hele ochtend in groepjes de stad in. Elk groepje begon op een andere plek in de stad en was voorzien van een digitale camera, pen en papier en een lijst met aandachtspunten zoals hieronder weergegeven. De opdracht van de leerlingen is om door de ogen van een echte etaleur naar de etalages te kijken en deze te fotograferen. Wat zie je? Elk groepje kiest tien etalages die voldoen aan de voorwaarden van een goede etalage zoals eerder besproken. Ook kiest elke groep er tien die niet aan deze voorwaarden voldoen. Bij elke etalage geven ze aan voor wie (welke doelgroep) de etalage is ingericht.

Ze spreken met de winkeleigenaren over diens keuze om de etalage op de betreffende manier in te richten. Bij het beschrijven houdt de groep rekening met de volgende aandachtspunten: de looprichting - de kijkhoogte - ooggeleiding - het verschil tussen hoogte, breedte en diepte van het opbouw materiaal - het midden van het vloeroppervlak, duidelijk van de wanden af - het afstemmen van de kleuren - het waterpas hangen van het decoratiemateriaal - het thema - het decoratiemateriaal - de trend - de rustpunten - is de etalage goed en schoon afgewerkt?

Deel 3 uitwerking

De informatie die de groepjes in de stad hebben gevonden en de foto's die ze hebben gemaakt, gaan ze uitwerken in een PowerPoint presentatie. De leerlingen laten de tegenstellingen zien tussen de etalages die 'goed' zijn ingericht en deze die dat niet zijn. Wat zijn de verschillen? Elk groepje presenteert de gegevens voor de rest van de klas met een beamer.

Deel 4 eigen uitvoering

Met de opgedane kennis, gaat elk groepje nu een eigen etalage bouwen rondom een bepaald thema. Het thema wordt besloten in overleg met de docent. Spreek een tijd af waarin de leerlingen aan de etalage kunnen werken, en spreek ook af wanneer de etalage af moet zijn. Als laatste kunnen de leerlingen elkaars etalages bewonderen en commentaar geven met behulp van de informatie die zij eerder in de stad en in de leerstof verkregen hebben.

Gesteenten van Curaçao Voortgezet Onderwijs

Dit project is bedoeld om meer uit een bestaande excursie te halen. De leerlingen gebruiken video apparatuur om de belangrijkste momenten van de excursie vast te leggen. Later worden de video's bewerkt en zo wordt een digitaal excursieverlag gemaakt. Op die manier kunnen leerlingen terugkijken op de dag, maar kan het materiaal ook in andere klassen gebruikt worden die de excursie niet gemaakt hebben. In het pilotproject omvatte de excursie een trip naar de noordkust van het eiland, waar de gesteenten bekeken werden.

Metadata	Excursie, verslag, filmen, presentatie, gesteenten
Doelgroep	Dit project is geschikt voor de brugklas van verschillende onderwijsniveaus
Vak(ken)	Aardrijkskunde
Tijdspad	Ongeveer een week met bewerken van de video erbij

Flipcamera's ★ Projector of tv ★ Laptops

Binnenkort gaan we, zoals jullie misschien al weten, met het vak aardrijkskunde op excursie naar de noordkust van het eiland. Eenmaal daar aangekomen zullen jullie een heleboel zien en horen. Het is natuurlijk de bedoeling dat je dat allemaal onthoudt, maar om het jullie wat gemakkelijker te maken, gaan we van de excursie een informatiefilm maken. Dat houdt in dat jullie, om de beurt, belangrijke stukjes van de excursie zullen filmen. Jullie kunnen bijvoorbeeld stukjes filmen waarin ik uitleg geef over gesteenten, of juist interessante gesteenten die we gaan bekijken van dichtbij opnemen. Later maken we van deze film met behulp van een computerprogramma, zoals Windows Movie Maker, een goed lopende informatiefilm, die we in het derde jaar bij aardrijkskunde opnieuw zullen gebruiken. In dat jaar wordt namelijk de geologie van het eiland uitgebreid behandeld. Jullie maken dus een deel van je eigen lesstof!

Doelstellingen

De belangrijkste doelstellingen van dit project zijn:

- ★ de leerlingen kunnen een presentatie maken die een deel van de stof illustreert.
- ★ de leerlingen maken lesstof die ze later zelf zullen gebruiken.
- ★ de leerlingen doen actief mee met de excursie.

Vorbereidingen voor docent

Als docent is het belangrijk om de leerlingen goed voor te bereiden op wat hen te wachten staat. Vertel dus vooraf duidelijk waar jullie heen gaan, en wat belangrijke momenten zijn om te filmen.

- ★ De leerlingen moeten goed voorbereid zijn, zowel in wat hen op de dag te wachten staat als ook in het werken met de camera, zodat ze tijdens de excursie niet teveel bezig zijn met de techniek en zich kunnen richten op de uitleg van de leraar.

<http://explore.live.com/windows-live-movie-maker>

Planning/onderdelen

Dit project omvat eigenlijk twee zaken: de dag van de excursie, en het bewerken van de film. Daarbij is ook een gedegen voorbereiding belangrijk. Het project is daarom in te delen in drie stappen. Hoe lang je als docent bezig bent met elke stap, hangt af van de beschikbare tijd en het niveau van de leerlingen.

Stap 1

Vorbereidingsfase. In ongeveer een lesuur vertel je de leerlingen duidelijk en uitgebreid wat jullie gaan doen tijdens de excursie. Daar hoort vanzelfsprekend praktische informatie bij, over waar jullie heen gaan, wat de leerlingen moeten meenemen en hoe laat jullie terug zijn. Maar ook een beschrijving van hoe de leerlingen moeten werken met de filmcamera's is belangrijk. Leg uit wat de bedoeling is van het filmen van de excursie: er moet een informatiefilm gemaakt worden. Brainstorm met de leerlingen over welke aspecten van belang zijn in zo'n soort film. Spreek af hoeveel leerlingen zullen filmen tijdens de excursie. Er kan ook nog met foto's gewerkt worden. Bereid de leerlingen voor op het programma van de dag en geef alvast aan wat de belangrijkste momenten zijn.

Stap 2

De excursie. Jullie gaan met de groep op pad naar de afgesproken plek. Onderweg kan er al gefilmd worden, maar denk erom: er wordt een informatiefilm gemaakt. Het gaat dus om de inhoudelijke stof, niet om een gezelligheidsverslag. Stop regelmatig om iets te vertellen over de plek waar jullie zijn en geef de leerlingen de mogelijkheid om dit op te nemen. Wellicht moet je dit zelf in het begin aangeven. Laat de leerlingen ook wat sfeerbeelden maken.

Stap 3

Bewerken van de video. Dit kan met eenvoudige programma's zoals Windows Movie Maker. Het is waarschijnlijk het handigst om een groepje leerlingen uit te kiezen dat de film bewerkt. Anderen kunnen zich bijvoorbeeld bezig houden met de voorkant van de dvd of de begeleidende tekst. Ook kunnen meerdere groepjes elk een stukje van de film bewerken. Als afsluiter bekijken jullie de film nog een keer met de hele groep.

Maria Pestana-Gomes
Radulphus College

Rugia de Windt
Radulphus College

Jongeren en politiek Voortgezet Onderwijs

In dit project gaan de leerlingen zelf een politieke partij oprichten. Ze bedenken een naam, een logo en natuurlijk een politieke visie. Op het internet zoeken ze informatie over politiek en politieke standpunten. Ze zoeken een aantal maatschappelijke problemen en formuleren zelf actiepunten om deze problemen aan te pakken vanuit hun politieke visie. In een presentatie gaan ze deze visie verwoorden en verbeelden voor de rest van de leerlingen. Daarbij gebruiken ze Microsoft Publisher.

Metadata	Politiek, maatschappelijke problemen, informatie zoeken, folder maken.
Doelgroep	Dit project is in ieder geval geschikt voor leerlingen van HAVO 4, VWO 4 en VWO 5
Vak(ken)	ASW en Informatica
Tijdspad	Het project neemt ongeveer twee maanden in beslag

Computer/laptop ★ Internet ★ Beamer
Printer ★ Microsoft Publisher
Microsoft Word ★ PowerPoint

Jullie krijgen allemaal wel, bijvoorbeeld via radio en televisie, een en ander mee over de verschillende politieke partijen die we op het eiland hebben. Elke partij heeft een eigen visie ten opzichte van de maatschappij. Elke partij bekijkt maatschappelijke problemen vanuit een ander standpunt, en draagt andere oplossingen aan om die problemen aan te pakken. In dit project gaan jullie in groepjes een eigen politieke partij oprichten, met alles dat daarbij komt kijken. Een naam, een logo, een verkiezingsprogramma, een aantrekkelijke folder. Ook kiezen jullie een maatschappelijk probleem dat jullie partij hoog op de agenda heeft staan. Hiervoor formuleren jullie een viertal actiepunten, die bijdragen aan het oplossen van dat probleem. Overleg vereist!

Doelstellingen

De belangrijkste doelstellingen van dit project zijn:

- ★ leerlingen krijgen kennis van en inzicht in politieke besluitvorming.
- ★ leerlingen leren een eigen standpunt te vormen over een politiek-maatschappelijk onderwerp.
- ★ leerlingen kunnen aan de hand van zelf gezochte informatie deze standpunten onderbouwen en presenteren.

Vorbereidingen voor docent

Maak vooraf aan het project een groepsindeling. Zet verschillende soorten leerlingen bij elkaar, zodat er goede discussies kunnen ontstaan. Zorg dat je zelf weet hoe met Microsoft Publisher te werken, zodat je de leerlingen kunt ondersteunen waar nodig.

<http://tinyurl.com/dx53zy8>
<http://tinyurl.com/d8yyum5>

Planning/onderdelen

Het project 'Jongeren en politiek' kan in verschillende stappen uitgevoerd worden. Hieronder vind je een mogelijke indeling in lesonderwerpen.

Les 1

Introduceer het thema bij de leerlingen. Vertel hen wat er van hen verwacht wordt en brainstorm met de klas over het oprichten van een politieke partij. Wat komt daar allemaal bij kijken? Welke partijen kent Curaçao? Weten ze de standpunten van deze partijen? Laat de leerlingen alvast een beetje discussiëren over verschillende standpunten van de partijen. Leg de leerlingen duidelijk de opdracht uit, print deze eventueel op een blaadje.

De leerlingen moeten:

- ★ een politieke partij oprichten, met naam en logo.
- ★ bedenken wat de uitgangspunten en standpunten van de partij zijn, met behulp van internet.
- ★ bepalen wat de doelgroep van de partij is.
- ★ een actueel maatschappelijk probleem uitkiezen dat betrekking heeft op deze doelgroep en het probleem beschrijven.
- ★ voor dit probleem vier actiepunten opstellen die het probleem (gedeeltelijk) kunnen oplossen.
- ★ een folder maken voor hun partij.
- ★ hun partij presenteren aan de rest van de klas.

Besteed ook aandacht aan het zoeken van informatie op internet. Bekijk bijvoorbeeld bovengenoemd filmpje. Verdeel de klas in groepjes van vier leerlingen.

Les 2 t/m 5

De leerlingen werken, in de groepjes, in de klas aan de opdracht. Daarbij kunnen ze gebruik maken van internet en natuurlijk van de begeleiding van de docent. Begin met de eerste vijf punten van de opdracht.

Les 6 en 7

In deze lessen werken de leerlingen aan een folder, gemaakt in Publisher. Ook maken ze een PowerPoint presentatie over hun politieke partij, waarin ze hun gekozen probleem schetsen en de vier oplossingen aankaarten.

Les 8

De groepjes presenteren hun PowerPoint presentaties en folders aan de rest van de klas. De andere leerlingen mogen, vanuit hun politieke partij, vragen stellen en commentaar leveren. Ga voor een levendige discussie!

★ Niet alle leerlingen hebben een computer met internet thuis, dus niet iedereen weet even goed hoe met deze mogelijkheid om te gaan. Besteed daarom ook aandacht aan hoe je informatie zoekt op internet.

Nathalie Jonis-Abdul
Peter Stuyvesant College

Kijken en doen Voortgezet Onderwijs

In dit project gaan de leerlingen allerlei uitdagende bewegingsoefeningen uitvoeren, zoals acrogym, dans, turnen en nog veel meer. Eerst zoeken ze de bewegingen op het internet en bestuderen ze deze. Vervolgens voeren ze zelf de oefeningen uit, terwijl hun medeleerlingen het opnemen met filmapparatuur. Later kijken jullie de opnames terug en bestuderen we de bewegingen opnieuw. Het project kan afgesloten worden met een presentatie die in zijn geheel opgenomen wordt. Kijken en doen dus!

Metadata	Beweging, balans, turnen, gymnastiek, acrobatiek, film
Doelgroep	Dit project is geschikt voor de onderbouw van het VSBO, zowel PKL, TKL als PBL, maar kan ook op andere niveaus goed uitgevoerd worden.
Vak(ken)	Lichamelijke opvoeding
Tijdspad	Vier maanden in het pilotproject, met eens in de drie weken turnen tijdens gymles. De duur kan echter variëren naar wens van de docent. Bovendien bleek dat leerlingen ook veel thuis, na school, oefenen

Lichamelijke opvoeding en computers: dat gaat gewoonlijk niet zo vaak samen. Toch gaan we de komende weken computers en filmapparatuur gebruiken om de manier waarop jullie bewegen te verbeteren en jullie bewust te maken van wat je goed doet en wat beter kan. We gaan allerlei uitdagende bewegingsoefeningen doen, die jullie eerst bestuderen op internet. Later, als je het zelf probeert, zal een andere leerling de oefening filmen met een camera. Vervolgens kunnen we samen de filmpjes terugkijken en bestuderen wat er goed gaat, waar je op moet letten en wat er nog beter zou kunnen. Samen werken we naar een spetterende eindpresentatie toe, waarin we onze acrobatische kunsten aan de rest van de school zullen laten zien. Ook dit wordt natuurlijk gefilmd.

Digitale camera ★ Beamer ★ Projectiescherm
Internet ★ Microsoft Office ★ PowerPoint

Doelstellingen

De belangrijkste doelstellingen van dit project zijn:

- ★ de leerlingen een beter beeld geven van wat ze moeten doen tijdens de gymlessen; hoe een opdracht of spel uit te voeren.
- ★ de leerlingen leren te reflecteren op de oefeningen en opdrachten; wat ging er goed, wat ging er niet zo goed?
- ★ de leerlingen op een visuele manier opdrachten uitleggen; bekijk een spel (bijvoorbeeld voetbal) en speel het daarna zelf.
- ★ de leerlingen door deze reflectie beter voorbereiden op hun vervolgoefeningen.

Vorbereidingen voor docent

Een goede voorbereiding is bij dit project erg belangrijk. Omdat de leerlingen niet gewend zijn dergelijke projecten te doen bij het vak Lichamelijke Opvoeding, moet hen de eerste les duidelijk de bedoeling van het project worden uitgelegd, en wat er van hen verwacht wordt. Maak daarom vooraf aan het project een duidelijk tijdschema.

http://www.youtube.com/watch?v=B_ALWR1bKsl
<http://www.youtube.com/watch?v=8RwLoYbT3GU>
<http://www.youtube.com/watch?v=AkzIIDXxDMw&feature=related>

Bereid ook het internetgedeelte van het project goed voor. Bekijk zelf al de filmpjes met bewegingsoefeningen of spel van tevoren zodat je op vragen van de leerlingen kunt inspelen. Houd goed toezicht tijdens de les; een strakke organisatie van de les is nodig om de doelen te bereiken. Voor de eindpresentaties moeten op tijd matten en een muziekinstallatie klaargezet worden.

Planning/onderdelen

Dit project kan verdeeld worden over een aantal lessen. Centraal in elke les staat het thema 'kijken en doen'; de leerlingen gaan achtereenvolgens een oefening, spel of beweging bekijken, zelf uitvoeren en terugkijken. In het pilotproject is gekozen voor acrobatiek.

Les 1

Tijdens de eerste les moet het project zorgvuldig uitgelegd worden. Bepaal dus vooraf hoeveel lessen u met het project aan de slag gaat. Maak een overzicht welke leerlingen wanneer mogen filmen.

Les 2 t/m ...

Een mogelijke opbouw van de les kan zijn: Met de groep een video bekijken van een bepaalde sport – spel – oefening. Bespreek de video in de groep door vragen te stellen die op de sport van toepassing zijn, bijvoorbeeld: Wat valt je op? Hoe wordt de beweging uitgevoerd? Waar moet je op letten?

Wat kan er misgaan? Welke tactiek of strategie wordt er gebruikt, wat zijn de spelregels? De leerlingen gaan de oefening zelf in groepjes uitvoeren met de benodigde materialen. Eén of twee leerlingen filmen de oefening van hun klasgenoten.

Aan het eind van de les wordt gezamenlijk teruggekeken naar de opnames. Stel wederom vragen: wat valt je op? Hoe wordt de beweging uitgevoerd? Wat gaat er goed, wat kan er beter? Wie doet het het beste? Was het moeilijk? In het geval van een spel kan de speltactiek of –strategie besproken worden.

Indien je ervoor kiest om een eindpresentatie te organiseren met publiek, dan kunnen de leerlingen in groepjes aan de slag met het voorbereiden van zo'n presentatie. Uit het pilotproject bleek dat de leerlingen dit erg leuk vonden om te doen; zij zochten zelf passende muziek en kleding uit. Bovendien is het een extra stimulans om goed te oefenen.

Laatste les

Eindpresentatie. In de gymzaal wordt een 'podium' klaargemaakt met gymnastiekmaten en een geluidsinstallatie. Andere klassen worden uitgenodigd om te komen kijken. De groepjes voeren een voor een hun acrobatische kunsten op, een of twee andere leerlingen filmen het hele optreden. Later kan dit met de hele groep teruggekeken worden. Dit is een mooie afsluiting van het schooljaar voor het vak gymnastiek.

Edmund Simons
Marnix College

- ★ Leg de leerlingen vooraf duidelijk en precies uit wat de bedoeling van het project is en organiseer de lessen strak. Dit is een nieuwe en voor de leerlingen ongewone invulling van het vak Lichamelijke Opvoeding, dus duidelijkheid is gewenst.

Sylvia Anthony
Radulphus College

www.grassrootscuracao.com

Le Francais a nos portes Voortgezet Onderwijs

Hoe kun je nu beter Frans leren dan door het te spreken met een echte Franstalige leeftijdsgenoot? Zeker voor leerlingen van de middelbare school is een directe vorm van het oefenen van een taal vaak aantrekkelijker dan slechts studeren uit de boeken. In dit project ga je op zoek naar een Franstalige school, bijvoorbeeld in Frankrijk, België of de Franssprekende Caribbean, om een digitale uitwisseling mee te organiseren. Via Skype wordt er met hen gesproken over vooraf vastgestelde onderwerpen. Ook bereiden de leerlingen digitale presentaties (PowerPoint, video) voor over bijvoorbeeld de Franse cultuur en Franstalige landen. Contact via email is een goede oefening in schrijfvaardigheid.

Metadata	Frans, presentaties, digitaal contact
Doelgroep	Dit project is geschikt voor leerlingen van de bovenbouw van HAVO en VWO
Vak(ken)	Frans
Tijdspad	Het project neemt ongeveer drie tot vier maanden in beslag

(Hand-)beamer ★ Netbook ★ Speakerset
Whiteboard of scherm ★ Draadloos internet
in het lokaal

Jullie gebruiken allemaal waarschijnlijk wel eens het internet om te communiceren met anderen die op dat moment niet in de buurt zijn. Via MSN, Facebook en Skype kun je eenvoudig contact houden met vrienden of familie aan de andere kant van het eiland, of zelfs in andere landen. De komende weken gaan wij in de les hetzelfde doen, maar dan natuurlijk in het Frans. We gaan een digitale uitwisseling opstarten met een school in een Franstalig gebied. Via Skype, email en videobrieven kunnen jullie met leeftijdsgenoten in een ander land communiceren, iets leren over hun leven en tegelijkertijd je Frans oefenen. Dat gaat namelijk het allerbest als je het echt moet spreken.

Doelstellingen

De belangrijkste doelstellingen van dit project zijn:

- ★ leerlingen op een aansprekende en actieve manier bezig laten zijn met de Franse taal.
- ★ leerlingen kennis laten maken met het leven van leeftijdsgenoten in Franstalige gebieden.

Vorbereidingen voor docent

Voordat dit project gestart kan worden, moet er contact gelegd worden met een uitwisselingsschool in een Franstalig gebied. Zoek dit contact op tijd. Misschien heb je zelf vrienden of familie in een Franstalig land die je kunnen helpen, of weten je collega's iets. Maak vooraf aan het project, samen met de uitwisselingsschool, een tijdsschema waarin ontmoetingen gepland worden. Denk ook na over bepaalde thema's waarover de leerlingen kunnen spreken, al dan niet aangepast aan de behandelde lesstof. Zorg voor elke bijeenkomst voor genoeg beschikbare computers met een goede internetverbinding.

Madeleine Van Den Berg
Peter Stuyvesant College

Planning/onderdelen

Het project is een redelijk lange termijnactiviteit. Probeer het daarom goed in te plannen in de bestaande lessen. Je kunt er bijvoorbeeld voor kiezen om eens in de twee weken een bijeenkomst te plannen rondom een bepaald thema dat in die weken in de les is behandeld. Maak ook telkens een keuze in communicatiemiddel. De leerlingen kunnen een Skype-conversatie opzetten, maar ook het maken van een videoboodschap of het schrijven van een email is leuk. Wissel de middelen af. Hieronder vind je een mogelijke lesindeling om het uitwisselingsproject in op te delen.

Les 1

Introductie en voorbereiding. Leg de leerlingen uit wat jullie gaan doen en met welke school, in welk land. In het pilotproject werd samengewerkt met het Koninklijk Atheneum Norbert Collard in Beauraing, België. Laat de leerlingen zien of opzoeken waar de school ligt en bekijk eventueel de website van de school. Vertel hen duidelijk wat de bedoeling is en gebruik daarbij de eerder gemaakte planning. Gaan jullie bijvoorbeeld elke week contact zoeken met de andere school, of eens per maand? Moeten de leerlingen thuis werk verrichten, of alleen tijdens de les? Werken ze samen of individueel? Krijgen ze een beoordeling? Uiteraard dient dit eerder overlegd te worden met de betreffende docent van de uitwisselingsschool. Geef de leerlingen de gelegenheid om vragen te stellen. Indien jullie in groepjes gaan werken, stel die dan in deze les samen. Als jullie met thema's gaan werken, probeer dan met de leerlingen een lijst van interessante thema's samen te stellen.

Monique van Hoppe - Rouire
Peter Stuyvesant College

Les 2

De leerlingen gaan op zoek naar informatie over een bepaald thema betreffende het land van de uitwisselingsschool. Gaan jullie bijvoorbeeld praten over politieke ontwikkelingen? Laat hen dan hierover informatie opzoeken en vragen voorbereiden. Andere mogelijke thema's zijn: eetgewoonten, het leven op school, het weer en actualiteit in de twee landen.

Kies elke les welk communicatiemiddel jullie willen gebruiken. Laat de leerlingen vervolgens in groepjes een email, videoboodschap of gesprekslijst maken voor een live-gesprek.

Les 3

Na elk contact bespreek je in de klas met de leerlingen hoe het ging. Videoboodschappen bekijken jullie samen, emails worden voorgelezen en vragenlijsten worden geoefend op elkaar. Zo leren de leerlingen op verschillende manieren te communiceren in het Frans en kunnen ze oefenen voor de volgende keer.

Les 4

Tegen het eind van het project maakt elk groepje (of elke leerling) een eindpresentatie over het gekozen land, op basis van de eerder gelegde contacten en gezochte informatie op internet. Dit presenteren zij aan de rest van de klas.

- ★ Begin met een overzichtelijke, kleine groep leerlingen aan dit project. Er komt nogal wat coördinatie bij kijken, zeker als je zelf nog niet zo ervaren bent met de technische kant.
- ★ Kies een geschikte periode uit om het project uit te voeren. Dit moet vanzelfsprekend in overleg met de Franstalige school. In het pilotproject bleek dat het schooljaar in de uitwisselingsschool niet synchroon liep met dat op Curaçao. Daardoor stonden verschillende vakanties een goede voortgang in de weg. Goede periodes om dit project uit te voeren zijn daarom oktober, november en februari. Drie maanden is de minimale duur om een goed contact op te zetten.

Levendig Nederlands voortgezet Onderwijs

Leerlingen vinden het vaak lastig om zich in te leven in de achtergronden van de literatuur. Met behulp van dit project worden de leerlingen gestimuleerd om zich in deze achtergronden te verdiepen door middel van aansprekende beelden. Met videoapparatuur gaan zij vervolgens aan de slag om een videoverslag te maken van een uitgekozen verhaal of boek, dat ze aan de klas presenteren. Hiermee vergroten ze niet alleen hun kennis van de Nederlandse literatuur, maar ook van de Nederlandse taal.

Metadata	Luisteren, lezen, presenteren, Nederlands, video
Doelgroep	Dit project is geschikt voor de bovenbouw van HAVO en VWO
Vak(ken)	Nederlands
Tijdspad	Het project neemt ongeveer vier maanden in beslag

Computers met internet
Windows Movie Maker
YouTube ★ PowerPoint

Tijdens de lessen Nederlands komt ook de Nederlandse literatuur aan bod. Soms is deze moeilijk te begrijpen, zwaar om te lezen of ingewikkeld om te volgen. De komende weken gaan we op een interactieve manier aan de slag met deze literatuur, zodat de verhalen en achtergronden meer voor jullie gaan leven. Jullie gaan in groepjes aan de slag met een zelfgekozen verhaal of boek. Daarover zoeken jullie informatie en beeldmateriaal op internet, waarvan je een presentatie maakt. Verder gaan jullie een videoverslag maken van datzelfde verhaal of boek. Een rollenspel, een interview – wees creatief!

Doelstellingen

De belangrijkste doelstellingen van dit project zijn:

- ★ leerlingen komen meer te weten over de stromingen in de literatuur.
- ★ leerlingen kunnen hun opgedane kennis onder woorden brengen.
- ★ leerlingen verbeteren hun spreekvaardigheid van de Nederlandse taal.
- ★ leerlingen leren literatuur op een andere manier te bekijken; lezen anno 2010.

Vorbereidingen voor docent

Dit project eist een gedegen voorbereiding en een goede begeleiding van de docent. Het maken van een videoverslag is nieuw voor de meeste leerlingen. In het pilotproject bleek dat leerlingen vaak heel veel informatie in een filmpje willen omzetten. Probeer hen hierin te sturen. Je kunt, om het de leerlingen iets gemakkelijker te maken en een bepaald niveau te waarborgen, een lijst opstellen van geschikte literatuur waaruit ze kunnen kiezen.

★ In het pilotproject bleek dat de leerlingen het erg leuk vinden om zichzelf terug te zien op video. Neem daarom de tijd om de videoverslagen rustig te bekijken en eventueel stukjes terug te spoelen. Zo leren de leerlingen zichzelf te beoordelen en zien zij hun eigen sterke en zwakke kanten.

Planning/onderdelen

Het project 'Levendig Nederlands' bestaat uit verschillende onderdelen. Deze kun je naar eigen wens uitvoeren. Hieronder vind je een voorbeeld van een mogelijke lesopbouw.

Les 1

Introduceer het project aan de leerlingen. Vertel hen wat er van hen verwacht wordt en hoeveel tijd ze hebben om een en ander uit te zoeken en uit te voeren. Laat hen vragen stellen – de manier van werken zal voor velen nieuw zijn. Verdeel de klas in groepjes. Presenteer eventueel de lijst met literatuur waaruit ze mogen kiezen. Laat de groepjes alvast brainstormen over hun literatuurkeus.

les 2 t/m 5

De leerlingen werken, in groepjes, aan een presentatie over het gekozen boek. Natuurlijk lezen ze het boek of verhaal (opnieuw). Ook zoeken ze op internet informatie over de schrijver, over de stroming waartoe deze schrijver behoort en over de achtergronden van het verhaal. Waar speelt het zich af? Welke gebeurtenissen spelen een rol?

Les 6 t/m 9

De presentatie die de leerlingen gemaakt hebben, vormt de basis van het videoverslag. Laat de leerlingen nadenken over hoe ze hun videoverslag willen vormgeven. Ze kunnen een toneelstuk opvoeren en filmen, maar ook een interview met de schrijver nabootsen of een paneldiscussie voeren over het betreffende boek. Stimuleer hen om creatief te zijn. De leerlingen werken deels in de klas, deels buiten schooltijd aan het verslag. Filmen gebeurt in overleg.

Les 10

Bekijken van de videoverslagen. Neem de tijd om elk verslag goed te bekijken en bespreek het daarna met de klas. Wat vonden ze ervan?

Jolanda Caldera
Peter Stuyvesant College

Luister of het mag Voortgezet Onderwijs

In dit project gaan leerlingen met behulp van een soundediting programma een eigen radio-uitzending maken. Dit wordt een 'geluidscollage', waarin een thema dat onderwerp is van ethische discussies centraal staat, zoals genetische manipulatie. De leerlingen zoeken naar verschillende ethische visies omtrent het onderwerp en laten deze standpunten aan de orde komen. Ze combineren dit met fragmenten van liedjes, geluiden die ze overnemen van andere programma's, passages uit romans, krantenartikelen, etcetera. Ze mogen zelf kiezen wat voor soort radioprogramma er gemaakt wordt: een documentaire, een journaal-uitzending, een praatprogramma, spelprogramma of zelfs een show.

Metadata	Ethische visies, Rooms-Katholieke uitgangspunt
Doelgroep	Dit project is geschikt voor leerlingen van HAVO 5
Vak(ken)	Godsdienst
Tijdspad	Ongeveer twee maanden

Word ★ Audacity ★ Moviemaker ★ Laptop
Pc ★ Microfoon ★ Speaker ★ Internet
Leerboek

Jullie kennen allemaal de radiopresentatoren die 's ochtends het eiland wakker maken met het laatste nieuws, interessante discussies met allerlei verschillende mensen en natuurlijk mooie muziek. De komende weken gaan jullie, in groepjes, jullie eigen radioshow maken. Al deze aspecten moeten daarin aan bod komen, maar centraal staat één thema: genetische manipulatie. Om een goede discussie te kunnen voeren over zo'n ingewikkeld thema, moet je je natuurlijk goed voorbereiden. Jullie gaan dus eerst informatie zoeken op het internet, en later op jullie eigen manier, een radioprogramma in elkaar zetten. Daarbij horen dus verschillende visies, maar ook muziek, jingles, en misschien wel passages uit een boek of krant die met het onderwerp te maken hebben. Wees creatief!

<http://audacity.sourceforge.net/?lang=nl>
<http://explore.live.com/windows-live-movie-maker>

Doelstellingen

De belangrijkste doelstellingen van dit project zijn:

- ★ leerlingen verbreden hun kennis wat betreft enkele ethische visies omtrent genetische manipulatie.
- ★ leerlingen leren zelfstandig werken in groepen.
- ★ leerlingen worden gestimuleerd hun creativiteit in te zetten.

Vorbereidingen voor docent

De docent dient vooraf aan het project te controleren of er genoeg middelen aanwezig zijn, ook onder de leerlingen. Elke groep heeft immers een computer of laptop nodig. De docent moet zelf natuurlijk ook goed ingelezen zijn in de ethische kwestie die besproken zal worden. Ook moet je enige kennis hebben van de programma's die de leerlingen gaan gebruiken om het radioprogramma te maken, zoals Audacity of Moviemaker.

Aurice Inecia-Kopra
Radulphus College

Planning/onderdelen

Dit project kan onderverdeeld worden in verschillende stappen of lessen.

Les 1

In de eerste les wordt de bedoeling van het project aan de leerlingen uitgelegd. Wees hierin duidelijk: vertel wat er van hen verwacht wordt en laat de leerlingen vragen stellen. Ga daarna verder over het thema dat de leerlingen moeten aanhouden. In het pilotproject was dit genetische manipulatie, maar in principe ben je vrij om een thema te kiezen waarover verschillende meningen bestaan. Bespreek het thema met de leerlingen, wat weten ze al hierover, welke meningen kunnen ze bedenken? Benadruk dat de leerlingen alles zelf moeten doen, dus het is niet de bedoeling dat ze mensen van buitenaf gaan interviewen. Ze spelen zelf de rollen van de verschillende discussanten. Vorm in deze eerste les ook groepjes van vier of vijf leerlingen. Luister samen eens naar een radioprogramma om te ontdekken welke onderdelen hier allemaal in zitten.

Les 2

In de tweede les gaan de leerlingen zelfstandig aan de slag met het zoeken van informatie, muziek, literatuur, etc. rondom het thema. Ze maken hiervan een goedlopend script voor een radioshow. Let daarbij bijvoorbeeld op de volgorde, de afwisseling, de verschillende visies. Stimuleer de leerlingen om creatief te zijn; in het pilotproject schreven leerlingen bijvoorbeeld een rap over het thema. Geef hen de vrijheid om hun eigen kwaliteiten te benutten.

Les 3

Indien mogelijk, las een extra les in om met de geluidsbewerkingsprogramma's te oefenen. Leg klassikaal uit hoe de programma's werken, of laat dit iemand doen die er ervaring mee heeft. Laat de leerlingen even oefenen, zodat ze de programma's goed onder de knie hebben.

Les 4

De leerlingen gaan hun radioprogramma opnemen. Geef ze hiervoor de ruimte, maar controleer wel regelmatig hoe ver ze zijn met het project en stimuleer ze om verder te gaan. Het is niet de bedoeling dat de leerlingen hun script voorlezen: er moet spontaniteit en enthousiasme in zitten. Variatie is een must en de gesprekken moeten zo natuurlijk mogelijk gevoerd worden.

Les 5

De leerlingen editen hun opnames totdat er een mooi geheel uitkomt: een radioprogramma dat leuk is voor anderen om naar te luisteren. In het pilotproject bleek dat daar redelijk veel tijd voor nodig was. Geef de leerlingen deze tijd maar spreek ook een deadline af.

Les 6

Het beluisteren van de opnames. Elk groepje laat de eigen gemaakte opnames aan de rest van de klas horen. Ook is er ruimte voor evaluatie.

Surlinda Petrona
Radulphus College

- ★ Begeleid de leerlingen wekelijks volgens een opgesteld schema. Dat zorgt voor structuur.
- ★ Geef de leerlingen genoeg tijd en ruimte om informatie op te zoeken en het radioprogramma op te nemen en te editen. In het pilotproject bleek dat hier best veel tijd voor nodig is en dat de leerlingen het werk in eerste instantie onderschatten.

www.grassrootscuracao.com

Meten van lichaamsfuncties Voortgezet Onderwijs

Het meten van lichaamsfuncties is al langer een vast onderdeel van de biologie practica. Leerlingen luisteren naar hun eigen of elkaars hartslag, meten de bloeddruk, etcetera. Met meer en betere apparatuur kan dit onderdeel uitgebreid worden. Niet alleen kunnen leerlingen meer lichaamsfuncties meten, ook kunnen ze de verkregen gegevens gaan verwerken in bijvoorbeeld Excel. Zo leren ze niet alleen meten, maar ook begrijpen: van het verzamelen van gegevens naar het verwerken en presenteren ervan. In dit project zullen de leerlingen in een aantal weken verschillende lichaamsfuncties meten en de verkregen gegevens verwerken in Excel tot grafieken. Zo leren ze niet alleen iets over de verschillende lichaamsfuncties, maar ook hoe je data verwerkt, hoeveel data je nodig hebt, wat je kunt weergeven in grafieken en wanneer iets betrouwbaar is.

Metadata	Lichaamsfuncties, Excel, dataverwerking, practica, presentatie
Doelgroep	Dit project is geschikt voor leerlingen vanaf de derde klas of voor de bovenbouw HAVO/VWO als practicum biologie
Vak(ken)	Biologie, Science, ANW
Tijdspad	Dit project kan in vier à vijf (practicum)lessen uitgevoerd worden. In elke les kan een andere lichaamsfunctie gemeten worden

Computers ★ Glucosespiegelmeters ★ Digitale bloeddrukmeters ★ Excel
Longinhoud meters ★ Eventueel andere beschikbare meetapparatuur

Ons lichaam heeft een heleboel functies. Zo hebben we longen om te ademen, een hart om bloed rond te pompen, bloedvaten om dat bloed te verspreiden en bloed om allerlei stoffen te vervoeren. De werking van al die functies kan met de juiste apparatuur gemeten worden. In de komende weken gaan we tijdens het practicum een aantal lichaamsfuncties meten. In groepjes rouleren jullie de verschillende meetapparaten, zodat elke functie aan bod komt. Na het meten gaan jullie de gevonden gegevens verwerken op de computer in Excel, waarna jullie grafieken van de betreffende lichaamsfuncties kunnen maken. Ten slotte presenteren jullie je bevindingen, met de grafieken aan de rest van de klas.

Doelstellingen

De belangrijkste doelstellingen van dit project zijn:

- ★ leerlingen de gemeten data laten verwerken in Excel, zodat ze vaardigheden als het maken van grafieken en het inschatten van betrouwbaarheid (standaard deviatie) aanleren.
- ★ de klassieke practica verweven met ict.
- ★ leerlingen leren kritisch te kijken naar onderzoeksgegevens.
- ★ leerlingen een beter beeld geven van onderzoek/wetenschap en hen kennis laten maken met de verschillende stappen hierin.

Vorbereidingen voor docent

Zorg als docent voor een goede planning en de beschikbaarheid van materiaal zoals de verschillende functiemeters en computers met Excel.

Planning/onderdelen

Het practicum kan opgedeeld worden in verschillende onderdelen.

Deel 1

Uitleg en start. Vertel de leerlingen klassikaal wat jullie in de komende lessen/weken gaan doen, zoals aangegeven in de inleiding in de lesbrief. Laat hen alvast de beschikbare meetapparatuur zien en vertel kort iets over elk apparaat. Waar gebruik je het voor (wat denken de leerlingen?), hoe werkt het? Verdeel de klas in groepjes van drie of vier leerlingen. Maak samen met de leerlingen een roulatieschema: welk groepje doet welke meting, wanneer? Schrijf dit op het bord of maak (vooraf of achteraf) een document dat de leerlingen uitgeprint krijgen.

Deel 2

Vertel de leerlingen vervolgens iets over het doen van onderzoek. Wat is onderzoek eigenlijk? Hoe begin je met een onderzoek, en wat zijn de opeenvolgende stappen? Denk aan: het bepalen van een onderwerp, het opstellen van een hoofdvraag, het vaststellen van de te gebruiken methoden, het vaststellen van de manier waarop de verkregen data verwerkt gaan worden, het maken van een tijdsplanning, het uitvoeren van het onderzoek, het verslaan van de resultaten en het trekken van conclusies. Laat de leerlingen (in groepjes) een onderzoeksopzet maken en controleer deze voordat ze aan de slag gaan met de eerste meting.

Deel 3

De groepjes beginnen met de verschillende metingen. Elk groepje is met één soort meting bezig, na elke les rouleert de meetapparatuur. De metingen worden bij elkaar afgenomen en de resultaten worden genoteerd.

Deel 4

De groepjes verwerken de resultaten van de verschillende metingen in Excel. Ze voeren de verkregen gegevens in en vergelijken de resultaten. Ook maken ze grafieken met de ingevoerde gegevens. Met al deze gegevens en grafieken bereiden de groepjes een presentatie voor.

Deel 5

Presenteren van de gegevens van de verschillende groepjes. Vergelijk de verschillende metingen. Wat zien jullie? Reflecteer op het gedane onderzoek. Is dit representatief? Hoeveel gegevens zou je nodig hebben om betrouwbaar onderzoek te doen? Zijn er veel verschillen in de resultaten? Waaraan zou dat kunnen liggen?

- ★ Het beschikbare materiaal (de meetapparatuur) kan in onder- en bovenbouw worden gebruikt, los van elkaar of als roulatiepracticum zoals in dit project.
- ★ Ook een vak als biologie moet leerlingen de vaardigheden van het opzoeken van informatie en het presenteren van bevindingen aanleren.

Cor Hameete
Peter Stuyvesant College

MO Excel Voortgezet Onderwijs

De meeste bedrijven zijn voor hun administratie voor een groot deel afhankelijk van ict. Het maken van een balans, het opstellen van een aflossingsplan voor leningen en zelfs het opstellen van een factuur is tegenwoordig bijna ondenkbaar zonder spreadsheets. In dit project gaan de leerlingen van het vak Management en Organisatie daarom oefenen met het maken van spreadsheets. Zodat zij later, wanneer ze bij een bedrijf gaan werken of stagelopen, met deze digitale middelen uit de voeten kunnen.

Metadata	Excel, spreadsheet, administratie, bedrijfsvoering
Doelgroep	Dit project is geschikt voor leerlingen van HAVO 4 en HAVO 5
Vak(ken)	Management en Organisatie
Tijdspad	Ongeveer twee maanden

Beamer ★ Laptop ★ Excel
Whiteboard ★ Draadloos internet

Bij het vak Management en Organisatie leer je van alles over de werking van bedrijven. Waar we het nog niet zo uitgebreid over gehad hebben, is het gegeven dat ict, computers, bij deze werking heel belangrijk is. Door het gebruik van ict kunnen bedrijven veel tijd besparen, bijvoorbeeld bij het maken van berekeningen. Een groot deel van de administratie van bedrijven gebeurt met behulp van bijvoorbeeld Microsoft Excel. In dit programma kun je zogenaamde spreadsheets maken. Een spreadsheet is een digitaal rekenblad: een computertoepassing waarin je digitaal rekenkundige bewerkingen kunt uitvoeren. De komende weken gaan we aan de slag met deze spreadsheets, zodat jullie later, als jullie misschien in een bedrijf gaan werken, ook deze praktische zaken begrijpen.

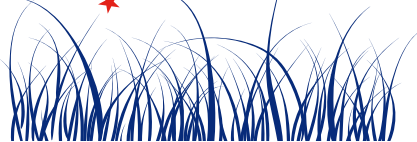
Doelstellingen

De belangrijkste doelstellingen van dit project zijn:

- ★ leerlingen leren snel gegevens uit te wisselen
- ★ leerlingen leren spreadsheets toe te passen
- ★ leerlingen leren werkstukken te presenteren
- ★ de lessen interactiever maken

Vorbereidingen voor docent

Zorg ervoor dat je voordat je dit project gaat uitvoeren met de leerlingen, zelf een goed idee hebt van de spreadsheets werken. Bekijk onderstaand filmpje en bezoek de websites zodat je zelf met Excel kunt werken. Mocht je zelf echt weinig kennis van Excel hebben, vraag dan eens rond in je omgeving of er iemand is die wel thuis is in het programma en in een les wil komen helpen met uitleggen.

<http://www.youtube.com/watch?v=nprA1TBUmzs>
<http://nl.wikipedia.org/wiki/Spreadsheet>
<http://www.worksheet.nl/>

Planning/onderdelen

Dit project is eenvoudig in te delen in verschillende lessen. Je kunt zelf bepalen hoeveel lessen je aan de spreadsheets wilt besteden en hoe diep je op de mogelijkheden ingaat. Bepaal vooraf welke vaardigheden je de leerlingen aan wil leren. Denk bijvoorbeeld aan: het maken van een factuur, het opstellen van een balans en het maken van verkoopprijsberekeningen. Hieronder vind je een voorbeeld van een mogelijke lesopzet.

Les 1

Begin het project met een inleidende les, waarin je, bijvoorbeeld met behulp van de inleiding uit deze lesbrief, aan de leerlingen uitlegt waarom het van belang is dat ze met Excel kunnen werken. Wat weten de leerlingen al van Excel? Waarvoor kun je het gebruiken? Gebruiken ze het zelf wel eens en zo ja, waarvoor? Bekijk, indien mogelijk, het filmpje op YouTube om hen een eerste indruk te geven van een spreadsheet. Als hiervoor niet de benodigde materialen aanwezig zijn, kun je ook een voorbeeld spreadsheet uitprinten of met een beamer Excel openen en de spreadsheet daar laten zien.

Les 2

Laat de leerlingen in het computerlokaal werken met Excel. Laat hen eerst eens 'rondkijken' in het programma en bespreek vervolgens een aantal mogelijkheden. Als je hulp hebt ingeroepen van een externe (ervarings)deskundige, dan is dit het juiste moment om deze persoon uit te nodigen. In deze les wordt de basis van Excel uitgelegd; de rijen en kolommen in de spreadsheet, het optellen en aftrekken met formules, de 'namen' van de hokjes, het gebruik van verschillende bladen, etcetera.

Les 3 t/m les....

De volgende lessen kunnen ingevuld worden met specifieke opdrachten die de leerlingen, zo zelfstandig mogelijk maar met eventuele begeleiding van de docent of van elkaar, moeten uitvoeren. Waarschijnlijk kun je een opdracht per les uitvoeren, bijvoorbeeld een factuur of het opstellen van een balans. Bespreek vooraf met de leerlingen hoe zo'n factuur of balans eruit ziet. Gebruik eventueel de lesboeken.

Suzanne Tromp
Peter Stuyvesant College

Onze culturele helden Voortgezet Onderwijs

In dit project gaan de leerlingen zich verdiepen in de culturele helden van Curaçao. In groepjes zullen zij zich op verschillende culturele gebieden richten, zoals literatuur, muziek en dans. Met behulp van fotografie en film zullen de leerlingen cultureel erfgoed verzamelen. Zo worden er bijvoorbeeld opnamen gemaakt op historische plaatsen. Ook interviewen de leerlingen de culturele helden en presenteren ze hun materiaal aan de rest van de klas of school.

Metadata	Cultureel erfgoed, muziek, cultuur, literatuur, Curaçao, poëzie, film, geschiedenis
Doelgroep	Dit project is geschikt voor leerlingen van de onderbouw van de praktisch kadergerichte leerweg (PKL), de theoretisch kadergerichte leerweg (TKL) en de praktisch basisgerichte leerweg (PBL) en voor het VSBO, klas 1 en 2
Vak(ken)	Papiamento
Tijdspad	Twee maanden

Laptop ★ Digitale camera ★ Beamer
DVD-speler ★ Flip-camera ★ Camcorder
Computers met PowerPoint, Word, Google

Curaçao kent een lange culturele geschiedenis. Met een erfgoed dat een mix is van Afrikaanse, Zuid-Amerikaanse en Europese invloeden, met meer dan 50 nationaliteiten op één eiland en met een indrukwekkende geschiedenis, heeft Curaçao op cultureel gebied heel wat te bieden. Dichters, zangers en zangeressen, schrijvers, theater – er is genoeg te ontdekken. En ook de Curaçaose keuken of het jaarlijkse carnaval is deel van het zogenaamde cultureel erfgoed. In de komende maanden zullen we in groepjes op zoek gaan naar de culturele helden van Curaçao. Elk groepje richt zich op een bepaalde culturele richting, zoals dans of muziek. Jullie gaan op zoek naar helden in die richting, die jullie vervolgens zelf gaan opzoeken en interviewen. Met behulp van fotocamera's en filmcamera's zullen we jullie ervaringen vastleggen en kunnen we samen de culturele helden van Curaçao verzamelen.

Doelstellingen

In dit project zullen de leerlingen:

- ★ leren om met foto- en filmmateriaal te werken.
- ★ leren om een interview voor te bereiden en uit te voeren.
- ★ kennis opdoen van de culturele rijkdom van Curaçao.
- ★ deze kennis presenteren en overdragen aan de rest van de school.

Vorbereidingen voor docent

Probeer als docent al enigszins bekend te zijn met de opnameapparatuur. Wanneer de leerlingen culturele helden gaan interviewen, is het handig als je eerder contact met deze mensen hebt gehad. Zij weten dan al het een en ander van het project en van de verwachtingen van de leerlingen.

Ook is het belangrijk dat de ouders van de leerlingen op de hoogte gesteld worden van het project. De leerlingen zullen de school verlaten om de culturele helden te gaan interviewen en filmen. Neem tijdig contact met hen op.

Planning/onderdelen

Het project bestaat uit verschillende stappen; die over verschillende lessen verspreid kunnen worden.

Les 1

In de eerste les moeten de groepjes gevormd worden. Afhankelijk van de grootte van de klas, kun je beslissen voor hoeveel disciplines (theater, literatuur, dans, muziek, poëzie, eten en drinken) jullie kiezen. Elk groepje gaat vervolgens op internet, via Google, informatie zoeken over culturele Curaçaose helden binnen de gekozen culturele richting. De informatie verzamelen de leerlingen in een Word-bestand.

Les 2

Elk groepje kiest één culturele held uit, die de leerlingen willen interviewen. De leerlingen gaan contact opnemen met hun culturele held. Ze schrijven een brief waarin ze de held uitnodigen voor een interview. Klassikaal kan de opzet van de brief bepaald worden. Let vooral op: waar wordt het interview gehouden, wat zal de inhoud zijn (over welke onderwerpen gaan we spreken?), hoe lang duurt het. Vermeld ook dat het interview opgenomen zal worden. Vertel daarnaast iets over de doelen van het project, zoals het overdragen van kennis van het Curaçaose culturele erfgoed. Het is een aanrader om het interview op een cultureel-historisch belangrijke plek te laten plaatsvinden. Het interview van het pilotproject vond bijvoorbeeld plaats op Fort Nassau. Contact kan op verschillende manieren opgenomen worden.

De brief kan opgestuurd of per email verstuurd worden. Verder kan het verzoek tot interview ook telefonisch gedaan worden. De brief kan dan als ondersteuning dienen bij het telefoongesprek.

Les 3

Laat de leerlingen erover nadenken hoe ze zich willen presenteren en wat ze willen bereiken met het interview. Willen ze bijvoorbeeld kritische vragen stellen, of juist persoonlijke? Laat de leerlingen per groepje vragenlijsten maken, gestructureerd op gespreksonderwerp. Laat de leerlingen bepalen wie welke vragen stelt, in welke volgorde. Controleer deze vragenlijsten ook aan het eind van de les en oefen.

Les 4

De daadwerkelijke interview- en opnamedag. Zorg dat de leerlingen en de culturele helden duidelijk op de hoogte zijn van de planning van de dag. Spreek een plaats en tijdstip af waar jullie elkaar ontmoeten. Zorg met de leerlingen voor hapjes en drankjes. Als docent kunt u zowel de leerlingen als de culturele held een overzicht geven van wat hen die dag te wachten staat. Spreek ook goed af wie de opnames maakt. Oefen een paar keer zodat iedereen vertrouwd is met de camera. Wanneer iedereen er klaar voor is, volgt het echte interview en de opnames hiervan.

Edvaida Felicia
Marnix college

Poppenspel Voortgezet Onderwijs

In kleine groepjes ontwikkelen de leerlingen in dit project een poppenspel. Met zelfontworpen handdieren maken ze een verhaal, met stemgeluiden, muziek- en geluidseffecten. Het poppenspel wordt gefilmd en gepresenteerd aan de groep en de docent, waarna ze feedback krijgen van de docent. De film zal de leerlingen helpen beter met feedback om te gaan.

Metadata	Handdier, karakter, filmen, poppenspel, feedback, scriptschrijven
Doelgroep	Het project is geschikt voor leerlingen van VSBO 4, zowel van PKL als van TKL
Vak(ken)	CAV, maar kan ook bij andere creatieve vakken gebruikt worden
Tijdspad	Ongeveer vier maanden

Radio met mp4-aansluiting ★
Digitale camcorder of Flip-camera ★
Handenarbeid materialen

Een film- of theaterstuk bestaat uit veel verschillende aspecten. Het gaat niet alleen om het spel, maar ook bijvoorbeeld om geluid, tekst en opnames. Wij gaan de komende weken op kleinere schaal al die stappen doorlopen en zelf een korte film maken. Tijdens dit project gaan we helemaal zelfstandig een poppenspel maken. We beginnen individueel met het maken van de poppen. Dan gaan we in groepjes een verhaal bedenken: een script schrijven dus. We kiezen daarbij passende muziek- en geluidsfragmenten. Vervolgens gaan jullie het spel spelen, terwijl andere leerlingen het opnemen. Ten slotte verwerken we deze opnames tot een mooie presentatie. Samen gaan we die presentatie bekijken en bespreken wat er goed gaat en wat minder goed.

Doelstellingen

De doelstelling van dit project is dat leerlingen leren presenteren, maar ook dat zij leren omgaan met feedback en daardoor beter worden en gestimuleerd worden om door te gaan. Door middel van film leren de leerlingen om beter om te gaan met structurele feedback.

Vorbereidingen voor docent

Er moeten voldoende materialen beschikbaar zijn om de poppen te maken.

Kirsten Bulbaai
Marnix College

<http://www.youtube.com/watch?v=Y7CKnr1DGMw>
<http://www.imsdb.com/>
<http://www.imsdb.com/scripts/Lord-of-the-Rings-Fellowship-of-the-Ring,-The.html>

Planning/onderdelen

Het maken van het poppenspel verloopt in een aantal stappen, die verdeeld kunnen worden over verschillende lessen. Het hangt van het niveau van de leerlingen af welke stappen zelfstandig doorlopen kunnen worden. Het is inspirerend voor de leerlingen om vooraf wat filmpjes te bekijken van poppenspelen, of om een aantal voorbeeldpoppen te laten zien, zodat zij een idee hebben wat er van hen verwacht wordt. Natuurlijk is het ook belangrijk om hen te stimuleren creatief te zijn en een eigen idee te bedenken!

Les 1 en 2

Uitleg van het project. Wat gaat er allemaal gebeuren de komende weken, wat is het einddoel? Weet iedereen hoe een poppenspel eruit ziet? Wat moet er allemaal bedacht worden? Praat hierover met de groep; wie heeft er al een goed idee? Denk aan: onderwerpen voor een verhaal, geluid- en muziekfragmenten die gebruikt kunnen worden, decors. De leerlingen vormen groepjes van vier of vijf, waarin al een eerste idee voor een poppenspel bedacht wordt. Vervolgens kiezen ze allemaal een personage, dat ze gaan verbeelden in een pop. Ze bedenken hoe het personage heet en wat voor kenmerken het heeft. Wat voor kleding draagt het, wat voor kapsel? Welke gezichtsuitdrukking past bij het personage? In de eerste les wordt hiermee begonnen.

Les 3 en 4

De groepjes gaan samen een verhaal bedenken. Wat gaan hun personages meemaken? Een goed verhaal heeft een begin, een middenstuk en een plot. Laat de leerlingen hierover nadenken en het vervolgens opschrijven in de vorm van een script. Wie zegt wat, wanneer? Wat gebeurt er in de tussentijd, welke muziek wordt gespeeld, wie komt 'op' en wie gaat 'af'? Spreek af hoe lang het poppenspel ongeveer gaat duren. Oefenen.

Les 5

In deze les wordt het poppenspel opgenomen. De verschillende groepjes presenteren hun poppenspel aan de rest van de groep, terwijl een andere leerling (of de docent, afhankelijk van niveau) het spel opneemt.

Les 6

De leerlingen gaan aan de slag met het opnamemateriaal. Ze bewerken het met behulp van PowerPoint (of een ander programma, indien beschikbaar) tot een filmpresentatie, met beginscherm en aftiteling, waarin de namen van de studenten en de gebruikte muziek genoemd worden.

Les 7

De leerlingen gaan de presentaties een voor een bekijken en bekritisieren. Wat had beter gekund, wat ging goed? Wat hadden de leerlingen zelf anders aan willen pakken? Wat waren de struikelblokken? Wat vindt iedereen van het resultaat? In deze les staat het geven en krijgen van feedback centraal.

★ Tijdens het pilotproject bleek dat het bij PKL praktischer is wanneer de docent het poppenspel filmt, terwijl de leerlingen van TKL zelf de opnames en presentatie kunnen maken.

PowerPoint presentatie actualiteit Voortgezet Onderwijs

In dit project gaan de leerlingen in groepjes aan de slag met onderwerpen uit de actualiteit. Ze verdiepen zich in dit onderwerp door informatie te zoeken op internet, maken daarvan een PowerPoint presentatie en presenteren deze aan de rest van de leerlingen. Daarnaast stellen ze discussiepunten op rondom het gekozen thema, die ze de rest van de klas voorleggen als startpunt voor een klassikale discussie. Onderwerpen kunnen uiteen lopen van kindermishandeling tot conflicten in het Midden-Oosten of de situatie in Haïti.

Metadata	PowerPoint presentatie, actualiteit, presenteren, discussieren
Doelgroep	Dit project is geschikt voor leerlingen van HAVO 4 en VWO 4
Vak(ken)	ASW, Informatica
Tijdspad	Het project kan in twee tot drie maanden worden uitgevoerd

Beamer ★ Internet ★ Computers

Er zijn in het dagelijks leven veel zaken te noemen waarover mensen het oneens zijn. Soms gaat het om kleine onenigheden, maar vaak ook vinden discussies plaats rondom grote thema's en problemen. Wat dacht je bijvoorbeeld van de conflicten in het Midden-Oosten? Of de situatie in Haïti? Ingewikkelde problematiek, waar veel over gesproken wordt in de politiek en op televisie. De komende weken gaan jullie in groepjes aan de slag met zo'n thema of probleem, om nu eens echt goed uit te zoeken wat er aan de hand is en wat verschillende mensen daarvan vinden. Jullie gaan dus een actueel onderwerp belichten van verschillende kanten. Wat zijn de meningen die gehoord worden? Waarop zijn die meningen gebaseerd? Met behulp van een PowerPoint presentatie laten jullie de bevindingen zien aan de rest van de klas. Ook stellen jullie een aantal discussiepunten op, waarover we in de les kunnen debatteren.

<http://tinyurl.com/6onrd6t>
<http://www.bwired.nl/weblog.asp?id=395>

Doelstellingen

Na het uitvoeren van dit project kunnen de leerlingen:

- ★ een PowerPoint presentatie maken
- ★ informatie verzamelen, o.a. op het internet
- ★ informatie ordenen
- ★ informatie analyseren
- ★ informatie presenteren
- ★ debatteren met elkaar

Vorbereidingen voor docent

Als docent zorg je ervoor dat alle werkzaamheden van de leerlingen in goede banen worden geleid. Daarvoor is een goede voorbereiding belangrijk. In het pilotproject werd er vanuit ASW samengewerkt met informatica. In de informaticalesen leerden de leerlingen bijvoorbeeld hoe ze een goede PowerPoint presentatie konden maken. Lijkt zo'n samenwerking je een goede toevoeging, begin dan tijdelijk met overleg, het maken van afspraken en het afstemmen van lesroosters. Zorg dat, wanneer de leerlingen hun onderwerpen gaan presenteren, de benodigde apparatuur klaarstaat. Zorg ook dat je weet hoe de beamer werkt. Probeer dit van te voren al een keer uit.

Planning/onderdelen

Dit project kan in de praktijk in twee onderdelen worden opgesplitst. Het verzamelen en ordenen van informatie en het presenteren hiervan. Deze twee onderdelen kunnen in verschillende stappen uitgevoerd worden. Hieronder een voorbeeld van een mogelijk lesplan.

Les 1

Je legt als docent aan de leerlingen het project uit, bijvoorbeeld met behulp van de genoemde inleiding. Inventariseer alvast hoeveel leerlingen bekend zijn met PowerPoint en al eerder presentaties hebben gemaakt en gegeven. Verdeel de leerlingen in groepjes van drie, vier of vijf. Elk groepje moet een thema kiezen. Je kunt de leerlingen per groepje zelf laten brainstormen of klassikaal een lijst maken met mogelijke thema's die de leerlingen zelf aandragen. Denk je dat dit te lastig of te rommelig is, dan kun je zelf vooraf een lijst met geschikte onderwerpen opstellen en die aan de leerlingen presenteren als keuzelijst. Let er op dat de onderwerpen enigszins van elkaar verschillen, zodat de groep in zijn geheel een breed scala aan maatschappelijke en actuele onderwerpen uitwerkt.

Les 2 t/m 4

De leerlingen gaan in hun groepje aan de slag met hun thema. Bepaal vooraf hoeveel tijd je hieraan wil besteden in de les, en hoeveel de leerlingen zelf buiten schooltijd moeten doen. Denk eraan dat voor dit onderdeel computers nodig zijn – niet elke leerling zal thuis een goede computer met internet hebben. De volgende zaken dienen tijdens het onderzoeksproces aan de orde te komen:

1. Keuze onderwerp, afbakening van onderwerp binnen een breder thema.
2. Opstellen van een vraagstelling.
3. Opstellen van deelvragen.
4. Bepalen van de maatschappelijke relevantie van het onderwerp.
5. Informatie verzamelen met behulp van internet en andere literatuur.
6. Verantwoording van de gekozen bronnen.
7. Verantwoording van de taakverdeling en tijdsplanning.
8. Beantwoording van de vraagstelling.
9. Maken/zoeken van grafieken en tabellen over het onderwerp.
10. Maken/zoeken van ander beeldmateriaal over het onderwerp.
11. Opstellen van discussiepunten over het onderwerp.
12. Presentatie in grote lijnen opstellen.

Begeleid de leerlingen in alle stappen van het onderzoeksproces!

Les 5

Met de verzamelde informatie gaan de leerlingen een goede PowerPoint presentatie maken. Hierbij krijgen ze, indien mogelijk, hulp van de informatica docenten.

Les 6

Elk groepje krijgt een lesuur om hun onderzoek met behulp van de gemaakte PowerPoint presentatie aan de klas te presenteren. Na de daadwerkelijke presentatie volgt er een vragenronde. Vervolgens introduceert het presenterende groepje een aantal discussiepunten rondom het gekozen thema. Hierover debatteert de groep onder leiding van het presentatiegroepje. Ook als docent heb je hierbij een coördinerende rol.

Hortence Molles
Peter Stuyvesant College

Pubquiz Voortgezet Onderwijs

In dit project gaan de leerlingen in kleine groepjes een eigen, typisch Engelse pubquiz in elkaar zetten. Ze maken de vragen, over uiteenlopende onderwerpen, stellen deze (in het Engels!) aan de klas met behulp van PowerPoint en/of het Active Board en maken antwoordformulieren die de andere leerlingen kunnen invullen. De hele groep leerlingen is actief bij dit project betrokken. Elk groepje levert aan het eind van het project een PowerPoint versie van hun quiz in, waardoor de quiz op de schoolsite geplaatst kan worden en ook door andere leerlingen te maken is.

Metadata	Engels, pub quiz, ict, ActivBoard, PowerPoint
Doelgroep	Dit project is geschikt voor HAVO 4. Het format kan echter ook in andere groepen uitgevoerd worden, aangepast aan het niveau van de leerlingen
Vak(ken)	Engels
Tijdspad	Twee maanden

Beamer / Activ Board ★ Laptop ★ Whiteboard
Sound system ★ Digitale camera ★ Internet
PowerPoint ★ Word ★ Real Player
Picasa ★ Promethean

De komende weken gaan we op een andere manier de Engelse taal oefenen. Een taal leer je vaak het beste door hem te spreken. Daarom gaan wij even doen alsof we in Engeland zijn, en wel door het maken en doen van een aantal typische, Engelse pubquizen. In groepjes gaan jullie zelf onderwerpen en vragen bedenken voor zo'n pub quiz. Vervolgens gaat elk groepje een keer, met behulp van het ActivBoard/de beamer de quiz afnemen bij de rest van de klas. Jullie maken dus de vragen, zetten deze in een presentatie en zorgen voor antwoordformulieren voor jullie klasgenoten.

Doelstellingen

De belangrijkste doelstellingen van dit project zijn:

- ★ leerlingen meer kennis laten opdoen van Engeland en de (Engelstalige) wereld, hierbij gebruik makend van ict in de breedste zin van het woord.

- ★ leerlingen eigen maken met het stellen van vragen en geven van antwoorden in het Engels
- ★ leerlingen met andere werkvormen de Engelse taal en belevingswereld beter leren begrijpen.

Vorbereidingen voor docent

De apparatuur moet feilloos werken en klaarstaan aan het begin van de les, om de leerlingen de ruimte te geven en hen niet nog zenuwachtiger te maken. Denk er ook aan dat voor veel leerlingen deze manier van werken nieuw is; uitleg is daarom heel belangrijk. Eventueel kun je vooraf aan de presentaties van de leerlingen zelf een voorbeeldquiz maken en doen.

Planning/onderdelen

Het project kan onderverdeeld worden in verschillende stappen. De duur van het project en de tijdsbesteding per les hangen af van de voorkeur van de docent en de grootte van de groep leerlingen.

Les 1

In de eerste les staat de uitleg van het project centraal. Vertel de leerlingen duidelijk wat de bedoeling is: wat gaan jullie doen, wat is een pubquiz, wat wordt er van de leerlingen verwacht? Hoeveel tijd zullen jullie aan het project besteden, staat er een beoordeling tegenover? In het pilotproject bleek dat deze manier van werken voor veel leerlingen nieuw en spannend is. Het is daarom een goed idee om in deze eerste les een voorbeeldquiz met de leerlingen te doen. Presenteer een aantal vragen, deel een antwoordenblad uit en stel de vragen in de rol van quizmaster. Dan heeft de groep een goed voorbeeld van wat er van hen verwacht wordt. In de eerste les worden de leerlingen ook in groepjes verdeeld. Elk groepje kiest een thema. De thema's dienen door de docent goedgekeurd te worden. Centraal staat het Engelstalige land.

Les 2 en 3

De groepjes werken zelfstandig aan de vragen voor hun eigen pubquiz. Wil je niet teveel tijd aan het project besteden, dan kun je het voorbereiden van de pubquiz ook als huiswerk meegeven. Houd er wel rekening mee dat de leerlingen een computer met internet en PowerPoint nodig hebben om hun quiz voor te bereiden. Niet alle leerlingen zullen dit thuis voorhanden hebben. Bovendien kan hulp nodig zijn wanneer leerlingen nog niet eerder een dergelijke presentatie hebben gemaakt.

Geef de leerlingen de ruimte wat betreft de vragen; sommigen zullen het leuk vinden om audio en video te gebruiken, of afbeeldingen van typisch Engelse fenomenen. Laat de leerlingen er iets leuks van maken.

Les 4 t/m ...

Afhankelijk van de duur van het project en het aantal groepjes, kunnen de volgende lessen besteed worden aan de quizen. Elk groepje presenteert hun vragen op het Active Board / de beamer. De rest van de klas krijgt vooraf een antwoordformulier. De groepjes stellen, als een echte quizmaster, de vragen – maar let op, in het Engels! Ook de mogelijke antwoorden, in geval van meerkeuze, worden in het Engels gepresenteerd. Als docent kun je voor de winnaar van elke pubquiz een klein prijsje uitreiken, om het geheel nog meer op een echte quiz te doen lijken. In het pilotproject werden de pubquizen op de schoolwebsite gepubliceerd, zodat ook andere leerlingen of andere klassen de vragen konden beantwoorden.

Freddie Burgos
Radulphus College

Hans Rademakers
Radulphus College

Neftali Isings-Calister
Radulphus College

www.grassrootscuracao.com

Sneller dan het oog Voortgezet Onderwijs

Sommige bewegingen gaan zo snel dat je ze met het blote oog niet kunt zien. In dit project gaan leerlingen tijdens practica natuurkunde, biologie of scheikunde met een high-tech camera beelden maken van deze bewegingen, zodat ze achteraf zichtbaar worden. Met de Casio EX-FH20, die in het pilotproject gebruikt is, of een Casio EX-FC100, kunnen er maximaal 1000 beelden per seconde gemaakt worden. Daarmee kunnen bijvoorbeeld beelden van ontploffingen bestudeerd worden, de vliegtuigtechniek van de blenchie of het in het water vallen van een druppel.

Metadata	Videometing, IP-Coach, digitale camera
Doelgroep	Het project is geschikt voor leerlingen van de bovenbouw van HAVO en VWO
Vak(ken)	Natuurkunde, Biologie, Scheikunde
Tijdspad	De duur van het project hangt af van de beschikbare tijd en van hoe uitgebreid de mogelijkheden van de camera benut worden. In het pilotproject is ongeveer drie weken aan het project besteed, met vier lessen per week

IP-Coach ★ Digitale camera
Laptop ★ Cursusmateriaal

Dagelijks gebeuren er een heleboel dingen om ons heen die zo snel gaan, dat we ze met onze ogen niet kunnen zien: ze gaan sneller dan het oog. Denk maar eens aan een druppel water die uit de lucht valt, of een blenchie die rondvliegt. Kun jij precies zien wat er in die druppel, of met die blenchie, gebeurt? Wanneer je zo'n beweging met een normale camera filmt, zie je eigenlijk hetzelfde als met het blote oog. Maar als je nu een hele speciale camera gebruikt, een snelle camera, dan kun je, wanneer je de film vertraagt, precies zien wat er in elk moment in die druppel of die blenchie gebeurt. Tijdens de practica de komende weken gaan we zo'n camera gebruiken. Jullie kiezen je eigen project, een snelle beweging, en gaan die beweging filmen en beeldje voor beeldje bekijken en analyseren. Wat voor beweging herken je?

Doelstellingen

De belangrijkste doelstellingen van dit project zijn:

- ★ leerlingen in contact laten komen met videometing en het aantrekkelijk maken voor hen.
- ★ leerlingen leren dat onderzoek doen heel leuk kan zijn.
- ★ leerlingen leren hoe een logboek bij te houden en een verslag te maken.
- ★ digitaal enthousiasme verspreiden onder collega's.

Vorbereidingen voor docent

Voordat je als docent met dit project kunt beginnen, moet je zorgen voor het geschikte materiaal. Ook moet je zelf met dit materiaal overweg kunnen. Doorloop het proces van filmen en verwerken van de filmbeelden eerst een keer zelf, voordat je de leerlingen laat beginnen. Zo zie je precies waar de struikelblokken liggen. Maak voor aanvang van het project werkvellen en beoordelingsformulieren als je het project gebruikt als praktische opdracht.

Planning/onderdelen

Bepaal vooraf aan het project hoe je dit inpast in de lesstof. In het pilotproject werd het project als praktische opdracht gebruikt. Op die manier kun je genoeg tijd beschikbaar maken om aan het project te besteden en bovendien kun je de opdrachten van de leerlingen met een cijfer beoordelen. Het project kan verdeeld worden in verschillende onderdelen.

Deel 1

Uitleg en voorbereiding. Vertel de leerlingen dat jullie een praktische opdracht/project gaan doen met een high-tech camera. Laat hen de camera al eens zien en vertel iets over de bijzonderheden, bijvoorbeeld zoals aangegeven in de inleiding van deze lesbrief. Verdeel de leerlingen vervolgens in groepjes van drie of vier. Elk groepje gaat een beweging bedenken die zij willen filmen en verwerken. Laat elk groepje een onderzoeksplan opstellen, dat je met hen bespreekt voordat ze verder gaan.

Deel 2

Oefenen met de camera. Voordat de leerlingen met hun eigen project beginnen, is het raadzaam om hen een keer een simpel proefje te laten doen als blanco controle. Laat bijvoorbeeld iets op de grond vallen, film de val en kijk of er bij verwerking 9,8 versnelling uitkomt. Zo zien de leerlingen hoe de apparatuur werkt, hoe ze de gegevens kunnen verwerken en hoe ze tot een uitkomst kunnen komen. Laat hen ontdekken waaraan een goede opstelling moet voldoen en welke voorwaarden er nog meer zijn om een goed filmpje te maken. Denk aan: goed licht, onder een goede hoek filmen om zo weinig mogelijk last van optische vervorming te hebben. Ook moeten de leerlingen ijk-waarden hebben om mee te rekenen. Bespreek het oefenproject met de leerlingen.

Deel 3

Het eigen project. De leerlingen gaan aan de slag met de beweging van hun eigen keuze. Ze maken hiervan een filmpje en gaan het filmpje op de laptop, met behulp van IP-Coach, beeld voor beeld bekijken. Laat hen eerder behandelde stof gebruiken om de gegevens te verwerken in een natuurkundige analyse. Van hun bevindingen houden de groepjes een logboek bij, dat later onderdeel wordt van het verslag.

Deel 4

Het maken van het verslag. In het pilotproject bleek dat leerlingen zich vaak verkeken op de hoeveelheid tijd die het verwerken van de filmpjes in beslag neemt. Waarschuw hen hiervoor. In dit project leren de leerlingen te denken in stappen. Wat is de relatie tussen een vloeiende beweging en een getrapte weergave van die beweging? Hoe kun je dit terugkoppelen naar de mogelijkheden van de grafische rekenmachine, waarop je ook niet altijd de nulpunten goed kunt vinden en waar de resolutie ook te wensen over laat?

★ Zorg ervoor dat er goede handleidingen beschikbaar zijn voor de leerlingen. Begin met een simpel projectje, zodat de leerlingen begrijpen hoe het materiaal werkt voordat ze hun echte proef beginnen.

Jan van Zon
Peter Stuyvesant College

Sound and lightning for stages Voortgezet Onderwijs

In dit project gaan de leerlingen, op basis van eerder geleerde vaardigheden tijdens de natuurkunde lessen, het licht en geluid voor een optreden regelen. Ze zorgen dat de geluidsapparatuur goed is aangesloten, dat er wordt voldaan aan veiligheidseisen en dat het geheel een professionele uitstraling krijgt. Verder maken ze een geschikte beeldprojectie, die gebruikt kan worden bij een optreden. Het eindresultaat kan op digitale film worden gezet en gebruikt worden als voorbeeld voor leerlingen in volgende jaren.

Metadata	Geluid, versterkers, speakers, natuurkunde, beeldprojectie
Doelgroep	Het project is geschikt voor leerlingen van het tweede leerjaar van PBL en PKL
Vak(ken)	Natuurkunde
Tijdspad	Het gehele project neemt ongeveer drie maanden in beslag in de hier beschreven vorm

Laptop ★ Digitale camera of Flip camera
Beamer ★ Projectiescherm ★ Speakers
Kabels ★ Lampen ★ Internet ★ Google

Een show, concert of presentatie kan tegenwoordig niet meer zonder het gebruik van goede geluidsapparatuur, lichteffecten en zelfs de projectie van beelden. Hier komt heel wat technische kennis en organisatie bij kijken. In de stof die we behandeld hebben bij natuurkunde hebben jullie al veel geleerd over dit soort technische snuffjes. De komende weken gaan we die kennis in de praktijk brengen door een professionele show op te zetten, met goed geluid, spetterende belichting en interessante beeldprojecties. Jullie gaan dit helemaal zelf organiseren en installeren. Aan het eind van het project zullen we een echt optreden gaan ondersteunen, waar we ook een film van maken. Die kunnen we dan in de volgende jaren aan de nieuwe leerlingen laten zien.

Doelstellingen

De belangrijkste doelstellingen van dit project zijn:

- ★ leerlingen kunnen zelfstandig geluid en verlichting verzorgen bij een optreden van een groep, band of show op school.
- ★ leerlingen leren de geleerde theorie in de praktijk te brengen.

Vorbereidingen voor docent

Ict is bij dit project erg belangrijk. Zorg er daarom voor dat er genoeg faciliteiten zijn en dat de leerlingen aan de slag kunnen met de opdrachten. Hiervoor is een goed lokaal nodig; er moeten bijvoorbeeld genoeg stopcontacten en internetaansluitingen zijn. Dit project kan goed aansluiten op de belevingswereld van de jongeren. Zij hebben veel te maken met muziek en concerten. Houd rekening met hun voorkeuren en maak het project zo leuk en interessant mogelijk.

Duart Dongen
Marnix College

Het is natuurlijk het leukst wanneer de leerlingen het geluid en licht voor een werkelijk optreden kunnen regelen. Kijk of er op school iets op de planning staat, of probeer een optreden van bijvoorbeeld een muzikale leerling te regelen. Wellicht is er een schoolband of schoolorkest, of kent iemand een leerling die goed kan zingen en wel wil optreden? Dat geeft een goed doel om naartoe te werken.

Planning/onderdelen

In dit project worden verschillende zaken van de leerlingen verwacht. Sommige kunnen in groepjes in het klaslokaal uitgevoerd worden, andere moeten 'in de praktijk' geoefend worden: bij een werkelijk podium. Doel is dat de leerlingen voor een zo professioneel mogelijk optreden geluid, licht en beeld kunnen verzorgen. Deze drie onderdelen kunnen een voor een behandeld worden. Voor aanvang van het project dien je aan de leerlingen duidelijk uit te leggen wat jullie gaan doen en wanneer. Werken jullie bijvoorbeeld een hele week (of meer) aan het project, of elke week een les? Moeten de leerlingen ook thuis dingen voorbereiden?

Les 1: geluid

Dit onderdeel bleek in het pilotproject het meest ingewikkelde onderwerp, waaraan de meeste tijd is besteed. De leerlingen regelen de geluidsinstallaties bij een optreden. Eerst bedenken ze wat voor apparatuur ze daarvoor allemaal nodig hebben. Ook bekijken jullie waar de leerlingen allemaal aan moeten denken, zoals:

- ★ de geluidssterkte (decibel); deze moet veilig zijn voor het gehoor en niet teveel overlast veroorzaken.
- ★ versterking en uitdoving, met behulp van:
 - ★ Pro Sound (volume: high, medium, low)
 - ★ Cables (stereo, mono) jack en xlr, etcetera
 - ★ Fantom power
 - ★ Reverb en delay.

De leerlingen kunnen internet gebruiken om meer informatie op te zoeken over het gebruik van geluidsinstallaties.

Les 2: licht

De belichting van een show zorgt vaak voor een groot deel van de sfeer. Laat de leerlingen hiermee spelen. Maak gebruik van:

- ★ Types of light
- ★ Warmth
- ★ Pro Light: Three point lightning

Les 3: beeld

Dit onderdeel kunnen de leerlingen in de klas of thuis voorbereiden in groepjes. Maak groepjes van ongeveer drie leerlingen. De opdracht is dat elk groepje een aantal PowerPoint presentaties maakt met als thema 'kleur'. In het pilotproject maakte elk groepje er drie. Hierbij kunnen ze foto's gebruiken, video's, sfeerbeelden, achtergrondkleuren, etcetera. Het pilotproject is afgerond met een optreden van een leerling uit een andere klas. De leerlingen die het project hadden uitgevoerd, moesten in teamverband, ervoor zorgen dat alle microfoons, speakers, lichten en beamers in orde waren. Het optreden werd vervolgens opgenomen op video, zodat het later in de klas teruggekeken kon worden.

- ★ Bedenk vooraf dat de leerlingen op het gebied van ict misschien wel verder zijn dan de docenten. En benadruk dat ook de communicatie en organisatie van dit soort projecten een belangrijk onderdeel zijn.

Sprinten op RC Voortgezet Onderwijs

Kinderen met lees- en schrijfstoornissen zijn vaak heel gemotiveerd om goede resultaten te halen, maar moeten door deze stoornis veel meer moeite doen dan andere leerlingen om een bevredigend resultaat te halen. Met software specifiek ontwikkeld voor deze leerlingen worden zij ondersteund op hun zwakkere punten en kunnen ze beter meekomen met de rest van de klas.

Sprint Plus is een geavanceerd softwarepakket voor technisch en begrijpend lezen, spellen, strategisch schrijven, leren en studeren. Leerlingen met lees- en schrijfstoornissen kunnen van deze hulpmiddelen gebruik maken tijdens toetsen. De toetsen worden vooraf gescand en met behulp van de software aan de leerling met de 'realspeak' stem voorgelezen. Ook bij het maken van huiswerk kan Sprint Plus (in de toekomst) gebruikt worden. Wanneer het programma op een aantal computers in de school verspreid geïnstalleerd wordt, of met behulp van de Sprint Plus USB Stick en een laptop, kan de leerling op school zelfstandig aan huiswerk werken.

Alpha Smart is een draadloos toetsenbord dat leerlingen met motorische stoornissen kunnen gebruiken om toetsen te maken. Hierdoor kunnen zij problemen bij het opschrijven van de antwoorden omzeilen en zich richten op de inhoud van de antwoorden.

Metadata	Leerlingenzorg, betere kansen, Sprint Plus, audio mogelijkheden, studievaardigheden, zelfstandigheid, motivatie
Doelgroep	Dit project is geschikt voor alle zorgleerlingen van boven- en onderbouw: leerlingen met leerstoornissen en -problemen en motorische stoornissen; met name leerlingen die thuis niet de faciliteiten hebben om hun huiswerk goed te maken
Vak(ken)	De software kan bij alle vakken gebruikt worden

Doelstellingen

De belangrijkste doelstellingen van het gebruik van deze ict-hulpmiddelen zijn:

- ★ leerlingen op HAVO/VWO niveau met lees- en schrijfproblemen dezelfde kansen bieden als andere leerlingen om hun diploma te halen.
- ★ leerlingen enthousiasmeren om regelmatig met Sprint Plus te werken en
- ★ hen leren inzien hoe belangrijk het is voor het leerproces om geschreven tekst/woorden te kunnen beluisteren.
- ★ Alpha Smart nog beter integreren in de lessen, zodat leerlingen met motorische stoornissen alle toetsen en examens in hun eigen lokaal kunnen maken en duidelijk werk kunnen afleveren.

Sprint Plus schoolpakket en handleiding ★ Alpha Smart Neo en handleiding
Laptops ★ Headphones ★ Ondersteuning van Lexima

Vorbereidingen voor docent

Nieuwe software en ict-hulpmiddelen vragen inzet van de (RT) docent. Immers, wanneer de programma's of hulpmiddelen niet goed begrepen worden, kunnen ze ook niet goed gebruikt worden door de leerlingen of zullen ze uiteindelijk misschien zelfs ongebruikt in de kast belanden. In het pilotproject heeft de RT docente van Radulphus College veel tijd besteed aan het implementeren van de hulpmiddelen in het onderwijs, door leerlingen, docenten en ouders te informeren over de nieuwe mogelijkheden. Hieronder vind je een aantal stappen die doorlopen kunnen worden na de aanschaf van Sprint Plus of soortgelijke hulpprogramma's.

- ★ Na ontvangst van het programma moet het geïnstalleerd worden op verschillende computers die goed bereikbaar en bruikbaar zijn voor de betreffende doelgroep. Handig is een aparte laptop in het RT lokaal, die speciaal voor de zorgleerlingen is.
- ★ Win genoeg informatie in over de programma's bij organisaties die ervaring hebben met de hulpmiddelen. Een voorbeeld is EQ Libra, de plaatselijke vereniging voor leerlingen met leerstoornissen. In het pilotproject heeft een orthopedagoge een presentatie gegeven over de hulpmiddelen op school voor leerlingen, ouders, directie en docenten. Alle leerlingen die van de hulpmiddelen gebruik zullen gaan maken, krijgen een demo en een handleiding mee naar huis om twee maanden mee te oefenen. De ouders van de leerlingen worden geïnformeerd met een brief over de ontwikkelingen. De directie heeft door middel van een bericht in de weekinfo alle docenten officieel geïnformeerd over de mogelijkheden om Sprint Plus en Alpha Smart te gebruiken tijdens de toetsweken.

- ★ De pilotschool heeft een team opgericht, Pilotproject Sprint Plus, met een aantal docenten die veel met de middelen te maken hebben. Zij kwamen regelmatig bij elkaar om de ontwikkelingen te bespreken en het project te evalueren.

Wanneer deze stappen doorlopen zijn en iedereen op de hoogte is van de mogelijkheden van de hulpprogramma's, is het belangrijk dat het gebruik van de programma's door iemand (de RT docent) gemonitord wordt.

Met de leerlingen moeten afspraken gemaakt worden over de manier van werken met de programma's op toetsmomenten, bijvoorbeeld:

- ★ geen gebruik maken van andere media, zoals USB sticks of mobiele telefoons.
- ★ geen internet gebruik – dit moet dus geblokkeerd zijn op de laptop of computer die gebruikt wordt bij Sprint Plus.
- ★ na het maken wordt de toets van de laptop verwijderd.
- ★ de leerling krijgt ook een toets op papier met grotere letters.
- ★ de leerling maakt deze toets en levert de toets op papier in.
- ★ na ieder gebruik volgt een korte evaluatie van het programma: hoe ging het?

- ★ Goede voorbereiding is belangrijk, zowel voor leerling als docent (RT'er), houd regelmatig een vinger aan de pols. Leerlingen moeten voldoende vaardig zijn om het programma goed te kunnen gebruiken.
- ★ Communiceer naar leerlingen, docenten en ouders over de mogelijkheden van de hulpprogramma's.
- ★ Maak demo's voor thuisgebruik. De leerlingen moeten tijdig doorgeven of ze de toets willen maken met Sprint Plus. Docenten moeten tijdig de toets digitaal aanleveren.

Jenny van der Veen
Radulphus College

Stromingen in de kunst voortgezet Onderwijs

In dit project gaan leerlingen zich verdiepen in de literatuur als onderdeel van de kunstwereld. Het is de bedoeling dat zij de Curaçaose literatuur integreren in de algemene stromingen in de kunst. Daarvoor kiezen zij in groepjes een (Nederlands) Antilliaanse schrijver waarin ze zich met behulp van internet gaan verdiepen. Met een PowerPoint presentatie laten ze ten slotte de rest van de klas zien waar deze schrijver past in de kunstwereld en door wie hij of zij beïnvloed is en presenteren ze op een originele manier zijn of haar werk.

Metadata	Literatuur, kunst, integraal, Curaçao
Doelgroep	Het project is geschikt voor leerlingen van de bovenbouw van HAVO en VWO
Vak(ken)	Geïntegreerd literatuuronderwijs
Tijdspad	Ongeveer drie maanden

Computers ★ (Mini-) beamer
PowerPoint ★ Les methodes

Wanneer je aan kunst denkt, denk je misschien in eerste instantie aan schilderijen en beelden. Aan zaken die je in een museum kunt bekijken. Maar ook de literatuur behoort tot de kunstwereld. In dit project zullen we een aantal Curaçaose schrijvers gaan bekijken en hen plaatsen in de stromingen van de kunst. In groepjes gaan jullie een schrijver bestuderen. Over deze schrijver maken jullie een PowerPoint presentatie die jullie aan de rest van de klas zullen laten zien. Jullie zijn vrij om de presentatie op jullie eigen manier te maken. Integreer verschillende soorten beeldmateriaal. Gebruik daarbij je creativiteit!

Doelstellingen

De belangrijkste doelstellingen van dit project zijn:

- ★ leerlingen herkennen de grote stromingen in de wereldliteratuur.
- ★ leerlingen verbinden literatuur met de kunststromingen.
- ★ leerlingen kunnen zelfstandig een onderzoek uitvoeren en hun bevindingen op een creatieve manier presenteren.

Vorbereidingen voor docent

Als docent kun je een lijst voorbereiden met geschikte Curaçaose schrijvers waar de leerlingen uit kunnen kiezen. Ook heb je voor het project methodemateriaal nodig over kunststromingen en literatuurstromingen. Wellicht hebben jullie dit al eerder behandeld. In dat geval kun je met de klas terugkijken op deze stof en het verbinden aan concrete gevallen.

Destry Isabella
Peter Stuyvesant College

http://nl.wikipedia.org/wiki/Categorie:Literaire_stroming
<http://users.telenet.be/erichaelvoet/stromingen.html>

Planning/onderdelen

Dit project is eenvoudig op te delen in verschillende onderdelen. Hieronder vind je een voorbeeld van een mogelijke indeling in lessen. Hoe je deze lessen inplant in het reguliere programma is je eigen keus.

Les 1

Uitleg van het project. Vertel de leerlingen duidelijk wat jullie in de komende lessen gaan doen en wat er van hen verwacht wordt. Het is handig om dit project uit te voeren na de behandeling van de belangrijkste kunst- en/of literatuurstromingen, zodat er een duidelijk aanknopingspunt is en de leerlingen al wat kennis paraat hebben om mee te beginnen. Maak met de leerlingen een overzicht van de Curaçaose schrijvers die ze kennen. Als je zelf al een lijst gemaakt hebt, kun je deze gebruiken om de keuzes van de leerlingen aan te vullen. Je kunt er ook voor kiezen om de lijst met schrijvers uit te breiden met andere Caribische schrijvers of Nederlandse schrijvers. Verdeel de leerlingen in groepjes van vier. Elk groepje mag een schrijver uitkiezen waarmee zij aan de slag willen. Besteed deze les ook aan wat theoretische inzichten, zodat de leerlingen een idee krijgen in welke richting ze moeten denken en werken. Geef hen een duidelijke opdracht. In het pilotproject luidde de opdracht: beantwoord de volgende drie vragen over de door jullie gekozen schrijver in een originele presentatie:

- ★ waar kun je deze schrijver plaatsen in de stromingen van de kunst en de literatuur en waarom?
- ★ welke Antilliaanse invloeden zijn er te herkennen in zijn/haar werk?
- ★ behandel zijn/haar werk kort in de presentatie.

Les 2 en 3

De leerlingen verzamelen in groepjes informatie over de door hen gekozen schrijver. Ondersteun de groepjes hierin en controleer zo nu en dan of ze op de goede weg zijn. Elk groepje bedenkt een leuke manier om de informatie te presenteren aan de rest van de klas. Hierbij gebruiken ze in ieder geval een PowerPoint presentatie, maar ook andere hulpmiddelen zijn toegestaan. Denk bijvoorbeeld aan: toneel (al dan niet op film), muziek, fragmenten uit de boeken. Geef de leerlingen een deadline en bepaal of ze ook buiten lestijd aan het project moeten werken.

Les 4 en 5

De leerlingen geven hun presentaties in de klas. Na elke presentatie is er ruimte voor vragen, discussie en evaluatie. Zorg dat alle middelen voor de presentaties (beamer, projectiescherm, computer, eventueel geluidsapparatuur) aanwezig zijn in het lokaal. Spreek met de leerlingen af hoeveel tijd er aan elke presentatie besteed wordt.

- ★ Laat de leerlingen vrij in het maken van hun presentatie en stimuleer hen om iets origineels te bedenken. In het pilotproject kwamen de groepjes met verrassende ideeën, zoals het naspelen van een interview met een overleden schrijver of het maken van een film.

Students 4 Students Voortgezet Onderwijs

In dit project maken leerlingen van de hogere klassen lesmateriaal informatica voor leerlingen van een klas lager. Dat gebeurt met behulp van lesapplicaties, die de leerlingen zelf uitkiezen, en ook door middel van het zoeken naar informatie op internet. Het mes snijdt op die manier aan twee kanten: de leerlingen herhalen en verdiepen de eerder geleerde stof en ze leren om te gaan met een dergelijke ict-applicatie. De docent heeft voornamelijk een monitor functie; de leerlingen doen zoveel mogelijk zelf. Ze kiezen bijvoorbeeld zelf het onderwerp uit, zodat ze in het project de mogelijkheid krijgen om zich uit te leven!

Metadata	Verdieping leerstof VWO-5, ict-vaardigheden, nieuwe media, internet, lesapplicaties
Doelgroep	Dit project is in het pilotproject uitgevoerd in de vijfde klas van de HAVO en het VWO. Het kan in principe echter bij elke klas uitgevoerd worden; het basisidee is dat leerlingen lesstof uit een leerjaar lager herhalen en verdiepen
Vak(ken)	Informatica
Tijdspad	Het hele project neemt ongeveer een lesperiode in beslag (6 weken), bij 2 lessen per week. De leerlingen moeten echter ook buiten de les aan het project werken

Jullie hebben de afgelopen jaren al veel geleerd bij en over het vak informatica. Maar die kennis opnieuw gebruiken of overbrengen is vaak veel moeilijker. Het overbrengen, of uitleggen, van lesstof aan een andere leerling is een goede oefening om de eerder geleerde dingen nog eens te herhalen en te kijken of jullie alles actief begrijpen. De komende weken gaan we daarom aan de slag met het maken van lesmateriaal voor de leerlingen in de klas onder jullie. Met behulp van allerlei ict applicaties en informatie op het internet, gaan jullie de stof die je zelf vorig jaar hebt gehad opnieuw bestuderen - maar dan op zo'n manier dat je het over kunt brengen aan de studenten van nu. In groepjes gaan we aan de slag met verschillende applicaties. Jullie mogen zelf een onderwerp kiezen dat je aanspreekt.

Computers ★ Laptops ★ Digitale camera's
Webcams ★ Internet ★ Word ★ PDF
HTML-editors ★ Moviemaker, PowerPoint,
Publisher ★ Visual Basic ★ Tijdschriften etc.

Uiteindelijk hebben we over een paar weken allemaal een digitale presentatie klaar over een deel van de lesstof, die we kunnen laten zien aan de leerlingen van het leerjaar onder jullie.

Doelstellingen

De belangrijkste doelstellingen van dit project zijn:

- ★ leerlingen eerder behandelde stof laten herhalen en verdiepen.
- ★ leerlingen bekend maken met verschillende ict applicaties.
- ★ leerlingen onderzoekend en zelfstandig met de stof bezig laten zijn.
- ★ leerlingen aanvullend lesmateriaal laten maken voor de lessen informatica van VWO 5.

Vorbereidingen voor docent

Leerlingen zijn meestal niet gewend om op deze manier te werken. Houd er daarom rekening mee dat sommige leerlingen meer sturing nodig hebben dan anderen.

Zorg dat je vooraf de verschillende applicaties onder de knie hebt, zodat je alle leerlingen de steun kunt geven die ze nodig hebben. Verder is het raadzaam om je als docent ook na elke les inhoudelijk in de onderwerpen van de leerlingen te verdiepen, zodat je goede begeleiding kunt geven en het proces meemaakt. Maak ook een tijdsplanning voor de verschillende onderdelen. Dat maakt het project meer behapbaar.

Planning/onderdelen

Het is raadzaam om het project te splitsen in verschillende onderdelen. Een mogelijke verdeling vindt u hieronder.

Les 1

Het project wordt geïntroduceerd. Leg de leerlingen met behulp van bovenstaande introductie, uit wat jullie de komende weken gaan doen. Neem hiervoor even de tijd, omdat het concept voor de meeste leerlingen nieuw zal zijn. De leerlingen vormen de groepjes met wie ze de komende weken aan dit project zullen werken. Elk groepje gaat zelfstandig op zoek naar een onderwerp en een applicatie. Voor de beschikbare onderwerpen raadplegen ze de leerstof van VWO 5; Fundament Instruct deel 1, Module I t/m IV. Na overleg met de docent, kan elk groepje aan de slag met het uitkiezen van een geschikte applicatie. Voorbeelden zijn: video, tekst, geluid, digitale quiz of een website. Waarschijnlijk hebben de leerlingen even tijd nodig om hierover na te denken, maar hebben ze daarna meer ideeën dan je zelf hebt kunnen voorbereiden. Wederom, na controle van de docent, kunnen de groepjes verder. De volgende stap is het zoeken naar informatie over de betreffende applicatie in

combinatie met de gekozen leerstof.

De leerlingen zoeken op internet, in tijdschriften of in andere bronnen naar duidelijke info hoe de applicatie te gebruiken.

Les 2

Als de leerlingen het onderwerp en de applicatie hebben gekozen, kunnen ze aan de slag met het maken van een product om het lesmateriaal duidelijk en innovatief over te brengen. Hun ideeën verwerken ze in een presentatie, waarin het eindproduct duidelijk naar voren komt.

Les 3

De groepjes presenteren hun eindproduct aan hun medeleerlingen. Het project wordt besproken; wat ging er goed, wat kon er beter? Wat was leuk, wat was minder leuk? Zijn jullie tevreden met het eindresultaat? De vorm van de presentatie kan verschillen; in het pilotproject mochten leerlingen ook dit zelf kiezen. Sommigen ontwikkelden een website, anderen maakten een quiz, PowerPoint presentatie of filmpje. Laat de leerlingen vrij en laat ze de rest verrassen!

Gracia Greijmans
Radulphus College

- ★ Onderzoekend bezig zijn kost tijd, zowel voor de leerling als voor de docent. Houd er rekening mee dat sommige onderdelen van dit project tijdrovend kunnen zijn.
- ★ Faseer de opdrachten, werk met mijlpalen en zorg voor betrokkenheid van alle groepsleden.

Track International Space Station Voortgezet Onderwijs

In dit project gaan de leerlingen in groepjes van vijf hun geografische locatie bepalen aan de hand van de maanstand en de aanwezige sterrenbeelden. Ze traceren het International Space Station en leren zo over satellieten, sterrenbeelden en windrichtingen.

Metadata	Sterrenbeeld, maanstand, geografische waarnemingsplaats, ISS, windrichting
Doelgroep	Dit project is geschikt voor de onderbouw van de praktisch kadergerichte leerweg (PKL), de theoretisch kadergerichte leerweg (TKL) en de praktisch basisgerichte leerweg (PBL)
Vak(ken)	Wiskunde, Natuurkunde, Aardrijkskunde, Informatica
Tijdspad	Drie weken; één lesuur per week

Kompas ★ Printer ★ Computer met internetverbinding; Google Earth, Heavens-Above (op school en/of thuis)
Eventueel sterrenkijker ★ 2 Flip-camera's

Wist je dat je satellieten in de ruimte kunt zien vanaf de aarde, met het blote oog? En wist je ook dat je aan de hand van die satellieten je eigen plaats op aarde kunt bepalen? Tijdens dit project gaan we ons bezighouden met de ruimte; de sterren, de maan en de satellieten die de ruimte ingezonden zijn. We gaan kijken wat een satelliet eigenlijk is, en hoe we kunnen uitvinden wanneer die op een bepaalde plek te zien is. Ook gaan we kijken naar de beweging van de maan, wanneer is die vol, wanneer is er een zogenaamde nieuwe maan? Daarna zullen we op zoek gaan naar verschillende sterrenbeelden.

Doelstellingen

De belangrijkste doelstellingen zijn:

- ★ de leerlingen weten wat satellieten zijn en waarom ze nodig zijn.
- ★ de leerlingen weten dat bepaalde satellieten in banen om de aarde circuleren.
- ★ de leerlingen weten dat je sommige satellieten (de grotere) kunt lokaliseren en zien.
- ★ de leerlingen kunnen bepaalde sterrenbeelden zien en aan de hand daarvan de windrichtingen bepalen.

Vorbereidingen voor docent

Als docent moet je je zelf vertrouwd maken met ruimtekennis. Je kunt vooraf de verschillende websites www.heavens-above.com en www.skyandtelescope.com goed bekijken en de experimenten zelf al een keer uitvoeren. Ook gesprekken over het onderwerp met collega's kunnen helpen bij de voorbereiding. Op YouTube is een groot aantal video's te vinden over het ISS. Verder dien je vooral enthousiast te zijn. Bij dit project leren de leerlingen op een andere manier, ze leren eigenlijk zonder dat ze erbij stil staan. Om dit optimaal te laten werken, moet je hen als docent stimuleren.

Planning/onderdelen

Elke les begint met tien minuten uitleg, waarin gesproken kan worden over de sterrenhemel van de dag/dagen daarvoor. Was deze bijvoorbeeld erg helder, of juist niet? Ook kan er extra aandacht besteed worden aan de ISS, als deze net voorbij is gekomen.

Les 1

In deze les wordt het project geïntroduceerd door de docent. Er wordt aan de leerlingen duidelijk uitgelegd wat er in het project gaat gebeuren (zie inleiding). De docent legt bijvoorbeeld uit wat een satelliet is, en wat het International Space Station is. De docent legt ook de doelstellingen en plannen uit. Vorm groepjes van vijf.

Les 2

De leerlingen gaan, per groepje, hun geografische plaats bepalen. Dat doen zij aan de hand van maanstanden en de nu aanwezige sterrenbeelden (Scorpio en Sagittarius –Teapot-, die samen de gehele zuidelijke sterrenhemel voor hun rekening nemen, en de nu aanwezige grootste planeet Jupiter).

Les 3

De leerlingen melden zich vervolgens aan op de site www.heavens-above.com. Samen met de docent kan deze website bekeken worden. Van de website printen de leerlingen per groepje een lijst uit met de tijdstippen, hoogtes, koersen en de helderheid van het ISS.

De docent bespreekt klassikaal het kompasrooster, de hoogte, de hoekbepaling en de koersen in de klas.

Les 4

De leerlingen moeten minimaal vijf keer het ISS voorbij hebben zien komen. Elke groep maakt hiervan een verslag, dat in de laatste les aan de klas gepresenteerd wordt.

Wilfrido Lovert
Marnix College

<http://www.heavens-above.com>
<http://www.skyandtelescope.com>
<http://tinyurl.com/n6ysv4>
<http://tinyurl.com/cs5uy6e>
<http://tinyurl.com/c5t8q97>

★ Begin met dit project vroeg in het schooljaar en zorg dat het in februari/maart is afgerond.

www.grassrootscuracao.com

WaraWara Voortgezet Onderwijs

Plaatsbepaling is een belangrijk onderdeel van het aardrijkskunde onderwijs. In dit project gaan de leerlingen aan de slag met dit onderdeel: met een WaraWara (de Curaçaose TomTom) gaan ze er in groepjes op uit. Met de hulp van ouders rijden de leerlingen met een WaraWara rond over het eiland, van huis naar huis. Ze leren niet alleen om de GPS-ontvanger te gebruiken, maar worden zich ook bewust van hun locatie. Ook worden ze geconfronteerd met zaken als coördinaten, reliëf en richtingsgevoel (of het ontbreken daarvan). Van de excursie maken zij een verslag en/of een presentatie.

Metadata	WaraWara, GPS, TomTom, aardrijkskunde, navigatie, plaatsbepaling, coördinaten.
Doelgroep	Dit project is geschikt voor leerlingen vanaf de brugklas
Vak(ken)	Aardrijkskunde
Tijdspad	Voor het project zijn minimaal vijf weken nodig. Houd er rekening mee dat slechts een deel van het project in de klas kan worden uitgevoerd, de rest gebeurt buiten schooltijd

WaraWara GPS ★ Vervoer (ouders)

Als je ergens midden op het eiland gedropt wordt, weet jij dan zomaar waar je bent? Tegenwoordig hoef je geen heel goed gevoel voor richting meer te hebben om de weg te vinden vanaf een onbekende plek. Daarvoor zijn allerlei hulpmiddelen ontwikkeld, zoals een WaraWara of een TomTom. Maar hoe werkt zo'n WaraWara? De komende weken gaan we aan de slag met de WaraWara om te oefenen met plaatsbepaling. Wat kun je met een WaraWara? Jullie gaan in groepjes op pad en op verschillende plekken je locatie vaststellen. Zo leren jullie niet alleen hoe een GPS systeem werkt, maar ook hoe je zelf je plaats kunt bepalen met behulp van bijvoorbeeld coördinaten.

Doelstellingen

De belangrijkste doelstellingen van dit project zijn:

- ★ de leerlingen leren omgaan met moderne GPS-techniek.
- ★ de leerlingen leren omgaan met kostbare apparatuur.
- ★ de leerlingen bewuster maken van hun plaats en omgeving.
- ★ de leerlingen bekend maken met coördinaten, reliëf en richtingsgevoel.

Vorbereidingen voor docent

Omdat bij dit project een excursie hoort, dient er een en ander voorbereid te worden door de docent. Er moet een geschikte datum gepland worden voor de excursie. Ook is het heel belangrijk dat er genoeg vervoer is voor de leerlingen. Hiervoor moet je op tijd een brief sturen aan de ouders van de leerlingen, waarin je hen informeert over het project en de bedoelingen. Vraag hen vriendelijk te participeren – zonder vervoer van ouders/verzorgers kan het project niet slagen.

Anne Roos de Kort-Reich
Peter Stuyvesant College

Planning/onderdelen

De uitvoering van het WaraWara project kan over verschillende lessen verdeeld worden. Een voorbeeld van een mogelijke lesindeling vind je hieronder.

Les 1

Leg de leerlingen uit wat jullie tijdens dit project gaan doen. Introduceer het thema plaatsbepaling: wat is dit? Wat heeft er allemaal mee te maken? Hoe kun je je plaats bepalen? Praat met de leerlingen over de WaraWara. Kennen ze GPS? Hebben ze een idee hoe GPS werkt? Vertel de klas over de excursie die jullie gaan maken. Verdeel de klas in groepjes van vijf leerlingen en inventariseer alvast welke ouders er misschien kunnen helpen. Geef de leerlingen de eerste les een brief voor de ouders mee.

Les 2

In het pilotproject is Jeroen Boomgaardt, de technische man van WaraWara, een lesuur in de klas komen praten over GPS en *the making of* de WaraWara. Dit is natuurlijk een hele leuke en zinvolle toevoeging aan het project. Indien Jeroen Boomgaardt beschikbaar is, kunnen de leerlingen hem ook vragen stellen over de WaraWara.

Les 3

Omdat de school waarschijnlijk niet over genoeg WaraWara's beschikt om elk groepje tegelijk op pad te laten gaan, kan er een regeling getroffen worden. In het pilotproject kreeg elk groepje een week lang de verantwoordelijkheid voor de WaraWara. Voordat de eerste groep de WaraWara meekrijgt, moet je in de klas duidelijk uitleggen hoe het apparaat werkt en wat de leerlingen precies ermee moeten gaan doen.

Let op: het is niet verstandig de groep al op de hoogte te stellen van de simulatiemogelijkheid die op het apparaat zit. Je hebt de simulator nodig om met de WaraWara te werken, maar wijs de leerlingen niet te duidelijk op de verdere mogelijkheden. Geef de leerlingen ook de gebruiksaanwijzing mee, zodat ze zelf tijdens de rit de fijnere kneepjes kunnen ontdekken.

Op pad...

De leerlingen gaan in groepjes, elk in de afgesproken week, in hun vrije tijd op pad met ouders en WaraWara. De eenvoudigste manier om een leuke route te bepalen is: leerling 1 haalt leerling 2 op, leerling 1 en 2 halen leerling 3 op, enzovoorts tot nummer 5. Vervolgens brengen ze achtereenvolgens leerling 2, 3, 4 en 5 weer naar huis. De leerlingen bleken het erg leuk te vinden om te zien waar de anderen wonen en hoe je daar moet komen. Let op: er wordt best veel gevraagd van de ouders van leerling 1, die de auto leveren. Maak hen daarom goed duidelijk dat hun medewerking op prijs wordt gesteld!

Les 4

Van de afgelegde route maakt elke leerling een verslagje. Welke route hebben ze afgelegd, langs welke punten (met welke coördinaten) zijn ze gekomen. Stel een aantal criteria op waaraan het verslag van de plaatsbepaling moet voldoen. Laat hen bijvoorbeeld uitgebreid de stoppunten (waar een nieuwe leerling is opgehaald) beschrijven aan de hand van aardrijkskundige begrippen. Ook de route zelf kan op deze manier beschreven worden (richting noord-oost-zuid-west, hoogteverschillen/reliëf, coördinaten, tijd, etc.)

- ★ De techniek achter de GPS apparatuur is redelijk ingewikkeld. Onthoud dat het vooral erom gaat wat je met het apparaat doet. Leerlingen moeten ermee om kunnen gaan. Ga niet te diep in op de technische kant.
- ★ Er zijn genoeg kinderen die niet opgroeien met kostbare apparatuur in huis. Het leren omgaan met kostbare apparatuur, zoals de WaraWara, is ook onderdeel van het project.

Wega di palabra voortgezet Onderwijs

Dit project bestaat uit twee basisonderdelen: schrijfvaardigheid en spreekvaardigheid. In principe kan het project bij elke taal uitgevoerd worden. Als eerste krijgen de leerlingen de opdracht om een stuk te schrijven, in eigen woorden, over een door de docent gekozen thema. In het pilotproject was het thema 'vrije tijd'; tiempo libre. In dit stuk dienen ze de woordenschat te gebruiken zoals eerder aangeleerd in de methodes. Vervolgens presenteren de leerlingen hun stuk mondeling in enkele minuten. Hierbij kunnen ze spullen meenemen, om de presentatie leuker te maken. De presentatie wordt gefilmd, zodat je later terug kunt kijken, eventueel samen met de leerling, hoe het ging.

Metadata	Presentatie, taalvaardigheid, schrijfvaardigheid, video
Doelgroep	Dit project is geschikt voor leerlingen van zowel HAVO 4 als de tweede klas van TKL en kan dus op allerlei verschillende niveaus uitgevoerd worden.
Vak(ken)	Papiamentu, Spaans of een andere taal
Tijdspad	De duur van het project hangt af van de hoeveelheid leerlingen. In principe bestaat het project uit twee lessen: een les schrijven en een les presenteren.

Filmcamera ★ Computers ★ Radio
Cd's, dvd's ★ Word ★ Papier
Materiaal dat leerlingen meenemen
voor hun presentaties

Schrijven en spreken zijn twee verschillende kwaliteiten, die jullie je allebei moeten aanleren. Zeker in een vreemde taal heb je hier vaak wat oefening bij nodig. De komende weken gaan we aan de slag met deze zaken. Jullie gaan eerst zelf een stuk schrijven over het thema vrije tijd. Wat doe je in je vrije tijd? Wat zijn je hobby's? Waarom vind je dit leuk? Wat is er speciaal aan? Wat vind je niet leuk om te doen? Verveel je je wel eens? In een hele of halve pagina beschrijven jullie hoe jullie vrije tijd eruit ziet. Vervolgens gaan jullie dit een voor een presenteren aan de rest van de klas. De presentatie moet levendig worden: je mag ook spullen meenemen om te laten zien, muziek laten horen, etc. De presentaties nemen we op met video, zodat je later je eigen presentatie terug kan zien.

Doelstellingen

De belangrijkste doelstellingen van dit project zijn:

- ★ de leerlingen kunnen een stuk over zichzelf schrijven in de betreffende vreemde taal.
- ★ de leerlingen kunnen de geleerde stof (wat betreft vocabulaire en grammatica) toepassen op een eigen stuk tekst.
- ★ de leerlingen kunnen in de betreffende vreemde taal presenteren.
- ★ de leerlingen krijgen de kans te reflecteren op hun eigen presentatie.

Vorbereidingen voor docent

Als docent moet je tussentijds de geschreven teksten nakijken. Immers: als de tekst niet goed is, zal de presentatie ook niet goed worden. Ruim hier tijd voor in.

Planning/onderdelen

Het project bestaat uit twee delen: het schrijven van een tekst en het presenteren van deze tekst op een levendige manier. Hoe je dit indeelt, is je eigen keuze. Je kunt bijvoorbeeld een aantal lessen inruimen om alle leerlingen aan bod te laten komen. Op die manier heb je een aantal lessen vol met presentaties. Ook kun je ervoor kiezen om de gewone lessen door te laten gaan en telkens af te sluiten met een of twee presentaties. Zo ben je langer met het project bezig, maar onderbreekt het minder de dagelijkse gang van zaken. Ook is er tussentijds meer ruimte voor feedback, zodat leerlingen van elkaar en elkaars fouten kunnen leren.

Les 1: schrijfvaardigheid

De leerlingen krijgen de opdracht om over een door de docent bepaald thema een stuk te schrijven. Hierbij staat het gebruik van in de les opgedane woordenschat en grammaticakennis centraal. Spreek met de leerlingen af:

- ★ wat het thema is waarover ze schrijven
- ★ hoe lang de tekst ten minste en ten meeste moet/mag zijn
- ★ hoeveel tijd ze hebben om de tekst te schrijven

Na het schrijven krijgen de leerlingen de kans, in de les of na de lessen, om de tekst netjes uit te typen op de computer en hun naam, leeftijd en indien mogelijk een foto toe te voegen. Als docent kijk je de schrijfofdracht na voordat je verder gaat met de presentaties. De opdracht wordt beoordeeld op spelling, woordenschat, originaliteit, presentatie, etc.

Christine Daal
Marnix College

Les 2: spreekvaardigheid

Nadat de schrijfofdrachten zijn nagekeken kunnen de leerlingen beginnen met de presentaties. Bespreek vooraf wat je als docent van deze presentaties verwacht: neem je genoeg met het voorlezen van de schrijfofdracht, of wil je meer aankleding zoals muziek, video of voorwerpen die de leerling meeneemt? Mogen de leerlingen papier gebruiken? Hoeveel tijd is er per leerling? Elke presentatie wordt opgenomen met een videocamera. Later kun je samen met de leerling(en) de presentatie(s) terug kijken. Ook kun je na de les zelf de video gebruiken om alle presentaties nog eens te bekijken en de leerlingen goed te beoordelen.

Les 3: evaluatie

Bespreek met de leerlingen hoe de oefeningen gingen. Hoe vonden ze het om zichzelf terug te zien? Wat hebben ze ervan geleerd? Wat ging goed, wat ging minder goed? Denk eraan dat het voor veel leerlingen moeilijk zal zijn om in een vreemde taal te presenteren. Zorg dat de leerlingen zich op hun gemak voelen en stel niet te hoge eisen.

- ★ Dit soort activiteiten, gericht op spreekvaardigheid, zijn vaak moeilijker dan in eerste instantie gedacht wordt. Ondersteun de leerlingen daarom hierbij en motiveer hen om er iets leuks van te maken. Sommigen zullen angsten overwinnen!
- ★ Kies een aantrekkelijk onderwerp uit voor de leerlingen om over te praten. Dat maakt het leuker en uitdagender voor hen om een eigen verhaal te vertellen.

Werkelijkheid door toneel en drama Voortgezet Onderwijs

In dit project presenteren de leerlingen een zelfgemaakt toneelstuk. Ze zoeken zelf een maatschappelijk relevant onderwerp uit, maken hier een verhaal bij dat dicht bij de werkelijkheid ligt en proberen dat zo natuurlijk mogelijk na te bootsen.

Metadata	Drama, toneel, spel, toneelspelen, toneelstuk
Doelgroep	Dit project is geschikt voor leerlingen van klas 1 en klas 2
Vak(ken)	Beeldende vorming
Tijdspad	Ongeveer twee maanden

Laptop ★ 2 Flip-camera's ★ PowerPoint
Word ★ Internet ★ BeamerScherm
Filmcamera ★ Lichtsysteem
Verkleedkleding

Als je naar het journaal kijkt of de krant leest, komen er vele nare dingen voorbij. Ook zelf krijgen jullie vast wel eens te maken met zogenaamde maatschappelijke problemen: dingen zoals HAVO, armoede, ouders die gaan scheiden, drugsgebruik, etc. In het project dat we de komende weken gaan uitvoeren, gaan jullie in groepjes aan de slag met dit soort onderwerpen. Je mag zelf een onderwerp kiezen, waarover je informatie zoekt op internet. Met je groepje ga je daarna een toneelstuk schrijven én spelen waarin dit onderwerp aan de orde komt.

Doelstellingen

Na het uitvoeren van dit project kunnen leerlingen een maatschappelijk relevant onderwerp uitzoeken, uitwerken met behulp van informatie van internet en zo natuurlijk mogelijk nabootsen.

Vorbereidingen voor docent

De docent moet vooraf zorgen dat de juiste materialen beschikbaar zijn. Denk daarbij ook aan kleding, decormateriaal, etc.

Planning/onderdelen

Dit project kan onderverdeeld worden in verschillende onderdelen. Het hangt van eigen invulling af hoeveel tijd er aan de onderdelen besteed wordt. Het is wel raadzaam de volgende opbouw aan te houden.

Les 1

Aan het begin van het project worden de leerlingen in groepjes verdeeld van minimaal vijf leerlingen. Deze groepjes blijven gedurende het project samen. In de eerste les wordt het project duidelijk uitgelegd. Wat kunnen de leerlingen verwachten, wat gaan we doen, wat moeten zij doen? Hoe lang gaan we hiermee aan de slag? Vervolgens kun je er als docent voor kiezen om klassikaal een aantal thema's te verzamelen. Wat voor thema's kunnen de leerlingen verzinnen? Denk aan: scheiden, drugsgebruik, loverboys, homoseksualiteit, pesten, armoede. Elke groep kiest een onderwerp, waarmee ze aan de slag gaan. De eerste stap is het zoeken van informatie over het onderwerp op internet.

http://www.movie-page.com/movie_scripts.htm

Les 2

Wanneer de leerlingen genoeg informatie over het onderwerp hebben verzameld, gaan ze gezamenlijk (in hun groepje) een script bedenken. Welke situaties kunnen ze bedenken waarin het gekozen onderwerp van belang is? Wat voor problemen kunnen er optreden? Het groepje bedenkt personages, situaties en oplossingen en vormt zo een script voor een toneelstuk. Ze denken ook na over kleding en decor, eventueel muziek.

Les 3

De leerlingen werken hun script verder uit en gaan het onderling instuderen. Ze verzamelen de benodigde spullen en oefenen enkele keren het gehele stuk. De docent geeft aanwijzingen en tips waar nodig.

Les 4

De verschillende groepjes gaan hun toneelstukken opvoeren voor de rest van de klas. De optredens worden steeds door een andere leerling gefilmd. Later in de les (of een volgende les, wanneer de tijd beperkt is) kunnen de filmpjes teruggekeken worden. De leerlingen kunnen dan reflecteren op hun toneelstuk, maar ook op de maatschappelijke onderwerpen die erin voorkomen. Kennen ze meer voorbeelden? Hoe reageren de personages in het toneelstuk? Hoe kun je anders reageren?

De filmpjes kunnen hierna ook in andere klassen die het project gaan uitvoeren worden gebruikt, zodat deze een duidelijker beeld hebben van wat er van hen verwacht wordt.

- ★ Zoek vooraf zelf informatie op het net. Begin niet zomaar met optreden, maar laat zien wat er allemaal mis kan gaan (bijvoorbeeld als mensen door elkaar praten of niet samenwerken).
- ★ Start met dit project aan het begin van het schooljaar.

Jacinta Snoeren
Radulphus College

Ashley Mauricia
Marnix College

Wiskundesoftware als lesondersteuning Voortgezet Onderwijs

In dit project gaan leerlingen tijdens de wiskundelessen aan de slag met wiskundige computerprogramma's zoals Geogebra en Math4All. Hierdoor zullen zij op een andere, vernieuwende manier – en daardoor op een meer prikkelende manier - bezig zijn met de lesstof. Het programma combineert meetkunde, algebra en analyse en zal leerlingen helpen de behandelde stof op een andere manier te bekijken.

Metadata	Wiskunde, algebra, geogebra, meetkunde
Doelgroep	Dit project is geschikt voor leerlingen van HAVO en VWO klassen in de onderbouw en de bovenbouw
Vak(ken)	Wiskunde A, Wiskunde B
Tijdspad	De programma's kunnen gebruikt worden bij zoveel lessen als de docent geschikt acht

Geogebra en andere wiskunde-applets (Algebrakit, Math4All) ★ Beamer
Netbook/laptop ★ Projectiescherm
Internet

Tijdens de wiskundelessen komen er heel wat grafieken, tabellen en andere wiskundige vormen voorbij. Om al die wiskundige vormen goed te begrijpen en om ze goed op papier te krijgen is veel precisie nodig. Er bestaan computerprogramma's die dit werk voor een deel voor je kunnen doen: zo kun je precies zien hoe een grafiek tot stand komt, hoe een vorm in elkaar steekt en welke formules daaraan ten grondslag liggen. In de komende lessen zullen we gaan oefenen met zulke programma's: Geogebra, Algebrakit en Math4All.

Doelstellingen

De samenleving wordt steeds digitaler, en het is dan ook belangrijk dat we multimediale lesmiddelen in de lespraktijk integreren. De wiskundeprogramma's ondersteunen leerlingen in:

- ★ snelle computerproductie van meetkundige figuren.
- ★ snelle computerproductie van wiskundige grafieken.
- ★ gebruik online database van figuren, foto's, opgaven etc.

Hierdoor krijgen leerlingen in de eerste plaats een beter inzicht in meetkunde, algebra en statistiek. Maar ook wordt de demonstratie door de docent sneller en efficiënter, worden de lessen interactiever en daardoor interessanter voor de leerling en kunnen de leerlingen werkstukken die zij (bijvoorbeeld) thuis gemaakt hebben in de klas presenteren.

<http://www.math4all.nl/PrGeoGebra.html>
<http://www.geogebra.org/cms/>
www.algebrakit.nl
www.math4all.nl

Wat betreft de drie computerprogramma's:

- ★ Geogebra helpt bij inzichtverwerving in de vlakke meetkunde en analyse.
- ★ Algebrakit wordt gebruikt als middel om algebraïsche vaardigheden extra te trainen.
- ★ Math4All werkt als middel om leerlingen op een andere manier wiskundige theorie te laten bekijken en te oefenen.

Vorbereidingen voor docent

De docent moet voor aanvang van het project in ieder geval de computerprogramma's beschikbaar hebben (gedownload hebben) en moet deze zelf goed bestudeerd hebben. Alleen dan kan hij of zij de programma's immers goed uitleggen aan de leerlingen.

Planning/onderdelen

Hoe je de digitale middelen als docent in de les inzet, blijft je eigen keuze. Wanneer je handig bent met de betreffende computerprogramma's, kunnen ze goed gebruikt worden bij de uitleg van wiskundige stof. Met het Geogebra programma kunnen meetkundige figuren bijvoorbeeld snel geproduceerd en aangepast worden. Ook grafieken van functies en eventueel raaklijnen kunnen snel gemaakt worden. De consequenties van wijzigingen in formules of anderszins worden zo direct zichtbaar in de figuren. Dat vergroot het meetkundig inzicht van de leerlingen.

In de pilotprojecten had de docent ongeveer 15 minuten per les nodig aan voorbereiding. De te behandelen onderwerpen kunnen dan uitgeprobeerd worden in het wiskundeprogramma.

In de tweede ronde van het pilotproject heeft de docent samen met de leerlingen een digitale wiskundebibliotheek gemaakt met behulp van de computerprogramma's. Dit zou gedurende een vooraf bepaalde tijd een terugkomend onderwerp in de les kunnen zijn; bijvoorbeeld, elke week een keer twintig minuten werken aan de bibliotheek. Na de afgesproken periode kan al het digitale materiaal verzameld worden.

Erik van Hoppe
Radulphus College

Norman Hodgson
Peter Stuyvesant College

Woordgebruik d.m.v. taalformats Voortgezet Onderwijs

In dit project staan de woordenschat van leerlingen en hun kennis over het gebruik hiervan in presentaties centraal. Elke leerling bereidt een presentatie of rollenspel voor met behulp van eerder gekregen woordenlijsten, de zogenaamde taalformats. De presentatie of het rollenspel wordt gefilmd en later met de klas teruggekeken en besproken. Zo leren de leerlingen op hun eigen prestaties te reflecteren.

Metadata	Presenteren, rollenspel, woordenschat, reflecteren, taalformats
Doelgroep	Dit project is geschikt voor alle leerlingen. Let er wel op dat je het niveau van de taalformats aanpast aan het schoolniveau
Vak(ken)	Nederlands, Papiamentu of elke andere taal die gegeven wordt
Tijdspad	Ongeveer twee maanden

Microsoft Word ★ Windows Movie Maker
Digitale filmcamera/Flipcamera
Methoden voor tweede taal onderwijs

Om een taal goed te kunnen spreken, heb je een uitgebreide woordenschat nodig. Deze kun je verkrijgen door woordjes te leren, maar vooral ook door te oefenen. De komende weken gaan jullie allemaal, met behulp van woordenlijsten die ik jullie geef, presentaties of rollenspellen voorbereiden die je in de klas opvoert. Een van de anderen filmt jullie optreden met een camera, zodat we het later terug kunnen kijken en kunnen bespreken. Het is natuurlijk de bedoeling dat jullie de woordenschat zoals geleerd uit de woordenlijsten gebruiken in jullie presentatie of rollenspel.

Doelstellingen

De belangrijkste doelstellingen van dit project zijn:

- ★ de leerlingen kunnen een mondelinge presentatie in een tweede taal houden voor publiek.
- ★ de leerlingen hanteren actief taalformats.
- ★ de woordenschat van de leerlingen is verbeterd.
- ★ de leerlingen kunnen goed verwoorde feedback geven.
- ★ de leerlingen kunnen omgaan met het krijgen van feedback.

Vorbereidingen voor docent

Voordat de leerlingen aan de slag kunnen met hun presentaties, moeten ze de woordenlijsten krijgen waarmee ze kunnen oefenen. Zoek woordenlijsten rondom verschillende thema's, zodat de leerlingen over allerlei onderwerpen kunnen praten.

- ★ In het pilotproject werd een soort competitie opgezet om leerlingen te stimuleren een goede en interessante presentatie te geven. Het is een mogelijkheid om de leerlingen evaluatieformulieren te laten invullen over elkaars presentaties. Zo kunnen zij meebeslissen over wie het beste optreden heeft gegeven. De winnaar krijgt een prijs, bijvoorbeeld kaartjes voor de bioscoop.

Planning/onderdelen

De uitvoering van dit project kan verdeeld worden in verschillende onderdelen. Hieronder vind je een mogelijke invulling hiervan. Je kunt ze natuurlijk naar eigen wens aanpassen aan het bestaande lesschema.

Deel 1

Vertel de leerlingen over het project. Wat gaan jullie doen, hoe lang duurt het, wat wordt er van hen verwacht? Worden ze voor het project beoordeeld? Brainstorm met hen over het gebruik van taalformats. Wanneer gebruik je bepaalde woorden? Is er een verschil tussen formeel en informeel gebruik, en tussen de woorden die je gebruikt als je spreekt of als je schrijft? Wat is dit verschil? Maak groepjes van vier of vijf leerlingen. Leg hen duidelijk uit dat ze een presentatie of een rollenspel moeten voorbereiden met behulp van de woordenlijsten. Maak eventueel een overzicht van de thema's en plan met de leerlingen alvast wie welk thema voor zijn rekening neemt en in welke week. Zo weten de leerlingen ook waar ze aan toe zijn in verband met voorbereiding.

Deel 2

Elke groep heeft verschillende taken. Zo is er een script writer, een cameraman of – vrouw, iemand die de bewerking van het filmpje doet, iemand die de kleding en decors verzorgt en natuurlijk de acteurs. De leerlingen kunnen verschillende taken op zich nemen, maar besteed tijd aan een goede taakverdeling.

De leerlingen gaan nu zelf aan de slag met hun presentaties en rollenspellen. Bepaal of hiervoor tijd in de klas wordt ingeruimd, of dat de groepjes het buiten school moeten voorbereiden. Laat de leerlingen ook al eens oefenen met de camera en laat elk groepje een proefversie opnemen van hun presentatie of rollenspel.

Deel 3

Na alle voorbereidingen kunnen de leerlingen groep voor groep hun presentaties uitvoeren in de klas. Aan het eind van het project, als iedereen geweest is, kun je een dag inlassen waarop alle presentaties terug worden gekeken. Dat geeft de leerlingen ruimte om de filmpjes enigszins te editen. Laat de leerlingen elkaar beoordelen. Na elke presentatie volgt een feedbackronde waarin de klas opmerkingen geeft op de presentatie of het rollenspel. Ook de feedback is onderdeel van het project, dus besteed daar genoeg aandacht aan. Wanneer je ervoor kiest een evaluatieformulier te gebruiken, laat de leerlingen dit dan invullen na de feedback of eventueel in de laatste les wanneer alle filmpjes nog eens bekeken worden.

Jolanda Caldera
Peter Stuyvesant College

Luisette Sambo
Peter Stuyvesant College

Lesideeën

Op de volgende pagina's vind je nog een tiental originele lesideeën. Sommige zijn voornamelijk gericht op docenten, andere kunnen als basis dienen voor een ict-project met leerlingen.

Begeleiding dyslectische leerlingen

Metadata: leeshandicap, dyslexie, Daisyspeler

Vak(ken): alle vakken

Doelgroep: dit project is bedoeld voor alle dyslectische leerlingen

Tijdspad: ongeveer drie maanden, daarna structureel

Lesidee: Voor dyslectische leerlingen is het maken van toetsen vaak een struikelblok. Immers, verkeerd lezen leidt tot verkeerde antwoorden. Ook hebben zij vaak meer tijd nodig om een toets te maken dan de andere leerlingen. Met digitale hulpmiddelen kunnen deze leerlingen ondersteund worden in het maken van toetsen. Zo'n middel is de Daisyspeler. Daarmee kun je toetsen auditief of visueel afnemen bij de dyslectische leerlingen. Daisy staat voor Digital Accessible Information System. Het is een bestandsformaat, net als MP3. Audioboeken in dit bestandsformaat zijn uitermate geschikt voor leerlingen met dyslexie. Met een Daisyspeler kunnen zij bijvoorbeeld navigeren binnen een boek.

Doelstelling: Dyslectische leerlingen in staat stellen om grote lappen tekst sneller te verwerken.

Dulce de Windt
Peter Stuyvesant College

Coaching van docenten door middel van video

Metadata: begeleiding docenten, interactie, videotraining

Vak(ken): alle vakken

Doelgroep: docenten

Tijdspad: ongeveer drie maanden

Lesidee: Dit project is uitgevoerd op het Peter Stuyvesant College. In kleine groepjes volgden de docenten de basistraining 'oplossingsgericht werken', waarbij een individuele coaching en intervisie hoort. Bij deze laatste onderdelen kan gebruik gemaakt worden van video-opnames. 'Video Interactie Begeleiding' (VIB) wordt in veel onderwijsituaties gebruikt. Het is een praktische, open methode waarbij docenten door middel van video-opnames werken aan professionele ontwikkeling. Met een camera wordt de interactie tussen docent en leerling vastgelegd. De VIB-coaches bespreken vervolgens deze opnames met de betreffende docent.

Doelstelling: Ontwikkeling van vaardigheden van docenten.

Yvette Hato
Peter Stuyvesant College

Wiskunde VSBO begeleiding

Metadata: algebra, meetkunde, applicaties

Vak(ken): Wiskunde

Doelgroep: dit project is geschikt voor leerlingen van VSBO klas 4

Tijdspad: ongeveer twee maanden

Lesidee: Naast de gebruikelijke wiskundemethodes, die de leerlingen van de examenklassen van het VSBO gebruiken,

kun je hen extra motiveren door mathematische software in de klas te gebruiken. Met deze software kunnen reken- en algebraïsche vaardigheden verbeterd worden en kan ruimtelijk inzicht ontwikkeld worden. Vooral voor leerlingen die verder willen op de HAVO kan deze extra lesondersteuning belangrijk zijn. Je kunt er ook voor kiezen om op basis van met deze software gemaakte modellen de leerlingen presentaties te laten geven. Op die manier moeten zij de opgedane kennis ook overdragen aan anderen, wat het begrip ervan nog meer bevordert. Doelstelling: leerlingen beter ondersteunen in het ontwikkelen van wiskundige vaardigheden.

Erica Conquet-Goeloe
Radulphus College

Veel te winnen met Wintoets

Metadata: Digitaal toetsen, databank, Wintoets

Vak(ken): Alle vakken

Doelgroep: Dit project is bedoeld voor alle docenten van onder- en bovenbouw.

Tijdspad: Belangrijkste startpunt bij dit project is de aanschaf van het programma Wintoets.

Na aanschaf moeten er genoeg informatie-mogelijkheden zijn voor de docenten om zich het programma eigen te maken. Denk daarbij aan verschillende bijeenkomsten en workshops onder leiding van iemand die het programma al goed onder de knie heeft.

Lesidee: Het programma Wintoets biedt de mogelijkheid om digitale toetsen te maken en af te nemen. Ook geeft het toegang tot een databank aan toetsvragen, te gebruiken door alle vakken.

Dit project is bedoeld als stimulans voor een school om te investeren in Wintoets, een programma dat docenten veel nieuwe mogelijkheden biedt op het gebied van ict en toetsen. Sommige scholen gebruiken al HotPotatoes voor het maken van toetsen. Wintoets geeft echter meer mogelijkheden wat betreft het afnemen van toetsen bij de leerlingen. De heer Harry Hoeve is voor het Radulphus College coördinator voor Wintoets. Er zijn op het eiland dus al ervaringen met dit programma. Maak daar gebruik van! Voor meer informatie, kijk op: <http://www.wintoets.nl/>

Doelstelling: De belangrijkste doelstellingen van dit project zijn:

- docenten leren eenvoudiger digitale toetsen/overhoringen te maken en af te nemen bij leerlingen.
- leerlingen gemakkelijker laten oefenen met oefentoetsen.
- docenten gebruik leren maken van de databank die Wintoets aanbiedt.

Cor Hameete
Peter Stuyvesant College

Bedrijfsformules, de 6 P's

Metadata: Plaats, Presentatie, Personeel, Product, Prijs, Promotie

Vak(ken): Hospitality

Doelgroep: Dit project is geschikt voor leerlingen van klas 3 van het VSBO

Tijdspad: ongeveer drie weken

Lesidee: In groepjes van maximaal vijf gaan de leerlingen verschillende hotels bezoeken. Daar maken zij foto's van de receptie, de lobby, de kamers, het casino, het zwembad, het restaurant, enzovoorts. Ze interviewen hotelmanagers en personeel. Alle informatie verwerken ze in een PowerPoint presentatie en een verslag.

Doelstelling: De leerlingen verwerken de 6 P's, de bedrijfsformules (Plaats, Presentatie, Personeel, Product, Prijs en Promotie) in een onderzoek.

M.T. Martis
Marnix College

Schooltaalwoorden

Metadata: digitaal trainen, digitaal overhoren, nederlands

Vak(ken): Nederlands

Doelgroep: dit project is geschikt voor leerlingen van de brugklas en de tweede klas van HAVO en VWO

Tijdspad: ongeveer drie maanden

Lesidee: Schooltaalwoorden zijn woorden die specifiek in onderwijsleersituaties gebruikt worden (bron: www.basistaal.nl). Dat kunnen begrippen zijn die bij een bepaald vak horen, zoals adaptatie en emulgator, maar ook algemene begrippen die vaak terugkomen in leerprocessen. Voorbeelden daarvan zijn functie, gevolg en afleiden. In dit project kunnen de leerlingen deze schooltaalwoorden oefenen. Daarbij wordt gebruik gemaakt van een computerprogramma om toetsen en overhoringen te maken en af te nemen.

Doelstelling: digitaal overhoren en toetsen van schooltaalwoorden en daarmee de kennis van deze woorden onder leerlingen stimuleren.

Andre van Klinken
Radulphus College

Grassroots

Jongeren en Politiek II

Metadata: wiki, website bouwen, informatie zoeken op internet

Vak(ken): Geschiedenis, maar in principe kan dit idee bij elk vak uitgevoerd worden

Doelgroep: dit project is geschikt voor leerlingen van VWO 3

Tijdspad: ongeveer een maand, maar kan voortduren tijdens het gehele jaar

Lesidee: Samen met de leerlingen maak je een Wiki. Een Wiki is een applicatie waarmee webdocumenten gezamenlijk kunnen worden bewerkt. Kies een onderwerp uit dat aansluit bij de lesstof waarmee je in de klas bezig bent, en geef de leerlingen individueel de opdracht om een pagina te maken voor de klassen-Wiki. De leerlingen zoeken eerst zelfstandig informatie op internet. Hiervan schrijven ze een bruikbare tekst, die op de website geplaatst wordt. Het bouwen van een Wiki kan een langdurig project worden, waar meerdere klassen aan kunnen meewerken. Het is een goede en leuke manier om aan de schrijfvaardigheid van de leerlingen te werken, maar ook om hen wegwijs te laten worden op het net. Voor het vak geschiedenis is het ook van belang dat leerlingen weten om te gaan met verschillende soorten bronnen. Meer informatie over het opzetten van een Wiki vind je op www.wikia.com.

Doelstelling: in dit project leren de leerlingen hoe te zoeken op internet en de gevonden informatie te verwerken. Ook kunnen ze digitale leereenheden opzetten en onderhouden.

Andre Rancuret
Radulphus College

Schoolregels borden

Metadata: schoolregels, slappe tassen, laaghangende broeken

Vak(ken): Handvaardigheid

Doelgroep: dit project is geschikt en bedoeld voor alle leerlingen

Tijdspad: ongeveer twee maanden

Lesidee: Tijdens de handvaardigheidslessen maken de leerlingen borden, die lijken op verkeersborden, maar waar de schoolregels op staan. Regels die te maken hebben met afgezakte broeken, slappe schooltassen, niet gekafte schoolboeken, het gebruik van mobiele telefoons en Blackberry's, opvallende sieraden, enzovoorts. De borden worden op opvallende plaatsen op het schoolterrein geplaatst. Leerlingen zoeken op internet naar afbeeldingen die gebruikt kunnen worden bij het maken van de borden. Ook maken ze foto's en video's van de borden en van de reacties van leerlingen op de borden. Deze bespreken jullie in de les.

Doelstelling: De leerlingen houden zich meer aan de regels en begrijpen waarom de regels gesteld zijn. De sociale controle wordt vergroot. Ze worden gemotiveerd tot zelfbewustzijn.

Martha Polstra
Marnix College

Zonne- en windenergie

Metadata: Zon, wind, straling, spanningsbron, omzetting, rendement, milieu

Vak(ken): Techniek, Economie, Installlectro

Doelgroep: dit project is geschikt voor leerlingen van klas 3 TKL en PKL

Tijdspad: minimaal vijf weken

Lesidee: Leerlingen zoeken op internet informatie over zonne- en windenergie, waarbij de nadruk ligt op de praktische toepassing hiervan met betrekking tot onze doelstelling: het laten

Aubert Wiels
Marnix College

werken van de schoolcomputers op zonne- en windenergie. ZO is er info nodig over het omzetten van energievormen naar gebruiksenergie in een kleinschalige setting. Er zullen middelen voorhanden zijn op school, maar de leerlingen moeten ook op zoek naar ander, 'waardeloos' materiaal dat kan helpen bij het proces. Leerlingen uit de theorieafdeling en leerlingen uit de praktische afdeling moeten met elkaar samenwerken.

Doelstelling: De leerlingen ontwikkelen een realistisch beeld wat betreft het gebruik van duurzame energiebronnen, waarmee we het milieu kunnen ontlasten.

Gezond eten en bewegen

Metadata: schijf van vijf, bewegen, voeding, gezondheid, lichaamsgewicht

Vak(ken): Taal, Geletterdheid en Communicatie Mens en maatschappij – Natuur en technologie Culturele artistieke vorming – Gezonde levensstijl en bewegingsonderwijs

Doelgroep: dit project is geschikt voor leerlingen van groep 1 t/m 8 van het funderend onderwijs

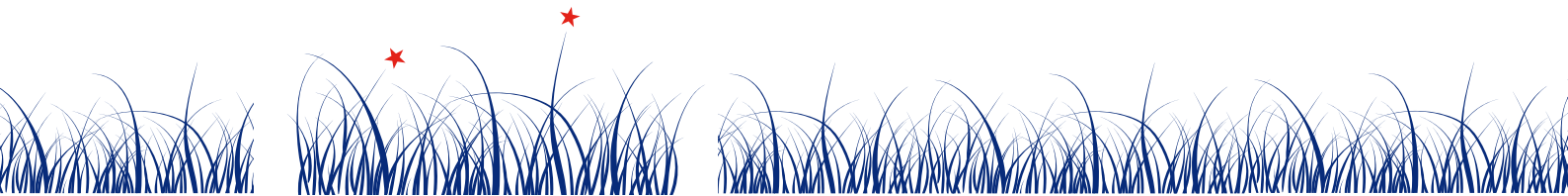
Tijdspad: ongeveer twee maanden

Lesidee: Kinderen en hun ouders maken kennis met de schijf van vijf en leren daardoor, indien nodig, hun eetgewoontes aan te passen om gezond te leven. Ze leren wat ideaal gewicht is en reflecteren op hun eigen gewoontes en gewicht. In het project kun je op verschillende manieren aandacht besteden aan gezond eten en bewegen, bijvoorbeeld door op internet informatie over de schijf van vijf op te zoeken, door op het net geschikte recepten op te zoeken en deze in de klas uit te proberen en door filmpjes te bekijken van verschillende sporten.

Doelstelling: kinderen en ouders bewust maken van het belang van een gezonde levensstijl.

Deanella Chirino
Marnix School

Workshopgids

Vives - het vakblad ten behoeve van [ict] vernieuwingen in het onderwijs publiceert al een aantal jaren praktische workshops. Deze zijn speciaal geschikt voor gebruik in de dagelijkse lespraktijk. Uit die veelheid van workshops hebben wij een selectie gemaakt van applicaties die erg handig en zinvol zijn.

Wij zijn daar uitgever **Martin Smelt** en hoofdredactrice **Maaïke Neuteboom** zeer erkentelijk voor. Zij hebben deze workshop belangeloos ter beschikking gesteld.

Ook het team achter Wikiwijs ging onmiddellijk akkoord met deze publicatie, waarvoor eveneens onze dank.

Dit is een praktische aanvulling op de vele lesideeën die elders in dit boek te vinden zijn.

Workshops

- ★ Prezi, een online presentatietool
- ★ RSS: volg uw favoriete sites
- ★ Lesmateriaal zoeken en vinden met Wikiwijs
- ★ Peil uw leerlingen via het internet
- ★ Maak een online krantenpagina
- ★ Maak een reader met Wikipedia
- ★ Zet uw school op de kaart met Google Earth

vives
www.vives.nl

www.grassrootscuracao.com

DOCENTEN

Prezi, een online presentatietool

Wie wel eens een presentatie in Prezi heeft gezien, snapt dat deze applicatie de 'PowerPoint-killer' wordt genoemd. Een Prezi-presentatie is vloeiend, dynamisch en geeft veel creatieve mogelijkheden. Vooral op een digitaal schoolbord werkt Prezi heel intuïtief. U zoomt heel makkelijk in op het deel van de presentatie dat u wilt laten zien en u zit niet vast aan een bepaalde volgorde van slides.

Prezi maken

Om een prezi te maken, surft u naar www.prezi.com. Klik rechtsboven op de homepage op de link 'Sign up'. Kies voor de gratis versie en vul de benodigde informatie in. Na het registreren ontvangt u een link in uw mailbox, door daar op te klikken, activeert u uw account. Log vervolgens in en klik op 'New prezi'.

De eerste keer krijgt u waarschijnlijk een hulpfilmpje gepresenteerd. Het kan geen kwaad deze te bekijken.

Eigenlijk is een prezi een groot legvel. U kunt op elke plek in de prezi tekst, afbeeldingen of video toevoegen. Om tekst toe te voegen, dubbelklikt u op de gewenste plaats in de prezi. Later kunt u het tekstblok nog alle kanten opslepen en groter of kleiner maken. Klik op 'Insert' in het menu linksboven om afbeeldingen of video toe te voegen. Eenmaal toegevoegd, kunt u op het item klikken om hem te vergroten, verkleinen of te verplaatsen.

Als alle tekst, afbeeldingen, video of geluidselementen geplaatst zijn, is het tijd om structuur in de prezi aan te brengen. Dat doet u door een 'Path' aan te brengen. Dat betekent dat u aangeeft wanneer welk onderdeel van uw prezi naar voren moet komen. Klik in het menu op 'path' en vervolgens klikt u in chronologische volgorde op de onderdelen die u aan bod wilt laten komen. De vertelling kunt u via 'delete' weer weghalen om het aan te passen.

Presentatie afronden en presenteren

Als de presentatie klaar is, klikt u op 'Show' om in de presentatiemodus te komen. U doorloopt uw presentie via de pijltjes rechts onderin. Hij volgt dan het pad dat u heeft aangegeven. U kunt bij elk onderdeel via uw muiswiel of door te klikken inzoomen. Ook u kunt heel makkelijk uw totale presentatie laten zien door uit te zoomen. Dit kan handig zijn als u bijvoorbeeld verbanden wilt laten zien tussen verschillende onderdelen van uw presentatie.

Het opslaan van de presentatie gaat vanzelf. Als u op 'Exit' klikt, komt u op een pagina waar u al uw prezi's ziet staan en u kunt aangeven of u uw presentatie wilt delen, downloaden [om offline te gebruiken, kan alleen met betaalde account] of aanpassen.

Betaalde mogelijkheden

Prezi is een online applicatie, dat wil zeggen dat uw presentatie online wordt opgeslagen en gepresenteerd. Het gebruik van Prezi is gratis, maar wel beperkt tot 100 Mb opslagcapaciteit. Prezi biedt vijf verschillende betaalde accounts, waarmee je extra opslagcapaciteit koopt en de mogelijkheid om ook offline Prezi te gebruiken. Ook zijn er twee educatieve accounts. Daarmee krijgen de gemaakte prezi's het stempel 'only for educational use'. Mocht u besloten om meer te gaan doen met prezi, dan kan dit een goede keuze zijn. Om te beginnen kunt u gewoon een gratis account aanmaken en prezi uitproberen en gebruiken.

Suggesties en tips

Er zijn bij Prezi geen templates beschikbaar zoals bij powerpoint. Wel kunt eens rondkijken bij de voorbeelden op www.prezi.com. Dit geeft u vast inspiratie. Ook kunt u onderdelen van een bestaande presentatie gebruiken voor uw eigen presentatie. U maakt dan een kopie van een gevonden presentatie en hergebruikt de elementen die u interessant vindt. Elke gebruiker van prezi geeft zelf aan of zijn of haar prezi mag worden hergebruikt.

Leerlingen vinden Prezi over het algemeen prettig om mee te werken omdat het dynamisch is en veel 'speelse' mogelijkheden biedt. Door het in- en uitzoomen komen presentaties heel sprankelend over. Het is wel aan te raden om leerlingen een halfuur de tijd te geven om ermee te oefenen voordat ze hun 'echte' presentatie moeten maken.

U kunt Prezi ook gebruiken om een mindmap te maken. Als u samen met uw klas brainstormt over een onderwerp en daar een mindmap van maakt, kunt u daar later heel makkelijk een presentatie van maken. Zo kunt u op een later moment uw prezi er weer bijpakken om het onderwerp nogmaals te bekijken. Let er tenslotte op dat u uw presentatie in prezi niet te 'zwaar' maakt met filmpjes of foto's. Dit kan bij een minder snelle internetverbinding problemen opleveren bij het laden en afspelen van uw presentatie. Voor de rest: gewoon uitproberen, laat u verrassen.

DOCENTEN

RSS: volg uw favoriete sites

U wilt natuurlijk op de hoogte zijn van het laatste [onderwijs]nieuws. Maar: het surfen langs alle sites kost veel tijd. Tijd die u kunt besparen met RSS-feeds. Met RSS kunt u eenvoudig in één oogopslag, op één pagina zien welke van uw favoriete sites is bijgewerkt. Zo hoeft u niet iedere site apart te bezoeken.

RSS is een afkorting voor Really Simple Syndication [te vertalen als: 'eenvoudige gelijktijdige publicatie']. U kunt zich abonneren op de inhoud [feed] van uw favoriete sites. Als er nieuwe artikelen op deze sites komen, dan kunt u dit direct zien in één overzicht. Denk bijvoorbeeld aan:

- nieuwe advertenties in uw zoekactie op marktplaats
- de laatste nieuwsberichten van nu.nl
- nieuwe berichten op het weblog van een vriend
- actieve forumonderwerpen
- recente vacatures
- nieuw verschenen films
- weerberichten
- nieuwe foto's in het online fotoalbum van uw klas

Plaats op de site

Hoe vindt u zo'n RSS-feed? Misschien hebt u bij websites die u bezoekt, wel eens het speciale oranje RSS-pictogram gezien. Dit betekent dat u berichten van de site via RSS-feeds kunt lezen [Vives.nl heeft ook een RSS-feed]. Het kan ook zo zijn dat u op een website een koppeling met de tekst XML of RSS ziet staan.

Verschillende manieren

Voordat u al uw favoriete sites op één pagina kunt gaan bekijken, moet u eerst een keuze maken voor de manier waarop u dat gaat doen. En er zijn best wat mogelijkheden. U kunt bijvoorbeeld een eigen startpagina maken met de berichten van al uw favoriete sites. Ook mailprogramma's als Microsoft Outlook ondersteunen RSS-feeds, zodat ze net als uw e-mail binnenkomen, maar dan in speciale mappen.

Populaire RSS-readers

Er zijn ook speciale programma's, gratis of betaald, die u kunt inschakelen om RSS-feeds op te halen en te bekijken: dit zijn RSS-readers. Voorbeelden van populaire feedreaders zijn:

- Google reader [www.google.nl/reader]
- Newsgator [www.newsgator.com]
- Bloglines [www.bloglines.com]
- FeedReader [www.feedreader.com]

Een voordeel van dit soort programma's is dat ze vaak wat overzichtelijker zijn dan de andere oplossingen. De meeste readers geven een overzicht van uw feeds en het aantal nieuwe, ongelezen berichten binnen iedere feed. Soms bieden ze ook extra

mogelijkheden, bijvoorbeeld een waarschuwing met een geluidssignaal als er nieuwe berichten binnenkomen. U kunt uw feeds meestal indelen in categorieën. En met sommige programma's kunt u uw favoriete berichten opslaan.

Abonneren of kopiëren

Als u een keuze hebt gemaakt voor de manier waarop u uw feeds gaat verzamelen, kunt u aan de slag. Ga naar een site waar u zich op wilt abonneren. Dan klikt u op de bijbehorende RSS-knop of -koppeling. U komt op de pagina met alle feeds van de site. Nu kunt u, afhankelijk van het programma waar u mee werkt, twee verschillende dingen doen:

- U kunt zich direct abonneren op de RSS-feed
- U kunt het webadres in de adresbalk van uw browser kopiëren. Dit plakt u in uw reader. Doe dit voor alle sites die u wilt volgen.

RSS-feeds lezen

Vanaf nu kunt u al uw favoriete sites bekijken op één pagina. Hoe gaat dat in zijn werk? Op de RSS-pagina ziet u van elk bericht de kop en meestal het eerste gedeelte van de tekst. Als u het bericht interessant vindt, dan kunt u het aanklikken om het op de oorspronkelijke website te gaan lezen.

Tips

1. Als u alleen geïnteresseerd bent in een deel van een website, bijvoorbeeld alleen het filmnieuws van nu.nl, dan kunt u zich abonneren op de afzonderlijke feed die bij dit onderdeel staat.
2. Voer in uw reader een paar trefwoorden in, die extra belangrijk voor u zijn. Dan kan uw reader u een seintje geven als er een bericht binnenkomt waarin dat trefwoord staat.
3. Orden uw feeds aan de hand van mappen, zodat u overzicht houdt over alle berichten. Bijvoorbeeld: School, Familie, Vrienden, Nieuws en Sport.
4. Lees alleen wat u interessant vindt. U moet natuurlijk niet meer tijd kwijt zijn aan allerlei berichten die u normaal gesproken ook niet zou lezen. Met RSS hoort u juist meer tijd over te houden.
5. Houd af en toe grote schoonmaak. Sommige feeds blijkt u toch minder te bekijken dan oorspronkelijk gedacht. Verwijder ze.

DOCENTEN

Lesmateriaal zoeken en vinden met Wikiwijs

Goed lesmateriaal vinden op internet is moeilijk. Via Wikiwijs kan iedere docent leermateriaal zoeken, gebruiken, maken en delen met collega's. Leermateriaal uit de collecties van bijvoorbeeld Digischool, Teleblik, het Nationaal Archief, Freudenthal Instituut, Naturalis en Groen Kennisnet kan met Wikiwijs vanaf één plek op internet gezocht worden. Ook het lesmateriaal van collega-docenten is op www.wikiwijs.nl te vinden.

Ingezonden Workshop

Over Wikiwijs | Veelgestelde vragen | Contact

Mijn Wikiwijs | Aanmelden

WIKIWIJS Zoek, maak & deel leermateriaal

home po sbo vo so mbo ho maken delen tips

zoeken uitgebreid zoeken »

Wikiwijs home

Wikiwijs: Voor en door docenten.

- zoek** Zoek naar leermateriaal op sector, vak of bekijk je oude zoekopdrachten »
- maak** Maak iets nieuws of gebruik materiaal van anderen om je eigen leermateriaal mee samen te stellen »
- deel** Deel je eigen materiaal met je collega's door het te uploaden »

Maak een profiel

- ✓ Bewaar je favoriete leermateriaal
- ✓ Bewaar en bekijk je zoekopdrachten
- ✓ Maak en deel je eigen leermateriaal

Maak mijn profiel »

Ik heb al een profiel, ik wil me aanmelden »
Meer informatie over aan- & afmelden.

Arrangement: De Service Technicus Elektrotechniek

Een arrangement met een inleiding, filmpje en opdracht (Word) welke zelfstandig door VMBO leerlingen kan worden uitgevoerd.
[Bekijk het arrangement](#)

Leerlijnen in Wikiwijs

In Wikiwijs kun je ook werken met leerlijnen. Dit kan nu voor de vakken Rekenen en Taal in het po, Nederlands in vo/mbo en Wiskunde voor vo-onderbouw. Er zijn ook voorbeelden van leerlijnen die je zelf kunt aanpassen.
[Lees meer informatie over leerlijnen.](#)

Wikiwijs op de NOT

Bekijk de foto's via Wikiwijs in het Onderwijs.

Volg Wikiwijs

Wikiwijs nieuwsbrief

Je kunt Wikiwijs ook volgen via de nieuwsbrief.
[Meld je aan voor de nieuwsbrief »](#)

Disclaimer | Wikiwijs in het onderwijs |

De zoekmachine van Wikiwijs is eenvoudig in gebruik, maar kent wel veel mogelijkheden om de zoekresultaten te verfijnen. Hoe kunt u het beste zoeken met Wikiwijs?

Het scherm: de zoekbalk

1. Ga naar Wikiwijs: **wikiwijs.nl**
2. Klik op het tabblad van uw sector [bijv. po]. Het volgende scherm verschijnt:

- **Tabbladen:** op de Home pagina kunt u in alle leermaterialen zoeken. Bij de overige tabbladen krijgt u alleen zoekresultaten te zien die voor de betreffende sector gelden
- **Zoek** op trefwoord
- **Vakgebied** [bijv. Nederlands, schrijven]
- **Leerniveau** [bijv. po, groep 8]

NB. U kunt vanaf iedere pagina in Wikiwijs zoeken op een zoekterm [bijv. voltooid deelwoord]. Door te klikken op uitgebreid zoeken, kunt u nog gericht zoeken [behalve bij ho]

3. Typ een trefwoord [en eventueel vakgebied en/of leerniveau]
4. Klik op de knop Zoeken. Een overzicht met zoekresultaten verschijnt

Het scherm: resultaten

Het scherm is opgebouwd uit drie onderdelen:

- A. Huidige zoekopdracht
- B. Verfijnen zoekresultaten
- C. Totaal aantal resultaten

A. Huidige zoekopdracht

Huidige zoekopdracht [alles wissen](#)

Trefwoorden: zomer [wij](#)

Kosten: Nee [wij](#)
Onbekend [wij](#)

Overig: Alleen digitaal leermateriaal [wij](#)

[opslaan](#) [doorsturen](#) [toon url](#)

Het **trefwoord** waarop is gezocht
Bij een **zoekopdracht** wordt automatisch de optie kosteloos gegeven. Door een optie te wissen ontstaat een ander zoekresultaat
Hiermee kunt u de zoekopdracht opslaan in **Mijn Wikiwijs**

- NB.** Voor het opslaan van zoekopdrachten moet u een profiel in Wikiwijs hebben aangemaakt
- Hiermee kunt u een zoekresultaat doorsturen per e-mail
 - De url die wordt getoond als u deze knop aanklikt, kunt u gebruiken om de zoekopdracht vanuit uw eigen site te linken

B. Verfijnen zoekresultaten

Verfijn 328 resultaten

▼ **Leerniveau** [?](#)

- PO groep 1 (87)
- PO groep 2 (88)
- PO groep 3 (43)
- PO groep 4 (45)
- PO groep 5 (17)
- PO groep 6 (16)
- PO groep 7 (20)
- PO groep 8 (20)

▼ **Vakgebied** [?](#)

- Kunstzinnige oriëntatie
- Nederlands
 - Rekenen en wiskunde (1)
- Wereldoriëntatie

Het aantal zoekresultaten dat in Wikiwijs gevonden is
Ieder item geeft het aantal zoekresultaten tussen haakjes
Indien de informatie niet bekend is, wordt deze niet meegenomen in de zoekresultaten. Hierdoor zijn deze aantallen vaak lager dan het totaal

- Door met de muis over het vraagteken te bewegen, krijgt u extra informatie over de items.

NB. Het aantal resultaten wordt direct aangepast aan de filters die worden gebruikt. U ziet dit rechtsboven op de pagina. De opties om te verfijnen, verschillen per sector.

1 Er zijn **328** resultaten gevonden

2 Toon **5** resultaten **5** Sorteer op **relevantie**

3 **Seizoenen** [Bron: -](#) [Meer details >](#)

4 **Seizoenen** Op deze website zijn links te vinden naar sites over de lente, de zomer, de herfst en de winter. Herfst Herfst (Pinkelotje) Herfst (Speelzolder) Lente (Speelzolder) Lente ; Vouwwerkjes Lenteliedjes Schrikkeljaar; Inform...

5 **Kosten:** nee **Leeftijdsgroep:** * **Geplaatst op:** -

6 **7** Sla op als favoriet > Gebruik in arrangement >

C. Het totaal aantal resultaten

- 1 Het aantal zoekresultaten dat in Wikiwijs voor een zoekopdracht gevonden is
- 2 Hier kunt u het aantal zoekresultaten per pagina aangeven
- 3 Het zoekresultaat. Door met de muis over het resultaat te bewegen, krijgt u extra informatie, bijv. over het documenttype [hier is dat een webpagina]

NB. Door te klikken op de titel van een zoekresultaat komt u in het leermateriaal

- 4 Om de hyperlink als favoriet op te slaan moet u een Wikiwijs profiel hebben aangemaakt
- 5 Hier kunt u de sortering van uw zoekresultaten bepalen
- 6 Klik hier voor meer details. Hier kunt u o.a. een omschrijving vinden en sleutelwoorden die zijn toegevoegd aan het leermateriaal
- 7 Hier kunt u de link naar het materiaal toevoegen om te gebruiken bij het maken van een arrangement [voor meer informatie zie Snelstartgids Maken op wikiwijs.nl]

- 1 Hier kunt u nog andere trefwoorden toevoegen aan uw zoekactie
- 2 Verschillende tabbladen waarmee u nog gericht kunt zoeken

Algemeen: algemene zoekcriteria voor het leermateriaal

Leerlijnen: leerlijnen zijn maar voor enkele vakken beschikbaar, dit wordt uitgebreid. Meer informatie over leerlijnen in Wikiwijs: content.wikiwijs.nl/leerlijnen

Tips: in dit onderdeel kunt u meer ondersteuningsinformatie krijgen

- 3 Door met de muis over het vraagteken te bewegen, krijgt u extra informatie over de keuzemogelijkheden.

NB. Het aantal resultaten wordt direct aangepast bij de huidige zoekopdracht na het plaatsen van een vinkje in een selectievakje 3. Plaats de gewenste vinkjes en druk op de knop 'Bekijk ... resultaten'.

NB. Iedereen die leermateriaal heeft toegevoegd aan Wikiwijs, heeft de mogelijkheid zelf kenmerken [metadata] toe te voegen. Dat betekent dat bij het zoeken naar materiaal, er gezocht wordt naar deze kenmerken. Ontbreken bepaalde gegevens, dan wordt het niet meegenomen in het zoekresultaat. Bijv.: De maker van het leermateriaal heeft niet ingevoerd zijn materiaal kosteloos is. Gaat u als gebruiker zoeken naar gratis materiaal, dan ziet u dit dus niet in de zoekresultaten terug.

Vanaf pagina 62 vindt u een workshop over het delen van materiaal op Wikiwijs.

Snelstartgidsen en ook de veelgestelde vragen vindt u op wikiwijs.nl

Het scherm: Uitgebreid zoeken

1. Typ in de adresbalk: wikiwijs.nl
2. Klik in de zoekbalk op uitgebreid zoeken. Het volgende scherm verschijnt:

DOCENTEN

Peil uw leerlingen via internet

Wilt u een enquête houden onder uw leerlingen, voor bijvoorbeeld het vak maatschappijleer? Om te kijken hoe leerlingen over bepaalde onderwerpen denken en met de resultaten een discussie te kunnen aanzwengelen in de klas? Met SurveyMonkey kunt u allerlei vragenlijsten online plaatsen en de resultaten bekijken, zonder dat u een eigen website nodig hebt.

Gratis registreren

Ga om te beginnen naar nl.surveymonkey.com en klik op de knop 'Gratis registreren'. U hoeft alleen een gebruikersnaam en wachtwoord te kiezen en een e-mailadres op te geven. Klik vervolgens op 'Account maken', dan kunt u meteen aan de slag. Als u later terugkomt op de website, gebruikt u de koppeling Aanmelden om in te loggen. Ook bij gratis accounts blijven gemaakte enquêtes en alle reacties erop bewaard, totdat u ze zelf verwijdert.

Maak een nieuwe enquête

Typ in het invoervak een titel voor uw enquête en klik op 'Enquête maken'.

Stel een paginatitel en thema in

Uiteindelijk beslaat uw enquête een of meer webpagina's. Klik op de knop 'Pagina bewerken' om een paginatitel en eventueel een korte tekst in te voeren. Kies vervolgens in de keuzelijst naast 'Nieuw thema' een kleurenschema voor uw enquête. Het resultaat wordt meteen op de pagina getoond.

Voeg een vraag toe

Om ergens op de pagina een vraag toe te voegen, klikt u op 'Vraag hier toevoegen'. Selecteer in de keuzelijst het gewenste type vraag, of klik eerst op 'Voorbeelden' voor

een overzicht van de beschikbare typen. Wat u verder kunt invoeren en instellen, hangt af van het type vraag. Bij een meerkeuzevraag moet u bijvoorbeeld de tekst van de vraag en de antwoordkeuzes opgeven. Om de breedte van het scherm goed te benutten, selecteert u onder 'Kies een weergave-indeling een geschikte kolomindeling' of 'Keuzen als horizontale knoppen weergeven'. Verder kunt u antwoorden op een vraag verplichten of een commentaarveld toevoegen, waarin respondenten een toelichting kwijt kunnen. Om overigens zelf commentaar of een toelichting in te voegen, kiest u als type vraag 'Beschrijvende tekst'. Als alle instellingen naar wens zijn, klikt u op Wijzigingen opslaan.

Meer mogelijkheden met vragen

Op dezelfde manier kunt u allerlei soorten vragen toevoegen. Met de knoppen boven elke vraag past u de indeling eenvoudig aan. Klik bijvoorbeeld boven een vraag op de knop 'Kopiëren' en klik daarna op de gewenste positie op 'Plakken vraag hier'. Er zijn ook knoppen om vragen te bewerken of verwijderen. Vragen die u hebt verwijderd, kunt u altijd nog terughalen via de optie 'Vragen herstellen' in het menu links op de pagina. Experimenteer dus gerust totdat de enquête helemaal naar wens is. Via de knop 'Enquête weergeven'

[rechtsboven] kunt u een voorbeeld bekijken. Als u de enquête liever over een aantal pagina's splitst, hoeft u enkel te klikken op de knop 'Pagina hier splitsen'.

Meer ontwerp-opties

Bij het ontwerpen van de enquête kunt u ook een aantal opties voor de hele enquête instellen. Klik in het menu links op 'Enquêteopties', dan kunt u zaken instellen als paginanummering of ervoor zorgen dat verplichte vragen aangegeven worden met een sterretje. Als u sterretjes gebruikt, is het misschien ook handig om dat in de tekst van de enquête te vermelden. Een voortgangsbalk laten weergeven heeft trouwens alleen nut als de enquête verschillende pagina's beslaat. Bent u klaar met het ontwerpen van de enquête? Klik dan boven aan de pagina op de tab 'Respons verzamelen'.

Verzamel reacties via het web

SurveyMonkey biedt verschillende methoden om reacties te verzamelen. De eenvoudigste hiervan is een koppeling laten maken, die u zelf per e-mail verstuurt - of op een elo zet. Selecteer het bijbehorende keuzerondje en typ een naam voor dit verzamelprogramma in het invoervak. Klik u op 'Volgende stap', dan verschijnt een pagina met daarop de koppeling. Als u die kopieert en in een e-mailbericht plakt, hoeft de ontvanger er alleen op te klikken om de enquête te openen.

Links in het menu kunt u bovendien 'Instellingen wijzigen' of 'Restricties wijzigen', bijvoorbeeld dat slechts één reactie per computer is toegestaan of dat er een uiterste datum geldt. Anders blijft het verzamelprogramma actief totdat u in het menu klikt op 'Verzamelprogramma nu sluiten'. De koppeling 'Openen' [rechtsboven] heeft vreemd genoeg hetzelfde doel, dus klik daar niet per ongeluk op.

Bekijk de ingevulde enquêtes

Klik rechtsboven op de tab 'Resultaten analyseren' en daarna in het menu op 'Reacties bekijken' om de door uw leerlingen ingevulde enquêtes te bekijken. Met de knoppen 'Volgende' en 'Vorige' bladert u door alle reacties heen en kunt u de antwoorden en eventuele opmerkingen in detail bekijken.

Analyseer de resultaten

Klik in het menu op 'Overzicht bekijken' voor een analyse van de ingevulde enquêtes. Het kan even duren voordat dit overzicht is bijgewerkt. Maar als dat is gebeurd, ziet u in een oogopslag hoe de verdeling van de antwoorden is. Het meest gekozen antwoord wordt in vet getoond en naast de antwoorden worden percentages en totalen weergegeven. Via de knop 'Diagram maken' krijgt u zelfs een grafiekweergave. Met SurveyMonkey is een online enquête dan ook zo uitgevoerd en verwerkt.

DOCENTEN

Maak een online krantenpagina

Een project, schrijfopdracht of thema's kan op een leuke en zinvolle manier afgesloten worden door leerlingen een voorpagina van een krant te laten maken. Leerlingen leren onderwerpen uit te kiezen, een artikel op te bouwen en natuurlijk schrijven. Een handige online tool om hiervoor te gebruiken is www.zelfkrantmaken.nl. De tool is gratis en leerlingen hoeven zelfs geen account aan te maken.

Thema kiezen

Op de homepagina van het programma staat de button 'Direct beginnen'. U komt dan op een pagina terecht waarbij de leerling kan kiezen uit een standaardkrant en een jubileumkrant. Het enige verschil zijn de afbeeldingen die worden gebruikt. Aangezien zowel de tekst als de afbeeldingen aan te passen zijn, maakt het dus niet uit welke krant de leerlingen kiezen. Wellicht komen er in de toekomst nog thema's bij.

Teksten plaatsen

Alle teksten die in de voorbeeldkrant staan, zijn te wijzigen door er op te klikken. Je krijgt dan een venster waarin je de huidige tekst kunt aanpassen of vervangen door je eigen tekst. Het resultaat is meteen zichtbaar. U kunt ervoor kiezen om leerlingen eerst in Word stukjes tekst te laten schrijven en vervolgens via knippen en plakken in de krant te laten zetten. Let dan wel op dat leerlingen in de gaten houden hoeveel ruimte ze in de krant hebben.

Afbeeldingen toevoegen

In de krant staan standaard een paar foto's. Deze afbeeldingen zijn ook te wijzigen door er op te klikken. De leerling krijgt een venster waarin hij zijn eigen afbeeldingen kan uploaden. Laat de leerlingen rekening houden met de verhoudingen: een staande langwer-

pige foto in een liggend vlak zal niet zo mooi uitkomen als een foto die ligt. Het is leuk om leerlingen zelf foto's te laten maken. Een leuke rolverdeling kan zijn dat de een als journalist en de ander als fotograaf op pad moet om een interview af te nemen of verslag te doen van een gebeurtenis. Bij een volgend artikel kunnen de rollen dan omgedraaid worden.

Opslaan & delen

Alle wijzigingen die een leerling in de krant maakt, worden direct opgeslagen. Het is wel handig om zodra leerlingen aan de krant beginnen, direct op het tabblad 'Opslaan & Delen' te klikken. De leerling krijgt dan twee linkjes toebedeeld. Via de eerste link is het altijd mogelijk om wijzigingen in de krant aan te brengen. De tweede link is bedoeld om door te sturen naar de docent of andere geïnteresseerden. U kunt dan de krant van de leerlingen bekijken, maar er niets in wijzigen.

Publiceren [optioneel]

Leerlingen krijgen de mogelijkheid om zodra ze hun krant opslaan, een vinkje te zetten bij 'Galerij'. De krant wordt dan online gepubliceerd, zodat deze voor iedereen te bezoeken is. Dit hoeft dus niet! De website publiceert op de homepage de recent toegevoegde kranten en een soort 'Top 10'.

Afdrukken [optioneel]

Het is natuurlijk leuk om alle door de leerlingen gemaakte voorpagina's af te drukken. Het programma geeft u de mogelijkheid om de pagina te downloaden als pdf-document. Klik daarvoor op het tabblad 'Afdrukken'. Nadat u de krant heeft gedownload, kunt u het document afdrukken. Zo kunt u alle voorpagina's als een collage samenvoegen en bijvoorbeeld in de klas hangen.

Lessuggesties

De toepassingsmogelijkheden van deze applicatie zijn talrijk, zowel voor het basis- als het voortgezet onderwijs. In het basisonderwijs wordt op veel scholen aan thema's gewerkt. Neem als voorbeeld het thema Wereldlerendag of de Olympische Spelen. Maak groepjes van maximaal vier leerlingen. Elke leerling werkt één krantenartikel uit bij het thema. Laat de leerlingen eerst samen brainstormen. Of sluit aan bij de onderwerpen die binnen het thema behandeld zijn. Nog echter wordt het als leerlingen op pad mogen om een interview af te nemen en/of foto's te maken. Het is ook leuk om leerlingen elke maand een krantenpagina te laten maken [wisselende groepjes] met nieuws dat op dat moment actueel is. Maak hiervan een collage en kijk af en toe terug. Zijn de onderwerpen nog steeds actueel? Welk onderwerp komt steeds terug of juist niet? Hoe kijken we nu naar het nieuws van drie maanden geleden?

In het voortgezet onderwijs kunt u denken aan een krantenartikel bij een geschiedenisopdracht. Hoe zou de voorpagina van een krant op 10 november 1989 eruit kunnen zien, de dag na het vallen van de Berlijnse muur? Of bij vreemde talenonderwijs: maak een krantenpagina met verschillende soorten nieuws [binnenlands, buitenlands, het weer, et cetera] uit het land van de doeltaal. Bij Nederlands is het een goede oefening om het schrijven van artikelen onder de knie te krijgen. En bij maatschappijleer kunt u de klas onderverdelen in soorten kranten, links of rechts georiënteerd, en de opdracht geven om het nieuws van de week te verslaan. Dit kan worden gecombineerd met een discussie over politieke stromingen.

DOCENTEN

Maak een reader met Wikipedia

Wikipedia biedt een schat aan informatie, maar een afdruk van een of meer Wikipedia-pagina's geeft nogal eens een rommelig resultaat. Wat u wellicht niet weet, is dat Wikipedia zélf een bijzondere optie kent, om juist heel gelikte afdrukken te maken. Zo kunt u bijvoorbeeld een reader maken, om uit te delen aan uw leerlingen – of om op een elo te plaatsen.

Als u afzonderlijke Wikipedia-pagina's afdrukt, ziet dat er op zich aardig uit, maar enige consistentie tussen de afzonderlijke artikelen ontbreekt. Ook een index ontbreekt, wat het terugvinden van een onderwerp in wat forsere uitdraaien er niet makkelijker op maakt. Dat Wikipedia zich echter ook prima leent voor 'papierene' gebruik, bewijst een bijzondere optie in onder meer de Nederlandse versie van de populaire gratis encyclopedie.

Bundelen

Ga naar www.wikipedia.org en zoek een pagina in de Nederlandse taal. Wilt u bijvoorbeeld een reader maken over Franse literatuur, zoek dan naar de eerste Franse schrijver die u in de reader wilt opnemen. Zodra deze zichtbaar is, klikt u in de kolom aan de linkerkant op de link Boek maken.

In het nieuw geopende venster klikt u op 'Boekenmaker starten', waarna een nieuw werkbalkje bovenaan de pagina verschijnt. Op dit moment is de bezochte pagina nog niet aan de reader [het 'boek'] toegevoegd, dat gebeurt pas nadat u op de link 'Deze pagina aan uw boek toevoegen' klikt.

Lijst

Zolang u het browservenster niet sluit, kunt u willekeurig door Wikipedia heen bladeren en pagina's [van bijvoorbeeld nog meer schrijvers, over literaire stromingen] aan het boek toevoegen. Om een pagina te verwijderen, brengt

u een bezoekje aan de eerder toegevoegde pagina om daarna op de link 'Deze pagina uit uw boek verwijderen' te klikken in de 'boekenwerkbalk' bovenaan het artikel. Het is dus eigenlijk zaak om bij complexere verzamelingen een lijstje bij te houden welke pagina's u hebt toegevoegd, zo kunt u ze naderhand makkelijk verwijderen.

Wikipedia denkt desgewenst ook met u mee. Als u een serie pagina's aan het boek hebt toegevoegd, loont het de moeite eens op de link 'Pagina's suggereren' te klikken, u krijgt dan een lijst met mogelijk ook interessante pagina's te zien.

Rangschikken

Hebt u alle pagina's naar wens toegevoegd, dan is het tijd om op de link 'Boek weergeven' te klikken. Erg praktisch is de mogelijkheid om de hoofdstukvolgorde te veranderen door artikelen simpelweg hoger of lager te slepen in het rijtje met hoofdstukken.

De toegevoegde artikelen zijn 'subhoofdstukken'. Met de knop 'Hoofdstuk maken' [boven de lijst met artikelen] kunt u 'hoofd'-hoofdstukken creëren. Kies bijvoorbeeld voor 'Franse schrijvers' en 'Stromingen'. Als u op 'Hoofdstuk maken' klikt, kan een nieuwe hoofdstuktitel worden toegevoegd, deze hoofdstukken kunnen vervolgens weer naar de gewenste plek worden gesleept.

Pdf

Zijn alle hoofdstukken en artikelen ingedeeld, dan is het tijd om een boektitel en subtitel in te tikken. Beide verschijnen straks op het kaft van de reader: houd het kort en bondig. Wilt u er niets meer aan veranderen, dan is het zaak om als bestandsformaat in het selectiemenu voor pdf te kiezen. Klik op de knop 'Downloaden' en wacht even. Is het 'renderen' klaar, dan klikt u met de rechtermuisknop op 'Het bestand downloaden' [Doel opslaan als].

Om het boek te kunnen bekijken, moet uw pc beschikken over een pdf-viewer. Het resultaat van uw noeste verzamelarbeid oogt professioneel, zelfs in een inhoudsopgave is voorzien. De reader kan nu worden geprint, of op de elektronische leeromgeving geplaatst, zodat de leerlingen er zelf doorheen kunnen bladeren.

Écht boek

Klikt u in plaats van 'Het bestand downloaden' op 'Voorvertoning van PediaPress', dan kunt u een echt, gebonden en professioneel gedrukt boek bestellen. Dit is uiteraard met name interessant bij grotere artikelverzamelingen, u bespaart dan fors op inkt of toner.

DOCENTEN

Zet uw school op de kaart met Google Earth

Op het digitale schoolbord is het erg leuk, educatief en praktisch om Google Earth te gebruiken. Dat heeft u vast al wel eens gedaan. Maar heeft u er ook al eens informatie aan toegevoegd? Erg leuk om bijvoorbeeld uw school op de kaart te zetten. In een paar stappen leren we u hoe u 'infobalonnen' toe kunt voegen.

Installeren

Als u Google Earth nog niet op uw computer hebt staan, kunt u het programma downloaden vanaf earth.google.com/intl/nl/. Na installatie heeft u onder andere de beschikking over een complete wereldbol in 3D.

U heeft voor deze workshop ook een gratis sjabloon nodig. Deze kunt u als volgt downloaden: ga naar earth.google.com/outreach/tutorials.html en klik op de link 'Betere ballonnen maken'. Scroll een stukje naar beneden naar de foto. Links naast de foto kunt u kiezen voor verschillende opties. Wij gaan aan de slag met de bovenste optie: Panoramafoto. Klik deze aan, en kies onder de foto voor 'Deze sjabloon downloaden'. In het dialoogvenster 'Bestand downloaden' klikt u op de knop 'Openen'.

Zoals u ziet, opent Google Earth nu en de aardbol draait naar twee nieuw toegevoegde items: sample en template. U kunt deze items ook terugvinden in het paneel aan de linkerkant onder het kopje 'Tijdelijke plaatsen'.

Sjabloon kopiëren

We gaan het sjabloon 'template' gebruiken. Dit sjabloon is voorzien van een dummytekst, een opmaak en heeft voor de rest geen

content. Maak een kopie van 'template': klik er in het linkerpaneel met de rechtermuisknop [onder 'Tijdelijke plaatsen'] op en kies dan voor kopiëren. Scroll in de lijst onder 'Plaatsen' helemaal naar boven. Klik met de rechtermuisknop op 'Mijn plaatsen' en kies vervolgens voor 'Plakken'. Klik dan met de rechtermuisknop op de geplakte kopie van template en kies 'Eigenschappen'. Geef helemaal bovenin de naam in van uw school, in het veld achter 'Naam'.

Beschrijving toevoegen

U gaat nu de beschrijving van uw school invoeren. Rechtsklik in het gekopieerde sjabloon en kies voor de optie 'Eigenschappen'. U ziet nu een hele lap tekst. Dit is de HTML-code van het sjabloon. Zoek goed tot u de tekst {ABOUT_US_TEXT} tegenkomt. En dan gaat het niet om de eerste vermelding in het rijtje helemaal bovenaan [dit is slechts uitleg om aan te geven waar welk onderdeel voor gebruikt wordt], maar de tweede vermelding verderop in de 'echte' code. Verwijder {ABOUT_US_TEXT} [inclusief de spekhaakjes] en tik hier de beschrijving van uw school in.

Ballon naar juiste plek

Vervolgens moet de ballon naar de juiste plek

worden verhuisd. Daarvoor heeft u de coördinaten nodig van uw school. Tik adresgegevens van uw school in en ga ernaartoe. Als u nu rechtsklikt op de locatie in het linkermenu, kunt u in 'Eigenschappen' de lengte- en de breedtegraad vinden. Kopieer deze en plak ze in een tijdelijk Word-bestand.

Nu gaat u naar de te verplaatsen ballon. Rechtsklik erin, en kies voor 'Eigenschappen' – 'Weergave'. Plak de coördinaten in de juiste vakken, Klik dan op de knop 'Huidige weergave vastleggen' en dan op OK. Nu heeft u de ballon bij uw school geplaatst.

Foto toevoegen

Om een foto toe te voegen moet deze ergens online beschikbaar zijn. Dat kan bijvoorbeeld ergens op uw eigen homepage zijn, in een Flickr-account of de website van uw school. Achterhaal daarvoor de exacte, rechtstreekse link naar de foto. Dat zal iets zijn als bijvoorbeeld www.mijnhomepage.nl/fotos/afbeelding.jpg. Kopieer deze link door hem in de adresbalk van uw browser te selecteren en daarna op de toetscombinatie Ctrl-C te drukken. Als er geen .jpg achter de link staat, kunt u ook rechtsklikken in de afbeelding en dan kiezen voor Afbeeldingslocatie kopiëren.

Ga weer terug naar Google Earth en klik met de rechtermuisknop op de eerder toegevoegde tekstballon onder 'Mijn plaatsen'. Kies dan 'Eigenschappen' in het contextmenu en scroll in het geopende venster naar beneden tot u in de code de tekst {PHOTO_URL} tegenkomt. Natuurlijk ook nu weer niet de eerste uit het overzichtslijstje, maar het exemplaar in de code zelf. Verwijder deze tekst inclusief de spekhaken én http://, maar laat de aanhalingstekens staan. Plak dan de eerder gekopieerde link in de code middels de toetscombinatie Control-V.

Geef de foto een beschrijving en een titel bij: {PHOTO_TITLE} en {PHOTO_CAPTION}. Klik op OK en controleer hoe de ballon er nu uit ziet, als het goed is ziet u de foto met beschrijving netjes in beeld.

Ballon helemaal invullen

Zoals u ziet is onze ballon nog niet af, er zijn nog een aantal velden niet ingevuld. U weet inmiddels waar u het invulveld kunt vinden [rechtsklikken op de ballon en dan naar 'Eigenschappen']. U kunt de nog niet gevulde velden invullen, u kunt ze natuurlijk ook verwijderen. Vergeet niet de spekhaken weg te halen.

{ORGANIZATION}

- Voer hier de naam van uw school in {LINK_1_NAME}

- Dit is de naam die link 1 zal krijgen {LINK_1_URL}

- Hier voert u de URL in van link 1 {LINK_2_NAME}

- De naam van link 2 {LINK_2_URL}

- De URL van link 2

- De URL van link 2

{FOOTER}

- Hier vult u de copyright of de footer in

Als u tevreden bent, klikt u op OK en daarna op de punaise op de kaart om even te controleren of alles goed is gegaan. Mochten er gekke dingen zijn, dubbelcheck dan of u de teksten inderdaad op de juiste plek hebt ingevoerd. Uiteraard is het zaak om van de overige codes af te blijven om ellende te voorkomen. De ballon is nu klaar voor gebruik!

Vergeet vooral niet om de nieuw gemaakte ballon te bewaren door in het menu 'Bestand' onder 'Opslaan' op 'Mijn plaatsen opslaan' te klikken.

DOCENTEN

Lesmateriaal delen met collega's

Maakt u weleens zelf leermateriaal? Of het nu extra oefeningen, verdiepingsstof of een lessenreeks over een thema zijn; als het digitaal bewaard is, kunt u het vrij eenvoudig delen met anderen via Wikiwijs. Collega-docenten kunnen het leermateriaal bijvoorbeeld gebruiken ter inspiratie, als basis voor nieuw lesmateriaal of om beter onderwijs op maat te kunnen geven. Wikiwijs is voor en door docenten en biedt toegang tot leermateriaal voor alle onderwijsniveaus. In Wikiwijs kunnen docenten hun leermateriaal beschikbaar stellen zodat anderen het kunnen vinden, hergebruiken en bewerken. Heeft u al lesmateriaal op internet staan? Dan kunt u in Wikiwijs ook verwijzingen ernaar opnemen, zodat het beter vindbaar is. In deze workshop leert u hoe dit moet.

Ingezonden Workshop

Over Wikiwijs | Veelgestelde vragen | Contact | Mijn Wikiwijs | Aanmelden

wikiwijs Zoek, maak & deel leermateriaal

home po sbo vo so mbo ho maken delen tips

zoeken uitgebreid zoeken >

Wikiwijs home > delen

Deel je leermaterialen

Binnen Wikiwijs kun je alles wat je hebt gemaakt delen met je collega's. Werk je in het po of vo, dan kun je je leermateriaal ook uploaden in de [Digischool LeermiddelenDatabase](#), Wikiwijs vindt en deelt het dan automatisch.

Om gebruik te kunnen maken van Wikiwijs Delen moet je eerst een Wikiwijs profiel aanmaken. [Maak direct een profiel aan >](#)

Ik heb al een profiel, [ik wil me aanmelden >](#)

Wat is delen?

Wikiwijs delen is het beschikbaar maken van je eigen of samengestelde leermateriaal voor andere docenten.

Delen doe je in twee stappen:

1. Je uploadt of selecteert een bestaand leermateriaal.
2. Je publiceert het voor andere docenten mbv een formulier.

Fotozoekopdracht Tsunami

Zoekopdracht bij 2 foto's van een tsunami in Japan. Leerlingen leren mbv vragen bij de foto's onder andere informatie te verzamelen, deze te waarderen en samen te werken.

[Bekijk dit leermateriaal](#)

Vindbaar maken

Om je materiaal vindbaar te maken, moet je je materiaal metadateren.

Metadateren is het beschrijven van een aantal eigenschappen van je leermateriaal. Denk bijvoorbeeld aan niveau, vakgebied, doelgroep etcetera.

Service: Wij metadateren

Als je leermateriaal wilt uploaden in Wikiwijs, maar er tegenop ziet om het te metadateren, dan kunnen wij die klus voor je uitvoeren. [Lees hoe dat werkt.](#)

Ondersteuning Delen

Voor technische ondersteuning bij het ontlasten en delen van materiaal met Wikiwijs is een [snelstartgids \(pdf\)](#) beschikbaar.

Meer ondersteuning bij het maken van digitaal leermateriaal is te vinden in het onderdeel [Tips](#).

Disclaimer | Wikiwijs in het onderwijs |

1

Mijn leermaterialen - overzicht

Hieronder vind je een overzicht van de leermaterialen die je naar Wikiwijs hebt geüpload. Je kunt nieuw leermateriaal toevoegen, maar ook bestaande leermaterialen aanpassen, kopiëren en verwijderen.

2

Mijn leermaterialen

Mijn templates

3

Nieuw leermateriaal

Filter op trefwoord

filter

4

Titel	Ingevoerd op	Aangepast op	Status
Geen leermaterialen gevonden.			

Het delen van een leermateriaal bestaat uit 3 stappen:

1. Het verzamelen van materiaal [bestanden van teksten, afbeeldingen, video's, links naar websites etc.]
2. Het invoeren van gegevens over dit leermateriaal
3. Het publiceren van het leermateriaal

Het scherm: nieuw leermateriaal aanmaken

NB. Het is raadzaam om per bestand of link één apart leerobject aan te maken in Wikiwijs. Dit zorgt voor een betere vindbaarheid. Heeft u verschillende leermaterialen die bij elkaar horen? Maak er dan een zip-bestand van of combineer ze tot een arrangement [zie Snelstartgids Maken op wikiwijs.nl].

1. Ga naar: wikiwijs.nl
2. Klik op Mijn Wikiwijs bovenin het scherm en maak een profiel aan.

NB. Om uw leermateriaal te kunnen delen, moet u van tevoren uw profielgegevens hebben ingevoerd in Mijn Wikiwijs.

3. Klik op het tabblad Delen aan de rechterkant van het scherm
4. Klik in het scherm op de tekst Start met delen >>

5. Het volgende scherm verschijnt: [zie afbeelding hierboven]

- 1 Mijn leermaterialen: nieuw leermateriaal aanmaken, beheren of raadplegen
- 2 Nieuw leermateriaal: klik hier om nieuw leermateriaal toe te voegen
- 3 Mijn templates: hier kunt u instellingen die u vaak gebruikt als sjabloon opslaan [bijv.: het materiaal dat u wilt delen, is altijd voor po of voor Nederlands]
- 4 Filter: hier kun je in je eigen leermateriaal zoeken

Nieuw leermateriaal aanmaken

Maak hier een nieuw leermateriaal aan: door uploaden van een bestand of een verwijzing naar een link en invullen van de leermiddelenlabels (metadata). Je hoeft niet alle velden in te vullen.

1

Algemeen Doelgroep Vak-/vormingsgebied Leerlijn Bijzonderheden Status

Algemene informatie

Annuleren Wijzigingen opslaan

2

Titel: *

Samenvatting: *

Pas template toe:

velden met een * zijn verplicht

3

4

Pas template toe
Kies hier één van je templates, zodat de leermiddelenlabels die je daarin hebt aangegeven automatisch worden ingevuld. Een template is een set voorkeureninstellingen van leermiddelenlabels (metadata) die je zelf samen kunt stellen.

6. Klik op de knop Nieuw leermateriaal om gegevens toe te voegen aan het leermateriaal. Bovenstaande scherm verschijnt:

- 1 Tabbladen: per tabblad kunt u gegevens toevoegen aan het leerobject
- 2 * zijn verplichte velden
- 3 Wijzigingen opslaan: zodra alle gegevens zijn ingevoerd, kunt u op deze knop klikken om wijzigingen door te voeren
- 4 Helpteksten: bij ieder invulveld staat een ?. Door hierop te klikken, verschijnt een helptekst die specifieke informatie geeft over het betreffende invulveld. De tekst verdwijnt weer door op het x te klikken.

7. Klik op de tabbladen en voer de verplichte velden in ieder geval in:

- a. Doelgroep: hier vult u het onderwijstype en gegevens over de eindgebruiker in
 - b. Vak- /vormingsgebied: hier kunt u aangeven voor welke vakken het materiaal geschikt is. U kunt verschillende vakken selecteren
 - c. Leerlijn: hier kunt u kerndoelen aangeven, die voor de verschillende vakken in het po en vo zijn bepaald. Deze zijn niet verplicht, maar zorgen wel voor een betere vindbaarheid
 - d. Bijzonderheden: hier kunt u gegevens kwijt over de kosten van het materiaal en auteursrecht
 - e. Status: hier kunt u uw leermateriaal publiceren. U moet wel akkoord gaan met de voorwaarden.
8. Klik op de knop Wijzigingen opslaan
Er verschijnt een venster waarin u informatie kunt zetten over deze versie.
9. Klik nogmaals op de knop Wijzigingen opslaan
U keert weer terug naar het beginscherm.

Het toevoegen van een eigen sjabloon

Een sjabloon kunt u gebruiken als u steeds dezelfde kenmerken wilt toevoegen aan leer-materiaal. Dat kan bijvoorbeeld de doelgroep [bijv. altijd po] zijn of het soort leermateriaal.

1. Klik op het tabblad Mijn templates
2. Klik op de knop Nieuwe template.
Er verschijnt een scherm dat er identiek uitziet als bij het toevoegen van een leerobject.

3. Voeg gegevens toe op dezelfde wijze als beschreven bij Nieuw leermateriaal aanmaken. Bedenk hierbij dat het om standaardgegevens gaat, die u vaak gebruikt en dus niet steeds opnieuw wilt invullen
4. Klik op de knop Wijzigingen opslaan
Er verschijnt een venster waarin u informatie kunt zetten over deze versie.
5. Klik nogmaals op de knop Wijzigingen opslaan
U keert weer terug naar het beginscherm.

Vanaf pagina 38 vindt u een workshop over het zoeken en vinden van materiaal op Wikiwijs.

Snelstartgidsen en ook de veelgestelde vragen vindt u op wikiwijs.nl

SLB diensten

Meer informatie:
www.slbdiensten.nl
www.slim.nl

SLBdiensten is voor het hele Koninkrijk der Nederlanden de intermediair tussen software-leveranciers en het voortgezet en middelbaar (beroeps) onderwijs. We zijn dankzij een goede onderhandelingspositie en een uitgebalanceerd productaanbod uitgegroeid tot de belangrijkste softwarepartner in het onderwijssegment. Via onze organisatie betrekken vrijwel alle scholen hun software licenties en software producten voor educatief en administratief gebruik. Ook voor het maken van huiswerk en het corrigeren van toetsen is software nodig, liefst zelfs dezelfde (versie van) de software die gebruikt wordt in de les. Ook in die behoefte voorzien wij.

Medewerkers en studenten kunnen voor thuisgebruik producten uit ons portfolio aanschaffen, ook software die men privé wilt gebruiken. En hiervoor hanteren wij speciale onderwijsprijzen met erg hoge kortingen. Deze software is eenvoudig via ons te bestellen. Tevens kunnen software producten voor gebruik thuis door medewerkers of studenten kunnen worden aangeschaft. In Nederland gaat dat via onze webwinkel www.slim.nl. In het Caribische deel van het Koninkrijk, vindt de bestelling plaats op de school en wordt de software na bestelling op de school afgeleverd. Naast software levert SLBdiensten ook hardware, accessoires, tijdschriften, cursusboeken en (in Nederland) mobiele telefoonabonnementen van topmerken.

APS IT-diensten

slbdiensten.

APS IT-diensten (Utrecht) is al meer dan 17 jaar in Nederland de vertrouwd partner voor dienstverlening rond ict in het onderwijs:

Licenties

- ★ Software van meer dan 50 leveranciers voor gebruik in de school;
- ★ Betaalbare software voor thuis (leerkrachten en leerlingen FO) via SURFspot.nl

TAC:TIX (Training Advies en Studiereizen)

- ★ Masterclass trainingen;
- ★ Bovenschoolse ict-coördinatoren Netwerk (BIC-netwerk)
- ★ Studiereizen naar Engeland, VS en Singapor;
- ★ ict-trainingruimten.

Kijk voor meer informatie op www.apsitdiensten.nl

Consultancy voor het primair, voorgezet en hoger onderwijs.

Implementaties van SharePoint en Leer Management Systemen.

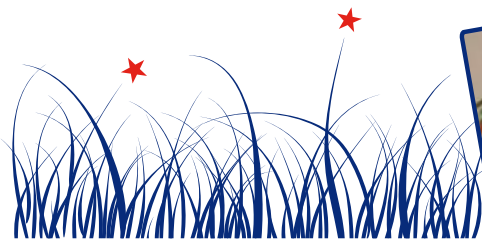
Regie houden over ict-beleid.

apsit
aps IT diensten

Grassroots Curaçao

★ slim met ict

Gregory Elias & Joost Wasch – initiatiefnemers

In deze nieuwe wereld gaat het om **capital, knowlegde en knowhow**. Het **kapitaal** van Curaçao ligt verborgen in haar kinderen en hun toekomst. Met Grassroots Curaçao wordt **knowledge en knowhow** gedeeld en gecreëerd om op onze bescheiden wijze waardevolle inhoud te geven aan die toekomst.

Grassroots Curaçao is een uitdagende stimulans om lerende kinderen spelenderwijs kennis van ict hulpmiddelen op te laten doen en te laten gebruiken. De inzet van **ict in de dagelijkse lespraktijk opent deuren** naar goede opleidingen en leuke banen.

www.grassrootscuracao.com

slbdiensten.★

Fundashon
BON INTENSHON

apsit
aps it diensten